

**TÜRKİYE
BELEDİYELER
BİRLİĞİ**

ISSN 1308-6707

İller ve **BELEDİYELER** Dergisi

Nisan - Mayıs 2010 | Sayı 744-745

Türkiye Belediyeler Birliğinin Ücretsiz Yayınıdır

**Türkiye Belediyeler
Birliği Mayıs Ayı
Meclis Toplantısı Yapıldı**

**Sanayi ve Ticaret
Bakanı Nihat Ergün
Yeni Hal Yasasını Anlattı**

**Balkan Forumu
İstanbul'da Yapıldı**

Künye

BAŞYAZI

Türkiye Belediyeler Birliği

adına sahibi

Kadir TOPBAŞ

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Hayrettin GÜNGÖR

Genel Sekreter

Yayın Kurulu

Hayrettin GÜNGÖR

Prof. Dr. Adem ESEN

Ali GÜNEY

Ayşe ÜNAL

Cevdet SÖKMEN

Dr. Kasım TURGUT

Fuat UZUN

Mahmut ÇOLAK

Tahir TEKİN

Yasemin GÜNGÖR

Genel Yayın Yönetmeni

Burcu KULAÇ

Yönetim Yeri

Tunus Caddesi No: 12

Kavaklıdere - ANKARA

Tel: (0 312) 419 21 00 (pbx)

Faks: (0 312) 419 21 30

Konukeyi: Selanik Caddesi No: 57

Kızılay - ANKARA

Tel: (0 312) 425 00 03 - 425 00 31

e-posta: dergi@tbb.gov.tr

www.tbb.gov.tr

Tasarım

Özlem AKBIYIK

Baskı

Semih Ofset Matbaacılık

Büyük Sanayi

1. Cadde No: 74 06060

İskitler - ANKARA

ISSN 1308-6707

Yayın Türü

Dergimiz ayda bir

yayımlanan yaygın süreli yayındır.

Nisan - Mayıs 2010, Sayı: 744-745

Birleştirilmiş Sayı

Basım Tarihi: 22.07.2010

Sunuş

İller ve Belediyeler Dergisi, Türkiye Belediyeler Birliğince düzenlenen faaliyetler ve yürütülen çalışmalar konusunda okurlarını bilgilendirmeye devam ediyor...

Dergimizin son sayısında **Mayıs ayı Meclis Toplantımızı**, bir yıllığına görev yapacak **encümen üyelerimizi**, **Sanayi ve Ticaret Bakanımız Sayın Nihat Ergün**'ün katılımları ile yapılan **Yeni Hal Yasası Bilgilendirme Toplantısını**, Mayıs ayında faaliyete geçen Türkiye Belediyeler Birliği **Belediye Akademisindeki** ilk mezuniyet sevincini, Türkiye Belediyeler Birliği ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği işbirliğinde düzenlenen **Balkan Ülkeleri Kardeş-Şehirler ve İşbirliği Forumunu** ayrıntılı olarak işledik.

Ayrıca Nisan ve Mayıs aylarında **Konya** Belediyeler Birliği, **Akdeniz** Belediyeler Birliği, **Doğu Anadolu** Bölgesi Belediyeler Birliği ve **Samsun** Belediyeler Birliği ile işbirliğinde yapılan **bölgesel eğitim seminerlerimize ve il düzeyinde** eğitim seminerlerimiz kapsamında **Denizli** Belediyesi ile işbirliğinde yapılan bilgilendirme toplantılarına dergimiz sayfalarında yer verdik.

Faaliyet ve etkinliklerimizin yanı sıra alanında uzman kişilerce kaleme alınan **makalelerle** okurlarımızın uygulamada karşılaştıkları sorunlara çözüm bulabilmelerini hedeflemekteyiz.

Mevzuat bölümümüz ile belediyelerimizi kanun, yönetmelik, genelge, tebliğ vb. değişiklikler ve yeniliklerden haberdar etme arzusundayız.

Sizlerden aldığımız destek ve ilgiyle dergimiz her geçen gün yenilenerek yoluna devam etmektedir.

Kadir TOPBAŞ

Türkiye Belediyeler Birliği

ve

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı

YAZARLARA DUYURU

İLLER VE BELEDİYELER DERGİSİ YAYIM VE YAZIM İLKELERİ

İller ve Belediyeler Dergisi Türkiye Belediyeler Birliğinin aylık süreli yayın organıdır. Dergide, yerel yönetimleri ilgilendiren her türlü çalışmaya ve Birlik faaliyetlerine ilişkin haberlere yer verilmektedir.

YAYIM İLKELERİ

1. Derginin yazı dili Türkçe'dir.
2. Dergiye gönderilen makale ve diğer çalışmalar, daha önce başka bir yerde yayımlanmamış veya yayımlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır.
3. Yayın kurulu tarafından şekil, içerik, yayım ve yazım kuralları yönünden değerlendirilen çalışmalar sonucunda, makalenin yayımlanmasına, yazardan düzeltme, ek bilgi ve kısaltma istenmesine ya da yayımlanmamasına karar verilir. Bu karar yazara bildirilir, düzeltme için yazara 3 takvim günü süre tanınır.
4. Makalelerde, makalenin özünü bozmayacak şekilde yapılacak değişiklikler yazara bildirilmeksizin yayın kurulunca yapılır.
5. Dergide yayımlanan makale ve diğer çalışmaların yazılı ve elektronik ortamda tüm yayın hakları Dergiye aittir.
6. Dergide yayımlanan yazıların her hakkı saklı olup, kaynak gösterilmeksizin, alıntı yapılamaz ve çoğaltılamaz.
7. Dergide yayımlanan çalışmalardaki fikirler ve görüşler tamamıyla yazara ait olup, Dergiyi bağlamaz.
8. Her makalenin başına konu edilen çalışmanın amacının açıklandığı spot olarak kullanılmak üzere kısa bir özet eklenmelidir. Bu kısa özet en az 40 en fazla 70 kelime olmalıdır. Ayrıca gerekli durumlarda kullanılmak üzere en az iki, en çok dört adet makalenin önemli ve çarpıcı bölümlerini içeren en az 20, en fazla 50 kelimeden oluşan spot cümleler hazırlanmalıdır.
9. Mevzuat ve yargı kararlarının kullanılması halinde, bunlara aynen yer verilmemeli, kısa ve özet bir biçimde yazının da görüşünü kapsayacak şekilde yorumlanmalıdır.
10. Dergide yayımlanacak eserlerde, belli bir kurum, kuruluş veya şahısa olumlu ya da olumsuz bir şekilde işaret edilmemesine özen gösterilmelidir.

YAZIM İLKELERİ

1. Makaleler ve diğer çalışmalara ilişkin fotoğraf, şekil, tablo vb. dokümanlarını ve yazara ait fotoğrafın yüksek çözünürlükte jpg formatında dergi@tbb.gov.tr adresine veya Tunus Caddesi No:12 Kavaklıdere Ankara adresine CD ile gönderilmelidir.
2. Yazının adı, soyadı, unvanı, görevi, e-posta adresi, çalıştığı kurum/kuruluş bilgisi yazının ilk sayfasında, başlığın altında yer alacak biçimde gönderilmelidir.
3. Yazılar; Microsoft Windows Word ortamında; A4 boyutunda, kenar boşlukları iki buçuk (2,5) cm. ve satır aralığı bir buçuk (1,5) cm, Times New Roman karakterinde, 12 punto, dipnotlar 10 punto ile ve toplam 6 sayfayı geçmeyecek şekilde kaleme alınmalıdır.
4. Makalenin ana başlığı mümkün olduğunca kısa tutulmalıdır. Makalelerde kullanılacak bölüm başlıkları büyük harf ve bold yazı karakteri ile yazılmalıdır. Bölüm başlıklarının altında en fazla ikili alt başlık sistemi kullanılacaktır. İlk alt başlık küçük harf ve bold, ikinci alt başlık küçük harf, bold ve italik yazı karakteri ile ve tüm başlıklar sayısal sistem ile yazılmalıdır.
5. Tablo ve şekillere başlık ve numara verilmelidir. Tablolardaki bilgilere yapılan atıflar, tablo numarası da belirtilerek belirgin hale getirilmelidir. Mevzuattan ve başka kaynaklardan doğrudan yapılan alıntılar, tırnak işareti ("...") içinde ve yatık (italik) yazılmalıdır.
6. Tırnak içinde verilen metinde yeniden tırnağa alınması gereken bir sözü belirtmek için "... '...' " şeklinde tek tırnak kullanılmalıdır.
7. Sıra sayıları ekle gösterildiğinde rakamdan sonra sadece kesme işareti ve ek yazılmalı ayrıca nokta konmamalıdır. Örneğin; 5'inci, 7'nci
8. Belli bir Kanun ve Yönetmelik adından söz edildiği durumlarda ekler kesme işareti ile ayrılmalıdır. Örneğin; ... Kanunu'nun, ... Kanun'a, ... Yönetmeliği'nin vb.
9. Dipnotlar ilgili sayfanın altında gösterilecektir. Dipnot gösterimi:
 - Kitaplar için: Yazar adı, yayın adı, yer adı, yayınevi adı, yayın yılı, s. ...
 - Dergiler için: Yazar adı, makale adı, dergi adı, cilt ..., no ..., yayın yılı, s. ...
 - Yazarsız yayın gösterim: Kurum adı, yayın adı, yer adı, yayın yılı, s. ...
10. Kaynaklara çalışmanın sonunda yer verilmelidir. Kaynakça gösterimi:
 - Kitaplar için: Yazar soyadı-adı, yayın adı, yer adı, yayınevi adı, yayın yılı.
 - Dergiler için: Yazar soyadı-adı, makale adı, dergi adı, cilt ..., no ..., yayın yılı.
 - Yazarsız yayın gösterim: Kurum adı, yayın adı, yer adı, yayın yılı.
 - İnternet erişim gösterim: www....., erişim tarihi.

DİĞER HUSUSLAR

1. Dergide yayımlanan makale ve diğer çalışmalara, çalışmanın dergide yayımından sonra telif ücreti ödenir. Telif ücreti ödemesinde, 23.01.2007 tarih ve 26412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ödenecek Telif ve İşlenme Ücretleri Hakkında Yönetmelik" hükümleri dikkate alınır.
2. Telif ücretinin havale edileceği banka ile IBAN numarası ve derginin gönderileceği posta adresi yazının en sonunda belirtilmelidir.
3. Yazısı yayımlanan yazarın posta adresine, ilgili dergi sayısından iki adet gönderilir.

- 116 | Lobicilik Faaliyetleri
- 118 | Soru Cevap Hattı - Öğrenmek İstedikleriniz
- 132 | Resmi Gazete'den Seçtiklerimiz
- 142 | Genelgeler
- 158 | Duyurular

Türkiye Belediyeler Birliği Mayıs Ayı Meclis Toplantısı Yapıldı

Türkiye Belediyeler Birliği Mayıs ayı Meclis Toplantısı 31 Mayıs 2010 tarihinde Ankara'da yapıldı. Toplantının açılış konuşmalarını İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Zekeriya Şarbak, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürü Yavuz Selim Köşger ve Birlik Başkanı Dr.Kadir Topbaş yaptı.

İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı **Zekeriya Şarbak** konuşmasında TBB ile İçişleri Bakanlığının yakın işbirliği içinde çalıştığını vurguladı. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürü **Yavuz Selim Köşger** ise yaşam standartlarına katkı sağlamak için gayret sarf edildiğinin altını çizdi.

TBB ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı **Dr.Kadir Topbaş** konuşmasında “Yerelden atılması gereken adımları yürütmeye çalışıyoruz” dedi. Belediye gelirleri yasasında ciddi bir düzenleme yapılması gerektiğini söyleyen Başkan Topbaş, AB’de kamu harcamaları içinde yerel yönetim payı yüzde 50’lerde iken Türkiye’de bu oranının yüzde 10’larda olduğunu kaydetti. Yerelden yatırımlarla ülkelerin kalkınacağına olan inancını dile getiren Başkan Topbaş, artık ülke-

lerin değil şehirlerin yarıştığını ifade etti. Başkan Topbaş konuşmasında ayrıca Türkiye Belediyeler Birliği’nin özellikle lobicilikle ilgili faaliyetlerine ilişkin açıklamalarda bulundu.

Encümen Seçimle Belirlendi

Toplantı gündemi çerçevesinde **Birlik Başkanı Dr. Kadir Topbaş Başkanlığında** bir yılığına görev yapacak **Encümen Üyeleri** seçimle belirlendi:

ENCÜMEN ÜYESİ BELEDİYE BAŞKANLARI (Mayıs 2010-Mayıs 2011)

Tahir AKYÜREK	Konya Büyükşehir Belediye Başkanı
Ahmet KÜÇÜKLER	Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı
Nihat ZEYBEKÇİ	Denizli Belediye Başkanı
Mehmet Beşir AYANOĞLU	Mardin Belediye Başkanı
Osman GÜRÜN	Muğla Belediye Başkanı
Hasan ÜNVER	Nevşehir Belediye Başkanı
Edibe ŞAHİN	Tunceli Belediye Başkanı
Veysel TİRYAKİ	Ankara/Altındağ Belediye Başkanı
Hasan AKGÜN	İstanbul/Büyükdere Belediye Başkanı
Bülent TANIK	Ankara/Çankaya Belediye Başkanı
Sedat PEKEL	Balıkesir/Bandırma Belediye Başkanı
Bekir ÖZTEKİN	Gaziantep/Oğuzeli Belediye Başkanı
Serhat ORHAN	Manisa/Turgutlu Belediye Başkanı
Osman YILMAZ	Bilecik/Çaltı Belediye Başkanı

Çok sayıda belediye başkanının katılımı ile yapılan Meclis Toplantısında 2009 yılı faaliyet raporu ve bütçe kesin hesabı ile stratejik plan ve norm kadro değişiklikleri görüşülerek kabul edildi. Her seçim döneminde belediye başkanı ve meclis üyelerine birer adet rozet ve oto çıkartmaları ile zabıta personeline kimlik kartlarının ücretsiz olarak verilmesi karara bağlandı.

TBB logo tasarım çalışmalarına ise devam edilmesi yönünde görüş birliğine varıldı.

Toplantının dilek ve temenniler bölümünde söz alan belediye başkanları da görüş ve önerilerini dile getirdi.

Belediye Akademisi Sertifika Töreni

Meclis Toplantısı kapsamında, TBB Belediye Akademisi ilk mezunları da mezuniyet sevinci yaşadı.

Belediye yöneticilerinin ve personelinin mesleki bilgi, deneyim ve yetkinliğini artırmak amacıyla, pe-

riyodik eğitim programlarının uygulanacağı “Belediye Akademisi”nin ilk mezunları sertifikalarını İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Zekeriya Şarbak, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürü Yavuz Selim Köşger, Birlik Başkanı Dr.Kadir Topbaş, Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek, Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı Ahmet Küçükler, Muğla Belediye Başkanı Dr.Osman Gürün, Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık ve Altındağ Belediye Başkanı Veysel Tiryaki’nin elinden aldı.

25-40 kişilik sınıflarda verilen 10 gün süreli eğitimi tamamlayarak sertifikalarını almaya hak kazanan mezunlar da aldıkları eğitimden duydukları memnuniyeti dile getirdi.

Belediye Tv İlk Canlı Yayını Yaptı

Belediye Akademisinin yanı sıra eğitim amaçlı bir internet televizyonu kuruldu. Belediye Tv ilk canlı yayını Mayıs ayı Meclis Toplantısı ile yaptı.

Birlik Encümeni Mayıs Ayı Toplantısı Ankara’da Yapıldı

Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Dr.Kadir Topbaş başkanlığında Mayıs 2009-Mayıs 2010 tarihleri arasında bir yıllığına görev yapan Encümen Üyeleri son toplantısını Ankara’da yaptı. Gündemdeki konular görüşülerek karara bağlandı.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün Yeni Hal Yasasını Anlattı

Yeni Hal Yasası Bilgilendirme Toplantısı Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün'ün katılımıyla yapıldı

İçişleri Bakanlığı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ve Türkiye Belediyeler Birliği işbirliğinde düzenlenen 5957 sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'la ilgili olarak “Yeni Hal Yasası Bilgilendirme Toplantısı”, Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün'ün katılımıyla 28 Nisan 2010 tarihinde Ankara'da yapıldı.

Toplantı, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkilileri, İçişleri Bakanlığı yetkilileri ve hali bulunan 195 belediyeden belediye başkanı ile hal yetkililerinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Toplantının açılışında konuşan Bakan Nihat Ergün, belediyelerin rüsum gelirlerinin azalacağı yönündeki kanaatin doğru olmadığı aksine Hal'lerde satılacak ürün yelpazesinin geniş tutulması ve kayıt dışılığı önleyecek Hal Kayıt Sistemi sayesinde rüsum gelirlerinin daha da artacağını söyledi.

Toplantı kapsamında ayrıca İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürü Ercan Topaca, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü Sayın İsmail Yücel, İç Ticaret Genel Müdür Yardımcısı Sayın İmdat Ersoy ve İç Ticaret Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Dursun Coşkunçelebi birer sunum gerçekleştirdi.

İç Ticaret Genel Müdürü, hazırlanacak Hal Kayıt Sistemine belediyelerin bir mali külfete katlanmaksızın bağlanabilmesi yönünde çalışmalar yaptıklarını söyledi.

Belediye başkanı, belediye başkan yardımcıları, daire başkanları, bakanlık bürokratları ile Türkiye Belediyeler Birliği çalışanlarının katılımıyla yapılan toplantının sonunda gerçekleştirilen Soru-Cevap bölümünde belediye başkanlarımız ve hal yetkililerimizin sorduğu sorulara İçişleri Bakanlığı ile Sanayi ve Ticaret Bakanlığı bürokratlarınca cevap verildi.

Yeni Hal Yasasının uygulanması ve muhtemel problemlerin çözümü Hal Konseyi Üyesi olan Birliğimizce, başta Sanayi ve Ticaret Bakanlığı olmak üzere diğer merkezi kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde takip edilecek olup, yeni eğitim çalışmaları da planlanacaktır.

Bakan Ergün: “Hal Kayıt Sistemi sayesinde rüsum gelirleri artacak”

Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün, Yeni Hal Yasası'nın uygulanmasında yerel yönetimlerin önemli rol oynadığına işaret etti. Yeni Kanun'la belediyeler ve diğer idarelere önemli görev, yetki ve sorumluluk veriliyor diyen Ergün, hallerin güçlenerek kapasitelerinin artırılmasının amaçlandığını kaydetti. Ergün, **toptancı hallerin belediyeler tarafından** kurulabileceğini ya da

özel sektörün belediyelerden izin alarak kurabileceklerini **belirterek belediyelerin diğer belediyelerle birlikler kurarak ortak laboratuvar kurup işletebileceklerini** söyledi. Laboratuvarı, soğuk hava deposu ve ambalajlama tesisi olmayan hal kalmayacağını vurgulayan Bakan Ergün, “Belediyeler kurulan ya da kurulmasına izin verdiği halleri **1 ay içinde Bakanlığımıza bildirecekler**. Mevcut hallerin gerekli alt yapılarla donatılması için 3 yıllık bir geçiş süresi öngörülüyor. Toptancı hallerinin belli altyapı standartlarında kurulmasını amaçlıyoruz. Belediyeler yap işlet devret vb.. modellerle toplantı halleri işletebilecekler” diye konuştu.

Sanayi ve Ticaret Bakanı Nihat Ergün, Yeni Hal Yasası'nın hakkında düzenlemelerle ilgili yapılan toplantıda **imar planında toptancı hal yeri olarak belirlenmiş hazineye ait taşınmazların belediyelere verilebileceğini** belirterek, uygulamaların mevcut hallerin iyileştirilmesini kolaylaştıracağını ve yeni hal kurulmasını disiplin altına alacağını belirtti.

Hal işleten belediyelerin kuvvetli bir işbirliği yapması gerektiğini vurgulayarak, sistemin kayıt altına alınması, kayıt sistemine bildirimlerin gerçekleşmesi açısından belediyelerin denetim faaliyetinin artırılmasında İçişleri Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile işbirliği içinde olunmasının önemli olduğunu kaydetti.

Üretim Bölgesi Belediye Rüsumdan Yüzde 25 Pay

Yeni yasa ile yüksek rüsum oranlarının yeniden düzenlendiğini açıklayan Bakan Ergün, **toptancı halinde satılan mallardan yüzde 1, toptancı hali dışında satılan mallardan yüzde 2** oranında hal rüsumu alınacağını bildirdi.

Bakan Ergün, belediyelerin gelirlerinde azalma olmadığına dikkat çekerek kayıt dışılığın önüne geçilmesi ile **rüsum oranının düşmesine rağmen belediye gelirlerinde artışın** öngörüldüğünü kaydederek “Belediyeler rüsum oranlarının düşürülmesini gelirlerini azaltacağını düşünmektedir. Ancak kayıt dışı olarak satılan malların özellikle de hal kayıt sistemi ve ürün künyesi uygulamasıyla kayıt altına alınacaktır. **Yüzde 70'i kayıt dışında** olan sebze meyve ticaretini kayıt al-

tına almayı amaçlıyoruz. Şuanda buradan sadece yüzde 30 pay alınabiliyor. Rüsum oranlarının düşmesi de hal dışında kayıt dışı olarak yapılan ticari faaliyetlerin azalmasına ve kayıt altına girmesine zemin hazırlayacaktır. Küçük bir pastadan büyük bir pay alınması yerine pastayı büyüterek bunu adil ve dengeli bir şekilde paylaşmak daha doğru olacaktır. Yaptığımız şey **pastayı büyüttür**” dedi.

Yeni düzenlemeyle hal rüsumundan üretim bölgesi belediyelerin **yüzde 25 oranında pay** almasının sağlanacağına işaret eden Bakan Ergün, “Üretim bölgesi belediyeler sürece daha etkin şekilde katılacaklar, ticarete yönelik sundukları hizmetlerin kalitesini de artıracaklardır” diye konuştu.

Ürün Künyesi ve Hal Kayıt Sistemi

Yeni Hal Kanunu ile sebze ve meyve ticaretine yönelik yeni bir denetim anlayışının oluşturulduğunu kaydeden Bakan Ergün, ürün künyesi ve **hal kayıt sisteminin** Kanun'un önemli iki unsuru olduğunu altını çizdi.

Gerek üretim bölgesi belediyelerin etkin bir şekilde sürece dahil olması, gerekse hal kayıt sistemi ve ürün künyesi uygulamalarının devreye girmesiyle her aşamada denetim yapılmasının mümkün olacağını söyleyen Bakan Ergün, "Pazar yerinde bile ürünlerin menşei ile ilgili denetim yapma imkanı ortaya çıkacak. Tüketicici denetimin en önemli unsuru olacaktır. Bu yasayla semt pazarlarını da ayrıntılı bir şekilde düzenlemiş olduk. Belediyelerin semt pazarları üzerindeki düzenleyici ve denetleyici rollerinin daha etkin hale getirilmesi amaçlandı. Tüketicilerimize modern alışveriş ortamı sunulması amaçlandı. Tüketiciler yaşadıkları sorunları hal hakem heyeti vasıtasıyla çözmelerine yönelik düzenleme de getirildi. Yeni Kanun'un sebze ve meyve ticaretinde yaşanan sorunlara ve ihtiyaçlara büyük ölçüde cevap vereceğine inanıyorum" şeklinde konuştu.

Bakan Ergün, bu toplantılarla işbirliklerinin artarak devam edeceğine olan inancını ifade ederek **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile belediyeleri bir araya getiren Türkiye Belediyeler Birliğine teşekkür etti.**

Güngör: "Belediyeciliğin okulu yok"

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri Hayrettin Güngör ise açılış konuşmasında, **belediyecilik akademisinin** kurulmasına yönelik yürütülen çalışmalardan söz etti. Belediyelere üst **yönetici yetiştiren** bir program olmadığını kaydeden Güngör, **belediyecili-**

ğin okulu yok dedi. Eğitim faaliyetlerinin yanı sıra **lobicilik ve hukuki destek** alanlarında yürütülen çalışmalardan bahseden Güngör şöyle konuştu: "Lobicilik faaliyetleri kapsamında TBMM nezdinde başkanlarımızın ve belediyelerimizin isteklerini ihtiyaçlarını dile getiriyoruz. Bunu yaparken salt lobicilik yapmıyoruz. Düzenlemelerin Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartına, Anayasanın 127'nci maddesine ve yerel hizmetlerin kalitesine etkisine ve hukuka uygunluğuna bakarak ilgili kurum ve kuruluşlarla irtibata geçerek belediyelerimizin menfaatlerini savunuyoruz. Belediyelerimizin hukuki destek ihtiyaçları karşısında da bu yöndeki kapasitelerini geliştirmeye çalışıyoruz. Uygulamada birlik sağlamak ve kapasiteyi birleştirmek istiyoruz."

Uluslararası işbirlikleri ve temaslar konusunda da katılımcıları bilgilendiren Genel Sekreter, 6 bin belediyeye personelinin dil eğitimini amaçlayan eğitim çalışması hakkında da bilgiler verdi.

Birçok Bakanlık ile müşterek faaliyetler düzenlendiğini de hatırlatan Güngör, bu işbirliklerinin önemsendiğinin altını çizdi.

Diğer Sunumlar

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürü Vali Ercan **Topaca**'nın da "**Belediyelerin Görevleri Arasında Hal**" üzerine konuştuğu toplantı kapsamında **Sanayi ve Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürü İsmail Yücel**, "Yeni Kanun'un Gerekliliği" konulu bir sunum yaptı.

Toplantıda ayrıca Sanayi ve Ticaret Bakanlığı yetkililerince Kanunla Getirilen Yenilikler ve Değişiklikler konularında da bilgiler verildi.

Balkan Forumu İstanbul'da Yapıldı

Forum, ortak kültürü, tarihi, geçmişi ve çıkarları olan belediyelerimiz arasında işbirliğinin geliştirilmesinde Balkan Ülkeleri Belediye Birlikleri arasında ortak projeler yürütülmesinin gerekliliğini ortaya koydu

Türkiye Belediyeler Birliği ve Türk Dünyası Belediyeler Birliği işbirliğinde düzenlenen **Balkan Ülkeleri Kardeş-Şehirler ve İşbirliği Forumu** 3-4 Mayıs 2010 tarihlerinde İstanbul'da yapıldı. Türkiye'nin 5 Haziran 2009 tarihinden bu yana dönem başkanlığını üstlendiği "Güney Doğu Avrupa İşbirliği Süreci" kapsamında düzenlenen Forumun açılışında konuşan **Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Topbaş**, "Yerel iletişim, yerel diplomasi günümüzde ön plana çıkmış durumdadır. Gelecekte Birleşmiş Milletlerden daha etkin yerel yönetim birlikleri ortaya çıkacaktır" dedi.

On bir Balkan Ülkesi belediyenin temsil edildiği forumun açılış konuşmalarını Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı **Dr.Kadir Topbaş**, Türk Dünyası Belediyeler Birliği ve Denizli Belediye Başkanı **Nihat Zeybekci** ve Dışişleri Bakanlığı Balkanlar ve Orta Avrupa Genel Müdürlüğü Daire Başkanı **Güçlü Kalafat** yaptı.

Türk Tarih Profesörü, **Prof.Dr.İlber Ortaylı**'nın "Balkanlarda İşbirliğinin Tarihsel Gelişimi" konulu bir sunum yaptığı Forum kapsamında "Daha İyi Bir Balkanlar için Kardeş-Şehirler, Toplumlarası Diyalog ve

Kültür Köprüleri; Kardeş Şehir İlişkilerinde Ulusal Yerel Yönetim Birliklerinin Rolü, Olası İşbirliği Alanları ve Fon Kaynakları" konularında üç oturum düzenlendi.

Oturlumlarda Türkiye’den İzmir Büyükşehir, Tekirdağ, Osmangazi, Bayrampaşa, Karadeniz Ereğli Belediye Başkanları, Bulgaristan’dan Kırcaali Belediye Başkanı, Makedonya’dan Jupa Belediye Başkanı, Yunanistan’dan Hydra Belediye Başkanı kardeş-şehir deneyimlerini paylaşırken Makedonya, Romanya, Bulgaristan Belediye Birlikleri, Yerel Demokrasi Örgütleri Birliği (ALDA) ve AB Komisyonu Türkiye Delegasyonu temsilcileri işbirliği olanakları, fon kaynakları ve deneyimlerine ilişkin bilgiler verdi.

“Birleşmiş Milletlerden daha etkin yerel yönetim birlikleri ortaya çıkacak”

Türkiye Belediyeler Birliği ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı **Dr.Kadir Topbaş** açılış konuşmasında dünya barışına katkı sunmak adına komşular arasında ve bölgelerde ilişkilerin geliştirilmesi halinde ciddi sonuçlar çıkacağına olan inancını dile getirdi.

“Yerel birlikler olarak el ele vererek kardeşliği, bilgi ve deneyim paylaşımını daha da artıracacağız. İstanbul Büyükşehir Belediyesi olarak bu nedenle 32 şehirle ‘kardeş şehir’, 33 şehirle de işbirliği protokolü imzaladık. Bu işbirlikleri bize ciddi ilişkiler ve bilgi, deneyim paylaşımı imkanı sunuyor” diyen Başkan Topbaş şu açıklamalarda bulundu: “Kentlerimizin sorunlarını çözerken uluslararası ilişkilerde yerel yönetimlerin ak-

tif olmasını da sağlamak zorundayız. Ne kadar çok bir araya gelirsek; birbirimizi algılama, tahammül etme ve iletişim kurmamıza katkı sağlamış oluruz. Balkan ülkelerinden gelen belediye başkanlarıyla Türkiye’nin ve İstanbul’un bilgi ve deneyimlerini paylaşmaya hazırız.”

Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler (UCLG) Eş Başkanlığı görevini de yürüten Topbaş, yerel yönetimlere doğal kaynakları koruma ve geliştirme, çevre konusundaki hassasiyetleri öne çıkarma ve adil bir paylaşımı sağlama konusunda da büyük görevler düştüğüne işaret etti. “Yerel yönetimler olarak yönettiğimiz her birimin ve her insanın bizimle diyalog kurmasına fırsat vermek zorundayız. Gelecekte Birleşmiş Milletlerden daha etkin yerel yönetim birlikleri ortaya çıkacak. Çünkü siyaset yapmayan, sorunlara çözüm bulmaya çalışan yerel yönetimlerin ortaya çıkacağına inanıyorum. Artık yatırım ve hizmetlerin yerel elle yapılması lazım. Bunu başaran, yerel yönetimleri ön plana çıkaran ülkelerin geliştiklerini görmekteyiz” şeklinde konuşan Başkan Topbaş, Güneydoğu Avrupa Ülkeleri (GDAÜ) İşbirliği Süreci Dönem Başkanlığının Türkiye’de olduğu bir süreçte bu toplantının yapılmış olmasını çok anlamlı bulduğunu da kaydetti.

“Aynı kültür coğrafyasında yaşıyoruz”

Türk Dünyası Belediyeler Birliği ve Denizli Belediye Başkanı **Nihat Zeybekci** konuşmasında devletler arasında iyi ilişkilerin yanı sıra halklar arasında iyi ilişkilerin de önemli olduğuna değinerek “Yerel yöne-

timler aracılığıyla üst yönetimler arasındaki iyi ilişkileri halklar arasında köklü ilişkilere dönüştürebilsek, çok uzun yıllar sürecektir sağlam ilişkiler kurmuş oluruz” dedi. Aynı kültür coğrafyasında yaşayan halkların

birbirlerini sevmeleri, kardeşlik ve dostluklarını geliştirmeleri gerektiğini kaydeden Başkan Zeybekci ortak noktaların bulunabileceğine işaret etti.

Dünyada ülkelerin değil kentlerin yarıştığı bir dönemin yaşandığını belirten Başkan Zeybekci, yerel yönetimler arasında bilgi paylaşımının önemli olduğunu vurguladı. Başkan Zeybekci, Türkiye’de yüzde 10 olan kamu harcamaları içinde belediye payının, gelişmiş ülkelerde yüzde 60 olduğunu hatırlatarak artırılması gerektiğini söyledi.

“Paylaşılan geçmişten, ortak geleceğe”

Dışişleri Bakanlığı Balkanlar ve Orta Avrupa Genel Müdürlüğü Daire Başkanı **Güçlü Kalafat** ise Balkan politikasına ilişkin olarak herkes için güvenlik, üst düzey siyasi diyalog, karşılıklı ekonomik bağımlılık yara-

tilması ilkesi ve çok etnik, çok kültürlü yapıların muhafazasının temini temel ilkeleri üzerine durduğu konuşmasında Balkan ülkelerini birleştirenin sadece coğrafi yapı olmadığına değinerek, ortak değerlerin paylaşıldığını kaydetti.

Balkanların Türkiye’nin batıya açılan kapısı olduğunu, tarihi, siyasi, kültürel nedenlerle burada olup bitenlerin Türkiye’yi yakından ilgilendirdiğini ifade eden Kalafat, “Balkanlarda istikrar olmadığı takdirde Avrupa’da istikrardan söz etmek mümkün olamaz. Belediyeler arasında oluşturulan bu ortaklık zemini bölgede işbirliğinin geliştirilmesi açısından da önemli. Sloganımız, paylaşılan geçmişten, ortak geleceğe” diye konuştu.

“Balkan şehirleri büyük şehir mirası taşıyor”

Toplantıda açılış konuşmalarının ardından **Prof. Dr. İlber Ortaylı** “Balkanlardaki işbirliğinin tarihsel gelişimi” konulu bir sunum yaptı. Balkan şehirlerinin hepsi büyük şehir mirası taşıyan yerlerdir diyen Prof.Dr.Ortaylı “Balkan şehirlerinin batı demokrasi şehirleri karşısında komplekse kapılmaları için neden yoktur” değerlendirmesinde bulundu. Prof.Dr.Ortaylı, tarihsel gelişim üzerine ayrıntılı bilgiler verdiği konuşmasında göçün Balkan şehirleri için de önem taşıdığına vurgu yaptı.

“Balkan Ülkeleri arasında ortak projeler yürütülmesi gerekliliği ortaya çıktı”

Türkiye’nin “Güneydoğu Avrupa Ülkeleri İşbirliği Sürecindeki” dönem başkanlığı kapsamında gerçekleştirilen “Balkan Ülkeleri Kardeş-Şehirler ve İşbirliği” Forumunda yerel ölçekteki işbirliğinin önemi ve ge-

rekliliği tüm oturumlarda dile getirildi. Forumun kapanış konuşmasını yapan Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri **Hayrettin Güngör** oturumlara ilişkin olarak şu değerlendirmelerde bulundu:

• Komşumuzda bir sorun varsa, bu bizi de ilgilendirir, komşumuzda yaşananlara kayıtsız kalmamız mümkün değildir.

• Aynı coğrafyanın mensuplarıyız, ortak değerlerimiz ve geleneklerimizden yola çıkarak, bu değer ve benzerlikler etrafında biraraya gelerek bölge sorunlarına çözüm üretme gücüne sahibiz.

• Tarihsel olarak, Balkan şehirleri söz konusu olduğunda coğrafyanın koyduğu sınırları aşan ve birbirini etkilemiş olan şehirlerden bahsediyoruz. Balkan şehirlerinin medeniyeti vardır, ortak mirasımızdır.

• Balkan göçmenlerinin yoğun olarak yaşadığı Türkiye'deki şehirlerde, İzmir, Tekirdağ ve Bursa'da, çok unsurlu, çok kültürlü, hoşgörü ve barış içinde bir arada yaşanmaktadır. Kalbi duygularla bağlanmış ülkeler olunması bu ortamı sağlayan en önemli etkidir.

• Ortak yanları olan belediyeler, ortak geçmiş ve kültürlerini kardeş-şehir ilişkileri somutlaştırmaktadır.

Forum kapsamında düzenlenen oturumlar ve konuşmacılar şöyle:

I. OTURUM

Daha İyi Bir Balkanlar için Kardeş-Şehirler -Toplulararası Diyalog ve Kültür Köprüleri

Oturum Başkanı: Hayrettin GÜNGÖR, Genel Sekreter, Türkiye Belediyeler Birliği

Sırrı AYDOĞDU, İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı V., Türkiye

Hasan AZİZ, Kırcaali Belediye Başkanı, Bulgaristan
Dr. Adem DALGIÇ, Tekirdağ Belediye Başkanı, Türkiye

Mustafa DÜNDAR, Osmangazi Belediye Başkanı, Türkiye

II. OTURUM

Daha İyi Bir Balkanlar için Kardeş-Şehirler -Toplulararası Diyalog ve Kültür Köprüleri

Oturum Başkanı: Nihat ZEYBEKÇİ, Türk Dünyası Belediyeler Birliği ve Denizli Belediye Başkanı

Mazlum HASAN, Jupa Belediye Başkanı, Makedonya

Hüseyin BÜRGE, Bayrampaşa Belediye Başkanı, Türkiye

Halil POSBİYİK, Karadeniz Ereğli Belediye Başkanı, Türkiye

Kostantinos ANASTOPOULOS, Hydra Belediye Başkanı, Yunanistan

III. OTURUM

Kardeş Şehir İlişkilerinde Ulusal Yerel Yönetim Birliklerinin Rolü - Olası İşbirliği Alanları- Fon Kaynakları

Oturum Başkanı: Gaye DOĞANOĞLU, Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Türkiye Ulusal Delegasyonu Bşk., Sürdürülebilir Kalkınma Komitesi Bşk., TBB Dış İlişkiler Kom. Üyesi
Argetim FIDA, Debar Belediye Başkanı, Makedonya Belediyeler Birliği

Elena FARCA, Romanya Belediyeler Birliği
Guinka TCHAVDAROVA, Bulgaristan Belediyeler Birliği

Murat AYDIN, Türk Dünyası Belediyeler Birliği
Marco BOARIA, Yerel Demokrasi Örgütleri Birliği
Fusun ÇİÇEKOĞLU, AB Komisyonu Türkiye Delegasyonu

TBB Belediye Akademisi Açıldı

İlk Mezuniyet Sevinci

Belediye yöneticilerinin ve personelinin mesleki bilgi, deneyim ve yetkinliğini artırmak amacıyla, periyodik eğitim programlarının uygulanacağı “**Belediye Akademisi**” Mayıs ayında eğitim vermeye başladı.

3-27 Mayıs 2010 tarihlerinde Türkiye Belediyeler Birliğinin Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ile işbirliğinde Afyonkarahisar’da düzenlenen **sertifikalı “Yerel Yönetimlerde İmar Hizmetlerini Geliştirme Kursu”** ve 10-21 Mayıs 2010 tarihlerinde eş zamanlı olarak “**İmar, İhale ve Mali**” eğitim olmak üzere üç modülde eğitimlerine başlayan belediye akademisi ilk mezunlarını verdi.

25-40 kişilik sınıflarda verilen 10-30 gün süreli eğitimi tamamlayarak sertifikalarını almaya hak kazanan mezunlar aldıkları eğitimden duydukları memnuniyeti dile getirdi.

Belediye yöneticilerinin ve personelinin mesleki bilgi, deneyim ve yetkinliğini artırmak amacıyla, periyodik eğitim programlarının uygulanacağı “**Belediye Akademisi**” benzer modüllerde eğitim vermeye devam edecek.

TBB BELEDİYE AKADEMİSİ İLK MODÜLLERİ

EĞİTİMİN ADI	YERİ	TARİHİ	KİŞİ
Akademi Fen Adamı Eğitimi (SERTİFİKALI) Bayındırlık Bakanlığı ile işbirliğinde	AFYONKARAHİSAR	03-27 Mayıs 2010	40
İmar Eğitimi	ANKARA	10-21 Mayıs 2010	40
İhale Eğitimi	ANKARA	10-21 Mayıs 2010	40
Mali Eğitimi	ANKARA	10-21 Mayıs 2010	25
Kamulaştırma ve Gayrimenkul Değer Eğitimi (SERTİFİKALI) Ankara Üniversite ile işbirliğinde	ANKARA	24-30 Mayıs 2010	75
TOPLAM			220

Sertifikalı Kamulaştırma Eğitimi

Belediye Akademisi eğitim programları çerçevesinde Birliğimizin Ankara Üniversitesi ile işbirliğinde Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Taşınmaz

Geliştirme Anadilim Dalı tarafından uygulanan “**Kamulaştırma**, Değerleme ve Bilirkişilik Temel Eğitim Programı” belediyelerimizin imar, kamulaştırma ve hukuk birimlerimizde çalışan personellerine yönelik olarak verilmeye başlandı.

24-30 Mayıs 2010 tarihlerinde “Kamulaştırma Kavramı, Hukuku ve Kamulaştırma Hazırlık İşlemleri” konulu 1. Modülün tamamlandığı eğitim kapsamında 31 Mayıs-7 Haziran 2010 tarihlerinde “Değerleme Teknikleri ve Kamulaştırma Bedelinin Takdiri: Teori ve Uygulama” olmak üzere 2. Modülde eğitim sürdürülecek.

Bölgesel Eğitim Seminerleri Sürüyor

Konya Belediyeler Birliği ile İşbirliğinde Kent 2010 Fuarına Katılım ve Mevzuat Bilgilendirme Toplantıları

Türkiye Belediyeler Birliğinin bölge belediye birlikleri ile işbirliğinde düzenlenen bölgesel eğitim programları çerçevesinde Konya Belediyeler Birliği ile işbirliği yapılarak 8-11 Nisan 2010 tarihlerinde TÜYAP Konya Kent 2010 Yerel Yönetim İhtiyaçları Fuarı kapsamında Konya'da; 10-12 Mayıs 2010 tarihlerinde ise Konya ve civar belediyelerin başkanlarına yönelik olarak Antalya'da Mevzuat Bilgilendirme Toplantıları düzenlendi.

Konya Kent 2010 Fuarı kapsamında Bilgilendirme Toplantısı

TÜYAP Konya Kent 2010 Yerel Yönetim İhtiyaçları Fuarı kapsamında İçişleri Bakanlığı, Türkiye Belediyeler Birliği ve Konya Belediyeler Birliği işbirliğinde nüfusu 20 bin üzerinde olan belediyelerin, 8-9 Nisan 2010 tarihlerinde belediye başkanlarına ve 10-11 Nisan 2010 tarihlerinde belediye personeline yönelik olarak iki bilgilendirme toplantısı 400 kişinin katılımıyla yapıldı.

Toplantının açılış konuşmalarını Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek ve TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör yaptı. Konya Büyükşehir Belediye Başkanı Tahir Akyürek katılımcılara "Belediyelerde Alternatif Gelir Kaynakları" konulu bir sunum yaptı. "Belediye başkanlarının iz bırakan hizmet yapmaları gerekir. Hizmetleri kaynak oluşturarak yapmak lazım, önce tasarruf olacak. Tasarruf olmadan kaynak üretilemez ve yatırım yapılamaz" diye konuşan Akyürek, belediyelerin kendi kaynaklarını üreterek hizmet yapmaları gerektiğini de kaydetti. TBB Genel Sekreteri Güngör ise Türkiye Belediyeler Birliğinin görev ve projeleri hakkında katılımcıları bilgilendirerek web tabanlı eğitim konusuna değindiği açılış ko-

nuşmasının ardından "Belediyelerin Diğer Kurumlarla Ortak İş Yapması" üzerine bilgi verdi. Program kapsamında İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı Dr.H.Hüseyin Can'da Belediyelerde İmtiyaz Uygulamaları konusunda bir sunum yaptı. Belediye başkanlarına yönelik program, Geleneksel Konya Pilavı, Sema Gösterisi ve Mevlana Müzesi, Mevlana Kültür Merkezine gezi ile son buldu.

Belediye personeline yönelik olarak ise belediyelerin Fen İşleri, Satın Alma Daire Başkanları ve Birim

Amirleri ile İtfaiye Daire Başkanları ve Birim Amirleri iki farklı oturumda verilen eğitimlerde İhale Mevzuatında Yapılan Son Değişiklikler ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar, Belediyelerde Kamu Zararı Uygulaması, Harcama Sürecinde Yer Alan Görevlilerin Yetki ve Sorumlulukları, Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar ile İtfaiye Mevzuatı, İtfaiyecilik Alanındaki Son Teknolojik Gelişmeler ve Uygulamalar konuları ele alındı.

Konya ve Civar Belediyelere Yönelik Bilgilendirme Toplantısı

Türkiye Belediyeler Birliği ve Konya Belediyeler Birliği işbirliğinde Antalya'da Konya ve civar belediyelerin başkanlarına yönelik olarak 10-12 Mayıs 2010 tarihlerinde Mevzuat Bilgilendirme Toplantısı düzenlendi. TBB Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen'in açılış konuşmasını yaptığı bilgilendirme toplantısına 175 kişi katıldı.

Belediyelerde Personel (Memur, İşçi, Sözleşmeli, Zabıta, İtfaiye) İstihdam Modelleri konusunda TBB Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen'in konuşma yaptığı etkinlikte Sayıştay Denetçisi Azmi Es Belediyelerde Tören, Temsil, Ağırhama ve Tanıtım Giderlerinin Kapsamı ve Sınırı, Harcama Usul ve Esasları, İçişleri Bakanlığı Kontrolörler Kurulu Başkan Yardımcısı Belediyelerin Diğer Kurum ve Kuruluşlarla Ortak İş Yapması, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Öğretim Üyesi Prof.Dr. Şule Erçetin Örgütsel İletişim ve Bireysel Etkileşim, İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı Dr. Hasan Hüseyin Can Belediye Hizmetlerinin Özelleştirilmesi ve İmtiyaz Uygulamaları, TBB Yazı İşleri Müdürü Mahmut Çolak ise Belediye Başkanlarının Sosyal Güvenlik İşlemleri, Mali ve Sosyal Hakları konularında birer sunum yaptı.

Akdeniz Belediyeler Birliği ile İşbirliğinde Şehircilikte Yeni Teknolojilerin Tanıtımı ve Bilgilendirme Toplantısı

Türkiye Belediyeler Birliği olarak belediyelerimizin seçilmiş ve atanmış tüm görevlilerinin belediyecilik alanındaki yenilikleri inceleme ve takip etme fırsatı bulacakları platformlarda işbirliklerine ve eğitim programları düzenlenmektedir. Bu kapsamda yurt çapında çeşitli belediye fuarlarına katılarak, belediyecilikte yeni teknolojileri takip eden Birliğimiz fuar kapsamında çeşitli eğitim programları da düzenlemektedir

Birliğimizin bölge belediye birlikleri ile işbirliği çerçevesinde İçişleri Bakanlığı ve Akdeniz Belediyeler Birliği ile işbirliği yapılarak ANFAŞ CITY EXPO 2010 fuarı kapsamında Antalya'da, nüfusu 20 bin üzerinde olan belediyelerin, 14-15 Nisan 2010 tarihlerinde belediye başkanları ile başkan yardımcıları ve 15-16 Nisan 2010 tarihlerinde belediye personeline yönelik olarak **Şehircilikte Yeni Teknolojilerin Tanıtımı ve Bilgilendirme Toplantısı** başlıklı iki bilgilendirme toplantısı düzenlendi.

Toplantının açılış konuşmalarını **Antalya Valisi Alâaddin Yüksel**, **Antalya Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Mehmet Remzi Sadi**, **TBB Genel Sekreter Yardımcısı Cevdet Sökmen**, **Akdeniz Belediyeler Birliği ve Konyaaltı Belediye Başkanı Muhittin Böcek**, **Muratpaşa Belediye Başkanı Süleyman Evcilmen** ve **Kepez Belediye Başkanı Av.Hakan Tütüncü** yaptı.

570 kişinin katılımı ile yapılan belediye başkanlarına yönelik toplantının ilk gününde Belediyelerin Zorunlu ve İhtiyari Görevleri İle Organlar Arası İlişkiler konusunda İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Mü-

dür Yardımcısı **Hasan Hüseyin Can**, İller Bankası'nın Yeniden Yapılanması, Belediyelerin Yurt İçi-Yurt Dışı Borçlanması konusunda ise İller Bankası Genel Müdürü **Hidayet Atasoy** konuşma yaptı.

Toplantının ikinci gününde ise **TOKİ** yetkililerince TOKİ'nin Konut Üretimi ve Belediyelerle Ortak Projeler konusunda bir sunum yaptı. TBB Genel Sekreter Yardımcısı **Mehmet Keleş** ise Belediyelerin Diğer Kurumlarla Ortak İş Yapması üzerine konuştu.

Belediye personeline yönelik olarak düzenlenen toplantıda ise TBB Genel Sekreter Yardımcısı **Cevdet Sökmen**, Belediyelerde Kamu Zararı Uygulaması, Takip ve Tahsil konusunda bir sunum yaptı. Ayrıca İçişleri Bakanlığı İş Denetçi **Tahir Tekin** de Harcama Sürecinde Yer Alan Aktörler konusunda eğitim verdi. Sayıştay Üzman Denetçisi **Mustafa Meşe** ise Alım ve Yapım İşlerinde Doğrudan Temin, Pazarlık ve Açık İhale Usullerinin Uygulanması ve Yapım İşlerinde Hakediş ve Kabul konusunda bilgi verdi.

Doğu Anadolu Bölgesi Bilgilendirme Toplantısı Antalya’da Yapıldı

Türkiye Belediyeler Birliğinin bölgesel belediye birlikleri ile işbirliğinde düzenlediği bilgilendirme toplantıları devam ediyor. Türkiye’nin dört bir yanında ücretsiz toplantılar düzenleyen Birliğimiz 25-27 Mayıs 2010 tarihlerinde Doğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği ile işbirliğinde Antalya’da bir Mevzuat Bilgilendirme Toplantısı düzenledi.

Birliğimiz ve Doğu Anadolu Bölgesi Belediyeler Birliği işbirliğinde düzenlenen bilgilendirme toplantısı, Doğu Anadolu Bölgesi belediyelerin başkanları, başkan yardımcıları, meclis üyeleri ve birim amirlerinin katılımı ile yapıldı.

Toplantının sabah oturumunda konuşan İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı **Okay Memiş**, Belediye Başkanlarının Görev, Yetki ve Özlük Hakları konusunda bir sunum yaparken TBB İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürü **Av. Veli Böke** İmar ve Kamulaştırma konularında soru cevap bölümünü yönetti.

Toplantının öğleden sonraki oturumunun açılışında konuşma yapan Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri **Hayrettin Güngör**, program kapsamında “Belediyelerin Diğer Kurumlarla Ortak İş Yapması” ve “Kamu Zararı” konularında da bilgiler verdi.

Toplantının ikinci gününde Hacettepe Üniversitesinden **Prof.Dr.Şule Erçetin**, “Belediyelerde Takım Çalışması” ile “İletişim ve Motivasyon” konularında eğitim verdi.

Bilgilendirme toplantısının son gününde ise İçişleri Bakanlığı Kontrolörler Kurulu Bşk. Yrd. **Sebahattin Karakaya** Personel Mevzuatı hakkında soru cevap şeklinde ki oturumda söz aldı. İhale ile ilgili konularda soru cevap bölümünü ise Sayıştay Denetçisi **Mustafa Meşe** yönetti.

Samsun Belediyeler Birliği ile İşbirliğinde Mevzuat Bilgilendirme Toplantısı Yapıldı

Türkiye’nin dört bir yanında ücretsiz eğitimler düzenleyen Birliğimizin **İçişleri Bakanlığı ve Samsun Belediyeler Birliği ile işbirliğinde** Samsun, Sinop, Amasya, Çorum, Ordu ve Tokat illerinin belediye başkanları, başkan yardımcısı, birim amirleri ve belediye personeline yönelik olarak düzenlenen Mevzuat Bilgilendirme Toplantısı **26-27-28 Nisan 2010 tarihlerinde Samsun’da** yapıldı.

Toplantının açılış konuşmalarını Samsun Vali Yardımcısı **Hasan Özhan**, Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı **Yusuf Ziya Yılmaz** ve Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri **Hayrettin Güngör** yaptı.

Açılıшта konuşan Samsun Vali Yardımcısı **Hasan Özhan**, çok ciddi bir yerel yönetim reformu yapıldığı-

na değinerek belediyelere çok daha fazla yetki, görev ve sorumluluk verildiğine işaret ederek, belediyelerin verilen görevleri kurumsallaşarak yerine getirmelerinin önemli olduğuna dikkat çekti.

Samsun Büyükşehir Belediye Başkanı **Yusuf Ziya Yılmaz** konuşmasında, belediyeciliğin bir okulu olması gerektiğini başkanlığı zamanında öğrendiğini belirterek “Türkiye’de belediyeciliğin okulu yok. Özellikle belediyecilik camiası dışından olan yeni seçilmiş belediye başkanların oryantasyon eğitimine ihtiyacı var. Belediye başkanları sadece belediyelerin alt yapı sorunlarıyla ilgili değil, kentin geleceğine ilişkin olarak da planlar yapmak zorunda. Zira vatandaşların beklentileri artmış durumda, vatandaşlar merkezi idareden beklediklerini belediyelerden de bekler duruma geldiler” dedi.

Türkiye Belediyeler Birliği Genel Sekreteri **Hayrettin Güngör** ise Birliğin faaliyetleri ve planlanan çalışmalara ilişkin katılımcıları bilgilendirdi. Eğitim, lobicilik, uluslararası ilişkiler başlıklarında yapılan faaliyetler üzerinde duran Güngör, yakında kurulacak Belediyecilik Akademisi hakkında bilgi verdi. Web üzerinden video görüntüleri ile de eğitimlerin destekleneceğini kaydeden Genel Sekreter Güngör, TBB’nin belediyelerin üzerinde bir otorite değil, onlara yol gösteren ve onlar için hizmet üreten bir kurum olduğunu vurguladı. Güngör; toplantı kapsamında Belediyelerin Diğer Kurum ve Kuruluşlarla Ortak İş Yapması ve Kamu Zararı konularında da eğitim verdi.

Samsun’da düzenlenen Mevzuat Bilgilendirme Toplantısı kapsamında açılış konuşmalarının ardından İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdür Yardımcısı **Hasan Hüseyin Can**, Yerel Yönetimlerin Özerkliği konusunda bir sunum yaptı.

TBB Genel Sekreter Yardımcısı **Cevdet Sökmen**’in Belediyelerde Personel İstihdam Modelleri üzerine konuşma yaptığı programın ilk gününde İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü **Emin Bardakçı** ise Belediye Başkanlarının Özlük Hakları konusunda bilgi verdi.

Diğer Sunumlar

Toplantının ikinci ve üçüncü günlerinde ise Belediye Borçlarının İller Bankası Payından Kesilmesi; Alacaklarının Takibi, Tasfiyesi ve Silinmesi; Taşınır ve Taşınmaz Mal Edinimi, Kirası, Tahliyesi, Tahsis ve Devri ile Yeni İmar Para Cezaları ve Uygulanması konularında TBB İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürü **Av.Veli Böke**; Halkla İlişkiler, Moral ve Motivasyon konusunda Polis Akademisi Dekan Yardımcısı **Doç.Dr. Önder Aytaç**; Gör-gü, Nezaket ve Protokol Kuralları konusunda Kültür ve Turizm Bakanlığı Özel Kalem Müdürü **Yasemin Tecimer**; 4734 sayılı Kanuna Göre Doğrudan Temin ve Pazarlık ve Açık İhale Usulünün Uygulanması konularında Sayıştay Denetçisi **Mustafa Meşe**; Belediyelerde Sosyal Güvenlik Uygulamaları ve İhale İşlemlerinde Sosyal Güvenlik Uygulamaları konularında TBB Yazı İşleri Müdürü **Mahmut Çolak**; Yapı Sorumluluğu ve İmar Kanunu, Uygulamaları ve Sorunları konularında TBB İmar ve Şehircilik Müdürü **Ayşe Ünal** ve Belediye Zabıta Yönetmeliği; İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatları ve Belediye Cezaları konularında Ankara İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı **Recep Demir** birer sunum yaptı.

İl Düzeyinde Eğitimler Sürüyor

Denizli Bilgilendirme Toplantısına 850 Kişi Katıldı

İl düzeyinde yapılan eğitim seminerleri kapsamında Denizli'de 850 kişilik bir bilgilendirme toplantısı düzenlendi

Türkiye Belediyeler Birliğin ve Denizli Belediyesi işbirliğinde düzenlenen bilgilendirme toplantısına belediye başkan ve belediye personelinden oluşan **850 kişi** katıldı.

15-16-17 Nisan 2010 tarihlerinde Denizli ili belediye personeline, 19 Nisan 2010 tarihinde ise Denizli ili belediye başkanlarına yönelik olarak düzenlenen eğitimlerde Denizli Belediye Başkanı ve Türkiye Belediyeler Birliği Encümen Üyesi **Nihat Zeybekci**'nin de katılımıyla yapıldı.

Seminer kapsamında İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Vali **Zekeriya Şarbak** belediye başkanlarına Yerelleşme, Kent Yönetiminde Vizyon ve Belediye Hizmetlerine Katılım konulu bir sunum yaparken TBB Genel Sekreteri **Hayrettin Güngör** ise Belediyelerin Diğer Kurum ve Kuruluşlarla Ortak İş Yapması ve Personel Giderlerinin Yasal Sınırı ve Yeni Personel İstihdamı konularında konuşma yaptı. Ayrıca Kamu-Özel İşbirliği Uygulamaları konusunda İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Daire Başkanı **Süley-**

man Elban, İmar Planlarının Hazırlanması, Onaylanması ve Değiştirilmesi konusunda da TBB İmar ve Şehircilik Müdürü **Ayşe Ünal** birer sunum yaptı.

Belediye personeline yönelik olarak düzenlenen seminerlerde ise 4734 sayılı Kamu İhale Kanununa Göre Pazarlık ve Açık İhale Usullerinin Uygulanması konusunda İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü **Osman Can Yenice**, Hakediş ve Fiyat Farkı Uygulamaları konusunda Sayıştay Uzman Denetçisi **Mustafa Meşe**, Belediye Cezalarının Uygulanması ve İşyeri Açılması ve Ruhsatlandırma konularında Ankara İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı **Recep Demir**, Halkla İlişkiler, Moral ve Motivasyon konusunda Polis Akademisi Dekan Yardımcısı **Doç.Dr.Önder Aytaç** ve Gazi Üniversitesinden **Doç.Dr.Ertuğrul Yaman**, Belediyeler Açısından Sosyal Güvenlik Mevzuatı konusunda TBB Yazı İşleri Müdürü **Mahmut Çolak**, İmar Planı Yapımı, Hazırlanması ve Uygulama Süreçleri konusunda ise TBB İmar ve Şehircilik Müdürü **Ayşe Ünal** eğitim verdi.

Belediye Basın Müşavirleri İletişim Eğitimlerinin İlki Ankara'da Yapıldı

“Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek Projesi” (LAR II.Aşama) kapsamında **“Belediyelerin Basın Müşavirlerine”** yönelik olarak düzenlenen İletişim Eğitimlerinin ilki 13-14 Mayıs 2010 tarihlerinde Ankara’da yapıldı. Yirmiyi aşkın belediyenin basın sorumlularının katıldığı eğitim programının açılışını UNDP Temsilcisi, Proje Uzmanı Ferhat Emil ve TBB Genel Sekreteri Hayrettin Güngör yaptı.

Basınla İlişkiler ve İletişim Konularında SALLAR (İsveç Belediyeler Birliği) ve AB Deneyimi üzerine UNDP Uluslararası Uzmanı, İsveç Belediyeler Birliği İletişim Sorumlusu Charlotta Janson Josephsson’un sunum yaptığı program çerçevesinde TBB Dış İlişkiler Müdürlüğünden Uzman Dr.Duygu Dalgıç Uyar ise proje kapsamında hazırlanan TBB’nin iletişim stratejisi hakkında katılımcıları bilgilendirdi.

Programın ilk gününde **Yerel Yönetim Bakış Açısıyla Medya ile İlişkiler** konusunda konuşan UNDP

Yerel Uzmanı İsmet Hazardağlı, medya araçları ve basın danışmanlığının tanımına ilişkin değerlendirmelerde bulundu. Serbest Danışman, Gazeteci Orsoy Girgiç ise Basın Müşavirlerinin Rolü ve Medya ile ilişkiler konusunu ele aldı. Girgiç konuşmasında gerek kurum içi gerekse medya ile ilişkilerde olması gereken temel prensipleri anlattı. İlk günün sunumlarının ardından UNDP Proje Uzmanı Ferhat Emil, katılımcıların beklentilerini ve pratik uygulamalarda yaşadıkları sıkıntıları ifade ettikleri son oturumu yönetti.

Programın ikinci gününde ise UNDP Proje Uzmanı Ferhat Emil’in programın ilk gününe ilişkin değerlendirmelerinin ardından, Ankara Büyükşehir Belediyesi Basın Danışmanı Avni Kavlak’ın “Bir Basın Danışmanı Gözünden Medya ile İlişkiler” konulu sunumuna geçildi. Eğitim programı kapsamında Ekonomi Muhabirleri Derneği Başkanı Özlem Doğaner’in Profesyonel Bir Ba-

sın Derneği Gözünden Yerel Yönetimlerle İlişkiler üzerine konuştuğu oturumda ANSES Haber Ajansı Genel Müdürü Maruf Buzcuğil de Bir Pratisyen Gözünden Yerel Yönetimler başlıklı sunumuyla deneyimlerini katılımcılarla paylaştı.

“Türkiye’de Yerel Yönetim Reformu Uygulamasının Devamına Destek Projesi” (LAR II.Aşama) kapsamında **“Belediyelerin Basın Müşavirlerine”** yönelik eğitim programlarına devam edilmesi planlandığından toplantının sonunda ilerdeki adımlara yönelik katılımcıların görüşleri alınarak gelecek eğitimlerin içeriğine yönelik değerlendirmelerde bulunuldu.

TBB Hizmet İçi Eğitim Semineri Abant'ta Yapıldı

Türkiye Belediyeler Birliğinin etkili iletişim ve takım çalışması konularındaki hizmetiçi eğitim semineri 02-04 Nisan 2010 tarihleri arasında Bolu Abant'ta yapıldı.

Çevre Operasyonel Programı Sektörel İzleme Komitesi Toplandı

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan ve 01 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe giren "Instrument for Pre-accession Assistance (IPA) Regulation (IPA Tüzüğü)" kapsamında kurulan Çevre Operasyonel Programının etkin bir şekilde yönetimini ve uygulamasını sağlamak üzere düzenlenen **6. Çevre Operasyonel Programı Sektörel İzleme Toplantısı** 22 Nisan 2010 tarihinde Devlet Planlama Teşkilatı'nda (DPT) yapıldı.

Çevre ve Orman Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Sedat Kadioğlu tarafından yönetilen toplantı, Devlet Planlama Teşkilatı, Hazine Müsteşarlığı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, İller Bankası Genel Müdürlüğü, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu, TEMA Vakfı, ÇEVKO Vakfı ve Türkiye Belediyeler Birliği temsilcilerinin katılımı ile yapıldı. AB temsilcileri ise İzlanda'da yaşanan patlaması sonucu uçak seferlerinin iptal edilmesi nedeniyle sinevizyon ile toplantıya katıldılar.

**Doç. Dr. Rafet
ÇEVİKBAŞ**

Kırıkkale Üniversitesi
İİBF Siyaset Bilimi ve
Kamu Yönetimi Bölümü
Öğretim Üyesi

Bu çalışmanın amacı küreselleşme olgusunun ne ifade ettiğini açıklamak ve küreselleşme sürecinde yerel yönetimlerin ve yerel olguların ne ifade ettiğini açıklamaktır. Küreselleşmeyle birlikte yerelleşmenin ne anlamına geldiğini açıklayarak, kü-yerelleşme kavramı üzerinde durulmaktadır. Çünkü küreselleşme sürecinde bireyler ve devletler birçok değişimden geçmekte ve buna bağlı olarak da kültür ve olgular önemli ölçüde yerelleşmektedir.

KÜRESELLEŞME BAĞLAMINDA YERELLEŞME OLGUSU (KÜYERELLEŞME)

Küreselleşme, çağdaş toplumda yaşamın her alanında bağımlılığın artması olarak akla gelir. Dünyanın bir ucundaki gelişmelerden diğer bir ucundaki bireylerin, toplulukların haberdar olması ve bu gelişmelerden yararlanabilmesi bir etkileşimin ve bağımlılığın olduğunu gösterir. Küreselleşme hakkında net bir tanımın olduğunu söylemek oldukça güçtür. Çünkü küreselleşmeye yönelik farklı tanımlamalar ve yaklaşımlar söz konusudur.

Dünyadaki değişim trendini gözlemlediğimizde, globalleşme (globalization) ile birlikte dikkati çeken bir diğer olgunun yerelleşme (localization) olduğunu görüyoruz.¹ Yerel yönetimler, 19. yüzyıldan bu yana, ulus-devletin referans noktası olarak yer aldığı devlet bütünleri içinde tartışılmış ve yeniden düzenlemelere bu bütün içinde konu olmuştur. Son iki yüzyıl boyunca yerel yönetimlere ilişkin ilke ve politikalar, bu idarelerin merkezi yönetim ile ilişkileri ekseninde inşa edilmiştir. Yeni yüzyılda bu geleneksel temel değişme eğilimine girilmiştir. Küreselleşme, ulus-devletlerin yetki ve egemenlik alanını değiştirerek yeniden belirlemeye zorlamaktadır. Bu doğrultuda, ulus-devlet yetkilerinden bir bölümünün, ulus-devlet-üstü kurum ve mekanizmalara doğru devri talep edilmektedir. Bu devrin niteliği ve kapsamı henüz netleşmemiştir. Ulus-devletler, tanımlarını asıl olarak merkezi yönetim ağırlıklı örgütlenmelerinden alan yapılardır. Bu özellik, son iki yüzyıl boyunca, yapı ister federal ister üniter olsun, devletlerin tümü için geçerli olmuştur. Küreselleşme süreci, ulus-devleti gelenekselden farklı bir tanıma kavuştururken, bu yapıya da müdahaleyi gündeme getirmekte ve ulus-devlet içindeki merkezi - yerel dengesini ademi merkezîyetçilik ilkesi temelinde ve ikincisi lehine yeniden düzenlemeyi talep etmektedir. Bir başka deyişle, küreselleşme sürecinin gerçekleşme araçlarından biri de yerelleşme süreci olmaktadır.²

¹ Coşkun Can AKTAN, "Globalleşme, Bölgeselleşme ve Yerelleşme" www.canaktan.net/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/degisim/aktan-globallesme-bolgeselleme.pdf (21.04.2009)

² <http://www.genbilim.com/content/view/1661/89/> "Küreselleşme Döneminde Yerelleşme" (05.04.2009).

Yerelleşme olgusu iki farklı biçimde anlaşılmaktadır. Bunlardan birincisi yönetim biçimi olarak algılanan merkezi yönetimin taşra uzantısı olarak akla gelen ve diğeri küreselleşmeyle birlikte akla gelen yerelleşme olgusudur. Burada daha çok küreselleşmeyle birlikte anılan yerelleşme (küreyerelleşme) üzerinde durulmaktadır. Bu çalışmada küreselleşme sürecinde yerelleşmede olan değişimler ve gelişmeler incelenmektedir.

1.KÜRESELLEŞME VE YERELLEŞME KAVRAMLARI³

1.1.Küreselleşme Olgusu

Küreselleşme üzerinde çok değişik tanımlamalar mevcuttur. Örneğin; “Huntington küreselleşme kavramını: Bireyler, şirketler, hükümetler, sivil toplum örgütleri ve diğer oluşumlar arasındaki uluslararası organizasyon, rejim ve düzenlemelerin artması” şeklinde ifade etmektedir.” Bauman’a göre ise küreselleşme fikrinden çıkan en derin anlam, dünya meselelerinin belirsiz, kuralsız ve kendi başına buyruk doğasıdır; bir merkezin, bir kontrol masasının, bir yönetim kurulunun, bir idari büronun yokluğudur¹. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu küreselleşmeyi, sadece ekonomik olmayan, sosyal, siyasal, çevresel, kültürel ve hukuksal boyutları da olan bir süreç olarak tanımlamaktadır.⁴

Öz olarak; sermayenin merkezileşmesi ve dolaşımının yanında, farklı ülkelerin, halkların, ekonomik sistemlerin, ideolojilerin ve düşüncelerin benzeşme ve bütünleşmesi sürecinde, insanlar ve uluslar arasındaki bağların yoğunlaşması olgusu olarak karşımıza çıkan ‘Küreselleşme’ ya da ‘Globalleşme’, tüm ulusları toplumların değişik kesimlerini düşündüren, kaygılandıran ve tepkilere neden olan yeni bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü küreselleşme süreci,

küçülen dünya yaratırken, bir yandan da buna tepki olarak doğan ulusalcılık akımları ve yerelleşme olgusu ile gittikçe parçalanın dünya yaratması ile bir paradoks(zıtlık) ortaya koymaktadır.

Küreselleşme kavramını Batı ve ABD’ye ait bir proje olarak ele alan görüşler de vardır. Dulupçu’ya göre küreselleşme sadece ticari bir entegrasyon değil, dünyanın özellikle Batı dünyasının geliştirdiği standartların evrenselleştirilmesini içerir. Yine küreselleşmenin Amerika merkezli olduğunu belirterek, bunu da ABD’nin küresel bilgi şebekelerindeki payının büyüklüğüne dayandırmaktadır.⁵

Küreselleşmede yapısal bağımlılıkların yerini karşılıklı bağımlılık almıştır. Günümüzde özellikle az gelişmiş ülkeler, ekonomik istikrarı sadece kendi ülkeleri için sağlamak ve korumak zorunda değillerdir. Çünkü bir ülkede yaşanan ufak çalkantı diğer ülkeleri de doğrudan etkileyebilecek bir yapı kazanmıştır.⁶

Günümüzde yaşanan gelişmelere bakıldığında, küreselleşme sürecinin daha çok kendini küresel kapitalizm ile göstererek, devletin yeniden yapılanmasında siyasal ve yönetsel elitlerin etkin olmasına neden olduğu görülmektedir. Bu etkinlik zaman zaman hantal devlet yapısına meydan okumaya kadar gitmekte ve birçok ülkede kamu yönetiminin yeniden yapılanmasına neden olmaktadır.⁷

1.2.Yerelleşme Olgusu

Yerelleşme kavramı ile anlatılmak istenen aslında merkezi yönetimin iyi yapamadığının düşünüldüğü hizmetlerin yerel yönetimlere devredilmesidir. Bu devir, hizmetin üretilmesi ve sunulması açısından ya tamamen ya da kısmen devredilebilir. Dünyadaki genel eğilim yerel gereklere daha iyi cevap verdiği düşünülen yerel yönetimlere daha fazla çalışma ve yetki alanı ve kaynağın aktarılması düşüncesidir.⁸

³ Erdoğan GAVCAR ve Serkan DİRLİK. “Küreselleşme ve Yöneticilere Göre Küreselleşme Olgusu” Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), Güz:2005, Sayı:15, (2005) s:78.

⁴ Onur ÖYMEN , “Geleceği Yakalamak- Türkiye’de ve Dünyada Küreselleşme ve Devlet Reformu” Remzi Kitabevi, 2. Basım, İstanbul,(2000),S.26-27.

⁵ Gavcar, Erdoğan ve Serkan Dirlik. (2005), “Küreselleşme ve Yöneticilere Göre Küreselleşme Olgusu” Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), Güz:2005, Sayı:15, s:77-95.

⁶ Selen; Ufuk. (2002), “Küreselleşme ve Devlet Etkileşimi” Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:2 Aralık,

⁷ Özer, M. Akif, “Küreselleşme, Yerelleşme ve Kamu Yönetimi” www.icisleri.gov.tr/_icisleri/turkidaredergisi/uploadedfiles/m.akif%20%D6zer%20141-166.doc – (20.04.2009).

⁸ Çevik, Hasan Hüseyin, (2001), “Türkiye’de kamu yönetimi sorunları” Seçkin Yayıncılık, Ankara, Aralık, 1. Basım

Yerelleşme ya da diğer adıyla yerinden yönetim, özellikle son yıllarda çok tartışılan bir kavramdır. Yerleşmenin tanımını ise şöyle yapabiliriz: Kamu kaynaklarının daha etkin ve verimli bir şekilde ihtiyaca uygun olarak kullanılabilmesi için karar alma mekanizmalarının merkezden yerele indirgenmesidir⁹.

Küreselleşme ile birlikte gündeme gelen yerelleşme eğiliminin en somut uygulaması olan âdemi merkezîyetçilik ilkesi, yerel yönetimlerden önce ulusal yönetimlerin yeniden yapılanmalarını, ülkelerin yönetsel örgütlenmelerinde yerel yönetimler lehine değişikliğe gitmelerini zorunlu kılmaktadır.

Küreselleşme sürecinde uluslararası arenalarda da bölgelerin ve mahalli toplulukların öne çıktıkları, söz ve rey sahibi haline geldikleri, küresel aktörler tarafından-millî devlet bir yana bırakılarak- muhatap alındıkları görülmektedir. Bu bakımdan yaşananın esasında “globalizasyon”(küreselleşme) değil, “glokazasyon” (kü-yerelleşme) olduğu ileri sürülebilmektedir. Ancak birbiri ile çelişir gibi gözüken bu iki sürecin -küreselleşme ve yerelleşme- birbirini besleyen tek bir projenin unsurları olduğu söylenebilir.¹⁰

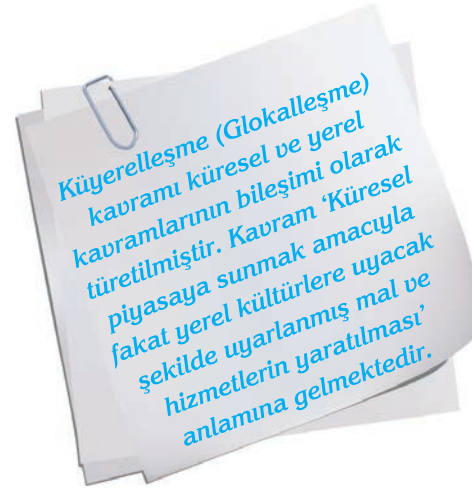
1.3. Küreselleşmeyle Birlikte Değerlendirilen Yerelleşme Olgusu

Dünyadaki değişim trendini gözlemlediğimizde globalleşme (globalization) ile birlikte dikkati çeken bir diğer olgunun Yerelleşme (Localization) olduğunu görüyoruz. İngilizce Globalleşme ve Yerelleşme kelimelerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuş Glokalleşme (Glocalization) kavramı, uluslararası ilişkilerde global gerçeklerden hareket ederek global düşünmeyi, otarşizm yerine dışa açılmayı, dünya ekonomisi ile bütünleşme; ülke içinde ise merkezi yönetim kanalıyla ekonomiyi ve siyaseti yönlendirme yerine yerel yönetimleri daha fazla güçlendirme anlamına gelmektedir. Yerelleşmenin siyasal gücün tek elde toplanmasını önleyeceği ve böylece yerel demokrasiyi güçlendireceğine inanılmaktadır.

Yerellik olgusu küreselleşmeyle birlikte değerlendirilen bir süreci ifade etmektedir. Yerellik vurgusunu küreselleşme karşısında bir direniş hattı olarak değer-

lendirenler, küreselleşmeyi mevcut insanlık durumunun gerilimi olarak tanımlama çabası içerisindeyler. Oysa küreselleşmeyle paralel ve onu tamamlayan bir gelişme olarak görenler ise yerelleşmeyi, farklılığın birlikteliği olarak tanımlamaktadırlar. Gelişen ve küresel ekseninde işleyen bir süreçte, her iki yaklaşımın da bazı konuları açıklamada yetersiz kaldığını görmek mümkündür.¹¹

Dünyamız 1950’li yıllardan itibaren yeni bir döneme girmiştir: yavaş yavaş sınırların kalktığı, toplumların birbirlerine yaklaştığı, kültürlerin bir yandan üst bir anlatı içinde homojenleşirken diğer yandan tikel parçalar halinde ayrılarak heterojenleştiği ve bunların eş zamanlı olarak yaşandığı bir dönem olmaktadır. Yani küçülen dünyada farklılıkların altı çizilirken parçalanmakta ve diğer yandan dünyanın tek bir yer haline geldiği şeklindeki söylemlerle dünya birleşmektedir. Fakat söz konusu küreselleşme ve yerelleşme süreçleri bu bağlamda birbirine zıt iki oluşum değildir, aksine birbirlerinin bütünlüyicisi olan süreçlerdir.¹²

2. KÜ-YERELLEŞME

(Glokalleşme) kavramı küresel ve yerel kavramlarının bileşimi olarak türetilmiştir. Kavram “küresel piyasaya sunmak amacıyla fakat yerel kültürle uyacak şekilde uyarlanmış mal ve hizmetlerin yaratılması” anlamına gelmektedir.

⁹ <http://www.genbilim.com/content/view/1661/89/> “Küreselleşme Döneminde Yerelleşme” (05.04.2009).

¹⁰ Köse, H. Ömer, “Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü” <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=355> (20.05.2009).

¹¹ Karakaş, Mehmet; (2003), “Küreselleşme-Yerelleşme Gerilimi ve Ulusal Kimlik Sorunu” Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 5, Sayı:1, Ocak-Mart.

¹² Okur Fatma ve Ahmet Burhan Çakıcı, “Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme ve Yerel Demokrasi” www.akademikbakis.org/sayi11/makale/fatmaokur.doc - (18.05.2009)

Küyerelleşme ile küreselleşme terimlerinin birbirleri ile ilişkili oldukları pek çok yazar tarafından kabul edilmektedir.¹³ Örneğin Robertson, küreselleşme ve yerelleşme süreçlerinin birbirini dışlayan iki durum olarak algılanmasını reddederek, küreselleşmenin yerelliğin üretilmesi ve içerilmesini kapsadığını, buna ise “**glokalleşme**” denilebileceğini ileri sürmektedir. Küresel kültür, farklı kaynaklardan beslenmektedir ve aslında tek bir küresel kültürün oluşmasının değil, değişik kültürlerin bir araya gelmesi ve oluşan kompleks yapının etki alanının genişlemesi söz konusudur.

Küreselleşme, bir yandan yerel farklılıkları minimize ederek ortak bir kültür ortaya çıkarırken, diğer yandan da küresel köyün içinde ‘alt köy’lerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır. İnsanların ulusal/yerel değerlerini bir tarafa bırakmadıkları gibi köklerine daha sıkı sarılmalarına ve bölgesel blokların ortaya çıkmasına yol açarak adeta bir ‘**küresel paradoks**’ yaratmaktadır. Yine Robertson’un ifadesiyle, bir yandan evrensel olan yerelleşirken, öte yandan yerel olan evrenselleşmektedir.¹⁴

Eşanlı olarak yerelin küreselleşmesi ve küreselin yerelleşmesi problemi makro-yerelleşme (yerel bir değer küresel hale gelmesi) ve mikro-küreselleşmenin (küresel bir değer yerel hale gelmesi) ikili süreci olarak ifade edilebilir.

Kü-yerelleşmenin kilit özellikleri şu şekildedir:

- Çeşitlilik, sosyal yaşamın esasında vardır.
- Küreselleşme tüm farklılıkları ortadan kaldırmaz.
- Tarih ve kültür, ister kültür, ister toplum ister ulus olarak tanımlayalım tüm grupların farklı deneyimlere sahip olmasını sağlar.
- Küyerelleşme, küreselleşmenin bir dalga gibi tüm farklılıkları sileceği korkusunu ortadan kaldırır.
- Küyerelleşme, çatışma ve tansiyon yükselmelerinin olmadığı bir dünya vaat etmez; bunun yerine karmaşık yapının daha tarihe dayalı anlaşılmasını sağlar.

Bu bağlamda, küreselleşmenin yerel koşullara göre uyarlanması anlamına gelen küyerelleşme, küreselleşmenin Batılılaşma, Amerikanlaşma ve hatta McDonaldslaşmadan farklılaşmasına neden olur. Küreselleşme artık, yerel değerleri de içerecek şekilde kendini uyarlamaktadır.¹⁵

Küreselleşmenin; kültürel olarak homojenleştirici güçlerin, diğer kültürler üzerindeki güçlerinin “zaferi” olarak sunulması çeşitli itirazlara yol açmaktadır. Robertson’a göre, küyerelleşme (glocalization) ifadesi, küreselleşmenin heterojen yönünü vurgular. Küreselleşme süreci, bu tanıma göre, küresel olan ile yerel olanın iç içe geçmelerinin bir sonucudur. Küreselleşme bu çerçevede dünyanın bir bütün olarak sıkışması ve yerellikleri birbirine bağlamasıyla gerçekleşmektedir. Bu aynı zamanda içinde yerelliğin keşfini taşımaktadır.¹⁶

Küreselleşmenin doğrudan etkisinin güçlenmesi sonucu, küresel ile yerel arasındaki etkileşimin uzlaşma ve çatışmalardan örülü bütünselliği üzerine oturtulan bu yaklaşım, rasyonel yönünün görece ağırlığı ile kurumsallaşmaya daha açık bir görünüm sergilemektedir. Nitekim muhafazakâr kesimlerin, duygusal yanlılığı temelinde, tabandan gelen isteklerin başlattığı yerelleştirme uygulamalarına karşılık, küyerel uygulamalar, medya profesyonelleri ve yöneticilerinden topluma doğru bir yayılım göstermiştir. Küresel nedenlerin yerel sonuçları, küresel sorunların yerel çözümleri ve küresel fırsatların yerel karşılıkları bu yaklaşım çerçevesinde uluslararası haberin yapısına giderek daha fazla egemen olmaktadır. Bu tür haberler de, toplumsal ve ekonomik hareketliliğin daha yoğun olduğu üst-orta sınıf arasında belirli bir karşılık bulmaktadır.

Küreselleşme ve yerelleşme gibi tanımlar dışında yabancı olduğumuz “küyerelleşme”, tüm bu tarihsel süreç içindeki teknolojik gelişmelerin zaman-mekan kavramını yeniden tanımlaması, toplumlar ve insanlar arası(dolayısıyla kütlerler arası) etkileşimi arttırması

¹³ Dulupçu, Murat Ali ve Onur Demirel, “Küreselleşme ve Uluslararasılaşma” www.phil.muni.cz/ped/ECOLAB/tur/modules/docs/internationalization-and-globalization-theory.doc (24.05.2009).

¹⁴ Altaş, Nurullah; “Küreselleşmenin Dini Anlama Biçimlerine ve Din Öğretimindeki Yeni Yönelişlere Etkisi (Çok Kültürcülük Kavramı Etrafında Bir Analiz)” <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/fulltext/195>. (20.05.2009)

¹⁵ Dulupçu, Murat Ali ve Onur Demirel, “Küreselleşme ve Uluslararasılaşma” www.phil.muni.cz/ped/ECOLAB/tur/modules/docs/internationalization-and-globalization-theory.doc (24.05.2009).

¹⁶ <http://www.genbilim.com/content/view/1661/89/> “Küreselleşme Döneminde Yerelleşme” (05.04.2009).

sonucunda küreselleşmenin yeni bir boyutu olarak ortaya çıkması şeklinde tanımlanabilir.

SONUÇ

Küyerelleşme kavramı, küresel ve yerel kavramlarının bileşimi olarak türetilmiştir. Kavram “küresel piyasaya sunmak amacıyla fakat yerel kültürlerle uyacak şekilde uyarlanmış mal ve hizmetlerin yaratılması” anlamına gelmektedir.

Dünyadaki değişim trendi gözlemlendiğinde, globalleşme (globalization) ile birlikte dikkati çeken bir diğer olgunun Yerelleşme (Localization) olduğu görülmektedir. Yerellik olgusu küreselleşmeyle birlikte değerlendirilen bir süreci ifade etmektedir. Küreselleşme ve yerelleşme süreçleri bu bağlamda birbirine zıt iki oluşum değil, aksine birbirlerinin bütünleyicisi olan süreçlerdir.¹⁷ Yani küreselleşmeyle paralel ve onu tamamlayan bir gelişme olarak görenler ise yerelleşmeyi, farklılığın birlikteliği olarak tanımlamaktadırlar.¹⁸

Küreselleşme sürecinde uluslararası arenalarda da bölgelerin ve mahalli toplulukların öne çıktıkları, söz ve rey sahibi haline geldikleri, küresel aktörler tarafından-millî devlet bir yana bırakılarak- muhatap alındıkları görülmektedir. Bu bakımdan yaşananın esasında “globalizasyon” (küreselleşme) değil, “gloka-

lizasyon” (kü-yerelleşme) olduğu ileri sürülebilmektedir. Ancak birbiri ile çelişir gibi gözükse de bu iki sürecin-küreselleşme ve yerelleşme- birbirini besleyen tek bir projenin unsurları olduğu söylenebilir.¹⁹

Küreselleşmeye eleştirel pencereden baktığımızda, onu, tek tipleşen Amerikan hayat tarzının dayatılması olarak tanımlamak ve yerelliği de bunun karşılığı olarak anlamak gerekiyor. Yerel ile küresele karşıt anlamlar yüklenince, aralarında diyalektiği çağrıştıran bir mücadele var olmaktadır. Almanlar yerelliklerinin sembolü olan biralarıyla küreselleşmeye ve dolayısıyla tek tipleşmeye karşı bilinçsiz hareketleri ile direnmektedirler. (apolitik.org, 2009).

Görülmektedir ki, küreselleşmesinin getirdiği faydalar kadar, dezavantajları da bulunmaktadır. Küreselleşmenin faydalarından istifade edip, dezavantajlarından en az zararla kurtulabilmek için devletin her kademesinde, sivil kuruluşların da katılımı ile çok iyi planlama yapılmalı, ekonomi, siyaset ve dış politika sahnesinde etkin ve doğru kararlar alınmalı ve titizlikle uygulanmalı, dünyanın bu yeni düzeninde sadece bölgemizde değil, Avrupa’ da ve dünyada Türkiye için sağlam bir yer edinmenin yolları araştırılıp önceliklerin doğru olarak sıralanması, içte yaşanan sorunların etkin olarak çözülmesi, dışta ise yeni dünya düzeni içinde hak ettiğimiz yeri almamız sağlanmalıdır (Çıtır, 2009).

¹⁷ Okur Fatma ve Ahmet Burhan Çakıcı, “Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme ve Yerel Demokrasi” www.akademikbakis.org/sayi11/makale/fatmaokur.doc - (18.05.2009).

¹⁸ KARAKAŞ, a.g.m., S.3.

¹⁹ Köse, H. Ömer, “Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü” <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=355> (20.05.2009).

Kaynakça

- Aktan, Coşkun Can, “*Globalleşme, Bölgeselleşme ve Yerelleşme*” www.canaktan.net/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/degisim/aktan-globallesme-bolgeselleme.pdf - (21.04.2009)
- Altın, Nurullah; “*Küreselleşmenin Dini Anlama Biçimlerine ve Din Öğretimindeki Yeni Yönelişlere Etkisi (Çok Kültürcülük Kavramı Etrafında Bir Analiz)*” <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/fulltext/195> (20.05.2009)
- Çevik, Hasan Hüseyin, (2001), “*Türkiye’de kamu yönetimi sorunları*” Seçkin Yayıncılık, Ankara, Aralık, 1. Basım
- Çıtır, Halim, “*Küreselleşme ve Türkiye’ye Etkileri*” <http://www.cagropolitisi.com.tr/17/28-29.htm> (15.04.2009)
- Dulupçu, Murat Ali ve Onur Demirel, “*Küreselleşme ve Uluslararasılaşma*” www.phil.muni.cz/ped/ECOLAB/tur/modules/docs/internationalization-and-globalization-theory.doc (24.05.2009).
- Gavcar, Erdoğan ve Serkan Dirlilik. (2005), “*Küreselleşme ve Yöneticilere Göre Küreselleşme Olgusu*” Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), Güz:2005, Sayı:15, s:77-95.
- Karakaş, Mehmet; (2003), “*Küreselleşme-Yerelleşme Gerilimi ve Ulusal Kimlik Sorunu*” Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 5, Sayı:1, Ocak-Mart.
- Köse, H. Ömer, “*Küreselleşme Sürecinde Devletin Yapısal ve İşlevsel Dönüşümü*” <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/dergi3.asp?id=355> (20.05.2009).
- Okur Fatma ve Ahmet Burhan Çakıcı, “*Küreselleşme Sürecinde Yerelleşme ve Yerel Demokrasi*” www.akademikbakis.org/sayi11/makale/fatmaokur.doc - (18.05.2009).
- Öymen, Onur, (2000), “*Geleceği Yakalamak- Türkiye’de ve Dünyada Küreselleşme ve Devlet Reformu*” Remzi Kitabevi, 2. Basım, İstanbul.
- Özer, M. Akif, “*Küreselleşme, Yerelleşme ve Kamu Yönetimi*” www.icisleri.gov.tr/_icisleri/turkidaredergisi/uploadedfiles/m.aki%20%D6zer%20141-166.doc - (20.04.2009).
- Selen; Ufuk. (2002), “*Küreselleşme ve Devlet Etkileşimi*” Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:2 Aralık, <http://www.apolitik.org/2009/01/09/almanya%E2%80%99nin-biralari-kuresellesme-karsiti-mi.html> (19.04.2009).
- <http://www.genbilim.com/content/view/1661/89/> “*Küreselleşme Döneminde Yerelleşme*” (05.04.2009). (Endnotes)1

Av. Veli BÖKE

TBB İnsan Kaynakları
ve Eğitim Müdürü

TBMM tarafından, 18/6/2010 tarihinde kabul edilen 5999 sayılı Kanun, 30 Haziran 2010 Çarşamba günü Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. “Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” adını taşıyan düzenleme ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’na Geçici 6’ncı madde eklenmiştir. Düzenleme göre; kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 9/10/1956 tarihi ile 4/11/1983 tarihi arasında fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veya hüt irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle, taşınmaz maliklerine kamulaştırmaz el koyan idareler tarafından tazminat ödenmesi öngörülmüştür.

ESKİ KAMULAŞTIRMASIZ EL KOYMALARA TAZMİNAT ÖDENİYOR !

1. GEÇMİŞ KAMULAŞTIRMASIZ EL KOYMALARA (09.10.1956 – 04.11.1983) TAZMİNAT ÖDENECEK

Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, 18/6/2010 tarihinde kabul edilen 5999 sayılı Kanun, 30 Haziran 2010 Çarşamba (s.27627) günü Resmi Gazete’de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe girdi. “Kamulaştırma Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” adını taşıyan düzenleme ile 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’na Geçici 6’ncı madde eklenmiştir.

Düzenleme göre; kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırması hiç yapılmamış olmasına rağmen 9/10/1956 tarihi ile 4/11/1983 tarihi arasında fiilen kamu hizmetine ayrılan veya kamu yararına ilişkin bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmazlara veya kaynaklara kısmen veya tamamen veya hüt irtifak hakkı tesis etmek suretiyle malikin rızası olmaksızın fiili olarak el konulması sebebiyle, taşınmaz maliklerine kamulaştırmaz el koyan idareler tarafından tazminat ödenmesi öngörülmüştür.

2. BU DURAMA NASIL GELİNDİ

2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu’nun 38’inci maddesi, idare tarafından taşınmazına kamulaştırmaz el konulan malikine, 20 yıl içerisinde dava açma hakkı tanıyordu. Diğer bir anlatımla, kamulaştırma yapılmış, ancak işlemleri tamamlanmamış veya kamulaştırma hiç yapılmamış iken kamu hizmetine ayrılarak veya kamu yararına yönelik bir ihtiyaca tahsis edilerek üzerinde tesis yapılan taşınmaz malın maliki, bu taşınmaz mal ile ilgili her türlü dava hakkını, el koyma tarihinden itibaren 20 yıl geçmekle kaybetmekteydi.

Ancak bu madde hükmü, Anayasa Mahkemesi’nin 04.11.2003 tarihinde yayımlanan kararı ile iptal edilmiştir. Yüksek Mahkeme iptal gerekçesinde; kamulaştırma yapmaksızın bir kamu tüzel kişinin özel bir taşınmaza yirmi yıl sonra sahip olmasının, Anayasanın 46’ncı maddesinde yer

alan kamulaştırma hukukuna ilişkin genel ilkelere aykırı olduğunu belirtmiştir. Ayrıca; hak düşürücü süre idarenin her türlü eylem ve işleminin yargı denetimine açık olduğu kuralını içeren Anayasanın 125'inci maddesine aykırı olduğu ifade edilmiştir. Yine, Anayasanın 90'ıncı maddesinin son fıkrası uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti, bireylerin mülkiyet hakkına saygı göstereceğini Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 1 no.lu Protokolünün 1'inci maddesi gereğince taahhüt ettiği hatırlatılmış ve Kamulaştırma Kanunu'nun 38'inci maddesinin bu nedenle Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine aykırı olduğu belirtilmiştir.

Zamanaşımı ile ilgili 38'inci maddenin iptaline ilişkin kararın ardından, kararın uygulanma zamanı ile ilgili Yargıtay'da içtihat uyuşmazlığı ortaya çıkmıştır.

İleri sürülen ilk görüşe göre; Anayasa Mahkemesi'nin verdiği iptal kararlarının, genel kural uyarınca geriye doğru yürütülemeyeceğine ilişkindir. Yani, 04.11.2003 tarihinden itibaren yürürlük kazanan iptal kararının, bu tarihten itibaren 20 yıl geçmişe kadar (04.11.2003 – 20 yıl = 04.11.1983) yürütülebileceği; 04.11.1983 tarihinden önceki kamulaştırmaz el koymalar hakkında hüküm ifade etmeyeceği ileri sürülmüştür. Bu fıkreye göre, 04.11.1983 tarihinden önceki kamulaştırmaz el koymalar hakkında 20 zamanaşımı ileri sürülebilecek ve taşınmaz maliki tarafından dava açılacaklardır.

Diğer görüş ise, mülkiyet hakkının kutsallığı ve evrensel olan bu hak konusunda geçmişe yürümezlik kuralının uygulanamayacağı ileri sürülmüştür. Buna göre; Anayasa Mahkemesinin iptal kararının yürürlüğe girdiği

04.11.2003 tarihinden önce, ne kadar zaman geçerse geçsin, taşınmazına kamulaştırmaz el konulan malik tarafından idare aleyhine her zaman dava açılabilir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin konu hakkında görüşünün de bu yönde olduğu ileri sürülmüştür.

Yargıtay Daire ve Kurulları arasındaki içtihat farklılığı karşısında, İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu tarafından, konu hakkında bir karar verilmesi bekleniyordu. Ayrıca, daireler önünde temyiz incelemesi bekleyen yaklaşık 3000 dava dosyası, bu karardan etkilenecekti. Bu aşamada, makalemizde tanıtıma çalışacağımız Kanuni düzenleme gerçekleşmiş oldu.

3. DEVLET GEÇMİŞİ İLE HESAPLAŞIYOR

TBMM, Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu'nun 20 yıllık hak düşürücü süreyle ilgili kararını beklemeden, Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının geriye yürütülüp yürütülemeyeceğine ilişkin tartışmalara 5999 sayılı Kanun ile son vermiş oldu.

Düzenleme ile Devlet, büyük bir hesaplaşmanın kapısını aralamış oldu. Mülkiyet hakkına verilen önem temeline dayanan düzenleme ile, kamu idarelerinin 9/10/1956 tarihi ile 4/11/1983 tarihleri arasında yaptıkları kamulaştırmaz el koymalarına tazminat ödemesi kabul edilmiş oldu.

Zaten, 4/11/1983 tarihinden sonraki kamulaştırmaz el koymalar için tazminat hakkı mevcut idi. Ancak, geçmiş tarihler için de, tazminat ödemeyi Türkiye Cumhuriyeti kabul etmiş oldu. Bu düzenleme, Türkiye aleyhine Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi önüne gelebilecek muhtemel dava dosyalarının önüne geçmiş oldu ve Türkiye'nin mülkiyet hakkına verdiği önem dolayısıyla Avrupa Birliği nezdinde elini güçlendirmiş oldu.

4. TAZMİNAT İSTENEBİLECEK EL KOYMA TARİHLERİ

Taşınmaz maliklerinin tazminat talepleri, 4/11/1983 tarihinden geçmişte gerçekleşen kamulaştırmaz el koymalar için söz konusu olabilecektir.

Yani, 05.11.1983 tarihindeki kamulaştırmaz el konulan bir taşınmaz için tazminat talebi, 5999 sayılı Kanun kapsamında değil, genel hükümler dairesinde Borçlar Kanunu hükümleri çerçevesinde açılan “kamulaştırmaz el koyma nedeniyle tazminat davası” şeklinde yapılacaktır.

Geçmişe dönük bir başlangıç noktasının belirlenmesi önemli idi. Aksi takdirde Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulduğu 1923 yılına kadar bu taleplerin ileri sürülmesi mümkündü. Kanun Tasarısının ilk hali olan bu düzenleme, kamu kurum ve kuruluşlarını oldukça zor duruma düşürecek. TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu’nda yapılan bir değişiklik ile bir ara çözüm bulundu ve tazminat taleplerinin 09/10/1956 tarihinden itibaren yapılan kamulaştırmaz el koymalar için geçerli olabileceği hükme bağlandı. Başlangıç noktası olarak, 09/10/1956 tarihinin seçilmesi, 221 sayılı Kanun ile 09/10/1956 tarihinden önceki kamulaştırmaz el koymaların yasal kamulaştırma sayılması ve bu tarihten sonra kamulaştırmaz el koymanın mümkün olduğu fikrine dayanmaktadır.

5. TAZMİNATA KONU EDİLEBİLECEK TAŞINMAZLAR

- Taşınmazlar,
- Kaynaklar,

Kamulaştırmaz el koymaya konu olabilir. Taşınmaz veya kaynak mülkiyeti tamamen olabileceği gibi, kısmen de olabilir. Yani, hisseli mülkiyet için de kamulaştırmaz el koyma nedeniyle tazminat talep edilebilir.

Taşınmaz mülkiyeti üzerinde söz konusudur. Yani, davacının tapu maliki olması gerekir. Taşınır mallar için kamulaştırmaz el koymaya konu olamazlar.

Ayrıca, irtifak hakkı tesis etmek suretiyle kamulaştırmaz el koyma söz konusu olabilir. Örneğin, irtifak

kamulaştırma bedeli ödenmeksizin idare tarafından yüksek gerilim hattı yapılması, taşınmaz malikine tazminat hakkı doğuracaktır.

Ancak, bir taşınmazın müstemilatı çerçevesinde değerlendirilen şeyler (örneğin ağaçlar) de kamulaştırmaz el koymaya konu olabilirler.

Taşınmaz üzerindeki yapılar, bitkiler ve kaynaklar (maden, su kaynağı vs.) da el koymaya konu olabilir.

Kamulaştırmaz el koyma davalarını ancak malik açabilir; zilyed, kiracı veya bir başka kullanım hakkı sahibi açamaz. Taşınmaz mülkiyeti ise, bilindiği gibi Tapu Sicili ile ispat edilecektir.

***Taşınmazlar,
Kaynaklar,
Kamulaştırmaz
el koymaya konu
olabilir. Taşınmaz
veya kaynak
mülkiyeti tamamen
olabileceği gibi,
kısmen de olabilir.
Yani, hisseli
mülkiyet için de
kamulaştırmaz el
koyma nedeniyle
tazminat talep
edilebilir.***

6. KAMULAŞTIRMASIZ EL KOYMA NEDİR?

Kamulaştırmaz el koyma (fiili-dolayısıyla kamulaştırma); idarenin özel mülkiyet konusu bir taşınmazı, kamulaştırmaya başvurmaksızın iradi veya gayri iradi bir şekilde fiilen işgal ederek bir kamu hizmetine tahsis etmesi ve üzerinde kalıcı tesis gerçekleştirmesidir.

Kamulaştırmaz el koyma, öncelikle bir haksız fiildir. Borçlar Kanunu’nun 41’inci maddesi hükmü uygulanır. Herhangi bir hukuki kural ve usule tabi değildir. Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurul Kararları ile düzenlenmiştir.

Kamulaştırmaz el koyma için, herhangi bir işlem tesisine de gerek yoktur.

Taşınmaz maliki, dilerse mülkiyetin devri karşılığı taşınmaz malın bedelini dava edebilir.

7. KAMULAŞTIRMASIZ EL KOYMANIN ÜNŞURLARI

a) Usulüne Uygun Kamulaştırma Yapılmaması:

Kamulaştırmaz el koyma şekillerinden birisi de, usulüne uygun bir şekilde kamulaştırma işleminin ya-

pılamamış olmasıdır. Ya da kamulaştırması hiç yapılmamış olması da, el koyma anlamına gelir.

Bazen, kamulaştırma işlemi başlatılır, ancak ek-sik bırakılarak taşınmaza müdahale edilebilir. Bu du-rumda, kamulaştırma işleminden değil, el koymadan söz edilmelidir.

b) Taşınmaz Fiilen Kamu Hizmetine Ayrılma-lıdır:

Kamulaştırmaz el koymanın:

- Fiili,
- Devamlı,
- Kalıcı bir tesisin yapılması ve
- Bu tesisin kamusal amaca yönelik yapılmış olması gerekmektedir.

Fiili müdahale, taşınmaz malikinın mülkiyet hakla-rını kullanmasına engel olma şeklinde kendisini göste-rir. Eğer, müdahaleye rağmen taşınmaz maliki mülki-yet hakkını kullanabiliyorsa, ondan yararlanabiliyorsa, tam olarak el koymadan söz edemeyiz.

c) Devamlı Bir Müdahale Gerekir:

El koymanın devamlılık arzetmesi gerekir. Yani ge-çici bir süre için bir tesis yapılması veya tasarrufu en-gelleyici faaliyette bulunulması, kamulaştırmaz el koyma anlamına gelmeyecektir.

Geçici müdahaleler için, müdahalenin önlenilme-si, yapının kaldırılması (kal'i) ve ecrimisil talep etme hakkı saklıdır.

d) Taşınmaz Kamu Yararına İlişkin Bir İhtiyaca Tahsis Edilmelidir:

Yapılan tesisin, kamu hizmetine özgülenmesi ge-rekmektedir.

Özel nedenlerle yapılan tesis, el koymaya konu ol-maz.

Taşınmaz mülkiyetinin idareye geçmesi için bir se-bep değildir.

e) Taşınmaz Üzerinde Kalıcı Bir Tesis Yapılma-lıdır:

El koymanın, kalıcı nitelikte olması lazım gelir.

Kalıcı tesis, muhkem ve devamlı sayılabilecek inşa işi ile oluşturulan ve taşınmazın kullanılmasına engel sayılabilecek tesistir.

Tesisin kalıcı sayılabilmesi için, taşınmaz üzerin-den kaldırılmasında özel bir inşaat faaliyeti gerekme-ktedir.

Kalıcı tesis, taşınmazın üstünde olabileceği gibi, altında da yapılabilir.

Çünkü, bir taşınmaz malın geçerli bir tapu ile ma-liki olmak, onun zemininin alt ve üstünde, gerekli de-recede faydalanılması hakkını sağlar.

f) Taşınmaz Malikinın Rızası Bulunmamalıdır:

El koymanın taşınmaz malikinın rızasının dışın-da gerçekleşmesi gerekmektedir. Taşınmaz malikinın kendi rızası, talebi ve özel faydası için yapılmış olan te-sis veya müdahale, el koyma olarak adlandırılmaz.

Acaba, yapılan tesise hiç ses çıkarmamak ve ida-re nezdinde bir dilekçe vermek suretiyle hiçbir hak ta-lebinde bulunmayacağı bildirmek rızanın varlığı an-la-mına gelir mi? Yargıtay bir kararında, yol geçirilmesi-ne olan muvafakate ilişkin taahhütnamenin adi şekilde düzenlenmesini geçersiz saymış ve el koymanın varlı-ğını kabul etmiştir. Yani, el koymaya muvafakate iliş-kin taahhütnamenin noter aracılığı ile yapılması gerek-tiğine işaret edilmektedir.

Özel parselasyon sonucu maliklerinin muvafakatı ile 3194 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinde sayılan kamu hizmet ve tesisleri için ayrılmış bulunan yol, yeşil alan, okul, dini tesis vs. gibi yerler hakkında mülkiyet iddiasında bulunamaz, karşılığı istenemez.

8. TALEP USULÜ

Tazminat için malikin talebi esastır. Yani, öncelikle taşınmaz maliki, kamulaştırmaz el koyan idareye bir dilekçe ile tazminat talebini iletmelidir. İdarenin resen tazminat verme usulü 5999 sayılı Kanun'da bulunmaktadır. Dolayısıyla taşınmaz maliklerinin konu hakkında yeterince bilgilendirilmesi doğru olacaktır. İdareden tazminat talep edilmeden, doğrudan mahkemeye dava açarak kamulaştırmaz el koyma nedeniyle tazminat davası açılmayacaktır.

Eğer böyle bir dava açılacak olursa, idari süreçlerin tamamlanmadığı ve dava açma şartlarının gerçekleşmediği gerekçesi ile mahkeme açılan davayı reddetmelidir.

9. DEĞER TESPİTİ

Tazminat müracaatı üzerine, fiilen el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının malikin müracaat ettiği tarihteki tahmini değeri hesaplanacaktır. Ancak, taşınmazın el koyma tarihindeki nitelikleri esas alınacaktır. Örneğin, bir taşınmaza 1960 yılında el konulduğunu ve el konulma tarihi itibarıyla "tarla" vasfında olduğunu ve değerlemesinin 2010 Temmuz ayında yapıldığını varsayalım. Bu durumda, 1960 yılında tarla vasfındaki taşınmazın, 2010 Temmuz ayı itibarıyla ürün net gelir hesabına göre "tarla" değerlemesi yapmak suretiyle el koyma tazminat bedeli hesaplanacaktır. Yoksa 2010 Temmuz itibarıyla taşınmazın arsa vasfında olması veya üzerinde bina veya müstemilat bulunması dikkate alınmayacaktır.

Dikkat etmek gerekirse, burada kamulaştırmaz el konulan taşınmaza tazminat olarak ödenecek olan şey, "kamulaştırma bedeli" veya "taşınmazın reel değeri" değil, "tazminat"dır.

Taşınmazın değer tespiti, idarenin kıymet takdir komisyonu tarafından tespit edilecektir. İdarenin kıymet takdir komisyonu, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 8'inci maddesi çerçevesinde, üst yöneticisi tarafından seçilecek ve idarenin kendi bünyesinden en az 3 kişiden oluşturulacaktır.

Kıymet takdir komisyonu, 8'inci madde uyarınca, kurum veya kuruluşlardan rapor alarak, gerektiğinde Sanayi ve Ticaret Odalarından ve mahalli emlak alım satım bürolarından alacağı bilgilerden de faydalanarak taşınmazın tahmini bedelini takdir etmekteydi. Ancak, 5999 sayılı Kanun düzenlemesinde, taşınmazın değerini 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun değerlemeye ilişkin 11'inci maddesi ve kısmi kamulaştırmaya ilişkin 12'nci maddesindeki usul ve esaslara göre tespit edecektir. Yani, kamulaştırmaz el konulan taşınmaz için hesaplanacak tazminat bedeli, objektif ve bilimsel ilkelere uygun olarak yapılacaktır.

10. UZLAŞMA USULÜ

İdare talep üzerine, öncelikle uzlaşma yolunu denemelidir. Yani, uzlaşma yolu tazminat davasının öncelikli şartıdır. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 8 ve 10'uncu maddeleriyle paralel bir düzenleme yapılmış ve uzlaşma görüşmeleri, dava açılmasının öncelikli şartı haline getirilmiştir.

1956-1983 yılları arasında taşınmazına kamulaştırma yapılmadan el konulduğunu iddia eden taşınmaz maliki, doğrudan dava açamayacak, idareden tazminat ile ilgili bir talepte bulunacaktır.

İdare, yukarıda belirttiğimiz usulle, taşınmazın değerini tespit ettikten sonra, yine idarenin uzlaşma komisyonu, taşınmaz malikini uzlaşma görüşmesi için davet edecektir. Bu daveti, malikin müracaatından itibaren en geç 6 ay içerisinde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Davet, 7201 sk.'ya göre tebliğ edilen bir yazı gerçekleştirilecektir. Yani, adi yazı veya tebligatla yapılan davet geçersiz sayılacaktır.

Uzlaşmaya davet edilen taşınmaz malikine, kıymet takdir komisyonunun tespit ettiği tahmini değer bildirilmeyecektir. Talep sahibi, yani kamulaştırmaz

el konulan taşınmazın maliki ile yapılacak uzlaşmada, tespit edilen tahmini bedelin aşıp aşılamayacağı konusunda 5999 sayılı Kanun ile getirilen geçici 6'ncı maddede bir açıklık bulunmamaktadır. Eğer madde uygulamasına, 8'inci maddedeki kıymet takdir komisyonunun belirlediği rakamın geçilemeyeceğine ilişkin kural kıyasen uygulanacak olursa, bu durumda uzlaşma komisyonu belirlenen tahmini bedelle bağlı olacaktır. Ancak, bu düzenlemenin 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'ndan bağımsız ve özel hükümler içerdiği düşünülecek olursa, bağlı olmadığı ileri sürülebilir. Biz, uzlaşma komisyonunun, kıymet takdir komisyonunun tespit ettiği tahmini bedelle bağlı olarak uzlaşma görüşmesini yürütebileceği kanaatindeyiz.

Uzlaşma görüşmeleri, 2942 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde belirtilen usul ve esaslara göre yürütülecektir. Bu görüşmeler, hukuki veya fiili engel bulunmadığı takdirde davete icabet tarihinden itibaren en geç 6 ay içerisinde sonuçlandırılır. Hukuki engel olarak, taşınmazın malikinin tam olarak belirlenememesi, veraset ilamının henüz çıkarılamaması gösterilebilir. Fiili engel olarak; tabi afet, malikin rahatsızlığı vs. gösterilebilir.

11.UZLAŞMANIN İÇERİĞİ

Uzlaşmada, komisyon takdir edilen bedeli gizli tutarak, taşınmaz malikine bir takım tekliflerde bulunabilir:

a) İdareye Ait Taşınmazın Trampası:

İdare kendisine ait bir taşınmazın kıymet takdirini 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 8'inci maddesi uyarınca yapmak suretiyle, taşınmazına kamulaştırmaz el konulan taşınmaz malikine trampa teklif edebilir.

Trampayı Kanunun 26'ncı maddesinde belirtilen usul ve esaslara uygun olarak yapmak durumunda-

dır. İdarenin trampa olarak vereceği taşınmazın (arsa, ev, işyeri vs. olabilir) imara müsait olması ve bedel olarak malikin taşınmazının %120'sini aşmaması gerekmektedir.

Örneğin; taşınmaz malikinin taşınmazı 100.000 TL ise, idare en fazla 120.000 TL değerinde bir taşınmazını trampaya konu edebilir. Bu miktarın üstünde, örneğin 130.000 TL değerindeki bir taşınmazı trampada teklif edemez. Çünkü böyle bir uygulama "gizli satış" olarak algılanacaktır. Ancak, değeri 100.000 ile 120.000 TL arasında kalan bir taşınmazın trampa olarak teklif edilmesi durumunda, aradaki farkın taşınmaz maliki tarafından ödenmesi gerekir.

Yine, trampa hakkında ilgili idarenin karar organı tarafından karar alınması gerekmektedir. Örneğin, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18/e fıkrası uyarınca, belediye meclisi tarafından taşınmazın trampa edilmesi hususunda önceden karar alınması zorunludur.

Yine, trampa hakkında ilgili idarenin karar organı tarafından karar alınması gerekmektedir. Örneğin, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 18/e fıkrası uyarınca, belediye meclisi tarafından taşınmazın trampa edilmesi hususunda önceden karar alınması zorunludur.

b) İdareye Ait Taşınmaz Üzerinde Sınırlı Ayni Hak Tanınması:

İdarenin uzlaşma komisyonu taşınmaz malikine tazminat yerine, idareye ait bir taşınmaz üzerinde (arsa, arazi, ev, işyeri vs.) sınırlı ayni hak tanıyabilir. Bu hakkın değerlemesi yapılmak suretiyle, tazminat bedeli ile kıyaslanarak bu hak kurulabilir.

İdarenin teklif edebileceği hakkın ne kadar olabileceği hususunda Geçici Maddede herhangi bir düzenleme yoktur. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nda da ödeme aracı olarak sınırlı ayni hak tesisi öngörülmemiştir; sadece 26'ncı maddede düzenlenen "trampa" yetkisi bulunmaktadır. Trampa ise sadece taşınmaz değişimini konu etmektedir. Ancak, Türk Medeni Kanunu uyarınca, taşınmazın üzerindeki hak da (şahsa değil, taşınmaza bağlı haklar kastedilmektedir), taşınmazın bir parçasıdır. Dolayısıyla, kıyasen 26'ncı

**1956-1983
yılları arasında
taşınmazına
kamulaştırma
yapılmadan el
konulduğunu iddia
eden taşınmaz
maliki, doğrudan
dava açamayacak,
idareden tazminat
ile ilgili bir talepte
bulunacaktır.**

maddedeki trampa hükmünün, kamulaştırmaz el koyma nedeniyle tazminat istemlerinde de uygulanabileceği kanaatindeyiz. Yine, idarenin trampaya konu edebileceği kendi taşınmazı üzerinde sınırlı aynı hakkın değerinin, malikin tazminata konu taşınmaz değerinin %120'sini aşamama kuralı burada da geçerlidir.

c) İmar Mevzuatı Çerçevesinde Başka Bir Yerde İmar Hakkı Kullanılabilmesi:

5366 sayılı Kanun'da düzenlenmiş olan ve mevzuatımızda henüz tüm müesseseleri ile hazır olmayan bu uygulamaya, kısaca “İmar Hakkı Transferi” diyebiliriz. İmar hakkı transferi, taşınmaz malikin tazminata konu taşınmazında olan imar hakkının (örneğin 4 kat, konut alanı), kendisine ait başka bir bölgedeki başka bir taşınmazda veya idareye ait başka bir yerdeki başka bir taşınmaz üzerinde kullanılabilmek yetkisi tanımlanmıştır. Burada, yine 26'ncı maddede uygulamasını bulan “trampa”nın (yani değer %120'sini aşamama prensibi açısından) kıyasen uygulanması mümkündür. “İmar Hakkı Transferi”nin senet, borsa, banka,

spekülyasyonsuz bir emlak piyasası ve ciddi bir imar bilinci, toplumumuz ve kurumlarımız arasında yerleştikten sonra tam ve doğru uygulanabileceği kanaatindeyiz. Bu konuda kamulaştırma, imar ve hukuk alanında uzman kişilerin oldukça fazla çalışma yapması ve ülkemiz uygulamalarının daha sağlıklı çalışması için katkı sağlaması gerekmektedir.

d) Nakit Ödeme:

İdarenin en basit ve en kolay (elbette varsa) yapabileceği çözümdür. Zaten 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 3'üncü maddesinin genel ilke olarak kabul ettiği husus, nakden ve peşin ödemedir. Ancak, makalemizin başında da ifade ettiğimiz gibi bu Geçici Madde bir yüzleşme, bir tasfiye ve bir tazmin uygulamasıdır. Dolayısıyla, idarelerimizin bu uygulamaya hazırlıksız yakalanmamaları ve kamu maliyesinin derinden sarsılmaması açısından, nakit ödemenin en son düşünülmesi gerekmektedir. Zaten uzlaşma yolunun öncelikle uygulanması gerektiği kuralı bu tehlike için düşünülmüştür.

12. UZLAŞMAYA VARILMASI

İdare, yukarıda bulunan tekliflerden herhangi birini önererek taşınmaz maliki ile bir uzlaşmaya varacaktır.

Uzlaşmaya varılması halinde, üzerinde uzlaşılan hakkın türünü, tanınma şart ve usullerini, nakdi ödemede bulunulacak ise miktarını ve ödeme şartları ile taşınmazların tesciline veya terkinine dair muvafakat de ihtiva eden bir sözleşme akdedilerek bu sözleşme çerçevesinde işlem yapılır.

Uzlaşma konusu taşınmazlar resen tapuya tescil veya terkin (kamunun kullanımına ayrılan ortak alanlar için) edilir. Tescil veya terkin edilen taşınmaz için herhangi bir karar alınmasına gerek yoktur.

Uzlaşmaya varılıp varılmadığı, malik veya temsilcisi ile komisyon üyeleri tarafından imzalanan bir tutanağa bağlanır. Bu tutanak ile uzlaşma görüşmelerine ilişkin bilgi ve belgeler, açılacak davalarda taraflar aleyhine delil teşkil etmez.

Uzlaşmaya varılıp varılmadığı, malik veya temsilcisi ile komisyon üyeleri tarafından imzalanan bir tutanağa bağlanır. Uzlaşmaya gelmeyen ve kendisine ulaşılamayan taşınmaz maliki ile uzlaşılmamış gibi işlem yapılacaktır. Bu tutanak ile uzlaşma görüşmelerine ilişkin bilgi ve belgeler, açılacak davalarda taraflar aleyhine delil teşkil etmez.

Uzlaşılan nakdi tazminat bedeli, bütçe imkânları dâhilinde, sonraki yıllara sâri olacak şekilde taksitli olarak da ödenebilir. Taksitli ödeme süresince, 3095 sayılı sk.'ya göre ayrıca kanuni faiz ödenir. Yani, gecikilen her ödeme için yasal faiz uygulanacaktır.

13. UZLAŞMAZLIK HALİ VE TAZMİNAT DAVASININ AÇILMASI

İdare ve malik arasında uzlaşma sağlanamadığı takdirde, uzlaşmazlık tutanağının tanzim edildiği veya ikinci fıkradaki sürenin (6 aylık) uzlaşmaya davet olmaksızın sona erdiği tarihten itibaren 3 ay içerisinde malik tarafından sadece tazminat davası açılabilir. Taşınmaz malikinin artık uzlaşmayı bekleme veya öncelikle deneme zorunluluğu bulunmamaktadır.

Kanun, taşınmaz malikinin tazminat davası açmasını öngörmüştür. 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 10'uncu maddesinde olduğu gibi, idare tarafından bir bedel tespiti ve tescili davası bu uygulamada düşünülmemiştir. Çünkü buradaki uygulama bir kamulaştırma değil, kamulaştırmaz el koyma nedeniyle tazminat ödeme uygulamasıdır.

Malik tarafından müdahalenin önlenmesi ve tesisin kal'i davası açılmayacaktır. Taşınmaz malikinin tazminat davası açmaktan başka herhangi bir yolu bulunmamaktadır. Yani, malik idareye; taşınmazımı boşalt, ben kullanmak istiyorum diyemez. Çünkü kamu yararına ve bir kamu hizmetine kullanılan bir tesis bulunmaktadır.

İdare, bütün unsurlarıyla taşınmaza el koymaktan vazgeçerse, taşınmaz maliki tazminat isteyemez; an-

cak geriye dönük en fazla 5 yıl için ecrimisil davası sürdürebilir.

14. EL KOYMAKTAN VAZGEÇME

Tesisin tümüyle kaldırılması ve el koymaktan vazgeçilmesi idare açısından her zaman mümkündür. Kamulaştırmaz el koymaktan vazgeçmek mümkündür. Çünkü idarenin yanlış işlem ve eyleminden kendi rızası ile vazgeçme ve geri alma yetkisi bulunmaktadır. Ancak, vazgeçme iradesinden bahsedebilmek için, el koymaya konu olan tesisin tam olarak ortadan kaldırılması ve taşınmazın malikinin kullanımına bırakılması gerekmektedir. Tesis kaldırılrsa bile, taşınmaz malikinin kullanımı tam olarak gerçekleşmiyorsa, gereği gibi istifade edemiyorsa veya devamlı olamıyorsa bu durumda el koyma devam ediyor demektir.

Yukarıda verdiğimiz örneği tekrar verecek olursak; taşınmaz üzerindeki asfaltın kaldırılması yetmemekte, mıcır veya asfalt parçalarının da taşınmaz üzerinden tamamıyla kazınması gerekmektedir.¹ Ayrıca, fiilen yol olarak kullanımını engelleyici tedbirleri idarenin alması gerekmektedir.

Ancak el koymadan vazgeçilse bile, yapılan tesis imar planında bu amaçla ayrılan nitelikte (3194 sayılı Kanunun 18'inci maddesi uyarınca, örneğin yol, park vs.) ise; çoğu kez mahkemelerimiz el koymanın devam ettiğine ve tazminatın ödenmesi gerektiğine hükmetmektedirler. Kanaatimizce bu şekilde hüküm vermek doğru değildir. Çünkü bir yerin imar planında kamulaştırılacak alan olarak planlanması, kamulaştırmanın gerçekleştiği anlamına gelmemektedir. Aynı şekilde, yapılan bir tesis irade değişikliği ile ortadan kaldırılırsa, kamulaştırmaz el koymanın devam ettiği anlamına gelmemektedir. İdare, kamulaştırma iradesini yapacağı kamulaştırma programına göre gösterecektir. Ayrıca, mahkemeler idareyi bir şeyi yapmaya veya yapmamaya zorlayamaz; sadece yaptığı işlem ve eylemlerin hukuka uygun olup olmadığının denetimini yapar.

¹ Y.5.HD, E.1997/4976, K.1997/5901, T.8.4.1997, Y.D.1997/05/701

15. YARGILAMA VE KARAR

Dava açılması halinde, fiilen el konulan taşınmazın veya üzerinde tesis edilen irtifak hakkının müracaat tarihindeki değeri, 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 11 ve 12'nci maddesindeki esaslara göre mahkemece tespit edilecektir. Bu dava için seçilecek bilirkişi kurulunun 15'inci maddede düzenlendiği şekilde hazırlanması gerekmektedir.

Kararda, taşınmazın veya hakkın idare adına tesciline veya terkinine ve malike tazminat ödenmesine hükmedilir.

Tescile veya terkine ilişkin hüküm kesin olup tarafların hükmedilen tazminata ilişkin temyiz hakkı saklıdır. Yani, taşınmaz maliki mülkiyete ilişkin herhangi bir iddiada bulunamayacak; ancak tazminata ilişkin taleplerini ileri sürebilecektir. Burada tazminat miktarıyla ilgili husus, taşınmaz maliki tarafından temyiz edilebileceği gibi, idare tarafından da temyiz edilebilir.

Yine, idare tarafından, mahkeme kararı gereğince nakdi ödeme yerine, diğer uzlaşma yolları (idareye ait taşınmazın trampası, idareye ait taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tesisi ya da imar hakkı transferi) da teklif edilebilir ve bu maddenin uzlaşmaya ilişkin hükümlerine göre işlem yapılabilir.

16. TAZMİNATIN ÖDENMESİ

Kesinleşen mahkeme kararlarına istinaden bu madde uyarınca ödemelerde kullanılmak üzere, ihtiyaç olması halinde, idarelerin yılı bütçelerinde sermaye giderleri için öngörülen ödeneklerden %2 pay ayrılır. Örneğin; (A) belediyesinin sermaye giderleri için ayrılan ödenek toplamı 10.000.000 TL olsun. Bu durumda en az 200.000 TL tutarında ödeneğin, bu Kanun uygulaması neticesinde ödenmesi gereken tazminat ilamları için ayrılması gerekmektedir.

Kesinleşen alacakların toplam tutarının ayrılan ödeneğin toplam tutarını aşması halinde, ödemeler, sonraki yıllara sâri olacak şekilde, garameten ve taksitlerle gerçekleştirilir.

Örneğin; (A) belediyesinin %2'lik pay kısmı 200.000 TL olduğunda ve maliklerin tazminat ilam

tutarları ve garameten alabilecekleri taksitler aşağıda düzenlenmiştir.

MALİK	TAZMİNAT TUTARI	1.YIL	2.YIL
1	100.000	50.000	25.000
2	200.000	100.000	50.000
3	63.000	31.500	15.750
4	37.000	18.500	9.250
TOPLAM	400.000	50.000	50.000
Bütçelerinde sermaye giderleri için öngörülen ödeneğin %2'si		200.000	200.000
TOPLAM			400.000

Taksitlendirmede, bütçe imkânları ile alacakların tutarları dikkate alınır. Yani, taksitlendirme aşamasında idare isterse %2 oranını da geçebilir. Taksitli ödeme süresince, 3095 sk.'ya göre ayrıca kanuni faiz ödenir.

İdare tarafından, mahkeme kararı gereğince nakdi ödeme yerine, diğer uzlaşma yolları da (idareye ait taşınmazın trampası, idareye ait taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tesisi ya da imar hakkı transferi) teklif edilebilir ve bu maddenin uzlaşmaya ilişkin hükümlerine göre işlem yapılabilir.

17. MEVCUT DAVALARDA UZLAŞMA

Ancak, gerek iç hukuka ve gerekse milletlerarası hukuka göre evvelce açtıkları davalar sonunda hak kazanmış oldukları tazminat henüz ödenmemiş olanlara, idare tarafından nakdi ödeme yerine, diğer uzlaşma yolları teklif edilebilir ve uzlaşılabilir.

Uzlaşma talebi üzerine, uzlaşma görüşmelerinin neticesine kadar dava bekletilir. Yani, mahkeme uzlaşma sonucunu bekleyecektir. Yeni Kanuni düzenlemeye göre, idare ile malik arasında trampa, sınırlı aynı hak tesisi veya imar hakkı transferi gibi uzlaşma çözümlerinden biri gerçekleştirilirse; malik ile idare arasındaki dava konusuz kalacaktır.

Uzlaşılabilmesi halinde, uzlaşmazlık tutanağının mahkemeye sunulmasından sonra davaya devam edilir.

18. BELEDİYE MALLARI DA HACZEDİLEMEYECEK!

Bu madde uyarınca ödenecek olan tazminatın tahsili sebebiyle idarelerin mal, hak ve alacaklarının haczedilemezliği kuralı getirilmiştir. Türkiye Belediyeler Birliği'nin etkin "lobicilik" faaliyetinin bir ürünü olarak, belediyelerin taşınır, taşınmaz, banka hesapları ve tüm mallarının bu Kanun uygulamasından etkilenmemesi amacıyla bu düzenleme TBMM Plan Bütçe Komisyonu'nda yapılmıştır.

Ancak, gerek iç hukuka ve gerekse milletlerarası hukuka göre evvelce açtıkları davalar sonunda hak kazanmış oldukları tazminat henüz ödenmemiş olanlara, idare tarafından nakdi ödeme yerine, diğer uzlaşma yolları teklif edilebilir ve uzlaşılabilir.

Kanun kapsamında, taşınmaz malikleri tarafından açılan kamulaştırmasız el koyma nedeniyle tazminat davalarında hükme bağlanan tazminat alacaklarının; idarenin o yılki bütçelerinde sermaye giderleri için öngörülen ödeneğin %2'si ile bağlı kalarak garameten ve taksitler halinde ödenebileceği güvencesi bulunmaktadır.

Bu güvence, Genel Bütçeli Kamu Kurumlarını ve birçok idarenin mallarına İcra İflas Kanunu'nun 82'nci maddesi kapsamında haciz konulamayacağı kuralı ile birlikte değerlendirildiğinde bir anlam ifade edecektir.

Ancak, belediyeler ve il özel idareler açısından aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Çünkü 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 15/son fıkra hükmünde yer alan haciz yasağı belediyelerimizi yeteri kadar korumamaktadır.

Bu durum karşısında, geçmiş yıllara ait ağır tazminat yükü karşısında belediyelerimizin %2'lik sınırla ilgili icra dairelerinde herhangi bir itiraz veya haciz şikayetinde bulunmaları mümkün olamayacaktır. Bu nedenle, bu Kanun kapsamındaki ödenecek tazminatın tahsili sebebiyle idarelerin; elbette ki belediye ve il özel idarelerinin mal, hak ve alacaklarına haciz konulamayacaktır.

Bu ve tüm düzenlemelerin hayırlı olması dileği ile...

Av. Atilla İNAN

E. Sayıştay Uzman Denetçisi
Başkent Üniversitesi İhale
Hukuku Öğretim Görevlisi

Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun yürürlüğe girmesi kuşkusuz mali yönetim sisteminde köklü değişikliklere neden olmuştur. Söz konusu düzenlemeye göre de mali yönetimin önemli ve vazgeçilmez unsuru olan Sayıştay çalışmalarında da değişiklikler yapılması zorunluluğu kaçınılmaz olmuştur. Bu nedenle Sayıştay Yasası'nı yeni baştan düzenleyen bir yasa tasarısı halen TBMM gündeminde bulunmaktadır. Sayıştay Yasa Tasarısı komisyonlarda görüşülürken Sayıştay yargı kararlarının sonuçlandırılması ile ilgili bir temel konunun incelenmesinde yarar görülmüştür.

YENİ SAYIŞTAY KANUN TASARISININ İLAMLARININ İNFAZI AÇISINDAN İRDELENMESİ

Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu'nun yürürlüğe girmesi kuşkusuz mali yönetim sisteminde köklü değişikliklere neden olmuştur. Söz konusu düzenlemeye göre de mali yönetimin önemli ve vazgeçilmez unsuru olan Sayıştay çalışmalarında da değişiklikler yapılması zorunluluğu kaçınılmaz olmuştur. Bu nedenle Sayıştay Yasa'sını yeni baştan düzeyen bir Yasa Tasarısı halen TBMM gündeminde bulunmaktadır. Sayıştay Yasa Tasarısı komisyonlarda görüşülürken Sayıştay yargı kararlarının sonuçlandırılması ile ilgili bir temel konunun incelenmesinde yarar görülmüştür.

Anayasanın 160'ıncı maddesi uyarınca, "Sayıştay, genel ve katma bütçeli dairelerin bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevli" bir kuruluştur. Sayıştay'ın denetleme ve ardından gelen yargılama çalışmaları sonucunda bazı kamu alacakları saptanıp, ilgililerden geri alınmaktadır. İşte hakkında Sayıştay ilamları ile tazmin kararı verilenlerden yapılan bu tahsilata Sayıştay ilamının infazı denilmektedir.

Yeni Anayasa çalışmalarının ve bu arada Sayıştay Kanun Tasarısının gündemde olduğu bu günlerde Sayıştay'ın etkinliği özellikle yargısal görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgili olarak Sayıştay ilamlarının infazı konusunu önceki durumu da göz önünde bulundurarak incelemekte yarar görülmüştür.

Sayıştay ilamları sonucunda hesaplar değil bireyler sorumlu tutulduğunu göstergesi olarak bazı kamu görevlileri hakkında verilen tazmin kararlar İcra İnfaz Kanunu'na göre infaz edilmektedir. Aslında bir hesap mahkemesi olarak kurulan ve programlanan yargılama ilke ve yöntemleri bu esasa göre düzenlenen Sayıştay yargılama yetkisi ve kapsamını tartışmasızın konuyu sadece ilamların infazına odaklayarak inceleyeceğiz. Bu durumda kendiliğinden Sayıştay'ın yargı yetkisi alanında da sağlıklı ve işlevsel bir yorum yapma imkanı olacaktır.

Yeni tasarıda özellikle Sayıştay'ın etkenlik ve verimlilik denetimi yapması, performans denetimi yöntemleri geliştirilmeye çalışılmaktadır. An-

cak bizatihi Sayıştay'ın yeterince verimli veya etkin olup olmadığı ihmal edilmektedir. Sayıştay'ın etkinliğinin incelenmesi bir ölçüde girdiler yanında çıktıların değerlendirilmesini gerektirir bir başka deyimle verilen ilamları ve bu ilamların infazı koşullarını, bu arada verilen ilamlarla yerine getirilmeleri göz ardı ederek Sayıştay'ın etkinliğini değerlendirmek imkanı olamaz.

Sayıştay'ca ne kadar kamu alacağı saptanmıştır? Sayıştay'ca saptanan kamu alacağı ne oranda geri alınmış, hangi usullerle ne kadar zamanda bu işleyiş tamamlanmıştır? Sayıştay'ın hukuk düzeninde tartışmaları çok yoğun bir şekilde yapıla gelmekteyken ve Anayasa Mahkemesi bu konuda bir dizi karar vermişken değinilen soruların cevabı üzerinde yeni tasarıda hemen hemen hiç düşünülmemiştir.

Belirtilen soruların cevabını objektif bir biçimde alabilmek, bir bakıma Sayıştay'ın mevcut anlayış içerisinde verimliliğini veya başarısını ölçmek anlamına gelecektir. Sayıştay'ın hukuk düzenindeki tartışmalarını yaparken, Sayıştay ilamlarının infazı hakkında bilgi edinerek yani Sayıştay'ın verimliliğini değerlendirmenin daha yararlı olacağı düşünülmüştür.

1. SAYIŞTAY VERİLERİNE GÖRE RAKAMLARLA SAYIŞTAY İLAMLARININ İNFAZI

1995 yılı Genel Uygunluk Bildirimine göre Sayıştay ilamlarının infaz cetvelinde 31.12.1995 tarihine kadar kesinleşmiş ilamlarla 51.590.912.000,00 TL (Bu rakamın yeni duruma uyarlanması için altı sıfırın atılması gerektiğini hatırlatmakta yarar vardır) tazmin hükmünün verildiği 33.935.470.000.-lirasının silme ve düşme yoluyla düşüldüğü 7.090.706.000.-lirasının tahsil edildiği ve 10.564.736.000.-lirasının ertesi yıla devrettiği belirtilmiştir.

Ancak konuyu biraz irdelediğimizde gerçeklerin hiç görüldüğü gibi olmadığı anlaşılacaktır. ilkin Sayıştay denetiminde saptanan kamu alacağı miktarı Sayıştay ilamları infaz cetvelinde gösterilen miktarların çok üzerindedir, çünkü Sayıştay denetçisinin sorgusu üzerine, Sayıştay'ca kesin hükme bağlanmadan önce yapılan tahsilat miktarı, hükme bağlananların onlarca katını bulmakta ve bu miktarlar bütçe uygunluk bildi-

rimlerinden anlaşılamamaktadır. Yani hem Sayıştay'ca saptanan yersiz ödeme miktarı hem Sayıştay'ca yersiz ödemelerin tahsil oranı hakkında uygunluk bildirimi yeterli bilgi vermemektedir. Kimi zaman sorgu üzerine yapılan tahsilatlar ilamda gösterilmektedir. Ancak sorgu üzerine yapılan tahsilatı yargıya sunulan denetçi raporlarında göstermek zorunlu olmadığından, bu bilgiler gerçek tahsilat miktarını göstermekten uzaktır.

Diğer taraftan denetçinin sorgusu üzerine sorumlularca tahsil yoluna gidilmesi ne derecede doğrudur? Kendisinden tahsilat yapılan ahizlerin hakları ve sorumlulukları nedir? Ahizlerin yapılan tahsilata direnmeleri halinde yapılacak işlemler nelerdir? Sayıştay ilamlarının infazı nasıl başlatılacaktır? Sayıştay ilamının infazı ne kadar sürede tamamlanmaktadır? Sayıştay ilamı ile hükme bağlanan kamu alacaklarına ne oranda faiz yürütülecektir? Bir Sayıştay ilamı ortalama ne kadar sürede yerine getirilmektedir? Bu konuda daha çok soru sorulup cevapları aranabilir. Bu arada başka sorular da sorulup bunlar için öneriler geliştirilebilir. Yukarda belirtildiği gibi Sayıştay'ın hukuk düzenindeki yeri hakkındaki teorik tartışmalar bu soruların cevaplarıyla birlikte daha büyük anlam kazanacaktır.

Yukarda değinilen soruları tartışmadan önce 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun TBMM'de yasalaşma çalışmalarını sırasında yapılan önemli bir tartışma gündeme getirilecektir. Bu tartışma Sayıştay ilamlarının Amme Alacaklarının Tahsil Usulüne göre mi yoksa İcra İflas Kanunu'na göre mi infaz edileceğidir.

Sayıştay ilamlarının infaz oranını gösteren Sayıştay uygunluk bildirimlerinin daha ileriiki tarihli olanları incelendiğinde durumun pek değişmediği anlaşılmaktadır. Örneğin 2007 yılı uygunluk bildirimi-ne göre üniversitelerde hüküm verilen toplam Sayıştay ilamı tutarı 17.234.258,91 TL olup bundan toplam 10.686.259,29 TL'si silinmiş veya düşülmüş, arta kalan miktardan toplam 2.904.856,10 TL'si da tahsil edilmiştir.

Silme ve düşmeden arta kalan miktar esas alındığında Sayıştay ilamlarının tahsilat oranı yüzde 44.36'dır. Arta kalan 3.643.300,52 TL için ise İcra iflas Kanunu'na göre takip başlatılıp başlatılmadığı hakkın-

da hiçbir bilgi kayıtlarda bulunamamıştır. Bununla beraber bazı üniversite yetkilileri ile yapılan görüşmelerde İcra İflas Kanunu'na göre hiçbir takip yapılmadığı öğrenilmiştir.

Üniversitelerle ilgili kesinleşmiş Sayıştay ilamları infaz çizelgesine göre ilamlarda hükmedilen toplam tazmin miktarı 19.970.688,81 TL silme ve düşme miktarı 13.586.652,25 TL, arta kala miktardan yapılan tahsilat toplamı 2.400.324,62 TL devreden borç tutarı 3.983.711,94 TL olup silme ve düşme miktarı çıkarıldıktan sonra arta kalan üzerinden oranlandığında tahsilat oranı yüzde 37,60 silme ve düşme çıkarılmadan oranlandığında ise yüzde 12 bulunmaktadır. Silme ve düşme miktarının toplam ilama bağlanmış tazmin miktarına oranı 2007 yılında yüzde 62, 2008 yılında ise yüzde 69'u geçmektedir. **1995 yılı verileri ile karşılaştırıldığında silme ve düşme miktarın toplam ilam miktarına oranı yüzde 65 olup, bütün denetim, yargılama çalışmalarından sonra silinen ve düşülenlerin oranı hiçbir şekilde yüzde 60'ın altına inmemiştir. Bu istatistiklere göre Sayıştay denetim ve yargılamalarının büyük bir kısmı sonradan silinen konular için boşa harcanmaktadır. Yine üzülererek söylemek gerekir ki bazı kurumlarda kişisel girişimle yapılan çalışmalara göre İcra İflas Kanunu'na göre başlatılan bir infaz işlemine rastlanmamıştır. Bununla beraber yasada yer alan bu hükme dayanarak icraya verilme ihtimali bütünyle üst yöneticilerin elinde bulunmakta kimi sorumlulara icraya da verilebilecekleri söylenmektedir.**

2008 yılı uygunluk bildiriminde ilamdan önce tahsil edilen miktarları gösteren bir cetvel bulunmaktadır. Bu cetvel denetçilerce ilama bağlanması istenilen tahsilatlarla ilgilidir. Denetçi sorgusundan sonra tahsil edilip de ilama bağlanması istenilmeyen miktarlar kuşkusuz bu cetvelin içeriğinde yer almamaktadır. Söz konusu cetvele göre ilamdan önce yapılan tahsilat miktarı merkezi idareli kuruluşlar için

9.516.166,28TL, özel bütçeli kuruluşlar için toplam 19.9003.857,34 TL'dir.

Sayıştay'ca hesap hakkında verilen kesin hükümlerle sorumluların sorumluluğunu tespit eden hükmü birbirinden ayırmak mümkün değildir.

2. ÖN MESELE (İCRA İFLAS KANUNU'NA GÖRE Mİ? AMME ALACAKLARI TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN'A GÖRE Mİ? İNFAZ)

Yürürlükte bulunan, 832 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 64'üncü maddesi uyarınca Sayıştay ilamları İcra İflas Kanunu'na göre infaz olunur. Ancak bu hükmün konulması Sayıştay Kanunu'nun görüşülmesi sırasında TBMM'de en çok tartışılan konu olmuştur. Bu tartışmaları görmek konumuzu incelemek açısından yararlı olacaktır. 27.7.1966 tarihli Sayıştay Ka-

nunu görüşmek üzere Kurulan Geçici Komisyonun raporunun 64'üncü maddesi hakkındaki görüşüne göre; "Bu maddenin Millet Meclisince kabul olunup kesinleşen metnine göre, Sayıştay ilamları Amme Alacaklarının Tahsili Hakkındaki hükümlere göre infaz edilecektir. Bu takdirde idarece, sorumluya Sayıştay ilamlarından doğan borcun ödenmesi için tebligat yapılacak ve bir idari eylem ikame olunacaktır. Sorumlu bu tebligat keyfiyetine karşı önce vergi itiraz komisyonu nezdinde itirazda bulunabilecek ve itiraz bu komisyonda reddedildiği takdirde, Sayıştay ilamları vergi Temyiz Komisyonunda ye son merci olarak da Danıştay'da temyizen incelenebilecektir. Vergi itiraz komisyonları muvazzaf olduğu takdirde, defterdarın başkanlığındaki iki maliye memurundan gayri muvazzaf olduğu takdirde ise defterdarın başkanlığında belediye ve ticaret odasından gelecek birer temsilciden kurulacaktır.

Soruluyor ki;

a) İtiraz komisyonları Sayıştay'ın denetimine tabi ve Sayıştay'a hesap vermekle sorumlu kimselerden kurulduğuna göre, Sayıştay, ilamlarına karşı böyle bir komisyon nezdinde itirazda bulunabilme hakkının doğması, bu ilamların kesinliğini ortadan kaldırdığı gibi çeşitli kanun yolları kullanılarak, Sayıştay Temyiz Kurulunca Karara bağlanmış bir konunun bu şekilde-

ki bir heyetçe görüşülmesi, Anayasanın 127'nci maddesine tamamen aykırı bir hukuki durum yaratacaktır.

b) Yine bu ahvalde; sorumlu bizzat kendisi veya maiyetindeki memurları hakkında Sayıştay ilamına karşı karar ittihazında bulunabilecektir ki, bu da hukuk anlayışıyla kabili telif olamaz.

c) Yukarda belirtildiği üzere, bu suretle sorumlunun Sayıştay ilamlarına karşı endirekt yollardan Danıştay'a başvurma hakkı doğmaktadır ki Anayasanın 127'nci maddesine aykırıdır.

d) Sonuç olarak Sayıştay ilamlarının infazı hakkında 6183 numaralı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun'un uygulanması halinde, takdir idarenin eline bırakılmış olacaktır ki bu da Sayıştay denetiminin fiili neticesini tamamen ortadan kaldıracaktır.

e) Yukarıda açıklandığı üzere, Sayıştay Kurulundan bugüne kadar yargı yetkisini haiz nevi şahsına münhasır bir hesap mahkemesi olarak görev görmüş ve hesap hakkında verdiği hükümler, sorumluları bağlamış ve ilamları İcra İflas Kanunu hükümlerine göre infaz olunmuştur. Sayıştay'ın sorumlunun hesap bağlama fonksiyonunda bir sorumlu vardır. Hesap ve işlemlerin kesin ve işlemlerini kesin hükme ve bunun

hesap ve işlemleri hükme bağlanması sonucunda bir sorumluluk doğacaktır. Hesap ve işlem kanuna uygun bulunmuşsa sorumluluk söz konusu değildir. Kanuna uygun bulunmamışsa; bu hesap ve işlemle ilgili sorumlunun sorumluluğu ortaya çıkacaktır. Sorumluları ve bunların sorumluluk hallerini gerek bu Kanun'un 45'inci maddesi gerekse Genel Muhasebe Kanunu'nu tespit etmiştir.

Ancak burada sorumluların sorumluluğunu bir hükümle tespit ve ifade edilmesi icap eder ki bu da Sayıştay'ca yapılacaktır.

Sayıştay'ca hesap hakkında verilen kesin hükümlerle sorumluların sorumluluğunu tespit eden hükmü birbirinden ayırmak mümkün değildir.

Sayıştay ilamlarını Amme Alacakları Kanunu hükümleri gereğince infazı yoluna gidilerek bir idari eylem ikame edip Danıştay yolu açıldığı takdirde, uygulamada birçok zorluklar yaratacaktır.

Şöyle ki;

Halen Sayıştay denetimine tabi 5471 saymanlık ve her saymanlıkta en az on sorumlu vardır. Bu hesaplardan yarısından fazlasında kanunsuz işlem bulunaçağı kabul edilir ve kendisine mali tazminat yükletilen her sorumlunun da Danıştay'a başvuracağı düşünülürse, alel hesap her yıl Sayıştay ilamlarıyla ilgili olarak Danıştay'a 75.000.000'e yakın dava açılacaktır. Esasen mahmul olan Danıştay'ın kendi ihtisasına girmeyen bu konularda güçlük çekeceği aşikardır.

Diğer yandan, Sayıştay hesap hakkındaki kesin hükmü, Danıştay'ca bir muta olarak kabulü gerekirse de; Danıştay'a sorumlunun sorumluluk yönünden başvurması halinde, sorumlulukla sıkı sıkıya bağlı olan hesap ve işlemler hakkında da karar ittihazı zorunda da kalacaktır ki, bu yüzden bu iki organın yetkileri bakımından hukuki bir anlaşmazlığın ortaya çıkması kaçınılmaz bir hal alacaktır.

Bundan başka Sayıştay bir hüküm ancak üç yılda kesinleşebilmektedir. Bir de bu süreye Danıştay'da incelenmesi için geçen süre eklenince bir tazmin hükmünün tahsil edilir hale gelmesi için 7-8 yıl geçecektir.

Kesinleşen malî tazminat hükmü sorumludan tahsil edilecek; ancak sorumlu ulusun ödemenin yapıldığı üçüncü şahsa rücu hakkını kullanma yoluna gidin-

ce, aradan geçen uzun süreden dolayı bu üçüncü şahsı bulmakta ve ödediği tazminatı buna rücu etmekte müşkülata uğrayacak bu yüzden mutazarrır olacaktır.

Bütün bu hukuki sebepleri ve uygulama yönünden doğacak mahzurlar dolayısıyla Sayıştay ilamlarının şimdiye kadar olduğu gibi İcra İflas Kanunu hükümleri uyarınca infaz edilmesi gerekli görülmüş ve madde bu esas dairesinde değiştirilmiştir.” denilmiştir.

Geçici komisyon raporu ve söz konusu rapor hakkında açıklamalarda bulunun komisyon başkanın açıklamalarında kanımızca aşağıda belirlenen sonuçları çıkarmak mümkündür.

1- Yasa koyucu sadece İcra İflas Kanunu’na göre infaz ve Amme Alacaklarının Tahsil Usulüne göre infaz seçenekleri üzerinden durmuştur. Örneğin özel bir infaz usulü düşünülmemiştir.

2- Amme Alacaklarının Tahsili Hakkında Kanuna göre yapılacak bir infazın Sayıştay’ın prestijine uygun olmadığı, yani idare içerisinde Sayıştay’a karşı sorumlu olanların infazda yetkili olmaması gerektiği savunulmuştur.

3- Amme Alacaklarının Tahsili Yönteminin hukuka uygun olmadığı yani Anayasaya göre kesin hüküm niteliğinde kararlar veren Sayıştay ilamına karşı bazı idari merciler ile Danıştay’da itiraz olunmasının doğru olmadığı, kabul edilmiştir.

4- Sayıştay’ın hesaplar hakkında verdiği kararların zorunlu olarak sorumluların sorumluluklarını da kapsayacağı belirtilmiştir.

5- İcra İflas Kanunu’na göre infazın pratik olduğu ve çabuk sonuca ulaşacağı ayrıca sorumluların tazmin kararlarını yerine getirdikten sonra ahizlere beklemeden rücu edebileceği ileri sürülmüştür.

6- Sorumluluğa karar vermeyen ve ilamları İcra İnfaz Kanunu’na göre infaz edilmeyen bir Sayıştay’ın mevcudiyetine gerek kalmayacağı, savunulmuştur.

Sonuncu maddede belirttiğimiz gibi Sayıştay ilamlarında sorumluluğa karar verilebilmesi ve Sayıştay ilamlarının İcra iflas Kanunu’na göre infaz edilmesi gerektiği, olmazsa olmaz bir zorunluluk olarak görülmüş yani Sayıştay’ın varlık nedeni sayılmıştır.

Sayıştay ilamlarınca dayanan alacağın amme alacağı sayılmaması ve Amme alacakları tahsil usulü

Hakkında Kanun’a tabi olmaması için bir savaş verilmiştir. Sayıştay ilamlarının İcra İflas Kanunu’na göre infazını incelemeyen önce, Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkında Kanun Kapsamı dışında kalan kamu alacaklarının tahsilini anlatmakta yarar bulunmaktadır.

3. DEVLET MUHASEBE DÜZENİNDE AMME ALACAKLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN KAPSAMI DIŞINDA KALAN KAMU ALACAKLARININ TAHSİLİ

6183 Sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun’un 1’inci maddesi uyarınca “Devlete, vilayet hususi İdarelerine ve belediyelere ait vergi resim, harç, ceza tahkik ve takiplerine ait muhakeme masrafı, vergi cezası, para cezası gibi asli, gecikme zammı, faiz gibi amme alacakları ve aynı idarelerin akitler, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğanlar dışında kalan ve amme hizmetleri tatbikatından mütevellit olan diğer alacakları ile bunların takip masrafları hakkında bu kanun hükümleri tatbik olunur.”

Söz konusu madde hükmüne göre amme hizmetlerinden doğan alacaklar 6183 sayılı Kanun’a tabi olacak ancak kamu hizmetleriyle ilgili olsa bile sözleşmeye dayanan, haksız fiil ve haksız iktisaptan doğan alacaklar kapsamı dışında bulunmaktadır.

Sayıştay Kanun’un 64’üncü maddesi uyarınca da Sayıştay ilamlarının İcra İflas Kanunu’na göre infaz edileceği açıkça düzenlenmiştir. **Sayıştay yargılamasında sorumlu olanlar Devlet Memurları olup, Sayıştay ilamlarıyla söz konusu memurların Devlete karşı sorumluluğunun saptandığı göz önünde tutulursa 6183 sayılı Kanun’un kapsam maddesiyle Sayıştay Kanunu’nun ilâmların infazına ilişkin hükümleri arasında bir uyum olduğu düşünülebilir. Çünkü Türkiye’de uygulanan sisteme göre Memurların Devlete karşı sorumluluğunda özel hukuk hükümleri esas alınmaktadır.**

6183 sayılı Kanun kapsamı dışında kalan kamu alacaklarının nasıl tahsil edileceği Devlet Muhasebesi Yönetmeliği’ne göre “Kişi borçları hesabına” yazılarak takip edilir. Yukarıda değinilen kişi borçları hesabında kayıtlı kamu alacakları,

- a- Özel kanunlarında yazılı hükümlere göre,
- b- Takas suretiyle,
- c- İcra yoluyla tahsil olunur.

3.1. Özel Yasa Hükümlerine Göre Tahsilat

Özel kanunlarında hüküm bulunduğu takdirde bu kurallara göre tahsilat yapılır. Örneğin ita amiri mu-temet avanslarından doğan borçların, askeri mahkemelerce hükmolunan tazminlerin 6183 sayılı Kanun'a göre, harcırah avanslarından doğan alacakların 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun 59'uncu maddesine göre yapılacağına ilişkin yasalarda özel hükümler bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un kapsamına girmeyen alacaklar özel yasa hükümleriyle söz konusu yasa hükümlerine göre tahsil edilebilmektedir.

3.2. Takas Yöntemiyle Tahsil

Borçlar Kanunu'nun Takas Konusunu düzenleyen 118-124'üncü maddelerine göre takas yöntemiyle tahsilat yapılabilmesi için;

a) Kamu kurumu ile borçlunun karşılıklı olarak alacaklı ve borçlu durumunda olmaları,

b) Karşılıklı alacak ve borcun vadelerinin gelmiş olması,

c) Takas yapılmadan önce borçluya alacağının borcuna takas suretiyle mahsup edileceğinin bir yazı ile bildirilmesi gerekir. Her iki tarafın anlaşması şart olmayıp taraflardan birinin diğerine bildirimde bulunması yeterlidir. Uygulamada kamu alacağının çalışanların tahakkuk etmiş ücretlerinden mahsup edildiği görülmektedir. Oysa bu konuda Borçlar Kanunu'nun 123'üncü maddesinde takası kabul olmayan alacaklar sayılmıştır. Söz konusu hükmün 2'nci bendine göre "Nafaka ve iş ücreti -gibi borçlunun ve ailesinin iâşesi için mutlak surette zaruri olup hususi mahiyeti itibariyle fiilen alacaklının eline verilmesi icap eden alacaklar" takas edilemez.

Değinen madde hükmü Devlet Muhasebe Yönetmeliği'ne alınırken Yasa'da geçen "iş ücreti" sözü "işçi ücreti" olarak değiştirilerek alınmıştır, iş ücreti çalışma karşılığı alınan her türlü ücret olup sadece işçi statüsünde çalışanların ücreti ola-

rak daraltılamaz buna aylık ödenek gibi memur statüsünde çalışanların ücretlerini de dahil etmek gerekir.

Bu arada Danıştay içtihatlarıyla memurun rızası olmaksızın aylık ve ücretinden hiçbir kesinti yapılamayacağı şekilde bir içtihadı yerleşmiş bir memur güvencesi olarak kabul edilmektedir.

Bununla beraber iş ücreti veya çalışma karşılığı verilen bedelin bütünüyle mahsup edilemeyeceği sonucu çıkarılmamalıdır. Bunların haczi caiz olan miktarının takas edilebileceği kanısındayız.

Diğer yandan yönetmeliğin takas suretiyle ödemeye ilişkin hükümleri arasında "... borçluların rızaen ödemeyi yazılı olarak kabul etmeleri halinde saymanlıklarca istihkaklarından doğrudan takas suretiyle tahsilat yapılır." hükmü bulunmaktadır. Bu hükme göre borçlunun rızası olduğu takdirde haczi caiz olmayan miktarların üzerinde miktarlarda takas yöntemiyle tahsilat yapılabilir.

Borçlar hukukunda takas yöntemiyle yapılan tahsilatlar uygulamada ilamdan önce tahsilat diyerek adlandırılmaktadır. Bunların miktarı toplam Sayıştay ilamlarına göre hiç de az sayılmaz.

2008 yılı uygunluk bildiriminde ilamdan önce tahsil edilen miktarları gösteren bir cetvel bulunmaktadır. Bu cetvel denetçilerce ilama bağlanması istenilen tahsilatlarla ilgilidir. Denetçi sorgusundan sonra tahsil edilip de ilama bağlanması istenilmeyen miktarlar kuşkusuz bu cetvelin içeriğinde yer almamaktadır. Söz konusu cetvele göre ilamdan önce yapılan tahsilat miktarı merkezi idareli kuruluşlar için 9.516.166,28TL, özel bütçeli kuruluşlar için toplam 19.9003.857,34 TL'dir.

3.3. İcra Yoluyla Tahsilat

Devlet Muhasebesi Yönetmeliği hükümlerine göre mahkemeler ve Sayıştay ilamları ile hüküm altına alındığı halde borçlu tarafından rızaen ödenmeyenler icra yolu ile tahsil edilir. Yani mahkemeler ve Sayıştay ilamları rızaen ödendiğinde icra yoluna gerek kalmayacaktır. Bu arada ilgilinin itiraz etmediği takas yöntemi de isteğe dayanan bir ödeme yöntemi kabul etmek gerekecektir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un kapsamına girmeyen alacaklar özel yasa hükümleriyle söz konusu yasa hükümlerine göre tahsil edilebilmektedir.

İcra yoluyla tahsilat yöntemi incelenirken olağan mahkeme ilamları ile Sayıştay ilamlarını ayırmak gerekir.

3.3.1. Olağan Mahkeme ilamları

Olağan mahkeme ilamlarında verilen mahkeme kararında borçlu ve alacaklı ve borç miktarı açıkça belirtilmiştir. Bu nedenle icra takibi yapılırken borçlunun kimliğinde bir hata yapılması ve borç miktarında değişiklik olması söz konusu değildir. Bundan başka alacaklı yargıya başvurduğu için mutlaka alacağını tahsil edecektir. Alacağın tahsil edilmemesi çok istisnai bir durumdur. Ayrıca bu bireyin alacağı olduğu için alacağını tahsil etmekten vazgeçmesi de sorun olacak bir konu değildir. Ancak alacak kamu alacağı odlunda bunun tahsilini kişi alacaklarından farklı olması gerektiği, bu konudaki görevlilerin takdirine bırakılması hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmaz

3.3.2. Sayıştay ilamları ile icra Takibi

Sayıştay ilamları genelde sayman ve tahakkuk memuru gibi bütçe uygulaması ile ilgili bazı kamu görevlilerinin sorumluluğu ile ilgili kararlar içermektedir. Ancak Sayıştay ilamıyla hükme bağlanan kamu alacağı çoğu kez belirtilen sorumlular dışında kalan işçi, memur, müteahhit gibi hak sahiplerine yapılan fazla ödemelerden kaynaklanmaktadır. Çoğu kez de Sayıştay ilamı tahsil edilirken Sayıştay ilamı ile sorumlu tutulan kimselerden değil de ahiz denilen fazla ve yersiz ödenen kimselerden tahsilat yapılmakta ve bu Sayıştay ilamının tahsili olarak gösterilmektedir.

Ahizler rızaen ödeme' yapmışlarsa zaten icra yoluyla tahsilata gerek kalmaz. Bununla beraber Sayıştay ilamı gerekçe gösterilerek ahizlerden icra yoluyla tahsilat yapılamaz, çünkü ahizler Sayıştay ilamının tarafı değildirler ve Sayıştay yargılamasında savunmaları da alınmış değildir.

Kuşkusuz ahizlerin isteyerek yapacağı ödemeler Sayıştay kararlarında taraf olanların sorumluluklarını etkileyecektir. Fakat onlar ödemede bulunmadıkları da Sayıştay ilamına konu olan yersiz ve fazla ödeme-

ler için Sayıştay ilamının tarafları olan kamu görevlileri hakkında cebri icra işlemleri yürütülecektir.

Bu arada İcra İflas Kanunu'na göre yapılacak icra işlemi başlatılmadıkça tahsilat yapılamayacağı açıktır. Kamu alacaklarının takibinde kişinin kendi alacağını takipte olduğu gibi davranılmamaktadır. Alacağın tahsili için icra işlemlerin başlatılması ve takibi çoğunlukla sürüncemede kalmaktadır. Kamuyu ilgilendiren alacağın takibinin başlatılması bireyin kendi alacağını takipte olduğu gibi ilgilinin ya da kamu alacağında yetkilinin özgür iradesine bırakılamayacak kadar önemlidir.

4. SAYIŞTAY'CA SAPTANAN KAMU ALACAKLARININ TAHSİLİ

Devlet muhasebe sisteminden söz ettikten sonra özel olarak Sayıştay ilamlarının yerine getirilmesini irdelemek araştırmanın temel amacını oluşturmaktadır. Bu nedenle konuyu Sayıştay denetiminden başlayarak, bir yargı kararıyla kesinleşinceye kadar ki süreç içerisinde incelemekte yarar bulunmaktadır.

4.1. Denetçi Sorgusu Üzerine Yapılan Tahsilat

Sayıştay denetimi iki aşamalıdır. Birinci aşama denetçi sorgusu ile belirlenir, ikinci aşama ise denetçi raporunun yargılanması sonucunda belirlenir. Bu nedenle Sayıştay denetimi ile ilgili bölümü Denetçi sorgusu üzerine saptanan kamu alacağının tahsili ve Sayıştay ilamı üzerine saptanan kamu alacağının tahsili şekillerinde olabilir.

Devlet Muhasebe düzenine göre;

Müfettiş, kontrolör ve kontrol memuru veya idare amirlerinin yaptıkları inceleme ve denetimler sonucu düzenleyecekleri raporlarda tespit ettikleri kamu alacakları doğrudan doğruya kişi borçları hesabına alındığı halde, Sayıştay denetçileri tarafından tespit edilip saymanlıklara sorgu kağıtları ile bildirilen hususlar, 'idare tarafından gerekli incelemeye tabi tutulduktan sonra denetçi görüşüne uyulduğu takdirde "Kişi borçları" hesabına alınır.

Görüldüğü gibi denetçi sorgusu üzerine doğrudan doğruya kişi borcu hesabına alma işlemi yapılmaz. Bu bir bakıma daha sonra bir yargılama yapılması ve onun sonucunun beklenmesinden kaynaklanmaktadır, idare Sayıştay denetçisinin görüşünü haklı bularak yersiz ödemenin tahsilini isteyebilir. Böylesi bir durumda kişi borçlarına alınmasında yasalara aykırılık bulunmamaktadır. Bununla beraber idari kararın usulüne uygun olması gerekir. Kişi borçları hesabına almak ve onun takibi bütünüyle saymanın inisiyatifine bırakılmamalıdır.

Özellikle Sayıştay'a karşı sorumlu olanlar bir an önce ilerde doğacak sorumluluktan kurtulmak isteyebilirler. Sorguda ileri sürülen görüşlere karşı savunma yapmak yerine, iddiayı kabul edip ahizlerden tahsilat yapma yoluna gidebilirler. Böyle bir tahsilat, yapıp iddiada kabul edilince, Sayıştay dairesi genellikle tahsilatın ilama dercine karar vermektedir. Yani söz konusu durumda yargılama tam anlamıyla yapılmadığı halde Sayıştay'ca tazmin kararı verilmiş ve verilen ilam infaz edilmiş sayılmaktadır.

Tahsilatın önceden yapılması halinde, söz konusu kamu alacağının çok kısa zamanda tahsil edilmesinin sağlandığı için bu yöntem sayman tarafından da Denetçi tarafından da tercih edilmektedir. Denetçi sonucu kısa zamanda görmenin ve başarı elde etmenin mutluluğunu taşınmakta. Kamu alacağı ise en kısa zamanda geri alındığı için enflasyonun olumsuz etkisinden korunmaktadır. Saymanlar daha sonra görev yerlerinin değişmesi olasılığını düşünerek, kendisinden sonra gelenlerin kamu alacağını titizlikle takip etmemeleri halinde sorumluluğun üzerlerinde kalmasından korkmakta ve bir an önce sorumluluktan kurtulmak için tahsilat yapmaya çalışmaktadırlar.

Belirtilen olumlu yanlarına rağmen denetçi sorgu üzerine iddia kabul edilip savunma yapılmayınca üstelik para da tahsil edilince yargılama zayıf kalmaktadır. Kimi zaman tazmin kararı verilmeyecek konular bir tahsilat yapılırca tazminle sonuçlanmaktadır. Bu durum, özellikle ahiz denilen kesimin haklarının yeterince savunulamaması ve mağduriyetleri sonucunu doğurmaktadır. Bu mağduriyet bir ölçüde onların da konudan haberdar edilmeleri ve savunmaya katılmaları sağlanarak giderilebilir.

Saymanlarca ahizlerden tahsilat yapılabilmesi için takas şartlarının gerçekleşmesi gerektiği kanısındayız. Yani takas yapılmadan önce ahize alacağının borcuna takas suretiyle mahsup edileceğinin bir yazı ile bildirilmesi şarttır. Ayrıca "iş ücreti" ile ilgili karşılıklı borç ve alacak durumlarında Borçlar Kanunu'nun 123'üncü maddesi göz önünde tutulmalıdır. Daha önce belirttiğimiz gibi yönetmeliğin "iş ücreti" tabirini işçi ücreti olarak daraltması kanımızca yanlıştır.

4.2. Sayıştay İlamlarının Yerine Getirilmesi

Sorumlular veya ahizler kimi zaman Sayıştay'ca Saptanan sorumluluk miktarlarını ödemek için Sayıştay Kararınım verilmesini ve ilamın kesinleşmesini beklerler. Bunda çıkarları da vardır. Çünkü Sayıştay ilamı kesinleşinceye değin herhangi bir faiz işlemi söz konusu olmayacaktır. Hatta temyiz yoluna başvurarak zaman kazanma yoluna da tercih edebilirler. Sayıştay Kanunu'nun 45'inci maddesi uyarınca, Sayıştay'ca kesin hükme bağlanan miktarları sorumluların üç ay içerisinde hazineye ödemeleri gerekir. Bu süre içerisinde Sayıştay ilamı ile saptanan borç ödenirse sorun kalmaz. Ancak ödeme rızaen yapılmadığı takdirde kamu alacağının İcra İflas Kanunu'na göre zor kullanılarak alınmasından başka çare kalmayacaktır. Sayıştay ilamının icraya verilerek tahsilinin sağlanması için ise kesinleşmesi şarttır.

4.2.1. Sayıştay İlamının Kesinleşmesi

Mevcut kurallara göre Sayıştay ilamının infazı için söz konu ilamın kesinleşmesi aranır. Sayıştay ilamlarının kesinleşmesi diğer adli ve idari mahkemelerden farklılık göstermektedir. Çünkü adli ve idari yargıda ta-

raflar belirlidir ve taraflara ilamın tebliğinden itibaren belirli bir süre geçmesiyle ilam kesinleşir. Sayıştay'da ise ilamın borçluya gönderilmesi yetmemekte, Sayıştay ilamı hesap hakkında verildiği için, o hesapla ilgili olanların hepsine tebligatın yapılması gerekmektedir. Sayıştay ilamlarının tebliğ edileceği kurum ve görevliler, S.,K. 63 üncü maddede sayılmıştır. Bunlar:

- a- Sorumlular,
- b- Sorumluların bağlı olduğu bakanlık veya daire,
- c- İlgili saymanlık
- d- Maliye Bakanlığı
- e-Sayıştay Savcılığıdır.

Eğer belediye ve özel idare hesaplarının incelenmesi söz konusu ise Maliye Bakanlığı yerine içişleri Bakanlığına tebligat yapılması gerekmektedir. Kuşkusuz borçlu dışında diğer bazı kurumlara tebligat yapılma zorunluluğu- zaman alıcı bir işlemdir. Ancak asıl zaman kaybı ilamın sorumlulara tebliği konusunda olmaktadır, çünkü tebligatın o konuda borçlu olduğu saptanan kimseye tebliği yetmemekte, o hesapla ilgili bütün sorumlulara tebliği aranmaktadır. Eğer hesap büyüğe söz konusu borçla ilgili olsun veya olmasın yüzlerce sorumluya tebligat yapılmadıkça kesinleşme işlemi tamamlanamamaktadır. Yüzlerce sorumlunun söz konusu olduğu bir hesapta kimi görevlilerin yeri değişmekte, kimi emekliye ayrılmakta veya vefat etmektedir.

Sayıştay Kanunu'nda değişiklik öneren 7.3.1985 gün ve 3162 sayılı Kanun'un gerekçesinde söz konusu gereksiz kırtasiyeciliği ortadan kaldırmaya ilişkin

ifadeler olmasına karşın asıl konuyu düzenleyen madde hükümlerinde değişiklik yapılmadığı için değinilen zaman kaybı önlenememiştir. Bunlardan başka birde bazı sorumluların temyiz yoluna başvurusu hainde temyiz kurulu kararlarının da ilgililere tebliği bu zaman alıcı işlem içinden çıkılmaz hale getirmektedir.

Görevlilerle yapılan görüşmelerden edinilen bilgilere göre, sorumlulara tebligat yapılarak ilamların kesinleşebilmesi ortalama 1,5-2 yılı almaktadır. Eğer sorumlulara tebligat darboğazı bir tarafa atılırsa tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde sorumlunun borcunu ödeme sorumluluğu doğmakta, tebliğ tarihinden itibaren 90 gün içinde sorumlu temyiz yoluna başvurma hakkına sahip olmakta. Temyiz Kurulunda yapılan yargılama sonucunda kesin bir karar verilmekte verilen bu kararın da ayrıca tebliği gerekmektedir.

4.2.2. Sayıştay İlamlarının Yerine Getirilmesi

Özelliği nedeniyle Sayıştay ilamlarının izlenmesi ve İcra yoluyla tahsili Devlet Muhasebesine ilişkin kuralarda ayrıca düzenlenmiştir. Söz konusu madde hükümünde aynen, “saymanların yönetim dönemlerine ait olmak üzere, Sayıştay’ca tazmin hükmedilen paralara ait ilamlar Bakanlıkça saymanlığa gönderildiğinde; saymanlıklarca ilamda yazılı miktarlardan kısmen veya tamamen daha önceden kişi borçlara hesabına kaydedilmiş miktarlar bulunduğu takdirde, tahsil edilip edilmediğine bakılmaksızın bu paraların hesaplara alınış kaydına ilişkin yevmiye tarih ve numarası ile miktarlarını gösteren bir liste düzenlenir. Söz konusu liste ilam suretine bağlanarak ilam tutarından bu miktar düşüldükten sonra arta kalan miktarlar yevmiye ve yardımcı defterlere kaydedilir. Kayda ait yevmiye tarih ve numarası Bakanlığa bir yazı ile bildirilir ve yazıya listenin bir sureti bağlanır.” denilmektedir.

Daha önce hesaplara alınan ve listede gösterilen borçların yardımcı defter kayıtlarında, ilamın tarihi, numarası, yılı ve adına tazmin hükmolunan sayman tahakkuk memuru ve varsa diğer sorumluların kimlikleri belirtilir. İlamın kesinleştiği Bakanlıktan bildirilinceye kadar sorumlulardan icraya müracaat edilmeksizin tahsili izlenir, ilamın kesinleştiği Bakanlıktan bildirilince icra takibine başlanır. Yargılamanın iadesi isteminde bulunmak icrayı alıkoymaz.

Sayıştay’ca temyiz yargılamanın iadesi veya karar düzeltilmesi yoluyla borçlardan bir kısmının veya tamamının kaldırılmasına karar verildiği takdirde, buna ait kararlar da saymanlıklara gönderildiğinde, kaldırılan miktarlar hesaplardan çıkarılmaktadır.

Sayıştay ilamlarının saymanlıklar ve Bakanlıkça izlenmesi için ilgili devlet muhasebe mevzuatına göre borç bilgi fişi düzenlenir. Borç bilgi fişine, Sayıştay ilamına dayanılarak kişi borçları hesabına kaydedilmiş bulunan borçlarla ilgili olarak her ay yapılan tahsilat ile terkin, tenzil ve kaldırma işlemlerine ilişkin bilgiler yazılır, iki nüsha olarak hazırlanan borç bilgi işlemlerine ilişkin bilgiler yazılır. İki nüsha olarak hazırlanan borç bilgi fişinin bir nüshası ay sonlarında bakanlığa yollanır.

Borç bilgi fişinde ahizinden yapılan tahsilat, ahizin ismi ile değil Sayıştay ilamında gösterilen sorumlunun ismi ile yazılır.

Yönetmelik hükümlerinin incelenmesinden anlaşıldığı gibi, borcun ahiz tarafından ödenmesi aynı zamanda sorumlu tarafından ödenmesi anlamına gelmekte bu amaçla bir “borç bilgi fişi” kullanılmaktadır. Diğer taraftan Maliye Bakanlığından ilamın kesinleştiği ve icraya başvurulması bildirilmedikçe icra işlemi başlatılmamaktadır.

Maliye Bakanlığı daha çok borçların ahizler tarafından ödemesi veya onlardan tahsil edilmesi şeklinde bir tutum izlemekte olup sorumlular hemen hemen hiç icraya verilmemektedir» Bir yüksek mahkemenin kararlarının yasa da öngörüldüğü gibi infaz edilmemesi ve daha çok ahizlerden tahsilat yapılarak karşılanması şeklinde bir tutum izlenmesi yadırganabilir. Ancak söz konusu alacaklar yasa hükümleri katı olarak uygulanıp icra yolu ile sorumlulardan tahsil edilecek olursa kanımızca çok büyük haksızlıklar olacaktır.

Çünkü kamu hizmetini yürütürken kötü niyet olmaksızın yapılan bir yersiz ödeme nedeniyle bazı kamu görevlilerin sorumlu tutulması çok ağır bir sorumluluktur. Mevcut uygulamada görüldüğü üzere işlemekte ve işletilememektedir. Borcun ödenmesi yine ahizlerin üzerinde kalmaktadır. Sorumlu, görevde veya görev yerinde kaldığı sürece ahizle birlikte sorumlu tutulduğu borçtan kurtulmak için otoritesini kullanabilmektedir.

Bir kamu görevlisinin Devlet alacağından sorumlu tutulması ilgili o görevde kaldığı sürece, kamu alacağının ahizinden tahsilini hızlandırılabilir. Ancak bununla beraber kamu otoritesinin kötüye kullanılması da söz konusu olabilecektir. Ayrıca ahizin haklarının yeterince savunulamaması bir sorun olarak ortaya çıkacaktır. Bundan sonraki bölümde mevcut uygulama düzeni içerisinde ahizle sorumlu arasındaki ilişkiler incelenmeğe çalışılacaktır.

5. SORUMLULAR İLE AHİZLER ARASINDAKİ İLİŞKİLER

5.1. Sorumlunun Önce Ödeme Yapıp Sonra Ahize Rücu

Sayıştay ilamı ile hükmedilen miktarlar sorumlular adına hükmedildiği için öncelikle borcu onların ödemeleri sonra ahizlerine rücu etmeleri gerektiği düşünülür. Ancak bir yandan tazmin edilen miktarların sorumluların ödeme gücünün üzerinde olması diğer yandan kamu gücünden yararlanarak ahizlerden tahsilat yapılabilme olanakları nedeniyle sorumlular önce ahiz ya da idare, bir özel kişi durumunda olan ahiz aleyhine adli mahkemelere başvurur. Ahizin itirazı üzerine ortaya çıkabilecek her iki idari davayı kazanırsa bunun sonucunda alınan ilamın infazı Sayıştay ilamının da infazı sonucunu doğurur. Ancak davayı ahizler kazanmışsa ne olacaktır. Biryanda Sayıştay ilamı ile sorumlu tutulan sorumlular diğer tarafta sorumluların kendilerinden tahsilat yapamayacakları ahizler ile tarafları farklı olmakla birlikte aynı konuda çekişen mahkeme ilamları bulunmaktadır.

Son yıllarda Sayıştay ilamları ile uyuşmayan adli ve idare mahkeme ilamlarının sayısı büyük boyutlara ulaşmaktadır. Bu durum kuşkusuz hukukumuz için büyük bir sorun olmaktadır. Bu nedenle konuyu biraz irdelemekte yarar bulunmaktadır.

5.1.1. Ahizin Adalet Mahkemesinde Davayı Kazanması

İdare bir idarî tasarrufta bulunmaksızın, Sayıştay’ın yaptığı tespit üzerine ahiz aleyhine dava açabilir. Ahiz Sayıştay ilamında taraf olmayacağı için Sayıştay ilamını ahiz aleyhine uygulama imkanı yoktur. Bu nedenle kimi zaman idare adalet mahkemelerinde alacağını geri almak için bir dava açabilir. Davayı idare kazanmışsa sorun kalmaz ancak davayı ahiz kazanmış-

sa bir yanda Sayıştay ilamı ile bağlı olan sorumlular diğ er yanda kendilerine sorumluların rücu edemeyeceğ i ahizler vardır. Böyle bir durumda kalan sorumluların durumu gerçekten zordur. Üstelik Sayıştay ilamları ile diğ er adli ve idari yargı organlarının kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu takdirde uyuşmazlık mahkemesine gitme olanağı da bulunmamaktadır.

5.1.2. Ahizin idare Mahkemesinde Davayı Kazanması

Sayıştay kararı üzerine idare, bir idari, işlem yaparak yaptığı ödemeyi geri almak isteyebilir. Bu idari işlem üzerine ahiz idare mahkemelerinde dava açıp davayı kazandığı takdirde de Sayıştay ilamı ile idare mahkemesi kararları arasında bir çelişki ortaya çıkacaktır. Sorumlular Sayıştay ilamına göre ödeme yapmak zorunda iken, ahizlere rücu edemeyeceklerdir.

Adalet mahkemeleri kararları ile çelişme durumunda olduğu gibi, Sayıştay ilamı ile idare mahkemeleri arasında bir gelişme olması halinde hüküm uyuşmazlığı olduğu gerekçe gösterilerek uyuşmazlık mahkemesine başvurma imkanı yoktur.

Burada Sayıştay ilamı ile idari yargı yolu arasında çelişen iki yargı kararı olduğunda kanun yollarına başvurma olanağı bulunup bulunmadığı üzerinde durmak gerekir. Bu konuda kanun yollarına başvurma hakkı tanıyan Sayıştay Kanunu'nda iki hüküm bulunmaktadır. Birisi, 7.3.1985 tarih ve 3162 sayılı Kanun'la getirilen Ek 3'üncü maddesi, diğ eri Sayıştay Kanunu'nun 74'üncü maddesinde düzenlenen yargılamanın iadesi hükümleridir.

Temyiz süresi mutlaka dolacağından Kanun yolu olarak temyiz sebeplerinin gerçekleşip gerçekleşmediği üzerinde durulmayacaktır.

Kanımızca, bir başka yargı merciinin aynı konuda kesin hükmünün bulunması hali, Sayıştay Kanunu'nun 74'üncü maddesinin (c) bendinde yer alan: "hükme tesir edebilecek bazı belgelerin inceleme ve yargılama sırasında bulunmayıp, hükümden sonra meydana çıkması" hükmü uyarınca yargılamanın iadesi sebebi ol-

malıdır. Ancak ahizle ilgili mahkemesinin kararı sonradan verildiği için bu yorumun bir zorlama olduğunu kabul etmek gerekir.

Olağan yargılamanın iadesi yoluna başvurulduğunda başvuru icrayı kendiliğinden durdurmaz.

Bir başka kanun yolu da Sayıştay Kanunu'nun 3162 sayılı Kanun'la getirilen Ek 3'üncü maddesinde düzenlenmiştir

Söz konusu Yasa hükmü uyarınca "Vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevlere ilişkin bir işlem dolayısıyla aynı mevzuatın yorumunda, Sayıştay ve Danıştay'ın kesinleşmiş kararları arasında uyuşmazlık bulunduğu hakkında, 63'üncü maddede belirtilen ilgi-

lilerin 74'üncü maddedeki usul ve esaslar dairesinde başvuruları üzerine uyuşmazlığın bulunduğu tespit edilirse, Sayıştay Kararı yargılamanın iadesi yoluyla görüşülerek uyuşmazlık Danıştay Kararı doğrultusunda giderilir."

Bu hükmün uygulamasında "Danıştay Kararı" sözünü dar anlamda yorumlamayıp idare Mahkemesinin kesinleşmiş kararlarını da kapsama alacak şekilde değerlendirmek gerektiği kanısındayım.

Ancak bunun da hakkaniyet ilkeleri göz önünde tutularak yapılan bir yorum sonucunda zorlamaya dayandığını belirtmek gerekir. Diğ er yanda Ek 3'üncü maddede açıkça belirtilen (vergi, benzeri mali yükümlülükler ve ödevlere ilişkin)

olma şartı da her olayda gerçekleşmez.

SONUÇ VE GENEL DEĞERLENDİRME

Her nedense, Sayıştay İlamlarının İcra İflas Kanunu'na göre infaz edilmesi konusu Sayıştay yargılaması açısından olmazsa olmaz bir ilke olarak görülmüştür. Sayıştay'ca mutlaka bazı kamu görevlilerinin sorumlu tutulması ve ilamlarının İcra İnfaz Kanunu'na göre infaz edilmesi gerektiği, Sayıştay Kanunu'nun, görüşülmesi sırasında dile getirildiği gibi Sayıştay'ın varlık nedeni sayılmıştır. Yine aynı görüşmeler sırasın-

Kamu görevlilerinin yersiz ödemeler miktarınca Devlete karşı sorumlu tutulmaları onları biran önce ahizlerden tahsilat yapmaya itmektedir. Bu nedenle Sayıştay denetçilerinin raporu üzerine yapılan tahsilat miktarları çok artmış bulunmaktadır.

da İcra İflas Kanunu'na göre infaz usulünün verimli, çabuk ve pratik olduğu ileri sürülmüştür. Ancak uygulamada söz konusu Yasa'ya göre infaz edilen ilama hemen hemen hiç rastlanmamaktadır. Nedense söz konusu hükmün Yasa'da yer alması için büyük bir mücadele veren Sayıştay söz konusu hükmün uygulanması ile hemen hemen hiç ilgilenmemektedir.

Sayıştay uygunluk bildiriminde görüldüğü üzere, Sayıştay'ca saptanan tazmin kararlarının yüzde 65'inin terkin olduğu yüzde 20'sinin ertesi yıla devrettiği ancak yüzde 15'inin tahsil edilebildiği bir ortamda mevcut uygulamanın verimli olduğu savunulmaz. Kaldı ki Sayıştay kararlarının verilmesi için 3-4 yıl, kesinleşmesi için 1,5-2 yıl geçtiği düşünülürse ortalama beş yıl sonra tahsil edilebilir hale gelen tazmin miktarlarının hızlı enflasyon karşısında eridiği unutulmamalıdır.

Sayıştay Kanunu'nun görüşülmesi sırasında her ne kadar Sayıştay ilamlarının infazında Maliye Bakanlığının etkisini gidermek düşüncesi ağır basmışsa da hem kamu alacaklarının terkininde hem terkenden sonra arta kalan paraların tahsilinde yine Bütün yetki Maliye Bakanlığına bırakılmış bulunmaktadır. Sayıştay Kanunu'nun görüşülmesi sırasında ileri sürüldüğü gelen Sayıştay'a karşı sorumlu olanların Sayıştay ilamlarının infazını gerçekleştireceği şeklindeki mahsur giderilememiştir. İcra İflas Kanunu'na göre yapılan infaz uygulamasında da Sayıştay ilamlarının infazı saymanların görevi olmuştur. Bütün araştırmalara rağmen sorumlulardan İcra İflas Kanunu'na göre yapılan bir tahsilat örneği bulunamamıştır. Yapılan bütün tahsilatlar ahizlerden sağlanabilen tahsilatlardır.

Kamu görevlilerinin yersiz ödemeler miktarınca Devlete karşı sorumlu tutulmaları onları biran önce ahizlerden tahsilat yapmaya itmektedir. Bu nedenle Sayıştay denetçilerinin raporu üzerine yapılan tahsilat miktarları çok artmış bulunmaktadır. Sorgu üzerine yapılan tahsilatlar Sayıştay tazmin miktarlarının en az 30 katı olarak tahmin edilmekte ve uygunluk bildirimlerinde görülmemektedir. Sorgu üzerine tahsilat miktarlarının artması Sayıştay çalışmalarının hızını artırmakta ise de hukuk devleti açısından bazı sorunları yanında getirmektedir. En azından dava karşı taraf-

ça kabul edildiği ve savunma yapılmadığı için yargılama gereği gibi yapılamamaktadır. Sorumluların Denetçi sorgusu üzerine tahsilata geçmek istemelerinin sonucunda, da kimi zaman sorumlularla ahizler arasındaki sorunlar ortaya çıkmaktadır. Sorumluların tahsilat yapmalarına direnen ahizler kimi zaman adli ve idari yargı yerlerinde Sayıştay ilamının tersine kararlar almaktadırlar. Görülüyor ki Sayıştay Yargılama düzeni ve ilamlarını infaz sistemi ile yargılama düzeni arasında bazı uyumsuzluklar vardır. Başlangıçta TBMM komisyonlarında Sayıştay ilamlarının İcra İflas Kanunu'na göre infazı için ileri sürülen gerekçelerin hiçbir gerçekleşmemiştir.

Bu durumda hem gerçekten işleyen ve çabuk sonuçlanan bir yargılama ve infaz sistemi kurarak çıkarlarını korumak hem de hukuk devleti ilkesi içerisinde yargılananların haklarını korumak bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.

Sayıştay Kanunu'nun 64'üncü maddesindeki hüküm, yeni tasarıda aynen korunmakta, sadece faiz oranlarıyla ilgili hüküm kaldırılmış bulunmaktadır. Bu nedenle, Kanun tasarısı yukarıda değindiğimiz sorunlardan hiç birine çözüm getirmemiştir. Bugüne değin hiçbir Sayıştay ilamı İcra İflas Kanunu'na göre infaz edilmediği halde ve bu uygulama yargılama düzenimizin Sayıştay'la ilgili temel sorunu olduğu halde hiç göz önünde bulundurulmamıştır.

Hiç olmazsa Sayıştay yargılamasında lüzumsuz yere emek ve zaman tasarrufu sağlamak açısından hüküm verildikten sonra bu miktarlardan silme ve düşme işlemleri yapmak yerine, küçük miktarları başlangıçta belirleyip, sorumluluk dışı bırakmak rasyonel görülmektedir. Silme ve düşme oranlarının toplam Sayıştay ilamlarının yüzde 60'ına yaklaştığı gerçeği karşısında bu uygulamanın sağlayacağı emek ve zaman tasarrufu hiç az olmayacaktır.

Bu güne değin Sayıştay ilamlarının yerine getirilmesi konusunu hem hukuksal açıdan hem de uygulamadaki durumu ile inceleyen ilk araştırma ve inceleme olan çalışmamızın TBMM komisyonlarınca göz önünde bulundurulmasını dileriz.

H. Bayram ÇOLAK

Türk Telekom
İç Denetim Birimi
Başkan Yrd.

HARCAMA SÜRECİNDE YER ALAN GÖREVLİLERİN YETKİLERİ İLE MALİ SORUMLULUKLARI

Bilindiği üzere 01.01.2006 yılından beri genel yönetim kapsamında yer alan idarelerde uygulanmaya başlanan 5018 sayılı Kanun'la, 1927 yılında çıkarılıp uzun süre yürürlüğünü sürdürmüş bulunan 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu'yla oluşturulan kamu mali yönetim sistemimiz neredeyse tümüyle değiştirilerek daha etkin, daha çağdaş, uluslararası ölçütlere daha uygun bir kamu mali yönetim ve kontrol sistemi oluşturulması amaçlanmıştır. Yeni Kanun, kamu mali yönetim ve kontrol sistemimizde önemli bir değişim ve dönüşüm öngörmekte, mali yönetim ve iç kontrol sistemi yeniden tanımlanarak sistemde görev alacak kişilerin görev, yetki ve sorumlulukları yeniden belirlenmekte ve sistemin işleyiş mantığı yeni bazı esaslara dayalı olarak tarif edilmektedir. Kanun'la bütçe kapsamının genişletilmesi suretiyle bütçe hakkının en iyi şekilde kullanılması, bütçe hazırlama ve uygulama sürecinde etkinliğin artırılması, mali yönetimde saydamlığın sağlanması, iyi bir hesap verme mekanizmasının kurulması ve bu açıdan harcama sürecinde yetki ve sorumluluk dengesinin tesisi amaçlanmıştır.

Yetki ve sorumluluk dengesi kurulurken yetkiler yanında Kanun'un pek çok maddesinde sorumluluklardan söz edilmektedir. Gerçekten 5018 sayılı Kanun'un 8'inci maddesinde hesap verme sorumluluğundan, 31'inci maddesinde harcama yetkisinden doğan sorumluluktan, 32'nci maddesinde harcama yetkililerinin sorumluluğundan, 33'üncü maddesinde gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğundan, 38'inci maddesinde gelirlerin toplanma sorumluluğundan, 44'üncü maddesinde mal yönetim sorumluluklarından, 48'inci maddesinde mal yönetiminde etkililik ve sorumluluktan, 58'inci maddesinde ön mali kontrol görevinin yönetim sorumluluğu çerçevesinde yürütülmesinden, 61'inci maddesinde muhasebe yetkililerinin sorumluluğundan, 76'ncı maddesinde kamu idarelerinin sorumluluğundan bahsedilmektedir.

5018 sayılı Kanun'la kamu mali yönetim ve kontrol sistemi oluşturulurken iç denetim ile dış denetim birlikte düzenlenmiştir. Kanun'un dış denetim başlıklı 68'inci maddesinin ilk fıkrasında, Sayıştay tarafından yapılacak harcama sonrası dış denetimin amacının, genel yönetim kapsamın-

5018 sayılı Kanun'un en çok tartışılan hususlarından birisi de mali sorumluluktur. Mali sorumluluğun yaptırımı ise sebep olunan kamu zararının tazminidir. Yapılan harcamalarda mali olarak sorumlu olacak personelin tespiti ve tazmini açısından, personelin açık ve net bir şekilde sorumluluklarının tespit edilmesi gerekmektedir. Ancak Kanunda sorumluluk hususunun özellikle mali sorumluluktaki belirsizlik, özellikle dış denetimden tamamen tek başına sorumlu tutulan Sayıştay açısından önem taşımaktadır. Sorumluluk hususundaki belirsizlik eski alışkanlıkların devamı olarak muhasebe yetkililerinin tek muhatap gibi görülmesi uygulamasının devam etmesine neden olmaktadır. Bu ise, yeni Kanunun getirdiği temel ilkelerle çelişkinin yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Yasal zeminden yoksunluk, ister istemez genel yönetim kapsamında yer alan kamu idarelerindeki mali sorumluluk konusunda Sayıştay'ın almış olduğu Kararları ön plana çıkarmaktadır.

daki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde yönetimin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenerek sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanması olduğu belirtilmiş, izleyen fıkralarda dış denetimin mali denetim, hukuka uygunluk denetimi ve performans denetimi suretiyle gerçekleştirileceği ifade edilmiş, dördüncü fıkrasında Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacak dış denetim genel değerlendirme raporunun nasıl hazırlanacağı düzenlenmiş ve beşinci fıkrasında da Sayıştay tarafından hesapların hükme bağlanması, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin gelir, gider ve mal hesapları ile bu hesaplarla ilgili işlemlerin yasal düzenlemelere uygun olup olmadığına karar verilmesi şeklinde tanımlandıktan sonra, son fıkrasında dış denetim ve hesapların hükme bağlanmasına ilişkin diğer hususların ilgili kanunda düzenlenmesi öngörülmüştür.

Söz konusu maddede hesap verme sorumluluğu çerçevesinde yapılacak işlerin dış denetiminin hangi tür denetimlerle gerçekleştirileceği, dış denetim genel değerlendirme raporunun Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulması ve hesapların hükme bağlanmasına kadar Sayıştaya mevdu pek çok görev ve yetki düzenlenmiş bulunmaktadır. Ancak tereddüt konusu olan husus, mali sorumluluğa ilişkin sorumluluk halleri ve sorumlu tutulacak yetkili ve görevlilerin belirlenmesidir.

Bu bağlamda, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun en çok tartışılan hususlarından birisi de mali sorumluluk konusudur. Kamu idarelerinin gelir, gider ve malları ile diğer hesap ve işlemlerinin yönetiminde ve gerçekleştirilmesinde görevli ve yetkili olanların, yaptıkları iş ve hizmetler ile düzenledikleri belgelerin doğruluğundan ve kanunlara uygunluğundan sorumlu ve Sayıştay'a hesap verme yükümlülüğü olarak tanımlanan mali sorumluluğun yaptırımı ise sebep olunan kamu zararının tazminidir.

Mali sorumluluk konusunda her ne kadar Kanun'un 7'nci maddesinde mali saydamlığın bir gereği olarak görev, yetki ve sorumlulukların açık bir şekilde ifade edilmesi gerektiği belirtilmiş ise de, Kanunda sorumluluk hususunun özellikle mali sorumluluğun açık ve

net bir şekilde ifade edilmemesi Kanun'un olumsuz yönlerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu konudaki belirsizlik, özellikle anılan Kanun'la dış denetimden tamamen tek başına sorumlu tutulan Sayıştay açısından önem taşımaktadır. Genel yönetim kapsamında yer alan idarelere ait hesapların Sayıştay tarafından yargılanmakta olduğu bir dönemde, sorumluluk hususundaki belirsizlik ve muhatapların netleştirilememiş olması, eski alışkanlıkların devamı olarak muhasebe yetkililerinin tek muhatap gibi görülmesi uygulamasını devam ettirme eğilimine götürmektedir. Sorunun çözümü ya Kanun değişikliği ile sorumlulukların tıpkı 1050 sayılı Kanun'da olduğu gibi açıkça belirtilmesinin sağlanması ile çözülecek, ya da ilgili kuruluşların vermiş oldukları görüşlerle çözüme kavuşturulmaya çalışılacaktır. Özetle 5018 sayılı Kanun ile mali yönetim ve kontrol sistemimiz, hesap verme ve yönetim sorumluluğu üzerine kurgulanarak mali sorumluluk göz ardı edilmiştir.¹

Bu çerçevede yaşanan belirsizlik ve tartışmalara çözüm bulmak amacıyla Sayıştay Başkanlığı tarafından 14.6.2007 tarih ve 5189/1 sayılı Genel Kurul Kararı kabul edilmiştir.

1. SORUMLULAR

5018 sayılı Kanunda dört grup sorumlu belirlenmiştir.

1.1. Bakanlar

5018 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde, Bakanların hükümet politikasının uygulanması ile bakanlıklarının ve bakanlıklarına bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşların stratejik planları ile bütçelerinin kalkınma planlarına, yıllık programlara uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, bu çerçevede diğer bakanlıklarla koordinasyon ve işbirliğini sağlamaktan sorumlu oldukları belirtildikten sonra kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanılması ile hukuki ve mali konularda Başbakan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi-ne karşı sorumlu oldukları hususu da vurgulanmıştır.

Yukarıda yer alan hükümler değerlendirildiğinde, bakanların doğrudan mali işlem süreci içerisinde yer

¹ CANDAN, Ekrem, "Yeni Mali Yönetim ve Kontrol Sisteminde Rol Alan Aktörler ve Bunların Görev, Yetki ve Sorumlulukları" Mali Hukuk, Ocak Şubat 2006, Sayı 121

almamaları nedeniyle doğrudan bir sorumlulukları bulunmamaktadır. Ancak Sayıştay yargılaması sırasında Bakanların sorumluluğu ile ilgili bir hususa rastlanılması durumunda bu hususun Türkiye Büyük Millet Meclisine bildirilmesi gerekir. Ancak Kanun ile birlikte harcama sürecinin dışına çıkartılan bakanların mali sorumluluklarından ziyade siyasi sorumlulukları önem taşımakta ve öne çıkmaktadır.

1.2. Üst Yöneticiler

5018 sayılı Kanun'un 11'inci maddesinde; "Bakanlıklarda müsteşar, diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde belediye başkanı üst yöneticidir. Ancak, Millî Savunma Bakanlığında üst yönetici Bakan'dır.

Üst yöneticiler, idarelerinin stratejik planlarının ve bütçelerinin kalkınma planına, yıllık programlara, kurumun stratejik plan ve performans hedefleri ile hizmet gereklerine uygun olarak hazırlanması ve uygulanmasından, sorumlulukları altındaki kaynakların etkili, ekonomik ve verimli şekilde elde edilmesi ve kullanımını sağlamaktan, kayıp ve kötüye kullanımının önlenmesinden, mali yönetim ve kontrol sisteminin işleyişinin gözetilmesi, izlenmesi ve bu Kanun'da belirtilen görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinden Bakana; mahallî idarelerde ise meclislerine karşı sorumludurlar.

Üst yöneticiler, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, malî hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getirirler." denilmek suretiyle üst yöneticilerin sorumlulukları düzenlenmiştir.

5018 sayılı Kanun'un kabulüyle birlikte mali literatürümüze giren kavramlardan birisi de üst yöneticilerdir. Daha önceleri harcama sürecinde ihale yetkilisi olarak aktif olarak görev yapan üst yöneticiler, Kanun'la birlikte harcama yetkililerinin mali işlem sürecinin merkezine oturması nedeniyle sürecin dışında kalmışlardır. Ancak buna rağmen üst yöneticilerin genel anlamda

sistem içindeki rol ve konumları, idari olarak sorumlu oldukları bakanların aksine güçlendirilmiştir.

Kanun'un ilgili hükümleri birlikte değerlendirildiğinde üst yöneticiler işlerin gidişatından harcama yetkililerinin ve diğer görevlilerin bilgilendirmeleri ve raporları ile bilgi sahibi olmaktadır. Bununla birlikte üst yöneticilerin özel Kanunlardan doğan Sayıştay'a karşı mali sorumlulukları olabileceği gibi, münferit bir olayda sorumluluklarına hükmedilmeleri de gerekebilir. Bu husus, meselenin Sayıştay yargısında görüşülmesi sırasında hükme bağlanacak bir konudur. Dolayısıyla bir genelleme yaparak üst yöneticilerin, işlemlerin hukuka uygun olarak yürütülmesinden sorumlu olacakları ya da olmayacakları yönünde bir görüş belirtilmesi uygun bulunmamaktadır.²

1.2.1. Üst yöneticiler harcama sürecinin neresinde yer almaktadırlar³

Sayıştay tarafından mali sorumlulukla ilgili olarak kabul edilen Genel Kurul Kararında da bahsedildiği üzere, üst yöneticilerin mali sorumlulukları hususu çok da net değildir. Olaya göre veya mevzuatta yer alan özel düzenlemeye göre sorumluluklarına hükmedilmesi gerekebilir. Ancak aşağıdaki bölümlerde de geniş olarak anlatıldığı üzere, üst yöneticilerin harcama yetkilisi olmaları durumunda Sayıştay yargılaması açısından mali sorumlulukları tartışmasız olarak doğmaktadır. Bu açıdan olayın daha iyi anlaşılabilmesi için üst yöneticilerin mali işlem sürecindeki yerleri ve rolleri önemlidir.

5018 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte uygulamada ön plana çıkan en önemli değişiklik, ihale yetkilisi olarak görev yapan kamu idare üst yöneticilerinin bu yetkilerinin ortadan kalkarak yetkinin tamamen üst yöneticilerin hiyerarşik olarak altında bulunan ve harcama yetkilisi olarak tanımlanan ve kendilerine ödenek gönderilen birim amirlerine geçmiş olmasıdır.

5018 sayılı Kanun'a göre ihale mevzuatında ihale yetkilisi olarak görev yapan müsteşar, belediye baş-

Mali sorumluluk konusunda her ne kadar Kanun'un 7'nci maddesinde mali saydamlığın bir gereği olarak görev, yetki ve sorumlulukların açık bir şekilde ifade edilmesi gerektiği belirtilmiş ise de, Kanunda sorumluluk hususunun özellikle mali sorumluluğun açık ve net bir şekilde ifade edilmemesi Kanun'un olumsuz yönlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

² 14.06.2007 tarih ve 5189/1 sayılı Sayıştay Genel Kurul Kararı

³ ÇOLAK,H.Bayram," Üst Yöneticiler Harcama Sürecinin Neresinde Yer Alıyor (E) Yaklaşım", Yaklaşım Yayıncılık, Aralık 2006

kanı, rektör gibi yönetim kademesinde bulunan kişiler ile yardımcıları üst yönetici ve yardımcısı olarak tanımlanmıştır. Diğer taraftan aynı Kanun'la birim amirleri olarak görev yapan ve yukarıda belirtilen üst yönetim kademesindekilerin hiyerarşik olarak astı durumunda olan daire başkanı, müdür gibi kişiler ise birimlerin performans ve verimliliğini ölçme noktasında harcama yetkilisi olarak tanımlanarak kendilerine ödenek gönderilmeye başlanmıştır. Üst yönetici ve harcama yetkilisi kavramlarının 5018 sayılı Kanun'la mali literatürümüze girmesi ihale yetkilisinin kim olacağı tartışmasını da beraberinde getirmiştir.

4734 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesine göre ihale yetkilisi; idarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlilerini ifade etmektedir. Dolayısıyla ihale yetkilisi olacak kişilerin bu görevleri yerine getirebilmelerinin iki şartı bulunmaktadır: Bunlardan birincisi, anılan kişilerin ihale yapma, diğeri de harcama yapma yetkisinin bulunmasıdır. Konu bu açıdan değerlendirildiğinde örnek olarak daha önceleri genel bütçeli idarelerde kurum üst yöneticileri olan müsteşar, müsteşar yardımcıları, mahalli idarelerde belediye başkanı veya vali veya yardımcısı tarafından yerine getirilen ihale yetkililiği görevinin 5018 sayılı Kanun sonrasında mümkün olmadığı görülecektir. Şöyle ki,

5018 sayılı Kanun, harcama yapma konusunda yetkiyi analitik bütçe sınıflandırmasını da esas alınarak kurumsal düzeyin üç ve dördüncü düzeylerinde ödenek gönderilen birimlerin yöneticilerine vermektedir. Bu noktada, örnek olarak genel bütçeli idare olan bakanlıklarda bu yetkinin genel müdürler veya yetki devri yaptığı yardımcılar tarafından, belediyelerde ise hizmet birimlerinin başı durumunda olana daire başkanları veya müdürler tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla 4734 sayılı Kanun uygulamasında ihale yetkilisi olarak ihale talimatlarını veren, onay belgelerini imzalayan, ihale komisyonlarını teşekkül ettiren, ihale komisyonları tarafından alınan kararları onaylayan veya iptal eden, idare adına yüklenicilerle sözleşmeleri imzalayan fakat 5018 sayılı Kanun ile üst yönetici olarak tanımlanan kişilerin harcama yetkilisi olarak harcama talimatı vermesi veya ihalelere onay

vermesi, komisyon kararlarını onaylaması veya onaylamaması, idare adına sözleşmelere imza koyması artık mümkün değildir. Anılan görevlerin artık üst yöneticiye bağlı olarak çalışan ve kendilerine ödenek gönderilen birimlerin amirleri tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir. İhale yetkilisi olarak bilinen kişilerin 5018 sayılı Kanun düzenlemesiyle birlikte harcama yapma yetkisi ortadan kalkmıştır. Bakanlar gibi üst yöneticiler de ihale sürecinin dışında bırakılmışlardır. İhale sürecinde üst yöneticilerin doğrudan bir görevi bulunmamaktadır. Yüklenmeye girişilmesi ve ödetme işlemleri harcama yetkililerine bırakılmıştır. Yeni sistemde ihale yetkilisi olan kişiler harcama yetkilisi olarak tanımlanmış kişilerdir. Üst yöneticilerin mali süreçte gözetim ve izleme yükümlülükleri söz konusudur.⁴

1.2.1.1 Özellikli durumlar

Her ne kadar üst yöneticiler ihale yetkilisi olmadıklarından dolayı harcama sürecinin dışında olsalar bile bazı durumlarda üst yöneticileri ihale süreci dışına çıkarmak mümkün değildir. Bu durumun bazı istisnaları söz konusudur:

İhale yetkilisinin ilgili mevzuatında özel olarak belirtildiği hallerde harcama yetkililerinin ihale yetkilisi olmaları mümkün değildir. Eğer kamu idarelerinin tabi oldukları yasal düzenlemelerde ihale yetkilisi olarak 5018 sayılı Kanun'da tanımlanmış üst yöneticiler belirtilmiş ise, bu takdirde harcama yetkilisi olan kişilerin ihale yetkilisi olmaları mümkün değildir.

Teşkilat ve personel gibi yetersizliklerin olduğu idarelerde üst yöneticilerin harcama yetkilisi olmaları ise mümkündür. 5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesinde de belirtildiği üzere, teşkilât yapısı ve personel durumu gibi nedenlerle harcama yetkililerinin belirlenmesinde güçlük bulunan idareler ile bütçelerinde harcama birimleri sınıflandırılmayan idarelerde harcama yetkisi, üst yönetici veya üst yöneticinin belirleyeceği kişiler tarafından; mahalli idarelerde İçişleri Bakanlığının, diğer idarelerde ise Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yürütülebilir. Bu takdirde üst yöneticilerin harcama yetkilisi, dolayısıyla ihale yetkilisi olmaları mümkündür.

Diğer bir özellikli durum üst yöneticinin onayının alınmasının zorunlu olduğu hallerdir. İlgili mevzuatı

⁴ ÇOLAK, H. Bayram "Yeni Harcama Süreci Neler Getiriyor", Güncel Mevzuat Dergisi, Kasım 2006

uyarınca, bakan, üst yönetici, yetkili kurul, komisyon ve benzeri yetkili kişi veya kurulların önceden izin veya onayına tabi tutulmuş olan ve sonucunda mali işlem yapılması gereken hallerde, söz konusu izin veya onaylar harcama süreci başlamadan önce alınacaktır.

Son olarak; yukarıda belirtilen hususların varlığı söz konusu olmasa bile iç kontrol ve ön mali kontrol alanındaki gözetim görevi çerçevesinde, bakan ve üst yöneticiler, bazı mali işlemleri, işlem sürecine başlanılmadan önce ön izinlerine tabi tutabilir. Bu çerçevede örnek olarak belli tutarı aşan ihalelere başlanmadan önce üst yöneticiden izin almak zorunlu tutulabilir.

Tüm bu hususlar tartışılırken belli sınırlar içinde kalındığından da haberdar olunması gerekmektedir: Bunlardan birisi, üst yönetici ve yardımcılarının ihale yetkilisi olmalarını sağlamak amacıyla harcama yetkilisi olmalarının, daha doğrusu harcama yetkisinin kendilerinde toplanmasını sağlayarak harcama yetkilisi olmalarının mümkün olmadığıdır. Harcama yetkilisinin üst yönetim kademesinde birleştirilmesi durumlarında, üst yönetici veya yardımcılarını uhdesinde harcama yetkisinin birleştirilmesi mümkün değildir. Dolayısıyla üst yönetici ve yardımcılara harcama yetkisinin birleştirilmesi suretiyle harcama yetkisi verilemez.

1.2.1.2. Üst yönetimin ihale komisyonlarında görev alıp alamayacakları

Üst yönetimin harcama sürecinin dışına çıkarılması beraberinde anılan kişilerin ihale komisyonlarında üye olarak görev yapıp yapamayacağını gündeme getirmiştir.

Bilindiği üzere 5018 sayılı Kanun hükümleri ile daha önceleri harcama sürecinde aktif olarak görev alan üst yöneticiler ile yardımcılarının harcama sürecinde görev almaları engellenmiştir. Anılan görevliler yeni düzenlemeyle birlikte harcama sürecinin dışına çıkarılmışlardır. Yeni harcama sürecinde ön plana çıkan görevliler harcama yetkilileridir. Belirtilen görevliler aynı zamanda ihale yetkilisi olarak komisyonların oluşumu, idare adına sözleşmelerin imzalanması, ihale komisyonu tarafından alınan kararların tasdiki gibi görevleri yerine getirmektedir. Dolayısıyla genelde ana hizmet ve yardımcı birimlerin en üst düzey amirleri olarak görev yapan daire başkanı, şube müdürü gibi kişiler yeni sistemde “ihale yetkilisi” pozisyo-

nundadırlar. Buna karşılık eskiden ihale yetkilisi olan kişiler (Belediyelerde belediye başkanı veya yardımcısı, üniversitelerde rektör veya yardımcısı gibi üst yönetici veya yardımcısı gibi kişiler) ise artık harcama sürecinin dışında kalmaktadır. Bu durumda ihale işlemlerinin yürütülmesi aşamasında, harcama süreci dışında kalan görevlilerin özellikle de üst yönetici yardımcılarının ihale komisyonu üyesi olarak görev yapıp yapamayacakları gündeme gelmektedir.

Yukarıda da belirtildiği üzere ihale komisyonlarının, harcama yetkilisi olan ve genelde birim amiri olarak görev yapan kişiler tarafından teşekkül ettirilmesi gerekmektedir. Bu meyanda her ne kadar harcama yetkililerinin amiri pozisyonunda olsalar bile üst yönetici yardımcılarını (belediye başkan yardımcılarını, vali yardımcılarını ve rektör yardımcılarını gibi) pozisyonundaki kişilerin de, idare personeli veya işin uzmanı sıfatıyla ihale komisyonunda üye olarak görevlendirilmeleri, ilk bakışta, yasal olarak 4734 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde mümkün gözükmemektedir. Ancak, üst yönetici yardımcısı pozisyonundaki kişilerin komisyon başkanı olarak görev yapması ve bu şekilde alınmış olan komisyon kararının daha alt düzeydeki harcama yetkilisinin kararı menfi veya olumlu değerlendirmesinde,

üst yönetici yardımcısının harcama yetkilisini tarafsız bırakmayacağını da göz ardı etmemek gerekmektedir. Hem ihale komisyonunun, hem de ihale yetkilisinin kararlarını alırken bağımsız ve objektif kriterleri esas alarak hareket etmeleri gerekmektedir. Böylece durumda İhale Kanunu'nun öngördüğü temel ilkelere sapılarak ekonomik açıdan uygun olmayan teklif sahiplerine işin ihale edilmesi de mümkün olabilir. Bu açıları üst yönetici ve yardımcılarının komisyon üyesi olarak görevlendirilmelerinin İhale Kanunu'nun temel ilkeleri çerçevesinde uygun olmayacağı düşünülmektedir.

Konu ihale mevzuatı açısından mümkün gözükmemekle birlikte idare hukuku açısından böyle bir görevlendirmenin yapıp yapılamayacağı daha açık bir ifadeyle astın (harcama yetkilisi) üstü (üst yönetici yardımcısı) görevlendirip görevlendiremeyeceğini de vurgulamak gerekmektedir. Bu noktada görevlendirme yapan kişi veya makamın, görevlendirilen kişi veya makama göre hiyerarşik anlamda eşidi veya daha üst konumda olması gerektiğinden, böyle bir görevlendirme hem idare hukukunun genel ilkeleri, hem de Türk kamu yönetiminin işleyişi açısından mümkün değildir. Konu hakkındaki aşağıdaki Kamu İhale Kurulu Kararı da yapılan açıklamaya paralel şekilde üst yönetici yardımcılarının ihale ve idare hukuku çerçevesinde ihale

komisyonu üyesi olamayacağını belirterek bu tür ihalelerin iptal edilmesi gerektiğini belirtmektedir.⁵ Dolayısıyla idarelerin bu konuda hassas davranarak ihalenin iptaline meydan vermemek için üst yönetici veya yardımcılarının ihale komisyonlarında görev almalarını engellemeleri gerekmektedir.

1.3. Harcama Yetkilileri⁶

1.3.1. Genel olarak harcama yetkililerinin sorumluluğu

5018 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin (k) bendinde, kamu idaresi bütçesinde ödenek tahsis edilen ve harcama yetkisi bulunan birim harcama birimi olarak tanımlanmış; Kanun'un 31'inci maddesinde bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisinin harcama yetkilisi olduğu ifade edilmiş, 32'nci maddesinde ise; bütçeden harcama yapılabilmesi harcama yetkilisinin, harcama talimatı vermesine bağlanmış, harcama talimatlarında da hizmet gerekçesi, yapılacak işin konusu ve tutarı, süresi, kullanılabilir ödeneği, gerçekleştirme usulü ile gerçekleştirmeyle görevli olanlara ilişkin bilgilerin yer alacağı, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve Kanun çerçevesinde yapma-

⁵ Kamu İhale Kurulunun 24.07/2006 tarih ve 2006/UY.Z-1767 sayılı Kararı. İncelemeye konu ihalede; ihale yetkilisinin Fen İşleri Müdür Vekili, ihale komisyonu başkanının ise Belediye Başkan Yardımcısı olduğu görülmüştür. 4734 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde "ihale yetkilisi", "İdarenin, ihale ve harcama yapma yetki ve sorumluluğuna sahip kişi veya kurulları ile usulüne uygun olarak yetki devri yapılmış görevlileri" şeklinde tanımlanmış ve bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihte idarelerin ihale ve harcama yapma yetkileri, idarenin en üst amiri veya kurullarında bulunmasından dolayı, aslında 4734 sayılı Kanun idarenin "en üst amiri veya kurulunu" ihale yetkilisi olarak tanımlamış bulunmaktadır. Ancak 5018 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte "harcama yetkisi" ve "yetkilisi" kavramları yeniden tanımlanmış ve anılan Kanun'un 31'inci maddesiyle, bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisi harcama yetkilisi dolayısıyla da ihale yetkilisi konumuna gelmiş bulunmaktadır. Bu durumda ilçe belediyelerinde bütçeyle ödenek tahsis edilen birim olan müdürlüklerin en üst yöneticisi konumundaki "müdür"lerin harcama yetkilisi ve dolayısıyla ihale yetkilisi sıfatını haiz oldukları ortadadır. Ancak, hem idare hukukunun genel ilkeleri, hem de Türk Kamu Yönetiminin işleyişi açısından; bir konuda görevlendirme yapan kişi veya makamın, görevlendirilen kişi veya makama göre hiyerarşik anlamda eşit veya daha üst konumda olması gerekirken şikayete konu ihalede, ihale yetkilisi konumundaki kişi "Fen İşleri Müdür Vekili" iken, ihale komisyonu başkanı olarak görevlendirdiği kişi hiyerarşik olarak amiri konumundaki "Belediye Başkan Yardımcısı" sıfatını taşıdığı anlaşılmıştır. Hem ihale komisyonunun, hem de ihale yetkilisinin kararlarını alırken bağımsız ve objektif kriterleri esas alarak hareket etmeleri gerekmektedir. Söz konusu ihalede ihale yetkilisi konumundaki "Fen İşleri Müdür Vekili"nin amiri konumunda bulunan Belediye Başkan Yardımcısının komisyon başkanı sıfatıyla imzasının bulunduğu bir karar karşısında; idare hukukunun genel ilkeleri ve Türk Kamu Yönetiminin işleyişi ile 657 sayılı Kanun'un amir-memur ilişkilerini düzenleyen hükümleri göz önüne alındığında "objektif ve bağımsız" davranabilmesini zorlaştıracığı ve söz konusu görevlendirmenin doğru olmadığı, ihalenin sağlıklı bir şekilde yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engelleyebileceği, ayrıca diğer idareler açısından da emsal teşkil etmesinin önüne geçilmesi bakımından söz konusu ihalenin iptal edilmesi gerektiği açıktır. Açıklanan nedenlerle; İhale sürecinde yapılan ve yukarıda mevzuata aykırılıkları tespit edilen işlemlerin düzeltici işlemle giderilemeyecek nitelikte işlemler olduğu saptandığından, 4734 sayılı Kanun'un 56'ncı maddesi (b) bendi gereğince, ihale işlemlerinin ve ihale kararının iptaline, Esasta oybirliği, gerekçede oyçokluğu ile karar verildi.

⁶ ÇOLAK, H. Bayram, "Harcama Yetkilileri İle Harcama Sürecindeki Görev ve Yetkilileri", Yaklaşım Yayıncılık, Nisan 2006

ları gereken işlemlerden harcama yetkililerinin sorumlu oldukları belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesinde de, giderin gerçekleştirilmesinin, harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesi ile tamamlanacağı hüküm altına alınmıştır.

Mevzuatın yukarıda belirtilen hükümlerine göre, bütçeden yapılacak harcamalarda süreç, harcama talimatı ile başlamakta ve ödeme emri belgesi uyarınca hak sahibine ödeme yapılması ile son bulmaktadır.

5018 sayılı Kanun'da, giderin yapılmasından ödeme aşamasına kadar tüm işlemlerin harcama yetkilisinin gözetim ve denetimi altında, onun emir ve talimatı ile yürütülmesi öngörüldüğünden, sorumluluk konusunda da harcama yetkilisi ön plana çıkmaktadır.

Kanun'da harcama yetkilisinin, bütçeyle ödenek tahsis edilen her harcama biriminin en üst yöneticisi olarak tanımlanması, idari açıdan üst yöneticilere; hukuka uygunluk açısından da yetkili kılınmış mercilere hesap vermekle sorumlu olduğunu göstermektedir. Bu anlamda harcama yetkililerinin Sayıştay'a hesap verme sorumluluğu bulunmaktadır

Diğer taraftan 5018 sayılı Kanun'da harcama yetkilisi ifadesiyle bir program sorumlusuna ve statü hukukunda tanımlanan daire/birim amirine işaret edilmektedir. Bu konumda olan yöneticilerin, 657 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde belirtildiği gibi, amiri oldukları kuruluş ve hizmet biriminde kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belirlenen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurları takip ve kontrol etmekten görevli ve sorumlu tutulacakları da tabiidir.

Bu hükümler karşısında, bütçeden yapılacak harcamalar konusunda 5018 sayılı Kanun'da öngörülen

harcama sürecinde tek ve tam yetkili olan, giderin yapılmasına karar vermekten ödeme aşamasına kadar tüm işlemleri emir ve talimatı çerçevesinde yürüten ve maiyetindekileri ve onların eylem ve işlemlerini gözetmek ve denetlemekle yükümlü olan harcama yetkilisinin, Sayıştay'a karşı hesap verme konusunda tam ve doğrudan sorumlu olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle, harcama yetkilileri, harcama talimatlarının ve buna konu olan harcamaların bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygunluğundan sorumludurlar.⁷ Dolayısıyla gerçekleştirilen giderlerle ilgili olarak yapılan ödemenin mevzuata uygun olmamasından dolayı ortaya çıkan kamu zararlarından harcama yetkilileri her halükarda mali olarak sorumludurlar.

1.3.2. Kurul, komite veya komisyon üyelerinin harcama yetkisinden doğan sorumluluğu

5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Kanunların verdiği yetkiye istinaden yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komite kararıyla yapılan harcamalarda, harcama yetkisinden doğan sorumluluk kurul, komite veya komisyona ait olur" denilmektedir.

Kurul halinde görev yapan karar organlarının genellikle icra yetkileri bulunmaktadır. Ancak Savunma Sanayi Müsteşarlığında olduğu gibi bazı kuruluş-

ların karar organlarının icra yetkisi bulunmaktadır. Bu nedenle Kanun'un 31'inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komite kararıyla yapılan harcamalarda, harcama yetkisinden doğan sorumluluk belirlenirken; kararın, harcama talimatının unsurlarını taşıyıp taşımadığının ve kurul, komisyon veya komitenin harcama sürecinde rol alıp almadığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu durumda;

- Kanunların verdiği yetkiye istinaden yönetim kurulu, icra komitesi, encümen gibi adlarla teşkil edilen yönetim organlarının kararı, harcama talimatının taşı-

Kurul halinde görev yapan karar organlarının genellikle icra yetkileri bulunmamaktadır. Ancak Savunma Sanayi Müsteşarlığında olduğu gibi bazı kuruluşların karar organlarının icra yetkisi bulunmaktadır.

⁷ Sayıştay Genel Kurul Kararı, Karar Tarihi : 14.6.2007, Karar No : 5189/1

ması gereken unsurları taşıyor ve kurul, komisyon, komite harcama sürecinde yer alıyorsa, harcama yetkisi-nden doğan sorumluluk yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul, komite veya komisyona aittir.

- Yönetim kurulu, icra komitesi, encümen gibi adlarla teşkil edilen yönetim organlarının kararı, harcama talimatının taşıması gereken unsurları taşıyor, ancak kurul, komisyon, komite harcama sürecinde yer almıyorsa, yönetim kurulu, icra komitesi, komisyon ve benzeri kurul veya komitenin sadece harcama talimatının kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olmasından sorumlu olmaları gerekir.

- Yönetim kurulu, icra komitesi, encümen gibi adlarla teşkil edilen yönetim organlarının kararı bir giderin yapılması için harcama yetkisine izin verme şeklinde düzenlenmiş ise, bu halde kurul, komisyon veya komitenin harcamaya izin veren kararın kanun, tüzük ve yönetmeliğe uygun olmasıyla sınırlı olarak sorumlu olmaları gerekmektedir.

1.3.3. Harcama yetkisinin devri halinde sorumluluk

5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesinin birinci fıkrasında, harcama yetkilisi, bütçeyle ödenek tahsis edilen her bir harcama biriminin en üst yöneticisidir şeklinde tanımlanmış, dördüncü fıkrasında, genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde merkez ve merkez dışı birimler ve görev unvanları itibarıyla harcama yetkililerinin belirlenmesine, harcama yetkisinin bir üst yönetim kademesinde birleştirilmesine ve devredilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığınca belirleneceği öngörüldükten sonra, harcama yetkisinin devredilmesinin, yetkiyi devreden idari sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı hükme bağlanmıştır.

5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesinin dördüncü fıkrası hükmünden, doktrinde imza yetkisi olarak adlandırılan yönetsel uygulama kapsamında bir devir anlamı çıkartılamayacağı gibi, yetkiyi devreden idari sorumluluğunu kaldırmayacağına dair hükümde geçen idari sorumluluğun, mali sorumluluğu da içerdiği varsayımıyla yetkiyi devredenle devralanın Sayıştay'a karşı birlikte sorumlu tutulmaları, başka bir deyişle harcama yetkilerini devretmeleri halinde dahi, harcama yetkililerinin mali sorumluluklarının devam ettiği sonucu da çıkartılamaz.

Zira yetki devri ve imza yetkisi tanınması ayrı ayrı kavramlardır. Yetki devrinde, yetkisini devreden, yetki devri kaldırılıncaya kadar devrettiği yetkisini kullanamaz, yapılan işlem kendisine yetki devredilen işlemidir. Karar alma yetkisi, devreden makamdan çıkıp devredilen makama geçmektedir. Bir makam veya görevlinin ödevlerinden bir kısmını bilgisi dahilinde ve karar alma yetkisi kendisinde kalmak üzere başkasına yaptırarak yükünü hafifletmesi anlamındaki imza yetkisi tanınması, yetki devri değildir. Bunun içindir ki, imza yetkisi tanınmasında, yetki tanıyanın sorumluluğu devam eder. Ancak, 31'inci maddenin dördüncü fıkrasında, kanundan kaynaklanan ve idari karar ve onayla yapılan yetki devri ayırımı yapılmadan sadece yetki devrinden bahsedilmektedir. Kanun'da imza yetkisinin tanınmasından değil, açıkça harcama yetkisinin devrinden söz edilmektedir. Bu yetki devrinin, imza yetkisi olarak değerlendirilmesine olanak verecek en ufak bir ipucu dahi yoktur. Nitekim Maliye Bakanlığınca bu fıkra dayanak olarak çıkarılan 1 seri numaralı Harcama Yetkilileri Hakkında Genel Tebliğde de mesele bu şekilde değerlendirilerek harcama yetkisinin devrinden söz edilmiştir. Bunun gibi 5.5.2005 tarihli ve 5345 sayılı Gelir İdaresi Başkanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun'un 25'inci maddesinde, harcama yetkisinin, 5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesinde belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde vergi dairesi başkanlığınca kısmen veya tamamen grup müdürlüklerine veya vergi dairesi müdürlüklerine devredilebileceği hüküm altına alınmıştır.

Literatürde de yetki devri halinde, yapılan işlemin yetki devredilenin işlemi olduğu ve dolayısıyla bu işlemde doğan sorumluluğun yetki devredilen makama geçtiği genel kabul gören bir husustur.

3046 sayılı Bakanlıkların Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 38'inci maddesinde yetki devrinin, yetki devreden amirin sorumluluğunu kaldırma-yacağı belirtilmekte ise de, 5018 sayılı Kanun, 3046 sayılı Kanun'a göre özel kanun niteliğindedir. Ayrıca, 3046 sayılı Kanun'un "Sorumluluk ve Yetkiler" başlıklı üçüncü kısmında yer alan anılan 38'inci madde-de geçen sorumluluk, aynı Kanun'un yöneticilerin sorumlulukları başlıklı 34'üncü maddesinde, yöneticilerin, yapmakla yükümlü oldukları görevleri, bakanlık emir ve direktifleri yönünde mevzuata, plan ve programlara uygun olarak düzenlenmesi ve yürütülmesinden bir üst kademeye karşı sorumlu olduklarına ilişkin hiyerarşik veya idari sorumluluk olup, 5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesinin, harcama yetkisinin devredilmesinin, devreden idari sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağına ilişkin dördüncü fıkrasıyla aynı paraleldedir.

Anılan 31'inci maddenin harcama yetkisinin devri halinde idarî sorumluluğun sürmesini öngören hükmü, işin tabiatına da uygundur. Zira, 5018 sayılı Kanun'un üst yöneticilerin hesap verme sorumluluğuna ilişkin 11'inci maddesinin son fıkrasında, üst yöneticilerin, bu sorumluluğun gereklerini harcama yetkilileri, mali hizmetler birimi ve iç denetçiler aracılığıyla yerine getireceklerinin belirtilmiş olması karşısında, harcama yetkililerinin idari sorumluluklarının sürmesi, işin gereğinden kaynaklanmaktadır.

Harcama yetkisini devreden harcama yetkilisinin mali sorumluluğunun bulunmaması, 5018 sayılı Kanun'la öngörülen mali sorumluluk sisteminin de doğal bir sonucudur. 5018 sayılı Kanun'dan önceki mevzuatımızda mali sorumluluk için yegâne şart, mevzuata aykırılık olup, buna ilaveten zarar, kusur gibi başkaca bir şart öngörülmemiştir. Sorumlulukta sadece mevzuata aykırılığın yeterli sayıldığı bu sistem, 5018 sayılı Kanun'la değiştirilmiş bulunmaktadır. Gerçekten, Kanun'un 71'inci maddesinde, kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya

eksilmeye neden olunmasıdır şeklinde tanımlanarak kamu zararının belirlenmesinde esas alınacak unsurlar sayılmıştır. Gerek bu madde gerek diğer maddeler nazara alındığında 5018 sayılı Kanun'a göre mali sorumluluğun şartları şöylece sıralanabilir:

- Kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem, eylem bulunmalıdır.
- Ortada bir kamu zararı olmalıdır.
- Mevzuata aykırı karar, işlem ve eylemle zarar arasında bir illiyet olmalıdır.

Bu yeni sorumluluk sisteminde objektif kusursuz sorumluluk anlayışından vazgeçilmiş bulunmaktadır.

Harcama yetkilisinin harcama yetkisini devretmesi halinde harcama yetkisi, devralana geçtiğinden harcama yetkisine ilişkin karar, işlem ve eylemler devir alan tarafından gerçekleştirilmekte, yetkisini devreden harcama yetkilisinin mevzuata aykırı karar alması, işlem yapması veya eylemde bulunması söz konusu olmamaktadır.

Yetkisini devretmek suretiyle harcama sürecinin dışında kalan harcama yetkilisinin kasıt, kusur veya ihmallerinden de söz edilmesi mümkün bulunmamaktadır. Mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemi bulunmayan kasıt, kusur veya ihmali söz konusu olmayan ve bu haliyle herhangi bir zarar ıka etmesi de mümkün olmayan harcama yetkilisine malî sorumluluk yüklenmesi mümkün bulunmamaktadır. Harcama yetkilisinin bu durumda sorumlu tutulması, hem 5018 sayılı Kanun'la hem de hukukun genel ilkeleriyle bağdaştırılmaz.

5018 sayılı Kanun'un anılan maddesinin dördüncü fıkrasının harcama yetkisinin devrinin yetkiyi devreden idari sorumluluğunu ortadan kaldırmayacağı yolundaki hükmünde geçen idari sorumluluğun, mali sorumluluğu da içerdiği söylenemez. Zira idari sorumluluk ve mali sorumluluk ayrı kavramlar olup, idari sorumluluk, mali sorumluluğu içermemektedir. Gerçekten 5018 sayılı Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülmesi sırasında düzenlenen Plan ve Bütçe Komisyonu raporunda malî yönetim alanında siyasi, idari ve mali sorumluluk birbirinden ayrılmakta, harcama yetkilisinin, malî yönden yaptığı harcamaların mevzuata uygunluğundan, yönetsel yönden ise ve-

rimlilik, etkinlik ve tutumluluk ilkeleri çerçevesinde sorumluluğu düzenlenerek görev, yetki ve sorumluluklar açık bir şekilde ortaya konulmakta, yetki-sorumluluk dengesi yeniden kurulmaktadır, denilmek suretiyle idari ve mali sorumluluğun ayrı sorumluluk türleri olduğu açıkça ifade edilmiştir. Sayıştay açısından mali sorumluluğun bir tazmin sorumluluğu olmasına karşın, 31'inci maddenin dördüncü fıkrasında geçen idarî sorumluluk, 657 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesi anlamında, Devlet memurlarının, amiri oldukları kuruluş ve hizmet birimlerinde kanun, tüzük ve yönetmeliklerle belirlenen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yapmaktan ve yaptırmaktan, maiyetindeki memurları yetiştirmekten, hal ve hareketlerini takip ve kontrol etmekten görevli ve sorumlu olduklarına dair yönetsel bir sorumluluktur.

Bahse konu 31'inci maddenin dördüncü fıkrasında harcama yetkisinin devrinin idari sorumluluğu kaldırmayacağı belirtilmektedir. Bunun mefhumu muhalifinden harcama yetkisinin devri halinde, devreden mali sorumluluğunun ortadan kalktığı anlaşılmaktadır. Gerçekten Kanun Koyucu, harcama yetkisinin devri halinde mali sorumluluğun da sürmesini amaçlamış olsaydı, pekâlâ mali ve idari sorumluluğun ortadan kalkmayacağını açıkça ifade eder ya da yetki devrinin kapsayıcı şekilde sorumluluğu ortadan kaldırmayacağını belirtmekle yetinebilirdi. Bu yapılmamış, sadece idari sorumluluğun ortadan kalkmayacağına vurgu yapılmıştır.

Dolayısıyla, harcama yetkisinin devredilmesi, yetkiyi devreden idari sorumluluğunu kaldırmamakla birlikte, yetkiyi devreden harcama yetkilisinin malî sorumluluğunu ortadan kaldırmaktadır.

Bu nedenlerle, harcama talimatının kullanılmasından doğan sorumluluğun, harcama yetkisinin devredildiği görevliye ait olması gerekmektedir.

1.3.4. Görev Ayrılığı Nedeniyle Yetki Devrinde Harcama Yetkisinden Doğan Sorumluluk

5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesinin ikinci fıkrasında, " teşkilat yapısı ve personel durumu gibi ne-

denlerle harcama yetkililerinin belirlenmesinde güçlük bulunan idareler ile bütçelerinde harcama birimleri sınıflandırılmayan idarelerde harcama yetkisi, üst yönetici veya üst yöneticinin belirleyeceği kişiler tarafından, mahalli idarelerde İçişleri Bakanlığının, diğer idarelerde ise Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine yürütülebilir "denilmektedir.

Kanun'un anılan hükmü uyarınca ya da bütçe kanunlarında yer verilen bazı hükümler ile idareler veya idarelerin değişik birimleri arasında iş ve hizmet ilişkisine bağlı olarak yapılan ödenek aktarımları ve buna bağlı olarak harcama süreçleri, genel harcama sürecinin dışına çıkabilmektedir.

Kanundan veya işin gereğinden kaynaklanan bu tür görev paylaşımlarında, aktarılan ödeneğin kullanım yetkisi ve bu ödenekle yerine getirilen işlemlerin gerçekleştirilmesi görevi, ödeneği devralan idareye veya birime geçeceğinden, harcama yetkisinden doğan sorumluluğun da, genel harcama yetkililerinin sorumluluğu çerçevesinde, ödenek aktarımının yapıldığı idare veya birimin harcama yetkilisine ait olması gerekmektedir.

Öte yandan, idare veya birimin teşkilat yapısı nedeniyle, personel ücretlerinin kuruluşun personel biriminde, kurumun elektrik, su giderlerinin idari ve mali işler birimince ödenmesinde olduğu gibi, destek hizmet birimlerinde birleştirilen harcamalar için üst yöneticinin onayı ile harcama yetkisinin, destek hizmet birimi harcama yetkilisine verilmesi halinde de,

harcama yetkisinden doğan sorumluluğun görev verilen destek hizmet birimi harcama yetkilisine ait olması gerekmektedir.

Bu nedenlerle, mevzuatta yer alan bazı hükümler nedeniyle kamu idareleri arasında veya idarenin değişik birimleri arasında iş ve hizmet ilişkisine bağlı olarak yapılan ödenek aktarmalarında, harcama yetkisinden doğan sorumluluğun, ödenek aktarılan birimin en üst yöneticisine ait bulunmaktadır.

1.3.5. Vekâlet Görevi Nedeniyle Yetki Devrinde Harcama Yetkisinden Doğan Sorumluluk

5018 sayılı Kanun'un 31'inci maddesi uyarınca bütçeyle ödenek tahsis edilen harcama biriminin en

Harcama yetkisinin devredilmesi, yetkiyi devreden idari sorumluluğunu kaldırmamakla birlikte, yetkiyi devreden harcama yetkilisinin malî sorumluluğunu ortadan kaldırmaktadır.

üst yöneticisi harcama yetkilisidir. Kanun'da öngörülen harcama yetkilisinin izin, hastalık ve geçici görev gibi sebeplerle görevlerinde bulunmadığı durumlarda, bu kişilerin yerine, mevzuatlarında öngören usulle vekâleten atanan kişi asilin tüm yetki ve sorumluluklarını taşıyacağından harcama yetkisini de kullanacaktır.

Bu nedenle, harcama yetkilisinin yerine, mevzuatında öngörülen usullere uygun olarak vekâleten atanan görevlinin, vekâlet ettiği göreve ait harcama yetkisini kullanmasından doğan sorumluluğun bu görevi vekâleten yürüten görevliye ait bulunmaktadır.

1.4. Gerçekleştirme Görevlileri⁸

5018 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesinde; "bütçelerden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekir. Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutarın hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır.

Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler.

Elektronik ortamda oluşturulan ortak bir veri tabanından yararlanmak suretiyle yapılacak harcamalarda, veri giriş işlemleri gerçekleştirme görevi sayılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usûller Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Gerçekleştirme görevlileri, bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken iş ve işlemlerden sorumludur" denilmektedir.

Bu hüküm uyarınca, bir mali işlemi gerçekleştirmede görevli olanların sorumluluğunun belirlenme-

sinde, gerçekleştirme işlemi yapan memurun, yetkili ve görevli olması ve yapılan giderin de bu görevli tarafından düzenlenip imzalanan belgeye dayanıyor olması zorunludur. Bir başka deyişle, yukarıda anılan belge ve imza olmadan ödeme emri belgesinin tamamlanmış sayılmaması gerekmektedir. Aynı şekilde, belgeyi düzenleyen de gerçekleştirme konusunda yetkisinin bulunması ve harcama talimatı ile veya sair surette amir tarafından görevlendirilmiş olması gerekmektedir.

Bu anlamda gerçekleştirme belgelerinin hazırlan-

ması, taslak metinlerin yazılması, temize çekilmesi, kaydedilmesi, bilgisayara giriş yapılması gibi yardımcı hizmetlerin gerçekleştirme görevi kapsamında değerlendirilmesi mümkün bulunmamaktadır.

1.4.1. Ödeme Emri Belgesini Düzenlemekle Görevlendirilen Gerçekleştirme Görevlisinin Sorumluluğu

5018 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesinin birinci fıkrası hükmü uyarınca ödeme emri belgesi, harcama yetkilisi tarafından belirlenen bir görevli tarafından düzenlenecektir.

Ödeme emri belgesi tek başına mali bir işlem sayılmamakla birlikte taahhüt ve tahakkuk aşamalarından sonra ödeme aşamasına geçilmesine esas teşkil etmektedir.

31.12.2005 tarihli ve 26040 sayılı 3. mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esasların 12 ve 13'üncü maddelerinde ödeme emri belgesi düzenleme görevi, ön mali kontrol kapsamında ele alınmakta ve kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür şerhi çerçevesinde değerlendirilmektedir.

Aynı esaslarda belirtildiği üzere, harcama yetkilileri, yardımcılarını veya hiyerarşik olarak kendisine en yakın üst kademe yöneticileri arasından bir veya daha fazla sayıda gerçekleştirme görevlisini ödeme emri belgesi düzenlemekle görevlendirecek, ödeme emri

5018 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesi uyarınca mali işlemin gerçekleştirilmesinde görevli olanların sorumluluğu, bu işlemleri yetkili ve görevli olarak yapmalarına ve yapılan giderin bu kişilerce düzenlenen belgeye dayanılarak yapılması hususlarına göre belirlenmektedir.

⁸ ÇOLAK,H.Bayram, "5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun Harcama Prosedürüne Getirdiği Yenilikler", Mali Yönetim ve Denetim, Ocak- Şubat;Mart-Nisan 2005

belgesini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlileri de, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön mali kontrol yapacaklardır. Bu nedenle ödeme emri belgesini düzenleyen gerçekleştirme görevlisinin yaptığı işlemler nedeniyle sorumluluk üstlenmesi tabiidir.

Ayrıca, harcama birimlerinde süreç kontrolü yapılarak her bir işlem daha önceki işlemlerin kontrolünü içerecek şekilde tasarlanıp uygulanacak, mali işlemlerin yürütülmesinde görev alanlar, yapacakları işlem den önceki işlemleri de kontrol edeceklerdir. Bu bağlamda ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlileri de, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön mali kontrol yaparak, ödeme emri belgesi üzerine “Kontrol edilmiş ve uygun görülmüştür” şerhi düşüp imzalayacaklardır. Bu nedenle ödeme emri belgesini düzenleyen görevli, gerçekleştirme belgelerinin ödeme emri belgesine doğru aktarılması yanında, düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan da sorumludur.

Yapılan bu açıklamalara göre, aslî bir gerçekleştirme belgesi olan ödeme emri belgesini düzenleyen sıfatıyla imzalayan gerçekleştirme görevlisinin, düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan harcama yetkilisi ile birlikte sorumlu tutulması gerekmektedir.

1.4.2. Ödeme Emri Belgesine Eklenmesi Gereken Taahhüt ve Tahakkuk Belgelerine İlişkin Sorumluluk

5018 sayılı Kanun’un 33’üncü maddesi uyarınca bütçeden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanmış ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekmektedir.

Öte yandan anılan maddede, bir mali işlemin gerçekleştirilmesinde görevli olanların sorumluluğunun belirlenmesinde, bu görevlilerin yetkili ve görevli olması ve yapılan giderin de bu görevlilerce düzenlenen belgeye dayanıyor olması hususlarına bakılması gerekmektedir. Yani mali işlemin gerçekleştirilmesinde,

görevli olanların imzası olmadan ödeme belgesinin tamamlanmış sayılmaması gerekmektedir.

Bu nedenle, ödeme emri belgesine eklenmesi gereken taahhüt ve tahakkuk işlemlerine ilişkin fatura, beyanname, tutanak gibi gerçekleştirme belgelerini düzenleyen veya bu belgeleri kabul eden gerçekleştirme görevlilerinin, bu görevleriyle ilgili olarak yapmaları gereken iş ve işlemlerle sınırlı olarak harcama yetkisiyle birlikte sorumlu tutulmaları gerekmektedir.

1.4.3. Kurul, Komisyon veya Benzeri Bir Organca Düzenlenen Gerçekleştirme Belgelerinde Sorumluluk

5018 sayılı Kanun’un 33’üncü maddesi uyarınca mali işlemin gerçekleştirilmesinde görevli olanların sorumluluğu, bu işlemleri yetkili ve görevli olarak yapmalarına ve yapılan giderin bu kişilerce düzenlenen belgeye dayanılarak yapılması hususlarına göre belirlenmektedir.

Bu nedenle mevzuatına göre oluşturulan kurul, komisyon veya benzeri bir organ tarafından düzenlenen keşif, rapor, tutanak, karar veya ödemeye esas benzeri belgelerden doğacak sorumluluğa, işlemi gerçekleştiren ve bu belgeyi düzenleyip imzalayan kurul üyelerinin de dahil edilmeleri ve bu işlem nedeniyle harcama yetkilisiyle birlikte sorumlu tutulmaları gerekmektedir.

1.4.4. Elektronik Ortamda Oluşturulan Ortak Veri Tabanına Bilgi Girişine Esas Olacak Belgelere İlişkin Sorumluluk

5018 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesine 5436 sayılı Kanun'la eklenen üçüncü fıkrada; "Elektronik ortamda oluşturulan ortak bir veri tabanından yararlanmak suretiyle yapılacak harcamalarda, veri giriş işlemleri gerçekleştirme görevi sayılır. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin esas ve usûller Maliye Bakanlığınca belirlenir." denilmektedir.

Kanun'un anılan maddesine dayanılarak çıkarılan ve 31.12.2005 tarihli ve 26040 sayılı 3. mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliği'nin 5'inci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında "Elektronik ortamda oluşturulan ortak bir veri tabanından yararlanmak suretiyle yapılacak harcamalarda, veri giriş işlemleri gerçekleştirme görevi sayıldığından, ödeme belgesine ayrıca bu verileri kanıtlayıcı belge bağlanmaz. Üçüncü ve dördüncü fıkraların uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir." denilmektedir.

Yönetmeliğin söz konusu hükmüne göre 28.9.2006 tarihli ve 26303 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Hakkında Genel Tebliğ'de de, veri giriş işlemlerinin gerçekleştirme görevi sayılacağı, ödeme belgesine aylık bordroların bağlanmayacağı, değişikliklere ilişkin kanıtlayıcı belgelerin ödeme belgesine bağlanacağı belirtilmiştir.

Ortak veri tabanına girilen verilerin doğruluğu halinde, çıktının doğruluğu sistemce güvenceye bağlandığından, elektronik ortamdan alınan çıktının sıhhati, doğrudan doğruya veri girişinin doğruluğuyla ilgili bulunmaktadır.

Bu nedenlerle, elektronik ortamda oluşturulan veri tabanından yararlanılarak yapılacak harcamalarda, sisteme girilecek verilerin bulunduğu belgeleri düzenleyen ve imzalayan görevlilerin, bu işlemle ilgili gerçekleştirme görevlisi olarak kabul edilmesi ve yaptığı işlemlerden harcama yetkilisi ve sorumluluğu bulunan diğer gerçekleştirme görevlileriyle birlikte sorumlu tutulmaları gerekmektedir.

1.5. Muhasebe Yetkilisinin Görev ve Sorumlulukları⁹

Muhasebe yetkilisinin harcama sürecindeki rolü belge kontrolü ve ödeme olarak görülmekte ise de, kuruluş muhasebesinin genel düzenlemesi ve yönetim dönemi hesabının verilmesi bakımından bu görevlinin özel bir yeri ve işlevi vardır. Bu itibarla Sayıştay'a karşı sorumluluk noktasında muhasebe yetkilisinin sorumluluğunun ayrıntılı olarak ele alınması gerekmektedir.

1.5.1. Muhasebe Yetkilisinin İmza Kontrol Görev ve Sorumluluğu

5018 sayılı Kanun'un 61'inci maddesi uyarınca muhasebe yetkilisinin, ödeme aşamasında, ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde yetkililerin imzasını arama yükümlülüğü bulunmaktadır.

Bu nedenle;

- Ödeme aşamasında, ödeme emri belgesi üzerinde harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisinin imzaları olmakla birlikte, ödeme emri belgesi eki belgeler üzerinde herhangi bir imza eksiği varsa muhasebe yetkilisinin, ödeme emri belgesi üzerinde imzası bulunan harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisiyle birlikte sorumlu tutulması gerekmektedir.

- Ödeme emri belgesi üzerinde harcama yetkilisi veya gerçekleştirme görevlisinden sadece birinin imzası varsa, muhasebe yetkilisinin, imzası bulunan görevliyle birlikte sorumlu tutulması gerekmektedir.

- Ödeme emri belgesi üzerinde harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisinin imzaları yoksa muhasebe yetkilisinin, tek başına sorumlu tutulması gerekmektedir.

1.5.2. Ödemeye Esas Belgelerin Eksikliği ve Maddi Hata Bulunması Durumunda Sorumluluk

5018 sayılı Kanun'un 61'inci maddesi ile Muhasebe Yetkililerinin Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 29'uncu maddesinde, muhasebe yetkilisinin taahhüt ve tahakkuk aşamaları tamamlanmış, ödeme emri belgesi düzenlenmiş ve ön mali kontrolden geçerek ödenmek üzere muhasebe birimine gelmiş bulunan gider ve muhasebe belgeleri ile ön ödeme belgeleri üzerin-

⁹ ÇOLAK, H. Bayram, " Sayıştay Yargılamasında Görevlilerin Mali Sorumlulukları", Yaklaşım Yayıncılık, Kasım 2007

de, ödemeye ilişkin belgelerin tamam olup olmadığını ve maddi hata bulunup bulunmadığını kontrol etmekle yükümlü olduğu, ilgili mevzuatında belirtilen belgeler dışında belge aramayacağı ve sorumlusunun görevi gereği incelemesi gereken belgelerle sınırlı olduğu belirtilmektedir.

5018 sayılı Kanun'un 33'üncü maddesi uyarınca bütçeden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanmış ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekmektedir. Bu çerçevede gerçekleştirme görevlilerinin harcama talimatı üzerine işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması yanında, bu işlemlerin belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevi de bulunmaktadır. Dolayısıyla ödemeye esas teşkil eden belgelerdeki noksanlıklardan gerçekleştirme görevlisinin sorumlu olmadığı söylenemez.

Öte yandan, giderin taahhüt ve tahakkuk aşamalarına ait olup, çeşitli gerçekleştirme görevlilerinin kendi yasal görevleri çerçevesinde düzenledikleri ve imzaladıkları belgelerdeki maddi hatalardan muhasebe yetkilisi de sorumlu tutulmaktadır. Bu olgu, Muhasebe Yetkililerinin Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 29'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında; "muhasebe yetkililerinin maddi hataya ilişkin sorumlulukları; bir mali işle-

min muhasebeleştirilmesine dayanak teşkil eden karar, onay, sözleşme, hakediş raporu, bordro, fatura, alındı ve benzeri belgelerde; gelir, alacak, gider ya da borç tutarının tespit edilmesine esas rakamların hiçbir farklı yoruma yer vermeyecek biçimde, bilerek veya bilmeyerek yanlış seçilmesi, oranların yanlış uygulanması, aritmetik işlemlerin yanlış yapılması ve muhasebeleştirmeye esas toplamalarının muhasebeleştirme belgesinde ilgili hesaplara noksan veya fazla kaydedilmek suretiyle yapılan yersiz ve fazla alma, verme, ödeme ve gönderilmesiyle sınırlıdır. Teknik nitelikteki belgelerde, bu niteliğe ilişkin olarak yapılmış maddi hatalardan bu belgeleri düzenleyen ve onaylayan gerçekleştirme görevlileri sorumlu olup, muhasebe yetkililerinin bu belgelere ilişkin sorumlulukları aritmetik işlemlerdeki yanlışlıklarla sınırlıdır." biçiminde, 30'uncu maddesinde de, "Ödeme emirleri, muhasebe birimine geliş tarihinden itibaren, en geç dört iş günü içinde incelenir, uygun bulunanlar muhasebeleştirilerek tutarları hak sahiplerinin banka hesabına aktarılır. Eksik veya hatalı olan ödeme emri belgesi ve eki belgeler, düzeltilmek veya tamamlanmak üzere en geç, hata veya eksikliğin tespit edildiği gün izleyen iş günü içinde gerekçeleriyle birlikte harcama yetkilisine yazılı olarak gönderilir. Hata veya eksiklikleri tamamlanarak tekrar muhasebe birimine verilenler, en geç iki iş günü sonuna kadar incelenerek muhasebeleştirme ve ödeme işlemi gerçekleştirilir.

Hak sahiplerinin banka hesaplarına aktarılmaksızın kasadan veya çek düzenlenmek suretiyle bankadan yapılabilecek ödeme tür ve tutarları ile kontrol, muhasebeleştirme ve ödeme süresini dört iş gününden daha az olarak belirlemeye, genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinde Bakanlık, kapsamındaki diğer kamu idarelerinde üst yöneticiler yetkilidir." şeklinde ifade edilmiş bulunmaktadır.

Yönetmeliğin yukarıya alınan maddesinde ifade edildiği gibi, bir mali işlemin muhasebeleştirilmesine dayanak teşkil eden belgelerde gelir, alacak, gider ya da borç tutarının tespit edilmesine esas rakamlardaki açık, kolayca görülebilen ve yorum gerektirmeyen hatalar maddi hata olarak nitelendirilmektedir.

Söz konusu mevzuat hükümleri karşısında, ödemeye esas teşkil etme niteliği bulunan, fakat gider evrakı arasında yer almayan bir belge nedeniyle ortaya çıkan kamu zararı ile giderin taahhüt ve tahakkuk aşamalarına ait olup çeşitli gerçekleştirme görevlilerinin kendi yasal görevleri çerçevesinde düzenledikleri ve imzaladıkları belgelerdeki açık ve kolayca görülebilen ve yorum gerektirmeyen maddi hatalardan muhasebe yetkilisinin, harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisiyle birlikte sorumlu tutulması gerekmekte olup hatanın bariz olup olmadığı hususunun ise yargı dairelerince kararlaştırılması gerekir.

1.5.3. Muhasebe Yetkilisinin Gideri Hak Sahibine Ödeme Görevi

Muhasebe yetkilisinin, usul ve mevzuatına göre tahakkuk ettirilmiş gideri hak sahibine ödemek ve ödeme yaparken hak sahibinin kimliğini kontrol etmekle görevli olduğu, 5018 sayılı Kanun'un 61'inci maddesinde ve Muhasebe Yetkililerinin Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 23 ve 29'uncu maddelerinde hüküm altına alınmıştır.

Muhasebe yetkilisi mutemetlerinin hesabına bakmak ve onları aklamak, Kanun'un 61'inci maddesinin son fıkrasına göre, muhasebe yetkilisinin görevi olduğundan, gideri hak sahibine ödemediği doğan sorumlulukta mutemetlerin, Sayıştaya karşı sorumlu kabul edilmemesi gerekmektedir.

Bu nedenle, hak sahibi olmayan kişilere ödeme yapılması nedeniyle ortaya çıkan kamu zararından, doğrudan ve tek başına muhasebe yetkilisinin sorumlu tutulması gerekmektedir.

1.5.4. Muhasebe Yetkilisinin Gelir ve Alacakları Tahsil Görevi

5018 sayılı Kanun'un 61'inci maddesinin birinci fıkrasında, "muhasebe hizmeti; gelirlerin ve alacakların tahsili, giderlerin hak sahiplerine ödenmesi, para ve parayla ifade edilebilen değerler ile emanetlerin alınması, saklanması, ilgililere verilmesi, gönderilmesi ve diğer tüm mali işlemlerin kayıtlarının yapılması ve raporlanması işlemleridir." şeklinde tanımlanmış;

aynı maddenin ikinci fıkrasında muhasebe yetkilisinin, bu hizmetlerin yapılmasından ve muhasebe kayıtlarının usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutulmasından sorumlu olduğu belirtilmiş, aynı Kanun'un 60'ıncı maddesinde de, ilgili mevzuatı çerçevesinde idare gelirlerini tahakkuk ettirmek, gelir ve alacaklarının takip ve tahsil işlemlerini yürütmek muhasebe biriminin görevleri arasında sayılmıştır. Muhasebe Yetkililerinin Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 23'üncü maddesinde, gelirleri ve alacakları ilgili mevzuatına göre tahsil etmek, yersiz ve fazla tahsil edilenleri ilgililerine iade etmek ve bu işlemlere ilişkin kayıtları usulüne uygun, saydam ve erişilebilir şekilde tutmak, mali rapor ve tabloları her türlü müdahaleden bağımsız olarak düzenlemek muhasebe yetkilisinin görevlerinden kabul edilmiş, aynı Yönetmeliğin 32'nci maddesinde de idarelerce ilgili kanunlarına göre tarh ve tahakkuk ettirilerek tahsil edilebilir hale gelmiş kamu gelir ve alacaklarının yükümlülükleri ve sorumluları adına ilgili hesaplara kaydedilerek tahsil edilmesinden muhasebe yetkilisinin sorumlu olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Açıklanan nedenlerle, idarelerce ilgili kanunlarına göre tarh ve tahakkuk ettirilerek tahsil edilebilir hale gelmiş kamu gelir ve alacaklarının takip ve tahsil edilmesinden muhasebe yetkilisinin tek başına sorumlu olması gerekmektedir.

SONUÇ

5018 sayılı Kanun'un eksik yönlerinden birisi de mali sorumluluk konusunda düzenleme yapmamasıdır. Bu konuda Sayıştay Kanunu'nun da çıkartılmamış olması sorunun çözümünde Sayıştay Kararlarına göre uygulama yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu konuda yapılması gereken husus mali sorumluluk konusunu gerek 5018 gerekse de gündemde olan Sayıştay Kanunu'nda açık ve net bir biçimde yasal alt yapıya kavuşturmak ve verilen Kararların da bu yasal çerçevede içinde verilmesini sağlamaktır. Aksi halde belirsizlik mali sorumluluğun çözümünde Sayıştay tarafından verilecek kararların tartışılmasını devam ettirecektir.

Ömer KÖSE
Maliye Bakanlığı
Muhasebat Başkontrolörü

Yapım işleri, ihale işlemlerinin sonuçlanıp, yüklenici firmayla sözleşme imzalanmasından sonra, iş yeri teslimi yapılmak suretiyle başlar.

İşin gerçekleştirilmesi aşamasında, öngörülemeyen birçok hususla karşılaşılabilir. Hiçbir öngörülemeyen durum ortaya çıkmasa bile, yapım işleri kapsamında olağan bir şekilde yer alan hususlar, son derece kapsamlı ve üzerinde dikkatle durulması gerekene hususlardır.

Bu çalışmada yapım işleriyle ilgili olarak yüklenicinin işi yürütmesi sırasında yerine getirmesi gereken hususlar üzerinde durulacaktır.

YAPIM İŞLERİNDE YÜKLENİCİNİN GÖREV VE SORUMLULUKLARI

Yapım işleri, bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük yük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerini kapsamaktadır.

Yapım işleri, ihale işlemlerinin sonuçlanıp, yüklenici firmayla sözleşme imzalanmasından sonra, iş yeri teslimi yapılmak suretiyle başlar.

İşin gerçekleştirilmesi aşamasında, öngörülemeyen birçok hususla karşılaşılabilir.

Hiçbir öngörülemeyen durum ortaya çıkmasa bile, yapım işleri kapsamında olağan bir şekilde yer alan hususlar, son derece kapsamlı ve üzerinde dikkatle durulması gerekene hususlardır.

Bu çalışmada yapım işleriyle ilgili olarak yüklenicinin işi yürütmesi sırasında yerine getirmesi gereken hususlar üzerinde durulacaktır.

1. İŞİN YÜRÜTÜLMESİ

İşin yürütülmeye başlaması aşaması, iş programının hazırlanmasıyla başlar.

1.1. İş Programı

Yüklenici, sözleşme veya eklerinde belirlenen süre içinde, idarece verilen örneklerle uygun bir iş programını hazırlayarak, onaylanmak üzere idareye teslim etmesi gerekir.

İhzarat ödenmesi öngörülen işlerde, iş programları imalat ve ihzarat iş programı olarak düzenlenir. İhzarat, iş programlarına uygun yapılacaktır. Bu programlarda gösterilenden fazla yapılan ihzaratın bedeli hakedişe konulmaz ve iş programları onaylanmadan imalat ve ihzarat bedelleri ödenmez.

İdare, iş programını verildiği tarihten başlamak üzere sözleşme veya eklerinde belirtilen süre içinde, olduğu gibi veya gerekli gördüğü değişik-

likleri yaparak onaylar ve onaylı bir nüshasını yükleniciye verir. İş programları idarenin onayıyla geçerli olur.

İş programında, resmi tatil günleri ile sözleşmesinde belirtilmiş ise, iklim şartlarından dolayı çalışmaya elverişli olmayan dönemler dışındaki bütün günlerin çalışarak geçirileceği göz önünde tutulur. Ancak, işin bitimi çalışmaya elverişli olmayan döneme rastlar ise idare yükleniciden, teknik şartları yerine getirerek işi tamamlaması için bu devre içinde çalışmasını isteyebilir. İş programının büro çalışmaları ile ilgili bölümlerinde iklim şartları dikkate alınmaz.

Kapsamlı işlerde idare, iş programının, çubuk diyagram yerine, paket yazılım iş programı veya işin özelliğine göre hazırlanmış bilgisayar destekli iş programı kullanılarak düzenlenmesini isteyebilir.

Yüklenici idarece onaylanmış iş programına aynen uymak zorundadır. Ancak zorunlu hallerde idarenin uygun görüşü ile iş programında değişiklik yapılabilir.

İşte idarece onaylanan bir süre uzatımı bulunduğu takdirde, yüklenici bu hususun kendisine tebliği tarihinden başlamak üzere yedi gün içinde yeni süreye göre revize iş programı düzenleyerek idarenin onayına sunmak zorundadır.

1.2. Yüklenicinin İş Başında Bulunması

Yüklenicinin üstlenmiş olduğu işin devamı süresince, iş yerinde bulunması esastır. Bununla birlikte, yüklenici, işlerin gecikmesine ve durmasına yol açmak şartı ile noterce düzenlenmiş bir vekaletnameyle tam yetki almış ve idarece kabul edilmiş bir vekil bırakarak iş başından ayrılabilir.

Yüklenici veya vekili iş yerinden ayrılmasını gerektiren hallerde, yapı denetim görevlisinden izin almak zorundadır.

1.3. İşin Yürütülmesi İçin Gerekli Personel ve Araçlar

Sözleşmenin imzalanmasından sonra yüklenici, üstlenmiş olduğu işin önemine ve iş programına uy-

gun olarak, işlerin yapılması için gerekli her türlü makine, araç ve yardımcı tesisleri hazırlamak, her türlü malzemeyi ve işçileri temin etmek ve ihzaratla ilgili tedbirleri almak zorundadır.

İşin başlangıcında ve devamı sırasında, işin programa uygun olarak yürütülmesini teminen, yüklenici tarafından yapılan hazırlıkların ve alınan tedbirlerin yeterli olup olmadığının takdir hakkı idareye aittir.

Yüklenici, işin sözleşme süresi içinde bitirilmesi için, gerekli miktarda malzemeyi ve yeterli sayıda işçiyi her an iş başında bulunduracaktır. Aksi halde, bu hususta kendisini uyarmak üzere yapılacak tebligat ta-

rihinden başlamak üzere on gün içinde bunları istenen sayıya ve miktara tamamlamak zorundadır.

Yüklenici işlerin yürütülmesinde çalıştırılmak üzere eğitim görmüş, diplomalı elemanları her zaman diğerlerine tercih edecektir.

Yüklenici, çalıştırdığı işçilerle kullandığı makine, araç ve malzemenin idarece her an kontrol edilebilmesi için, bunların miktarlarını (çalıştırıldıkları yerler ve işler ayrı ayrı belirtilmek üzere) ayrıntılı şekilde gösteren cetvelleri istenmesi halinde yapı denetim görevlisine vermek zorundadır.

2. SÖZLEŞME KAPSAMINDA YAPTIRILABİLECEK İLAVE İŞLER, İŞ EKSİLİŞİ VE İŞİN TASFİYESİ

Yapım sözleşmelerinde, öngörülemez durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olması halinde, artışa konu olan işin;

a) Sözleşmeye esas proje içinde kalması,

b) İdareyi külfete sokmaksızın asıl işten ayrılması-
nın teknik veya ekonomik olarak mümkün olmaması,

şartlarıyla, anahtar teslimi götürü bedel ihale edilen yapım işlerinde sözleşme bedelinin yüzde 10'una, birim fiyat teklif almak suretiyle ihale edilen yapım işleri sözleşmelerinde ise yüzde 20'sine kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir.

Birim fiyat sözleşme ile yürütülen yapım işlerinde, bu oranı sözleşme bazında yüzde 40'a kadar artırmaya yetkilidir.

Karma sözleşmelerde, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yer alan koşulların gerçekleşmesi şartıyla, artışa konu iş, sözleşme bedelinin;

a) Götürü bedel teklif edilen iş kısımlarına ait tutarının yüzde 10'una,

b) Birim fiyat teklif alınan iş kısımlarına ait tutarının yüzde 20'sine,

kadar oran dahilinde, süre hariç sözleşme ve ihale dokümanındaki hükümler çerçevesinde aynı yükleniciye yaptırılabilir. Bakanlar Kurulu birim fiyat teklif alınan iş kısımlarına ait oranı sözleşme bazında yüzde 40'a kadar artırmaya yetkilidir.

İşin yukarıdaki şartlar dahilinde tamamlanamayacağı anlaşılmaması durumunda ise artış yapılmaksızın hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir. Ancak bu durumda, işin tamamının ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirilmesi zorunludur.

Sözleşme bedelinin yüzde 80'inden daha düşük bedelle tamamlanacağı anlaşılan işlerde, yüklenici işi bitirmek zorundadır. Bu durumda yükleniciye, yapmış olduğu gerçek giderleri ve yüklenici kârına karşılık olarak, sözleşme bedelinin yüzde 80'i ile sözleşme fiyatlarıyla yaptığı işin tutarı arasındaki bedel farkının yüzde 5'i geçici kabul tarihindeki fiyatlar üzerinden ödenir.

3. SÖZLEŞMEDE BULUNMAYAN İŞLERİN FİYATININ TESPİTİ

Proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, yüklenici ile birlikte tespit edilen yeni birim fiyatlar üzerinden yükleniciye ödenir.

Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır:

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının/teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren analizlerle kıyaslanarak bulunacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet analizleriyle kıyaslanarak bulunacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm giderler esas alınarak oluşturulacak analizler.

İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir:

a) Varsa yüklenicinin teklifinin ekinde idareye verdiği teklif rayiçler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan fiyatlar.

ç) İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasının onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri.

Yeni fiyat yüklenici ile birlikte yukarıda belirtilen usullerden biri ile tespit edilerek düzenlenen tutanak idarenin onayına sunulur ve otuz gün zarfında idarece onaylanarak geçerli olur. Yeni fiyat tespitinde yüklenici ile uyusmaz ise, taraflarca anlaşmazlık tutanağı düzenlenir ve anlaşmazlık idare tarafından on gün içerisinde Bayındırlık Kuruluna intikal ettirilir. Bayındırlık Kurulu tarafından tespit edilen fiyatın iki tarafça kabulü zorunludur. Yüklenici, fiyat uyuşmazlığı hakkındaki Bayındırlık Kurulunun kararını beklemeden idare tarafından tespit edilmiş fiyat üzerinden işe devam etmek zorundadır.

Yeni fiyatın hesabında, ikinci fıkranın (a) bendine göre, teklif analiz ile kıyaslanarak bulunan analizin kullanılması halinde, bu analizin temsil ettiği iş kalemi miktarı ile yeni tespit edilecek iş kalemi miktarının rayiçlere ve genel giderlere tesiri dikkate alınır.

İdare istediği takdirde; bir işte, sözleşmeye esas proje içinde kalan ancak öngörülemeyen durumlar nedeniyle bir iş artışının zorunlu olduğu hallerde, ay-

rica bir yükleniciye yaptırılması mümkün olan bir işi başkasına da yaptırabilir, bundan dolayı yüklenici herhangi bir hak talebinde bulunamaz.

4. İŞİN SÖZLEŞME ŞARTLARINA GÖRE YERİNE GETİRİLMEMESİ

4.1. Sözleşme ve Eklerine Uymayan İşler

Yüklenici projelerde kendiliğinden hiç bir değişiklik yapamaz. Proje ve şartnamelere uymayan, eksik ve kusurlu oldukları tespit edilen işleri yüklenici, yapı denetim görevlisinin talimatı ile belirlenen süre içinde bedelsiz olarak değiştirmek veya yıkıp yeniden yapmak zorundadır. Bundan dolayı bir gecikme olursa sorumluluğu yükleniciye aittir. Bununla birlikte, yüklenici tarafından proje ve şartnameden farklı olarak yapılmış olan işlerin, fen ve sanat kurallarına ve istenen özelliklere uygun oldukları idarece tespit edilirse, bu işler yeni durumları ile de kabul edilebilir. Ancak bu takdirde yüklenici, daha büyük boyutta veya fazla miktarda malzeme kullandığını ve daha fazla emek harcadığını öne sürerek fazla bedel isteyemez. Bu gibi hallerde hakediş raporlarına, proje ve şartnamelerde gösterilen veya yazılı talimatla bildirilen boyutlara göre hesaplanmış miktarlar yazılır. Bu şekilde yapılan işlerin boyutları, emeğin değeri ve malzemesi daha az ise bedeli de ona göre ödenir.

4.2. Hatalı, Kusurlu ve Eksik İşler

Yapı denetim görevlisi, yüklenici tarafından yapılmış olan işin eksik, hatalı ve kusurlu olduğunu veya malzemenin şartnamesine uygun olmadığını gösteren delil ve emareler gördüğü takdirde, gerek işin yapımı sırasında ve gerekse kesin kabule kadar olan sürede bu gibi eksiklerin, hataların ve kusurların incelenmesi ve tespiti için gerekli görülen yerlerin kazılması ve/veya yıkılıp yeniden yapılmasını yükleniciye tebliğ eder. Bu incelemeler yüklenici veya vekili ile birlikte yapılır. Yüklenici veya vekili bu konuda yapılacak tebliğe uymazsa, incelemeler yapı denetim görevlisince tek taraflı olarak yapılarak durum bir tutanakla tespit edilir. Bu gibi inceleme ve araştırmaların giderleri, işlerin eksik, hatalı ve kusurlu olduğunun anlaşılması halinde yükleniciye ait olur. Aksi anlaşılırsa genel hükümlere göre işlem yapılır.

Sorumluluğu yükleniciye ait olduğu anlaşılan hatalı, kusurlu ve malzemesi şartnameye uymayan işlerin bedelleri, geçici hakedişlere girmiş olsa bile, yüklenicinin daha sonraki hakedişlerinden veya kesin hakedişinden ya da teminatından kesilir.

5. YÜKLENİCİNİN BAKIM VE DÜZELTME SORUMLULUKLARI

Taahhüt konusu yapım işinin her türlü sorumluluğu, kesin kabul işlemlerinin idarece onaylanacağı tarihe kadar tamamen yükleniciye aittir. Yüklenici, gerek malzemenin şartnameye uygun olmamasından ve gerekse yapım işlerinin kusur ve eksiklerinden dolayı, idarece gerekli görülecek bütün onarım ve düzeltmeler ile sürekli bakım işlerini kendi hesabına derhal yapmak zorundadır. Yüklenici bu zorunluluğa uymadığı takdirde, idare, kendisinden bir yazı ile yükümlülüklerini yerine getirmesini isteyecektir. Bu talimatın yükleniciye tebliği tarihinden başlamak üzere işin özelliğine göre, talimat yazısında idarece daha uzun bir süre verilmemişse, yüklenici on gün içinde yükümlülüklerini yerine getirmeye fiilen başlamadığı veya başlayıp da belirlenen süre içinde teknik gereklerine göre işi bitirmediği takdirde idare, söz konusu onarım, düzeltme ve bakım işlerini, bütün giderleri yükleniciye ait olmak üzere 4734 sayılı Kanun'da gösterilen usullerden biri ile yaptırabilir. İdare bu işler için yüklenicinin teminatından veya varsa diğer alacaklarından ödeme yapmaya yetkilidir.

İdare, yüklenicinin yaptığı işlerde kesin kabul tarihine kadar geçen zaman içinde herhangi bir aksaklık gördüğü takdirde, bu aksaklıkları yukarıda belirtildiği şekilde düzelttirip onarmakla birlikte, işin niteliğine göre aksaklığı tespit edilen yapım işlerinin kesin kabul işlemlerini uygun bir tarihe erteleyebilir. Bu takdirde kabulü ertelenen kısım için, idarenin uygun göreceği bir tutarda teminat alıkonur.

Yapılan işlerde yüklenicinin kusurundan kaynaklanan ve acilen ele alınması gereken aksaklıklar meydana geldiğinde, yüklenicinin o anda işle ilgilenip konuyu ele alması imkanı yoksa bu takdirde idare, yazılı olarak haber vermek suretiyle yüklenici adına bu aksaklığı giderir. Yüklenicinin tebligat adresinde bulunmaması veya işe ilgi göstermemesi halinde idare, yüklenici hesabına aksaklığı giderip gerekli tedbirleri alır ve yüklenicinin bu uygulamaya itiraz hakkı olmaz.

Yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle

ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de on beş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 4735 sayılı Kanun'un 27'nci maddesi hükümleri uygulanır.

6. YÜKLENİCİNİN KUSURU DIŞINDAKİ HASAR VE ZARARLAR

Olağanüstü haller ve doğal afetlerin işyerlerinde ve yapılan işlerde meydana getireceği hasar ve zararlar ile sigortalanabilir riskler (all risk) sigorta kapsamında bulunduğu yüklenici, bu hasar ve zararlar için idareden hiç bir bedel isteyemez. Ancak bu hasar ve zararlardan meydana gelecek gecikmeler için yükleniciye gerekli ek süre verilir.

Savaş, yurt içinde seferberlik, ayaklanma, iç savaş ve bunlara benzer olaylar veya bir nükleer yakıttan kaynaklanan radyasyonlar ve bunlar için alınan önlemler sonucunda meydana gelecek riskler gibi sigortalanması mümkün olmayan riskler ile idarenin işlerin tamamlanmış kısımlarını teslim alarak kullanmasından dolayı bu kısımlardan doğacak riskler idareye aittir.

DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Yapım işlerinde yüklenicinin görev ve sorumluluğu altında olan hususlara yukarıda ayrıntılı olarak değinilmiştir.

Burada üzerinde özellikle durulması gereken konu, her ne kadar, ihale mevzuatında yüklenicinin sorumluluğuna dair hükümlere yer verilmiş olsa da, bağlayıcı olması bakımından sözleşmede yüklenicinin sorumluluklarına ayrıntılı olarak yer verilmelidir. Aksi halde, anlaşmazlık durumunda idare adına olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilir.

İşin gerçekleştirilmesi için gerekli ve yüklenicinin yapmak zorunda olduğu bazı işlerin karşılığı olan, aşağıdaki bentlerde gösterilen giderlerin tümü, sözleşme veya eklerinde kimin tarafından ödeneceği belirtilmemiş ve aksine bir hüküm bulunmamakta ise;

a) Gerek işin yönetimi, gerekse işte kullanılacak her türlü malzeme, araç, makine, taşıt vb.nin taşınmaları (teklif birim fiyatlarda yer alanlar bunun dışındadır), bunlar için gerekli depo, baraka, hangar, garaj

vb. tesislerin yapılması, bunların korunmaları ve sigortaları ile ilgili giderler,

b) İşin yerine getirilmesi için, yüklenici tarafından gerekli görülen bütün hizmet yolları (malzeme ocaklarının değiştirilmesi halinde açılacak yollar bunun dışındadır) ile bunların üzerindeki geçici köprü ve geçitlerin yapım ve bakım giderleri ile kamuya açık yollarda iş süresince alınması gerekebilecek tedbirlerin giderleri,

c) Projelerin zemine uygulanması, röleve gibi işler ile yapı denetim görevlisi tarafından denetim amacıyla istenen her türlü ölçmeler için gerekli araç, malzeme ve personel giderleri,

ç) Sözleşmede veya eklerinde belirtilen yükleme ve benzeri teknik deneylerin giderleri,

d) Kabul heyetlerinin gerekli gördüğü durumlarda, yüklenicinin yaptığı işlerle ilgili olarak güven sağlamak için yapılacak bütün teknik deneylerin giderleri,

e) Şantiye hizmetleri için gerekli enerji ve suyun (yapının bünyesine giren su ve enerji bunun dışındadır) sağlanması, taşınması ve dağıtılması için gerekli tesislerin yapılması ve bunlarla ilgili işletme giderleri,

f) Yapı denetim görevlisinin işin durumunu, ilerlemesini göstermek ve tespit etmek üzere, iş süresince gerekli göreceği zamanlarda çekilecek, işin değişik aşamalarını gösterir üçer kopya fotoğraflarının filmle-ri ile birlikte giderleri,

yükleniciye tarafından ödenmesi gerekir.

Mehmet SARI
Gaziantep İl Özel İdaresi
İç Denetçi

***İl Özel İdareleri
ülkemizdeki yasalar
çerçevesinde oluşturulan
ve yerinden yönetim ilkesi
ile yönetilen üç mahalli
idareden biridir. İlk
teşkilat kanunu olan 1913
yılında çıkarılan “İdarei
Umumiyei Vilayet Kanunu
Muvakkati” ile resmi olarak
oluşturulmuş bir yerel
yönetim biçimidir. Bu yapı
bir takım değişiklikler
yapılarak günümüze kadar
gelmiş ve halen 4/3/2005
tarih ve 25745 sayılı Resmi
Gazete ile yayımlanan
5302 sayılı Kanun’a tabi
olarak varlığını devam
ettirmektedir.***

İL ÖZEL İDARELERİNİN TAŞINMAZLARI

İl Özel İdareleri ülkemizdeki yasalar çerçevesinde oluşturulan ve yerinden yönetim ilkesi ile yönetilen üç mahalli idareden biridir. İlk teşkilat kanunu olan 1913 yılında çıkarılan “İdarei Umumiyei Vilayet Kanunu Muvakkati” ile resmi olarak oluşturulmuş bir yerel yönetim biçimidir. Bu yapı bir takım değişiklikler yapılarak günümüze kadar gelmiş ve halen 4/3/2005 tarih ve 25745 sayılı Resmi Gazete ile yayımlanan 5302 sayılı Kanun’a tabi olarak varlığını devam ettirmektedir.

Geçici olarak 74 yıl yürürlükte kalan söz konusu Kanun’un adı 16.05.1987 tarih ve 3360 sayılı Kanun’la İl Özel İdaresi Kanunu olarak değiştirilmiştir. 3360 sayılı Kanun 1913 sayılı Geçici Kanun’un bazı maddelerini yürürlükten kaldırmış, bazılarını da değiştirmiştir. Ancak, açılan bir dava üzerine Anayasa Mahkemesi 3360 sayılı Kanun’un üç maddesini iptal etmiştir. Ayrıca, 1930-1987 yılları arasındaki dönemde çıkarılan onbir ayrı kanunla 1913 sayılı geçici Kanun’un bazı maddeleri değiştirilmiş, bazılarına da eklemeler yapılmıştır.¹

Son olarak çıkarılan 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’na göre yönetilen İl Özel İdareleri 1913 yılından günümüze kadar çeşitli isimlerle anılmıştır. 5302 sayılı Kanun’un “tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinde İl Özel İdaresi: “İl halkının mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idarî ve malî özerkliğe sahip kamu tüzel kişisini, ... ifade eder” şeklinde tanımlanmaktadır.

İl Özel idaresinin bu kısa ve en son tanımından sonra aynı Kanun’un il özel idarelerinin yetkileri ve imtiyazları başlıklı 7’nci maddesinin “c” bendinde “Hizmetlerin yürütülmesi amacıyla, taşınır ve taşınmaz malları almak, satmak, kiralamak veya kiraya vermek, takas etmek, bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesis etmek.” gibi yetkilere sahip olduğu ifade edilmektedir. Buradan yola çıkarak tüzel kişiliğe sahip il özel idareleri-

¹ AREM İl Özel İdarelerinin Genel Yapısı ve Görevleri III s.1

nin kendilerine ait gayrimenkulleri olabilmekte, bunlar üzerinde satış, kiralama, takas, sınırlı ayni hak tescili gibi işlemleri mevzuat çerçevesinde yapabilmektedirler. Ancak birçok il özel idaresi tapu kayıtlarındaki isim farklılıklarından dolayı, bazı taşınmazlarının varlığını bilmemektedir. Özellikle 28.01.2005 tarih ve 25710 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5286 sayılı Kanun ile *Mülkiyeti Hazineye ait olup da Maliye Bakanlığınca bu Genel Müdürlüğe tahsis edilen taşınmazlar hariç olmak üzere, taşra teşkilâtının kadro ve pozisyonları, personeli, tüm varlıkları, araç, gereç ve taşınırları, tapuda bu Genel Müdürlük adına kayıtlı olan taşınmazları ve hizmet binaları; İstanbul ve Kocaeli illerinde büyükşehir belediyelerine, diğer illerde il özel idarelerine* devredilmeleri öngörülünce bu kuruma ait taşınmazların il özel idarelerine devirlerinin de, yine bu kuruma ait taşınmazların tapu kayıtlarındaki isim farklılıklarından dolayı, tam olarak yapılamadığı düşünülmektedir. Çünkü Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü, YSE, TOPRAK SU ve TOPRAK-İSKAN kuruluşlarının birleştirilmesi ile 1984 yılında kurulmuş olup bu kuruluşlara ait taşınmazlar da tapu kayıtlarında yine ayrı ayrı kayıt altında bulunmakta idi. Dolayısıyla bu kurum ve kuruluşlara ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne ait taşınmazların mülkiyeti de il özel idarelerine geçmesi gerekmektedir.

Bunun için yapılması gereken, bulundukları ilin tapu müdürlüklerinden ayrıntılı tapu taraması yapılmasıdır. Bunun için öncelikle il özel idaresi adına tapu tescili yapılması gereken ve farklı isimlerle tapuda kaydı bulunan, eski adıyla Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü’nün o ildeki taşınmazlarının isim isim tapuda taranarak il özel idaresi adına tapusunun çıkarılması ve il özel idaresinin taşınmaz envanterine kaydedilmesi gerekmektedir. Tabi burada daha önce YSE, Toprak-Su ve Toprak-İskan kuruluşları adına kayıtlı taşınmaz kayıtlarının da araştırılması gerekmektedir. Tapu kayıtlarında arama yaparken il özel idaresi adına tescili yapılması gereken ve tapuda kaydı bulunması muhtemel bazı taşınmaz isimleri şu şekildedir:

- 1-... İl Özel İdaresi,
- 2-... İli Özel idaresi,
- 3-... İl Özel İdaresi Tüzel Kişiliği
- 4- ...İl Özel İdare Müdürlüğü,
- 5- ...İl Özel İdaresi ... İl Tüzel Kişiliği,
- 6- ...Vilayeti,
- 7- ...İl Tüzel Kişiliği,
- 8- ...İli Tüzel Kişiliği,
- 9- ...İl Özel Tüzel Kişiliği,
- 10- ...Vilayeti Tüzel Kişiliği,
- 11- ...Hususi İdaresi,
- 12- ... İl Özel İdare Müdürlüğü Tüzel Kişiliği,
- 13- ... İli,
- 14- ... Özel İdare,
- 15- ...Valiliği, ...Vilayeti,
- 16- ...Valiliği İl Özel İdaresi,
- 17- ...Valiliği İl Özel İdare Müdürlüğü,
- 18- ...Valiliği Tüzel Kişiliği,
- 19- İl Özel İdaresi,
- 20- İl Özel İdare,
- 21- İl Özel İdare Müdürlüğü,
- 22- İl Özel İdare Tüzel Kişiliği,
- 23- İl Özel İdare Müdürlüğü,
- 24- İl Özel İdare Tüzel Kişiliği,
- 25- Hususi İdare,
- 26- İl Hususi İdare,
- 27- ...Hususi İdaresi,
- 28- ...İl Hususi İdaresi,
- 29- ...Vilayeti Hususi İdaresi,
- 30- T.C. ...Vilayeti Tüzel Kişiliği,
- 31- T.C ...Vilayeti,
- 32- T.C.İl Tüzel Kişiliği,
- 33- ... Vilayeti İdarei Hususi,

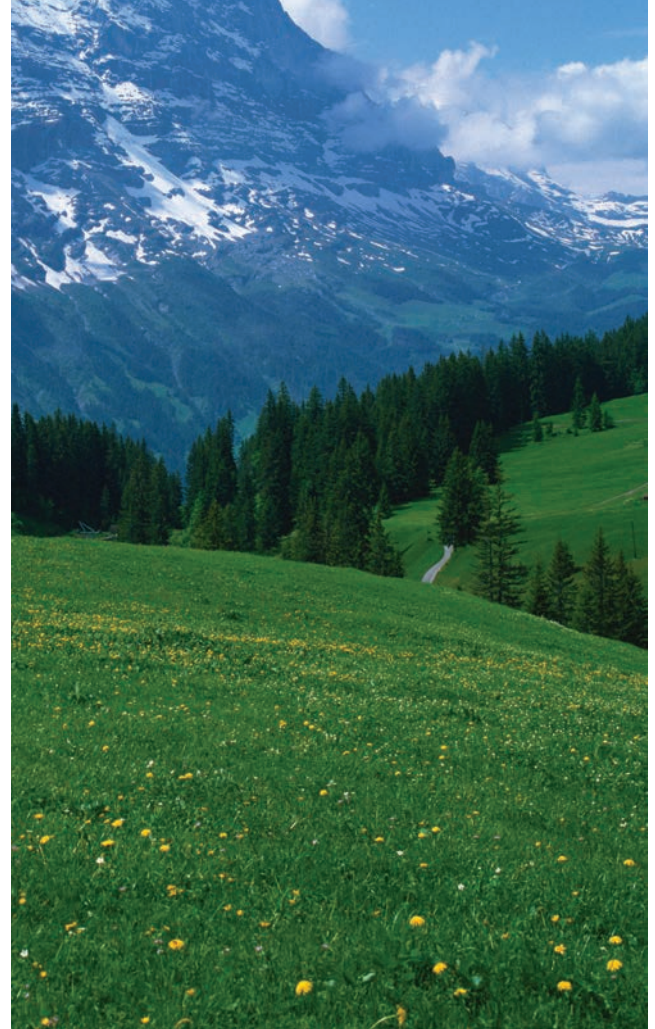

- 34- Özel Saymanlık Müdürlüğü,
- 35- Özel Muhasebe Müdürlüğü,
- 36- Toprak Su Baş Müdürlüğü,
- 37- Toprak-Su Baş Müdürlüğü,
- 38- Topraksu Baş Müdürlüğü,
- 39-Toprak Su Baş Mühendisliği,
- 40-Toprak-Su Baş Mühendisliği,
- 41-Topraksu Baş Mühendisliği,
- 42-YSE,
- 43- Y.S.E,
- 44- Yol Su Elektrik,
- 45-Yol Su Elektrik İl Müdürlüğü,
- 46-Köy Hizmetleri,
- 47-Köy Hizmetleri İl Müdürlüğü,
- 48-Toprak İskan Müdürlüğü,
- 49-Makine İkmal Müdürlüğü,

Tapu kayıtlarındaki bu isimler daha da fazla olabilir. Çünkü zamanında tapu kaydı yapılırken kurum ismi farklı şekillerde yazılmıştır. Dolayısıyla çeşitli isimlerde kaydı yapılan tapuların bulunduğu ama temelde ilgili il özel idaresinin adına kayıtlı olması gereken taşınmazların sağlıklı bir kaydı tutulamadığından il özel idarelerinin gerçekte ne kadar taşınmazının bulunduğu tam ve sağlıklı olarak bilinmemektedir. Ancak bazı illerin bu tür taramalar yaptırdığı ve bu şekilde kendi envanterlerinde görünmeyen onlarca taşınmazının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu da o il özel idaresi için ekonomik kayıp demektir. Çünkü kendisinin olduğu halde haberdar olunmadığı için o taşınmaz üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunulamamaktadır. Mesela satabilir, kiraya verebilir ya da kendisi kullanabilir. Bazen arsa yokluğundan ya da yapılmak istenen mevki-deki arsa fiyatlarının aşırı yüksek olmasından dolayı bir okul, bir hastane ya da bir sağlık ocağı yapılamamakta ya da çok yüksek bedellerle arsa temini yoluna gidilmektedir. Belki de tapuda kaydındaki isim farkından dolayı o bölgede kendisine ait olan taşınmazın bi-

linmemesinden dolayı bu sıkıntıya katlanılması söz konusu olabilmektedir.

Sonuç olarak bu şekilde tapu taraması yaptırmayan illerin hala, Kanunla kendilerinin mülkiyetine geçmesine rağmen tapuda farklı isimlerde kayıtların bulunduğu ancak ilgili il özel idarelerinin bunları bilmedikleri ve bu taşınmazlar üzerinde herhangi bir tasarrufta bulunamadığı bir gerçektir. Dolayısıyla yukarıda listelenen kurum isimleri ile ve hatta araştırılarak daha fazla isim tespit edilerek tapu taraması yaptırılarak çıkan kayıtların da il özel idaresi adına tek isim altında tescilinin yaptırılması halinde, hukuken kendi mülkiyetinde olmasına rağmen farkında olmadıkları bu değerleri fiilen de tasarruf etme imkanına kavuşmuş olacaklardır.

Yasin BİLEN
ASKİ Genel Müdürlüğü
İç Denetçi

Türkiye’de itfaiye teşkilatlarının değişik mevzuatlarda belirtilen görevlerini yürütebilmesi personel, araç ve teçhizat gücü ile doğrudan ilişkilidir. Türkiye’de itfaiye personel sayısı toplam nüfusa oranla çok düşüktür. İtfaiye teşkilatlarımızın görevlerini tam olarak yerine getirebilmeleri için gerekli araç ve donanımına sahip olmadıkları rahatlıkla söylenebilir. Yazımızın konusunu özellikle il ve ilçe belediyelerinde kurulan itfaiye teşkilatlarının, kendilerine verilen görevleri yerine getirebilme imkânları ve önerilerimiz hakkında olacaktır.

TÜRKİYE’DE İTFAİYE TEŞKİLATLARININ GÖREVLERİNİ YERİNE GETİREBİLME İMKÂN LARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

İtfaiye teşkilatlarının görevleri genel olarak 21.10.2006 tarih ve 26326 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Belediye İtfaiye Yönetmeliği, 19.12.2007 tarih ve 26735 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan (27.11.2007 tarih ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.) Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, 18.07.1964 tarih ve 11757 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Sivil Savunma İle İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü’nde belirtilmektedir. Yazımızın konusunu özellikle il ve ilçe belediyelerinde kurulan itfaiye teşkilatlarının, kendilerine verilen görevleri yerine getirebilme imkânları ve önerilerimiz hakkında olacaktır.

1. İTFAİYE TEŞKİLATLARINA VERİLEN GÖREVLER

Yazımızın giriş bölümünde belirtilen mevzuat çerçevesinde itfaiye teşkilatlarının görevleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

1.1. Belediye İtfaiye Yönetmeliği Hükümlerine Göre İtfaiye Teşkilatının Görevleri

Söz konusu Yönetmeliğin altıncı maddesine göre itfaiye teşkilatının görevleri aşağıdaki gibidir:

- a) Yangınlara müdahale etmek ve söndürmek,
- b) Her türlü kaza, çökme, patlama, mahsur kalma ve benzeri durumlarda teknik kurtarma gerektiren olaylara müdahale etmek ve ilk yardım hizmetlerini yürütmek; arazide, su üstü ve su altında her türlü arama ve kurtarma çalışmalarını yapmak,
- c) Su baskınlarına müdahale etmek,
- ç) Doğal afetler ve olağanüstü durumlarda kurtarma çalışmalarına katılmak,
- d) 12/6/2002 tarihli ve 2002/4390 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (27/11/2007 tarih ve 2007/12937 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile değiştirilmiştir.) ile yürürlüğe konulan, Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile verilen görevleri yapmak,

e) 5/6/1964 tarihli ve 6/3150 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Sivil Savunma ile İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü gereğince kurulan itfaiye servisi mükelleflerini eğitmek, nükleer, biyolojik, kimyasal (NBC) maddeleri ile kirlenmelerde arıtma işlemlerine yardımcı olmak,

f) Halkı, kurum ve kuruluşları itfaiye hizmetleri ile ilgili olarak bilgilendirmek, alınacak önlemler konusunda eğitmek ve bu konuda tatbikatlar yapmak,

g) Kamu ve özel kuruluşlara ait itfaiye birimleri ile gönüllü itfaiye personelinin eğitim ve yetiştirilmesine yardım etmek; bunların bina, araç-gereç ve donanımlarının itfaiye standartlarına uygunluğunu denetlemek ve bu birimlere yangın yeterlilik belgesi vermek ve gerektiğinde bu birimlerle işbirliği yapmak,

ğ) Belediye sınırları dışındaki olaylara müdahale etmek,

h) Belediye sınırları içinde bacaları belediye meclisince tespit edilecek ücret karşılığında temizlemek veya temizlettirmek ve bacaları yangına karşı önlemler yönünden denetlemek,

ı) Talep edilmesi halinde orman yangınlarının söndürülmesi çalışmalarına katılmak,

i) İmar planlarına göre parlayıcı, patlayıcı ve yanıcı madde depolama yerlerini tespit etmek,

j) İşyeri, eğlence yeri, fabrika ve sanayi kuruluşlarını yangına karşı önlemler yönünden denetlemek, bu konularda mevzuatın öngördüğü izin ve ruhsatları vermek,

k) Belediye başkanının verdiği diğer görevleri yapmak.

1.2. Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik Hükümlerine Göre İtfaiye Teşkilatının Görevleri

Söz konusu yönetmelikte itfaiye teşkilatlarına verilen görevleri aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

a) Binaların yangın söndürme, algılama ve tahliye projeleri hakkında uygun görüş bildirmek. (M. 6)

b) Baca Temizliği yapmak (M. 58)

c) Binalara konulacak yangın söndürme tüplerinin cinsi, miktarı ve yerlerinin belirlenmesi konusunda, görüş bildirmek. (M. 99)

d) Yanıcı ve parlayıcı sıvı depolarına belirli konularda izin vermek. (M. 114)

e) Yanıcı ve parlayıcı sıvılarla ilgili, yerüstü tanklarında yapılan depolamalarda, tankların çevresinde bırakılacak koruyucu uzaklık konusunda belirli durumlarda görüş bildirmek. (M. 119)

f) Yapının büyüklüğüne, kullanım amacına, mevcut koruma sistemlerine ve oluşturulan ekip özelliklerine göre, yapıda; gaz maskesi, teneffüs cihazı, yedek hortum, lans, hidrant anahtarı ve benzeri malzemelerin bulundurulması konusunda görüş vermek. (M. 128)

g) Acil durum ekiplerini (Yangın, deprem ve benzeri afetlerde binada bulunanların tahliyesini sağlayan, olaya ilk müdahaleyi yapan, arama-kurtarma ve söndürme işlerine katılan ve gerektiğinde ilk yardım uygulayan ekip. (M. 2)) eğitmek. (M. 129)

ğ) İtfaiye teşkilatının yönetici personelinin teknik eğitimleri ile diğer personelin temel ve teknik eğitimlerini yaptırmak. (M. 130)

h) Özel yapı, bina, tesis ve işletmeleri denetlemek. (M. 131)

ı) Kamu kurum ve kuruluşları, özel kuruluşlar ve Türk Silahlı Kuvvetleri ile yangına karşı protokoller düzenlemek. (M. 132)

1.3. İtfaiye Servisi Mükelleflerini Eğitmek, Nükleer, Biyolojik, Kimyasal (NBC) Maddeleri ile Kirlenmelerde Arıtma İşlemlerine Yardımcı Olmak

Sivil Savunma ile İlgili Teşkil ve Tedbirler Tüzüğü, Sivil Savunma ile İlgili Şahsi Mükellefiyet, Tahliye ve Seyrekleştirme, Planlama ve Diğer Hizmetler Tüzüğü ve Sivil Savunma ile ilgili diğer mevzuat çerçevesinde itfaiye servislerinin nasıl kurulacağı belirtilmiştir. İlgili Tüzük gereğince kurulan bu servis mükelleflerini eğitmek, nükleer, biyolojik, kimyasal (NBC) maddeleri ile kirlenmelerde arıtma işlemlerine yardımcı olmak, itfaiye teşkilatlarının görevleri arasında sayılmıştır. Sivil Savunma Kanunu'nun 13'üncü maddesine göre sivil savunma mükellefleri şu şekilde tanımlanmıştır: "Askerlikle ilgili olmayan ve kendisine Milli Savunma ile

alakalı diğer kanunlarla her hangi bir vazife ve mükellefiyet tahmil edilmemiş olan 15 yaşını bitirmiş ve 65 yaşını bitirmemiş kadın ve erkek bütün yurttaşlar sivil savunma hizmet teşkilatında kendilerine verilecek görevleri yapmakla mükelleftirler. Bu mükelleflerin miktarı mahallin ihtiyacına göre Sivil Savunma Genel Müdürlüğünce tespit olunur.”

2. TÜRKİYE’DE İTFAİYE TEŞKİLATLARININ GÖREVLERİNİ YERİNE GETİREBİLME İMKÂNLANARI

Takdir edileceği üzere itfaiye teşkilatlarının yukarıda belirtilen görevleri yürütebilmesi için temel iki kaynağa ihtiyacı olacaktır. Bunlardan ilki personel, diğeri ise araç, teçhizat, malzemelerdir. Türkiye’de itfaiye teşkilatlarında söz konusu iki kaynağın durumu hakkında aşağıda açıklamalarda bulunacağız.

2.1. Türkiye’de İtfaiye Teşkilatlarında Personel Durumu

Türkiye’de itfaiye personel sayısı toplam nüfusa oranla çok düşüktür. Aynı şekilde itfaiyecilik harcamalarında da aynı oranda düşüklük söz konusudur. Belediye ve Bağlı Kuruluşları ile Mahalli İdare Birlikleri Norm Kadro İlke Ve Standartlarına Dair Yönetmelik hükümleri, itfaiye teşkilatlarında bulunması gereken daire başkanı, itfaiye müdürü, itfaiye şube müdürü, itfaiye amiri, itfaiye çavuşu ve itfaiye eri kadroları ile diğer kadroların sayısını belirlemiştir. Ancak itfaiye teşkilatlarının çoğu söz konusu Yönetmelikle belirlenen personel sayısı yakalamış değildir.

Bilindiği üzere Belediye Kanunu hükümleri çerçevesinde; belediyelerin yıllık toplam personel giderleri, gerçekleşen en son yıl bütçe gelirlerinin 213 sayılı Vergi Usul Kanunu’na göre belirlenecek yeniden değerlendirme katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak miktarın yüzde otuzunu aşamaz. Bu çerçevede belediyeler yeni personel alımına gitmekte zorlanmaktadır. Öte yandan yeni personel alma imkânı olan belediyeler değişik nedenlerle bu imkânını itfaiye teşkilatını güçlendirecek personel alımı yerine, farklı alanlarda kullanmaktadır.

Belediye İtfaiye Yönetmeliği personel yetersizliği durumunda itfaiye hizmetlerinde işçi personel çalıştırılabileceğini belirtmiştir. (M. 7) Bu çerçevede bir çok belediye itfaiye personel eksikliğini işçi personel kullanarak çözüme yoluna gitmiştir. Ancak bu durum da ciddi bir çözüm olmaktan uzaktır. Personel arasındaki işçi, memur ayırımı personel arasında huzursuzluklara yol açmakta, öte yandan itfaiye teşkilatlarının yukarıda sayılan teknik konulardaki görevleri bu personel tarafından da karşılanamamaktadır. Ayrıca itfaiye personelinin nitelikli, tecrubeli ve yetişmiş olması yapılan işin gereğidir.

Türkiye’de gönüllü itfaiyecilik kapsamında, gönüllü kaynaklardan da yeterince yararlanılamaması, söz konusu personel yetersizliğini daha da artırmaktadır.

Bu ve benzer durumlar itfaiye teşkilatlarının mevcut personelle yukarıda sayılan görevlerini (Özellikle belirli alanlarda uzmanlık gerektiren teknik konulardaki görevlerini.) tam olarak yerine getirmelerini imkânsız kılmaktadır.

2.2. Türkiye’de İtfaiye Teşkilatlarında Araç, Teçhizat, Malzeme Durumu

Türkiye itfaiye harcamaları konusunda çok gerilerdedir. Bu çerçevede itfaiye teşkilatlarımızın yukarıda sayılan görevleri yapabilecek araç ve donanıma sahip olmadıkları rahatlıkla söylenebilir. İtfaiye teşkilatlarımızın büyük çoğunluğu temel görevlerini yerine getirecek araç, teçhizat

ve malzemeden yoksundur. Bu durumda özellikle uzmanlık gerektiren alanlarda görevlerini yerine getirecek gerekli donanıma ve kaynağa sahip olmaları daha da güçtür.

Bu ve benzer durumlar çerçevesinde itfaiye teşkilatlarının mevcut araç, teçhizat ve malzeme kaynakları ile yukarıda sayılan görevlerini tam olarak yerine getirmeleri mümkün görülmemektedir.

3. ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Yazımızda yaptığımız açıklamalardan anlaşılacağı üzere, itfaiye teşkilatlarının görevleri ve bu görev-

Türkiye, her şeyden önce insan hayatı için itfaiye teşkilatlarını olması gereken düzeye getirmek zorundadır. Çünkü itfaiye teşkilatları insan hayatı için vardır.

lerini yerine getirebilme imkânları göz önüne alındığında iki temel çözüm önerisi sunulabilir düşüncesindeyiz.

Bunlardan kolay ancak bizce sorunları çözmek yerine, halı altına süpürmek anlamına gelecek olan ilki; itfaiye teşkilatlarının yapamayacağı görevleri üzerlerinden almaktır. İtfaiye teşkilatlarının çoğu mevcut durumları ile üzerlerine düşen

tüm görevleri yerine getirebilme kapasitesinden yoksundur. O halde gerçekleştirme imkânları olmayan söz konusu görevleri bu teşkilatlardan alarak sorumluluklarını da kaldırmak gerekir. Yani itfaiye teşkilatlarının mevcut durumları göz önüne alınarak, bu teşkilatların yerine getirebilecekleri görevler kendilerine verilmelidir.

İkinci yol ise; itfaiye teşkilatlarını, mevzuatta sayılan veya dünya standartlarında yapması gereken görevlerini yerine getirebilecek kaynaklarla donatmaktır. Özellikle Avrupa Birliğine uyum sürecince kamu idaresi alanında hızlı bir değişim sürecine giren (veya girmesi gereken) Türkiye'nin, itfaiye teşkilatlarını da Avrupa, dünya standartlarında belirlenen kaynaklarla donatması gerekir. Bu çerçevede idari yapılanmasından, mevzuatına, personel kaynağından, araç - gereç kaynağına tüm kaynakların gözden geçirilerek eksik yönlerin tamamlanması şarttır. Bu uzun ancak olması gereken yoldur. Bu çerçevede bu geçiş sürecinde öncelikle yapılması gereken; mevcut durumda itfaiye teş-

kilatlarının gerçekleştirme imkânı olmayan görevlerini, diğer kurum ve kuruluşlarla ortaklaşa yapması için mevzuatın düzenlenmesidir.

SONUÇ

Türkiye, her şeyden önce insan hayatı için itfaiye teşkilatlarını olması gereken düzeye getirmek zorundadır. Çünkü itfaiye teşkilatları insan hayatı için vardır. İnsanın hayatı anlamlandırma süreci genelde "söz"le başlar. Söz başlangıçtır. Sözün gücü yoksa anlam kaybolacak ve çoğu zaman "güc"ün sözü hâkim olacaktır. İnsan yoksa söz biter. Yokluk üzerine konuşulamaz. O halde insan hayatı için söylenen şu sözle yazımızı bitirelim: "Hoşça bak zâtına kim zübde-i âlemsin sen / Merdüm-i dîde-i ekvân olan âdemsin sen. (Kendine bir hoşça bak; sen alemin özüsün. / Varlıkların gözbebeği olan insansın.)" (Şeyh Gâlib)

Kaynakça:

İtfaiyecilerle İlgili Genel Sorunlar ve Taleplerimiz, http://www.kamuhaber.net/alt.php?tad=yazar&no_h=97

Türk İtfaiye Teşkilatının Yeniden Yapılandırılması İçin Bir Model Önerisi, <http://www.arem.gov.tr/proje/diger/itfaiye/itfaiye.pdf>

<http://www.ivak.org.tr/>

<http://www.itfaiyedernegi.com/>

<http://www.ibb.gov.tr/sites/itfaiye/Pages/AnaSayfa.aspx>

Burhan ORMANOĞLU

Maliye Bakanlığı
Devlet Bütçe Uzmanı

Özellikle 1990'lı yılların başından itibaren dünyada ve ülkemizde klasik kamu yönetimi anlayışından topluma, kamuoyuna ve ilgili mercilere yaptığı iş ve işlemler hakkında hesap veren, faaliyetlerinde şeffaflığı ve kamuoyu denetimini esas alan, kamu kaynaklarının kullanımında açıklığa ve dürüstlüğü dayalı bir yönetim gösteren, toplumun kamudan beklentilerini genel kabul görmüş etik kurallara bağlı çalışanları tarafından karşılayan yeni kamu yönetimi anlayışı gelişmeye başlamıştır. Hızlı teknolojik gelişmeler ile iletişim olanaklarının gelişmesinin de desteklediği bu anlayış kamu yönetimi anlayışında hukuksal temele dayalı bir değişimi de beraberinde getirmiştir. Bu kapsamda, topluma hizmet sunan kamu görevlilerinin de bu hizmeti sunarken uyacakları etik davranış kurallarının belirlenmesi, ilgililere benimsetilmesi ve bu ilkelere uyumun sürekli izlenmesi ihtiyacı bulunmaktadır. Bu çerçevede ülkemizde yapılan hukuki ve teknik çalışmalar devam etmekte ve kamu hizmet sunumunda belirli bir standart ve kalitenin tutturulması açısından bu çalışmaların sürekliliğinin sağlanması önem arz etmektedir.

KAMU YÖNETİMİMİZDE ETİK İLKE VE KURALLARIN YERLEŞMESİ VE GÖZETİMİ

Uluslararası alanda ve ülkemizde yaşanan sosyal, ekonomik ve kültürel değişim, kamuoyunun eleştirisine açıklık ve değişim talebi, hızlı ve etkili iletişim olanakları ile sivil toplumun gelişimi; toplumun kaliteli hizmet taleplerine karşı daha duyarlı, katılımcılığa önem veren, açıklık, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük ve objektiflik ilkelerine bağlı yeni bir kamu hizmeti anlayışının doğmasına yol açmıştır.

Günümüz kamu yönetimi anlayışında saydamlık, açıklık, katılımcılık, hesap verebilirlik, esneklik, kamu kaynaklarının kullanımında etkinlik ve verimlilik yükselen değerler olarak yerini almaktadır.¹ Bu çerçevede, yeni kamu hizmeti anlayışında, yönetimi, organizasyonları ve bireyleri yönlendiren temel ilkeler olan etik değerlere büyük önem verilmekte, bu değerlere bağlı bir yönetimin yolsuzlukları önlemede, kaliteli kamu hizmeti sunmada ve kamu yönetimine ve kurumlarına güveni sağlamada daha etkin ve başarılı olacağı kabul edilmektedir.

İdare, kamu hizmetlerinin yürütülmesi sırasında açıklık, saydamlık, hesap verebilirlik, tarafsızlık, dürüstlük, objektiflik ilkeleri teminat altına alındığında ve kamu yararına uygun işlediğinde etkili ve verimli işleyebilir. Dürüst, güvenilir ve adil kamu hizmeti kamuya olan güveni artırdığı gibi, iş dünyası için de uygun bir ortam oluşturur ve bu suretle piyasaların iyi işlemesine ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunur.

Kamu yönetiminde etik, iyi yönetimin temel anahtarıdır. Kökeni, Yunanca -ethos- kelimesine dayanan etik kavramı, Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlüğü'nde "çeşitli meslek kolları arasında tarafların uyması veya kaçınması gereken davranışlar bütünü" olarak tanımlanmaktadır.²

İdarenin saydam, açık ve hesap verebilir olarak işleyişinden bahsederken, doğal olarak idarede görev yapmakta olan kamu görevlilerinden soyutlanmış bir idareden söz edemeyiz. Dolayısıyla kamu yönetiminde etik

¹ Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Kamuda İyi Yönetişim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara 2007, s. 1.

² <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=etik&ayn=tam>, Erişim Tarihi: 10.03.2010.

kavramı, idarelerde görev yapan kamu görevlilerinden uymaları beklenen ilke ve kuralları işaret etmektedir. Kamu görevlilerinin hizmet verdiği kişilere karşı sorumluluk bilinci içerisinde davranmasını sağlayan etik davranış ilkeleri, kamu görevlilerinin hizmetten yararlanarlara karşı hukuka uygun, adaletli ve objektif işlem ve eylemlerde bulunmalarını amaçlamakta, hizmet sunumunda kalite ve standardı gözetmekte ve bazı kamu hizmetlerinin yürütülmesi sürecinde karşılaşılan yakınma ve şikayetleri gidererek kamu hizmetlerinin etkin, verimli ve düzenli sunulmasını sağlamayı hedeflemektedir.

Kamu görevlilerinin davranışlarında iki temel etken rol oynamaktadır. Bunlardan biri yasalar, diğeri ise etik değerlerdir. Yasalar, kamu görevlilerinin davranışlarını dışsal olarak belirlemekte ve denetlemekte iken, etik değerler, davranışı içsel olarak yönetmekte ve denetlemektedir. Davranışların dıştan belirlenmesinde rol oynayan yasalar ve kurallar, kamu görevlilerini kamu yararı doğrultusunda eylemde bulunmaya zorlamaktadır. Bu bakış açısına göre kamu yönetimi etiğini, kamu çalışanının her türlü davranışını yasalara, etik kodlara ve çeşitli kurallara göre yapması olarak tanımlamak mümkündür. Kamu görevlilerinin davranışlarının içsel belirleyicisi olarak ele alındığında ise kamu yönetimi etiği, kamu görevlilerinin eylemlerini, bireysel ahlaki değerleri referans alarak yapması anlamına gelmektedir.³

Kamu yönetimi alanında ulusal ve uluslararası düzeyde yaşanan gelişmeler sonucunda ülkemizde de, kamu görevlilerinin uyacakları mesleki ve etik ilke ve kuralları belirlemek, bunların uygulanmasını gözetmek, kamu görevlilerinin görevlerini eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak yapmalarını sağlamak ve etik kültürü ülkemizde benimsetmek ve yerleştirmek amacıyla, 5176 sayılı Kanun'la Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulmuş ve çalışmalarına başlamıştır.⁴

Bu kapsamda 2003 yılı sonunda kabul edilen 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamu mali yönetimimize giren saydamlık ve hesap verebilirlik kavramlarının hem bir yansıması hem de tamamlayıcı bir parçasını oluşturan kamu yönetiminde

etik kuralların yerleşmesi ve uygulanmasının izlenmesi çerçevesine yaşanan sürecin ve geline aşamanın incelenmesi, bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

1. GENEL OLARAK GELİŞİM SÜRECİ

Hem küreselleşmenin bir sonucu olarak, hem de Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinin getirdiği yükümlülükler nedeniyle saydam, hesap verebilir ve katılımcı bir kamu yönetiminin gerekliliği ve merkezi yönetimin küçültülerek yerel yönetimlere görev, yetki ve sorumluluk devri ön plana çıkmaya başlamıştır. Ayrıca, kamu idarelerinden etkin ve kaliteli hizmet beklentisi bulunan seçmenlerin ve kamuoyunun baskısı (sivil toplum örgütleri ve medya kuruluşları vb.) yönetimi değişime zorlamıştır. Kamu yönetiminin değişik alanlarda değişiminin yanı sıra kamuda etik kuralların yerleşmesine ve gözetlenmesine yönelik çalışmalar da hızlandırılmıştır. Bu çalışmanın konusunu oluşturması nedeniyle ülkemizdeki kamu yönetimi anlayışının değişimine yönelik yaşanan gelişmelerin yalnızca etik kurallara ilişkin olan bölümleri ele alınmıştır.

Bu kapsamda Bakanlar Kurulu tarafından 12.1.2002 tarihinde 2002/3 sayılı Prensip Kararı ile Türkiye'de Saydamlığın Artırılması ve Kamuda Etkin Yönetimin Geliştirilmesi Eylem Planı kabul edilmiştir. Söz konusu Plan'ın ekinde yer alan Eylem Planı'nda "Kamu görevlileri ve yöneticileri için etik davranış kurallarının oluşturulması amacıyla bir yasa taslağının hazırlanması veya mevcut yasalarda değişiklik yapılması" öncelikli hedefleri kapsamında sayılmıştır.⁵

Öte yandan 24 Temmuz 2003 tarihli ve 25178 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan AB Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye 2003 Ulusal Programı'nda; "Kamuda Etik Kuralların Tanımlanması: Kamu Yönetiminde saydamlığın artırılması ve yolsuzlukla mücadele kapsamında yapılan çalışmalardan birisi de kamu görevlilerinin uyacakları mesleki ve etik ilke ve kuralları belirleyen bir düzenleme yapılmasıdır. Bu amaçla Başbakanlık tarafından bir Kanun tasarısı taslağı hazırlanmıştır. Taslağın 2003 yılı için-

³ Murat ÖZDEMİR, "Kamu Yönetiminde Etik", Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 7, 2008, s. 182.

⁴ 2004/27 sayılı Başbakanlık Genelgesi, 01.12.2004 tarihli ve 25657 sayılı Resmi Gazete.

⁵ <http://www.masak.gov.tr/Yolsuzluk/belgeler/karar.pdf>, Erişim Tarihi: 10.03.2010.

de yasalaşması beklenmektedir. Taslak ile kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken, ayrımcılık yapılmaması, vatandaşların memnuniyetinin gözetilmesi, saydamlığın artırılması, dürüstlük ve güvenilirlik gibi ilkelere uyulması amaçlanmaktadır.” ifadesine yer verilerek bu alanda bir düzenleme yapılması taahhüt edilmiştir.

Aslında Türk kamu yönetiminde kamu görevlilerinin görevlerini ifa ederken uyacakları kurallar ile yasaklar başta Anayasa olmak üzere çeşitli kanunlarda ve yönetmeliklerde düzenlenmiş bulunmaktadır. Örneğin, Anayasa’nın 129’uncu maddesine göre memurlar ve diğer kamu görevlileri Anayasa ve yasalara bağlı olarak faaliyette bulunmakla yükümlüdür. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu da devlete ve yasalara sadakatle bağlılık, davranış standartları, hediye kabulü ve kişisel çıkar sağlama, kayırmacılık, gizli bilgileri ifşa, görev sonrası yasaklar, ikinci iş gibi konularda düzenlemeler getirmektedir. 2531 sayılı Kanun kamu görevlilerinden ayrılanların yapamayacakları işleri düzenlemektedir. Anayasa ve 657 sayılı Kanun kamu görevlilerinin mal bildiriminde bulunmasını zorunlu kılmış ve bu konunun özel bir kanunla düzenleneceğini öngörmüştür. Bu Kanun 19.4.1990 tarihli ve 3628 sayılı Mal Bildiriminde Bulunulması, Rüşvet ve Yolsuzluklarla Mücadele Kanunu’dur.⁶

Bu süreçte kamu yönetiminde etik ilke ve kuralların benimsenmesi ve etik kültürün yerleşmesi ve uygulamanın gözetilmesine yönelik olarak 5176 sayılı Kanun TBMM tarafından kabul edilmiştir.⁷

AB’nin yayımladığı 2005 yılı Türkiye İlerleme Raporu’nda 5176 sayılı Kanun’un kabul edilmesi ve bu alandaki gelişmelere ilişkin olarak “Kamu Çalışanları Etik Kurulu faaliyete geçmiştir. 2004’te yayınlanan bir genelge⁸ ile tüm kamu görevlilerinin söz konusu kurulla tam olarak işbirliğinde bulunması talimatı verilmiştir. Kamu görevlileri için etik davranış

Kamu görevlilerinin davranışlarında iki temel etken rol oynamaktadır. Bunlardan biri yasalar, diğeri ise etik değerlerdir. Yasalar, kamu görevlilerinin davranışlarını dışsal olarak belirlemekte ve denetlemekte iken, etik değerler, davranışı içsel olarak yönetmekte ve denetlemektedir.

ilkeleri hakkındaki Yönetmelik Nisan 2005’te yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik, üst düzey kamu görevlileri için ayrıntılı davranış kuralları belirlemekte ve Kanunun ihlali durumunda vatandaşlara Etik Kurul’a başvuru hakkı tanımaktadır. Bu kanun, seçimle gelen görevlileri, akademisyenleri, askeri personele ve yargı sınıfını kapsamamaktadır.” değerlendirmesi yapılmıştır.

Ayrıca bu dönemde 5176 sayılı Kanun’un bazı hükümlerinin iptali için Anayasa Mahkemesi’ne dava açılmış ve Mahkeme iptal başvurusunu reddetmiştir.⁹

2. 5176 SAYILI KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU KURULMASI VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN VE İLGİLİ YÖNETMELİK

Kamuda saydamlığın sağlanması ve yolsuzlukların azaltılması için kamu görevlilerinin uymaları gereken saydamlık, tarafsızlık, dürüstlük, hesap verebilirlik, kamu yararı gözetme gibi mesleki ve etik kuralların belirlenmesine ilişkin olarak 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Kanun ile kamu görevlilerinin görevlerini yerine getirirken uyacakları etik kuralları belirlemek, bu kuralların ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvurular üzerine gerekli inceleme ve araştırmayı yapmak, kamuda etik kültürünün yerleşmesini sağlamak gibi görevlerle donatılmış olan Kamu Görevlileri Etik Kurulu kurulmuştur.

5176 sayılı Kanun’un 3’üncü ve 7’nci maddesine dayanılarak Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik yayımlanmıştır. Söz konusu Yönetmeliğin 5-22’nci maddeleri arasında kamu görevlilerinin uyacakları etik davranış ilkeleri sayma yoluyla sayılmakta ve açıklanmaktadır.

⁶ Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Kamuda İyi Yönetişim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara 2007, s. 23.

⁷ 08.06.2004 tarihli ve 25486 sayılı Resmi Gazete.

⁸ 2004/27 sayılı Başbakanlık Genelgesi, 01.12.2004 tarihli ve 25657 sayılı Resmi Gazete.

⁹ Bkz. Anayasa Mahkemesi’nin 2004/60 Esas No’lu ve 2005/33 Karar No’lu kararı, 23.03.2006 tarihli ve 26117 sayılı Resmi Gazete.

2.1. 5176 Sayılı Kanun'un Kapsamı

5176 sayılı Kanun hükümleri; Cumhurbaşkanı, TBMM üyeleri, Bakanlar Kurulu üyeleri, Türk Silahlı Kuvvetleri, yargı mensupları ve üniversiteler hakkında uygulanmamaktadır.

Kanun hükümlerinin uygulanması kapsamında, yukarıda sayılanlar dışında kalan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları, mahalli idareler ve mahalli idare birlikleri, KİT'ler, döner sermayeli kuruluşlar, kamu tüzel kişiliğini haiz olarak kurul, üst kurul, kurum, enstitü, teşebbüs, teşekkül, fon ve sair adlarla kurulmuş olan bütün kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan; yönetim ve denetim kurulu ile kurul, üst kurul başkan ve üyeleri dahil tüm personeli yer almaktadır.

2.2. Kamu Görevlileri Etik Kurulu

Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Başbakanlık bünyesinde kurulmuştur. Kurul, biri Başkan olmak üzere 11 üyeden oluşmaktadır. Kurul üyeleri Bakanlar Kurulu tarafından seçilir ve atanır. Süresi dolan üyeler Bakanlar Kurulunca yeniden seçilebilirler.

Kurul üyelerinin görev süresi dolmadan görevlerine son verilemez. Üyeler, görevi kötüye kullanmaktan veya yüz kızartıcı bir suçtan mahkum olmaları halinde ise Başbakan onayıyla görevden alınır. Görevden alma nedeniyle veya süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalan Kurul üyeliklerine bir ay içerisinde Bakanlar Kurulunca yeniden atama yapılır. Bu şekilde atanan üye, yerine atandığı üyenin görev süresini tamamlar.

Kurul, Başkanın daveti üzerine en az altı üyeyle toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğunun aynı yöndeki oyu ile karar verir. Kurul ayda dört defa toplanır. Başkan ve üyelerinin toplantılara katılmaları esastır.

2.3 Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun Görev ve Yetkileri

5176 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat çerçevesinde Kurul'un görev ve yetkileri şunlardır:

- Kamu görevlilerinin görevlerini yürütürken uymaları gereken etik davranış ilkelerini hazırlayacağı yönetmeliklerle belirlemek,
- Etik davranış ilkelerinin ihlal edildiği iddiasıyla re'sen veya yapılacak başvurular üzerine gerekli ince-

leme ve araştırmayı yaparak sonucu ilgili makama bildirmek,

- Kamuda etik kültürünü yerleştirmek üzere çalışmalar yapmak veya yaptırmak ve bu konuda yapılacak çalışmalara destek olmak,

- Kanun kapsamındaki kurum ve kuruluşlardan başvuru konusu ile ilgili olarak bilgi ve belge istemek, ilgili temsilcileri çağırıp bilgi almak,

- Gerekğinde mal bildirimlerini incelemek (Mal bildirimlerindeki bilgilerin doğruluğunun kontrolü amacıyla, ilgili kişi ve kuruluşlar-bankalar ve özel finans kurumları dahil-talep edilen bilgileri en geç otuz gün içinde Kurula vermekle yükümlüdürler.),

- Kurum ve kuruluşların, etik davranış ilkeleri konusunda uygulamada karşılaştıkları sorunlara yönelik olarak görüş bildirmek.

- Hediye alma yasağının kapsamını belirleme ve en az genel müdür veya eşiti seviyedeki üst düzey kamu görevlilerince alınan hediyelerin listesini gerektiğinde her takvim yılı sonunda bu görevlilerden istemek,

Kurul, 5176 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin vermiş olduğu yetkiye dayanarak görev kapsamına giren genel müdür eşiti ve üstü kamu görevlilerinin kimler olduğunu belirlemiştir.¹⁰

2.4. Kurul Üyesi Olabilecekler

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'na üye olabilecekler ve sayıları aşağıda yer almaktadır:

- Bakanlık görevi yapmış olanlar (1 üye),
- İl belediye başkanlığı yapmış olanlar (1 üye),
- Yargıtay, Danıştay, Sayıştay üyeliği görevlerinden emekliye ayrılanlar (3 üye),
- Müsteşarlık, büyükelçilik, valilik, bağımsız ve düzenleyici kurul başkanlığı görevlerinde bulunmuş veya bu görevlerden emekliye ayrılanlar (3 üye),
- Üniversitelerde rektörlük veya dekanlık görevlerinde bulunmuş öğretim üyeleri veya bunların emeklileri (2 üye),
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından en üst kademe yöneticiliği yapmış olanlar (1 üye).

¹⁰ Kamu görevlileri etik kurulunun yetki alanına giren en az genel müdür, eşiti ve üstü kamu görevlileri için bkz., Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, Ek: 2, 13.04.2005 tarihli ve 25785 sayılı Resmi Gazete.

2.5. Kurula Yapılacak Başvurular

Bu Kanun kapsamındaki kamu kurum ve kuruluşlarında etik davranış ilkelerine aykırı uygulamalar bulunduğu iddiasıyla, **en az genel müdür veya eşiti seviyedeki** kamu görevlileri hakkında Kurula başvurulabilir. Diğer kamu görevlilerinin, etik davranış ilkelerine aykırı uygulamaları bulunduğu iddiasıyla yapılacak başvurular, **ilgili kurumların yetkili disiplin kurullarında**, Kurul tarafından belirlenen etik davranış ilkelelerine aykırılık olup olmadığı yönünden değerlendirilir. Değerlendirme sonucu alınan karar, ilgililere ve başvuru sahibine bildirilir.

Başvurular, 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunda belirlenen esaslara göre, medeni hakları kullanma ehliyetine sahip T.C. vatandaşları ile Türkiye’de ikamet eden yabancı gerçek kişiler tarafından yapılabilir. Başvuruda bulunabilmek için başvuranın menfaatinin etkilenmesi koşulu aranmaz. Kamu görevlilerini karalama amacı güden, haklı bir gerekçeyle dayanmayan, başvuru konusuyla ilgili yeterli bilgi ve belge sunulmamış başvurular değerlendirmeye alınmaz.

Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarıncı karara bağlanmış bulunan uyuşmazlıklar hakkında Kurul’a veya yetkili disiplin kurullarına başvuru yapılamaz. İnceleme sırasında yargı yoluna gidildiği anlaşılan başvuruların işlemi durdurulur. Daha önce Kurulca incelenmiş şikayet konusu, yeni kanıtlar gösterilmedikçe bir daha şikayet konusu yapılamaz ve incelenemez.

Kurul, Başkan veya Başkanın özü nedeniyle toplantıya katılamaması durumunda vekil olarak belirlediği üyenin başkanlığında üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve aynı çoğunlukla karar verir.

Kararlarda, başvuranın adı, soyadı ile şikayet edilen kamu görevlisinin adı, soyadı, görevi, karar tarih ve sayısı ile kararın dayandığı belge ve bilgiler, savunma ve inceleme sonucu ile karara katılan başkan ve üyelerin ad ve imzaları, varsa azlık oyu, raportörün adı, soyadı yer alır.

2.6. Başvuru Biçimi ve Usulü

Kurul’a başvurular; yazılı dilekçe, elektronik posta ve tutanağa geçirilen sözlü başvuru yolları ile yapılır.

Başvuru, gerçek kişiler tarafından adı, soyadı, oturma yeri veya iş adresi ile imzayı kapsayan dilekçelerle,

en az genel müdür ve Kurulca genel müdür düzeyinde oldukları kabul edilen Yönetmeliğe ekli listede sayılan unvanlarda bulunanlar için Kurul Başkanlığı’na, diğer görevliler için ise kurum yetkili disiplin kurullarına yöneltilmek üzere ilgili kurum amirliğine yapılır.

Dilekçede, etik ilkeye aykırı davranış iddiasına ilişkin bilgi ve belgeler açık ve ayrıntılı olarak belirtilir. Elde bulunan belgeler dilekçeye eklenir. Başvuru konusu aykırı davranış iddiası, kişi, zaman ve yer belirtilerek somut biçimde gösterilir.

Başvuru dilekçelerinin daktilo ile yazılması veya bilgisayar çıktısı olması koşulu aranmaz. Dilekçelerin okunaklı ve anlaşılır olması yeterlidir. Başvurunun Kurul kayıtlarına geçtiği tarih, başvuru tarihidir. Başvuru dilekçeleri posta yoluyla da Kurul’a gönderilebilir. Bu durumda dilekçenin Kurul kayıtlarına geçtiği tarih süre başlangıcına esas alınır. Başvurunun tutanağa geçirilmek koşuluyla sözlü yapılması durumunda başvuranın imzası ve adresi de tutanağa alınır.

Başvurunun; gerçek kişiler tarafından elektronik posta yoluyla yapılması halinde, başvuru sahibinin adı ve soyadı, oturma yeri veya iş adresi belirtilir. Türkiye’de oturan yabancıların bu yolla yaptıkları başvurularda, pasaport numarası ve uyuşu gösterilir. Elektronik posta yolu ile yapılacak başvurularda, başvurunun Kurul’un elektronik posta adresine ulaştığı tarih başvuru tarihidir.

Başvuru dilekçeleri kaydedilir ve başvuran hazır ise tarih ve sayı içeren alındı verilir. Kurum ve kuruluşların herhangi bir birimine yanlışlıkla ulaşan başvuru dilekçeleri işleme konulmadan ilgisine göre yetkili disiplin kuruluna veya Kamu Görevlileri Etik Kurulu Başkanlığı’na gönderilir.

2.7. Kurulun Yapacağı İnceleme ve Araştırma

Kurul, başvurular hakkındaki inceleme ve araştırmasını etik davranış ilkelerinin ihlali yönünden yürütür. Kurul, kendisine şikayet veya ihbar yoluyla ulaşan başvurular üzerine yapacağı inceleme ve araştırmayı **en geç üç ay içinde** sonuçlandırmak zorundadır.

Kamu idareleri, Kurul’un başvuru konusu ile ilgili olarak istediği bilgi ve belgeleri vermek zorundadırlar. Kurul, Kanun kapsamındaki idarelerden ve özel kuruluşlardan ilgili temsilcileri çağırıp bilgi alma yetkisine sahiptir.

Başvurunun kabul edilebilir bulunması durumunda, şikayet edilen kamu görevlisinin savunması alınır. **Savunma süresi**, istem yazısının kendisine bildirildiği tarihi izleyen günden itibaren **10 gündür**. Kurul, inceleme ve araştırma sonucunu ilgililere ve Başbakanlık Makamına yazılı olarak bildirir. Kararlara karşı idari yargı yolu açıktır.

Bu arada Anayasa Mahkemesi'nin vermiş olduğu bir karara değinmekte yarar bulunmaktadır. Yüksek Mahkeme 2007/98 Esas No'lu ve 2010/33 Karar No'lu kararı ile 5176 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin üçüncü fıkrasını iptal etmiştir.¹¹ İptal edilen fıkra hükmü şudur: "Kurul, başvuruya konu işlem veya eylemi gerçekleştiren kamu görevlisinin, etik davranış ilkelerine aykırı işlem veya eylemi olduğunu tespit etmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, bu durumu Başbakanlık, Kurul kararı olarak Resmi Gazete aracılığıyla kamuoyuna duyurur. Ancak, Kurul kararlarının yargı tarafından iptali halinde Kurul, yargı kararını yerine getirir ve Resmi Gazete'de yayımlar." Yüksek Mahkeme söz konusu fıkrayı "demokratik toplum düzeninin gereklerine ve adalet ilkelerine dolayısıyla hukuk devletine ve kişinin maddi ve manevi varlığını geliştirme hakkına" ve bu nedenle Anayasa'nın 2'nci ve 17'nci maddelerine aykırı bularak iptal etmiştir. Dolayısıyla Kurulun etik davranışa aykırı işlem ve eylemleri nedeniyle ilgili kamu görevlilerinin Resmi Gazete yoluyla kamuoyuna açıklanmasının önü kapanmış bulunmaktadır.

Etik ilkeye aykırı davranışın saptanamadığına ilişkin kararlar da Başbakanlık Makamına ve ilgililere yazılı olarak bildirilir. Bu kararlar kamuoyuna duyurulmaz. Kabul edilebilirliği bulunmayan başvurular hakkında verilen kararlar yalnızca başvuru sahibine iletilir.

5176 sayılı Kanun'a göre yapılan inceleme ve araştırmalar, genel hükümlere göre ceza kovuşturmasına veya tabi oldukları personel kanunları hükümlerine göre disiplin kovuşturmasına engel teşkil etmemektedir.

3. KAMU GÖREVLİLERİ ETİK SÖZLEŞMESİ

Kamu görevlileri, görevlerini yürütürken ilgili Yönetmelikte belirlenen etik davranış ilkelerine uymak-

la yükümlüdürler. Kamu görevlileri, "Etik Sözleşme" belgesini imzalamakla yükümlüdürler. Bu belge, personelin özlük dosyasına konulur. İdarelerin yetkili sicil amirleri, personelin sicil ve performansını, ilgili Yönetmelikte düzenlenen etik davranış ilkelerine uygunluk açısından da değerlendirirler.

4. KAMU İDARELERİ ETİK KOMİSYONLARI

Kurum ve kuruluşlarda, etik kültürünü yerleştirmek ve geliştirmek, personelin etik davranış ilkeleri konusunda karşılaştıkları sorunlarla ilgili olarak tavsiyelerde ve yönlendirmede bulunmak ve etik uygulamaları değerlendirmek üzere kurum veya kuruluşun üst yöneticisi tarafından kurum içinden en az üç kişilik bir etik komisyonu oluşturulur.

Etik komisyonu üyelerinin ne kadar süreyle görev yapacağı ve diğer hususlar, kurum ve kuruluşun üst yöneticisince belirlenir. Etik komisyonu üyelerinin özgeçmiş ve iletişim bilgileri, üç ay içinde Kurul'a bildirilir.

Etik komisyonları, tüm kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında, üst yöneticinin görevlendirmesi ile bir tepe yöneticisi (Bakanlık ve Müsteşarlıklarda Müsteşar Yardımcısı, Bağımsız Başkanlıklarda, Bağımsız İdari Otoritelerde ve Kamu Kurumu Niteliğinde Meslek Kuruluşlarında Başkan Yardımcısı, Bağımsız Genel Müdürlüklerde Genel Müdür Yardımcısı, İllerde Vali Yardımcısı, Belediyelerde Belediye Başkan Yardımcısı, İlçelerde Kaymakam gibi) başkanlığında diğer ilgili birimlerden (Teftiş Kurulu Başkanlığı, İç Denetim Biri-

¹¹ Bkz. 18.05.2010 tarihli ve 27585 sayılı Resmi Gazete.

¹² www.etik.gov.tr/etikkomisyonlari.htm, Erişim Tarihi: 11.03.2010.

mi Başkanlığı, Personel Dairesi Başkanlığı, Eğitim Dairesi Başkanlığı, Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı v.d.) üyelerin görevlendirilmesi ile oluşturulmuştur.¹²

Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun 16 Kasım 2009 tarihi itibarıyla güncellenen ve yayınlanan verilerine göre;

- 55 Valilikte,
- 13 İl Özel İdaresinde,
- 229 Kaymakamlıkta,
- 24 Büyükşehir belediyesi ve ilgili kuruluşlarında,
- 306 Belediyede etik komisyonları kurulmuştur.¹³

DEĞERLENDİRME

21. yüzyıl kamu yönetimi anlayışına hakim olan temel ilkelerden biri saydamlık ve hesap verebilirlik kavramlarıdır. Bu kavramların şekillendirdiği kamu yönetimi anlayışı, tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de yerleşmeye başlamıştır. Gerek AB üyelik süreci gerekse uluslararası ilişkilerin yoğunlaşması ve toplumsal beklentilerin yükselmesi nedeniyle kamu idarelerinde hizmet sunanların ve sorumluluk mevkinde bulunanların belirli ilke, kural ve standartlara uygun davranması beklentileri de artmıştır.

Genel olarak dağınık bir mevzuatta düzenlenen ve kamu görevlilerinin uymaları gereken kurallar ile yasaklara uyma derecelerinin bir nevi yaptırıma bağlanması ve uygulamada etik değer ve kurallara ne kadar uyulduğunun gözlenmesi amacıyla oluşturulan Kamu Görevlileri Etik Kurulu önemli bir işleve sahiptir.

Kurul'un temel fonksiyonları arasında vatandaş odaklı, dürüst, güvenilir ve adil kamu hizmeti sunulmasında büyük önem taşıyan etik davranış ilkelerinin, kamu yönetimi, iş dünyası ve toplumsal yapıda benimsenmesi ve ülkemizde etik kültürün yerleşmesi amacıyla çalışmalarda bulunmak yer almaktadır. Bu

çerçevede sadece Kurul değil 5176 sayılı Kanun kapsamındaki idarelerin de kendi bünyelerinde etik ilkelerin yerleşmesi ve uygulamanın gözetilmesi yükümlülüğü bulunmaktadır.

Kamu Görevlileri Etik Kurulu bu anlamda öncü bir rol oynamaktadır. Nitekim Kurul'un internet sayfasında (www.etik.gov.tr) etik kültürün benimsenmesi ve yerleşmesi anlamında yapılan faaliyetlere (eğitim, seminer, konferans, proje, yayınlar vb) yer verilmekte bunun yanı sıra konuyla ilgili Kurul kararlarıyla yararlı bilgi ve dokümanlara bu sayfadan erişilebilmektedir. Örneğin 9 Şubat 2010 tarihinde kamu görevlilerine, görevlerini yerine getirirken uymaları gereken etik davranış ilkeleri konusunda, örnekler yardımıyla pratik bilgiler vermeyi hedeflemekte ve karar verme sürecinde sıkça karşılaşılan etik ikilemlerin çözümünde yardımcı olmayı amaçlayan Kamu Görevlileri Etik Rehberi, Kurul'un internet sayfasında yayımlanmıştır.

Bu kapsamda;

-Kamu hizmetlerinin görülmesinde toplumdaki tüm aktörlerce paylaşılacak bir etik kültürünün kabul edilmesi ve hizmeti gören kamu görevlilerince içselleştirilerek benimsenmesi,

-Kamu görevlilerine hizmet içi eğitim kapsamında etik eğitimleri verilmesi,

-Kamu görevlilerine imzalatılan etik sözleşmelerinin formalite metinler olmaktan çıkarılarak söz konusu metinlere işlerlik kazandırılması,

-Etik Sözleşmesinde getirilen ilkelere uyulmadığı takdirde yaptırımların açık ve net olarak bildirilmesi ve uygulanması,

-Etik kültürünün kamu yönetimine hakim olmasını sağlayacak yöntem, faaliyet ve çalışmaların etkin şekilde geliştirilmesi,

-Kamu yönetiminde saydamlık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının etkin şekilde işletilmesi,

kamu yönetiminde etik kültürün yaygınlaşması ve benimsenmesinde önemli rol oynamaktadır.

¹³ 5176 sayılı Kanun kapsamındaki idarelerde kurulan etik komisyonların tam listesi için Bkz. www.etik.gov.tr/etikkomisyonlari_dosyalar/etikkomisyonlari_aralik2009/komisyonlisteler.htm

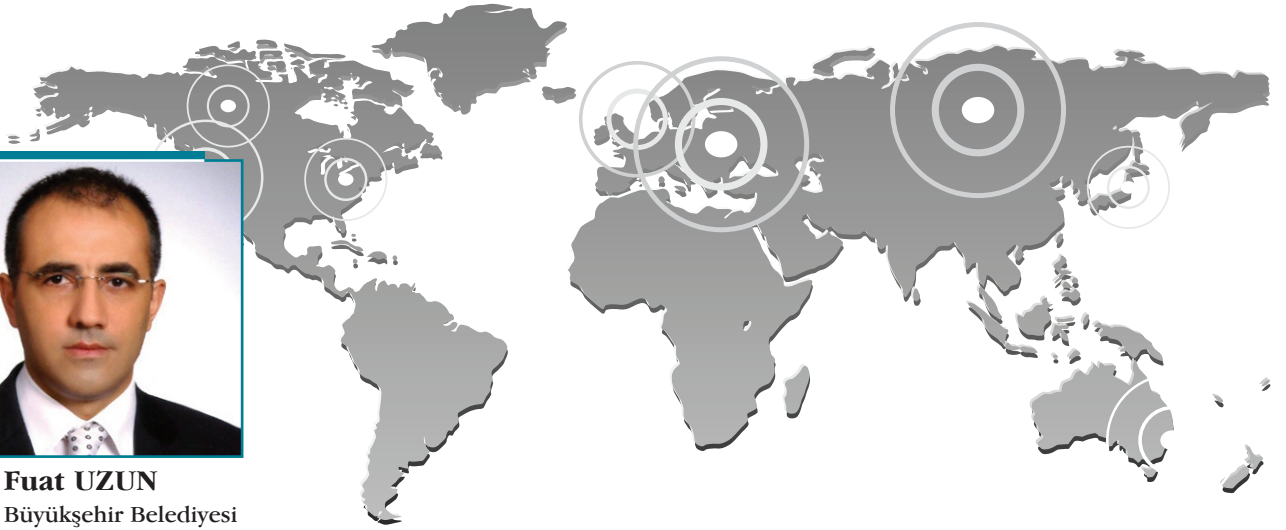
Kaynakça:

- Anayasa Mahkemesi'nin 2004/60 Esas No'lu ve 2005/33 Karar No'lu kararı, 23.03.2006 tarihli ve 26117 sayılı Resmi Gazete.
- Anayasa Mahkemesi'nin 2007/98 Esas No'lu ve 2010/33 Karar No'lu kararı, 18.05.2010 tarihli ve 27585 sayılı Resmi Gazete.
- Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013) Kamuda İyi Yönetişim Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, Ankara 2007.
- Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik, 13.04.2005 tarihli ve 25785 sayılı Resmi Gazete.
- ÖZDEMİR, Murat, "Kamu Yönetiminde Etik", Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 7, 2008.
- 2004/27 sayılı Başbakanlık Genelgesi, 01.12.2004 tarihli ve 25657 sayılı Resmi Gazete.
- 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 08.06.2004 tarihli ve 25486 sayılı Resmi Gazete.
- <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilist&kelime=etik&ayn=tam>, Erişim Tarihi: 10.03.2010.
- <http://www.masak.gov.tr/Yolsuzluk/belgeler/karar.pdf>, Erişim Tarihi: 10.03.2010.
- www.etik.gov.tr/etikkomisyonlari.htm, Erişim Tarihi: 11.03.2010.
- www.etik.gov.tr/etikkomisyonlari_dosyalar/etikkomisyonlari_aralik2009/komisyonlisteler.htm, Erişim Tarihi: 15.03.2010.

Fuat UZUN

Ankara Büyükşehir Belediyesi
İç Denetçi

Yunanistan'da Yerel Yönetimler

Yunanistan'ın ilk sakinlerine sıklıkla Pelasgi, yani "deniz halkı" denirdi. Yarımada'nın bu sakinleri kuzeyden göçen işgalcilerin etkisi ile güneye kaçtılar. Birbiri ardı sıra gelen işgallerle güney kıyılarına ve Ege Adaları'na yayıldılar. M.Ö. 3200 civarında bölgeye yeni gelenler birlikte zamanla Yunancaya dönüşen bir Hint-Avrupa dili getirdiler.

Antik Yunanistan M.Ö. 2. y.y.'da da Roma İmparatorluğu'nun hakimiyetine girerek ortadan kalktı. Roma İmparatorluğu'nun 4.yüzyılda bölünmesiyle de 1821'e kadar Doğu Roma ve Osmanlı İmparatorluklarının başkenti olan Konstantinopolis tarafından yönetildi. Günümüzdeki modern Yunanistan, 1821'de Osmanlı Devleti'nin İngiltere, Fransa ve Rusya karşısında aldığı yenilgiler sonucu, bu imparatorlukların koruma bölgesi olarak, İstanbul'un idaresinden koparılan Mora Yarımadası ve Atina'dan ibaret küçük bir bölgede 'Yunan Krallığı' adı altında kuruldu.

Yerel yönetim sisteminde Fransız anlayışının etkisi açıkça belli olduğu Yunanistan'da yerel yönetimlerin mevcudiyeti Anayasa'nın 102'nci maddesinde öngörülmüştür. Bu hükme göre yerel yönetim üniteleri belediyeler ve komünlerdir. Yunanistan'da ayrıca, yetki genişliği esasına göre kurulmuş idari birer ünite olan departmanlar ile ne yerel yönetim ne de idari ünite olan bölgeler mevcuttur. Bölgeler kendi sınırları içerisinde demokratik planlamaya yardımcı olmak amacıyla oluşturulan birer coğrafi ünedir.

Anayasanın 102'nci maddesi;

- Yerel yönetimin yerel organlara ait olmasını,
- Bu organların idari otonomiden yararlanmalarını,
- Genel ve gizli oy ile seçilmelerini,
- Merkezi yönetiminin, yerel yönetimlere, görevlerini yerine getirecek yeterli gelir kaynaklarını sağlama-sını, öngörmüştür.

Ülkenin, belediyelere ayrıldığı 1833'te, nüfusu 300'ü aşan her köyde belediye teşkil etmiştir. Bu hak, nüfusu 300'ün altında olduğu halde coğrafi ve iktisadi yönden bir ünite teşkil eden köylere de tanınmıştır. 1834'te bu esaslara göre kurulan belediyelerin sayısı 457 idi. Şu an mevcut olan belediye ve komün bölümü ise 1912'de yapılmıştır.

Yunanistan'daki yerel yönetimlerin sayısı 2009 yılı itibarıyla şöyledir. 54 İl Belediyesi, 900 Belediye, 133 komün bulunmaktadır. Yerel yönetimler kategorisinde yer almayan ancak yerel bazı özelliklere sahip bulunan idari ünitelerin sayısı ise şöyledir; 54 departman 13 bölge bulunmaktadır.

Yunanistan'da merkezi yönetimin taşra teşkilatı niteliğindeki illerin başında birer vali bulunmaktadır. Yet-

ki genişliği yolu ile merkezi yönetimin geniş yetkilerle donatıldığı bu valiler kendi sınırları içindeki yerel yönetimlerin idari ve vesayet makamıdır.

1. BÖLGELER

Yunanistan, kamu yönetimindeki yeni gelişmeleri ülkede uygulayabilmek amacıyla 1997 yılında çıkarılan 2503 sayılı Yasa ile 13 bölge idaresine ayrılmıştır. Bu yapılanmanın temel amacı adem-i merkeziyetçi bir yapıyı idari teşkilatlanmada esas almaktır.

Bölgelerin kendi bütçeleri ve personeli vardır. Ayrıca bu yönetim birimleri için işleri ve fonları bölgesel karaktere yürütebilmek amacıyla modern mekanizmalar da geliştirilmiştir. Özellikle ulusal kaynaklardan ve Avrupa Birliği Programlarından ayrılan fonların kullanımında bölgeler önemli rol oynamaktadır.

Yunanistan'daki bölgeler ve bu bölgelerin yüzölçümü ve nüfusları aşağıdaki gibidir.

No	Coğrafi bölge	Başkent	Yüzölçümü	Nüfus
1	Attika	Atina	3.808 km ²	3.841.408
2	Orta Yunanistan	Lamia	15.549 km ²	614.614
3	Orta Makedonya	Selanik	18.811 km ²	1.931.870
4	Girit	Kandiye	8.336 km ²	623.666
5	Doğu Makedonya ve Trakya	Gümölcine	14.157 km ²	623.248
6	Epir	Yanya	9.203 km ²	358.698
7	İyonya Adaları	Korfu	2.307 km ²	220.097
8	Kuzey Ege	Midilli	3.836 km ²	208.151
9	Mora	Trablus	15.490 km ²	650.310
10	Güney Ege	Ermoupoli	5.286 km ²	320.001
11	Teselya	Yenişehir	14.037 km ²	760.714
12	Batı Yunanistan	Patras	11.350 km ²	753.267
13	Batı Makedonya	Kozani	9.451 km ²	303.857
-	Aynoroz (Özerk)	Karyes	390 km ²	2.250

1.1. Bölgelerin Organları

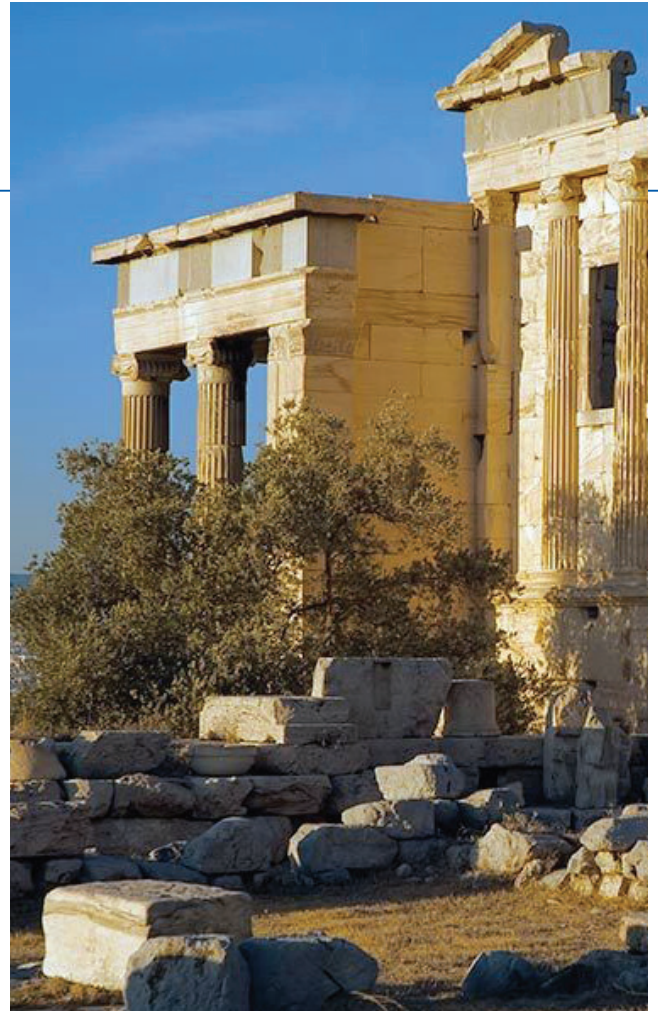
1.1.1. Genel Sekreter

Genel Sekreter bölgede devletin temsilcisi olup, devletin bölge seviyesindeki politikalarının uygulanmasını gözetir ve yerel yönetimleri gözetim altında tutar. Polis, liman, itfaiye gibi merkezi dairelerle, Bölgesel Meclis ve Bölgesel Gelişme Fonunun yönetimi Genel Sekretere aittir.

Genel Sekreter; bölgesel hizmetlerle bölge çalışanlarının gözetimi, denetimi, programlanması ve koordinasyonundan da sorumlu olup, bölgede bulunan bakanlıklar, yerel yönetimler ve il yönetimleri tarafından gözetim altında tutulmayan kamu görevlilerinin gözetimi de ona aittir. Ayrıca Merkezi idarenin veya il yönetimlerinin bölge idaresine bıraktığı ve devrettiği görevlerle yasanın verdiği diğer görevleri yerine getirir.

1.1.2. Bölge Meclisi

Bölge Meclisi bir “demokratik planlama” organı olup, şu sorumlulukları üzerine almıştır: Bölgeyi ilgilendiren ulusal öncelikler konusunda, kamu sektörünün siyasal ve kamu hizmetlerini belirleyen merkezi birimlerine öngörüler belirlemek, yerel yönetimlerin Orta Dönem Ulusal Gelişme Planı doğrultusunda geliştirdikleri öngörülere göre Orta Dönem Bölgesel Gelişme Planını hazırlamak, yasaların öngörmüş olduğu İllerin Yıllık Gelişme Planlarını belirlemek, il ve yerel seviyedeki kamu hizmetleri için Kamu Yatırım Planı

doğrultusunda kaynakları ve fonları dağıtmak görevleri arasındadır.

Bölge Meclisleri şu şekilde oluşturulur; genel sekreter (Başkan), bölgede yer alan illerin valileri ve bölgedeki belediye ve toplulukların birliklerinden birer üye, bölgede bulunan bazı sivil toplum örgütlerinden birer üyenin katılımı ile oluşmaktadır.

2. BELEDİYELER

Belediye deyiminden, birer merkezi yönetim ünitesi olan ve yetki genişliği ilkesine göre çalışan departmanların merkezleri ile nüfusu 10.000'i aşan kentlerdeki yerel yönetim birimleri anlaşılmaktadır. Tarihsel kentler ile diğer bazı kentler de nüfus sayısına bakılmaksızın belediye kavramına dahil edilmektedir. Günümüzde Yunanistan'da bir bölgede belediye kurulması için en az 1.500 nüfusun yanı sıra beldenin gelir kaynağının olması, beldenin idari ve işletme masraflarını karşılayacak düzeyde olması, kurulacak belediye veya komünün çevresinde bulunan belediye ve komünü etkilememesi şartıyla belediyeler kurulmaktadır. Bir belediye çevresindeki diğer bir belediye ile belediye meclisinin %60'nın

kabulü veya belde halkının %50'sinin isteği ile birleşme yapabilmektedir.

Belediye seçimleri her 4 yılda bir yapılmaktadır. Seçimi kazanan parti meclis sandalye sayısının üçte beşine sahip olmaktadır, diğer ikide beşi ise oransal olarak diğer partilere dağıtılmaktadır. Belediye yönetiminin başında belediye başkanı bulunmaktadır.

2.1. Belediyelerin Organları

2.1.1. Belediye Başkanı

Belediyenin yürütme organı olan belediye başkanı doğrudan seçimle işbaşına gelir. Başkan, belediye idaresinin başı olarak belediyeyi temsil etmektedir. Belediye Meclisi tarafından alınan kararları uygulamak başlıca görevidir.

2.1.2. Belediye Meclisi

Belediyenin en üst karar merciidir. Belediye meclislerindeki üye sayısı belediyelerin büyüklüğüne göre değişmekte olup 11 ila 41 meclis üyesi arasında değişebilmektedir. Belediye meclisi iki yıllık dönemler için meclis üyeleri arasından belediye encümenine üye seçmektedirler.

2.1.3. Belediye Encümeni

Belediye Encümeni, temel sorumlulukları yasayla belirlenmiş karar organıdır. Bütçeyi hazırlamak ve kamu prosedürlerini

rine getirmek temel görevleridir. Meclisin kendisine verdiği görev alanlarında da yetkilidir.

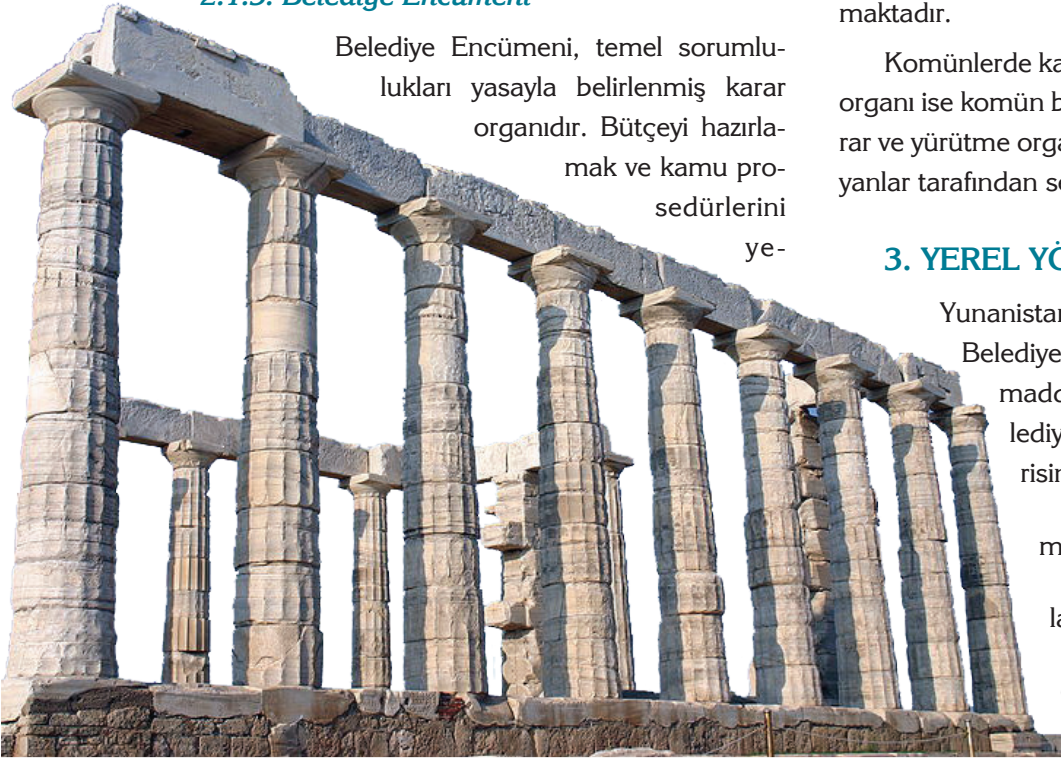
Yunanistan'da belediyelerin dışında diğer yerel topluluklar ise komünlerdir. Komün deyimi en çok 9999 kişilik nüfusa (10.000'in altında) ve mali kaynaklara sahip köy niteliğindeki bağımsız toplulukları ifade etmektedir. Komünler 7 ila 11 arası meclis üyesine sahiptirler. Komün başkanının yanı sıra bir tane başkan yardımcısı vardır. Başkan yardımcısı gerektiğinde özel konularla ilgili komün meclis toplantılarına katılmaktadır.

Komünlerde karar organı komün, meclisi yürütme organı ise komün başkanıdır. Komün yönetimlerin karar ve yürütme organları kendi sınırları içerisinde yaşayanlar tarafından seçilmektedir.

3. YEREL YÖNETİMLERİN GÖREVLERİ

Yunanistan'daki yerel yönetimlerin görevleri Belediye ve Komünler Kanunu'nun 24'üncü maddesinde belirtilmiştir. Buna göre belediyeler ve komünler kendi sınırları içerisinde;

- Su, kanalizasyon ve atık arıtma tesislerini yaptıрма,
- Yol, köprü, meydan ve çarşıları inşa ettirme,
- Kamuya yararlı dinlenme ve eğlence yerleri gerçekleştirmek,
- Çevre sağlığını koruyacak önlemleri almak,

- Hayvanlar için otlaklar sağlamak ve mevcutlarını iyileştirmek,
- Mezarlık hizmetlerini yerine getirmek,
- Beldenin güvenlik ve polis hizmetleri sağlamak,
- Yangın söndürme faaliyetlerini yürütmek,
- Sivil savunma hizmetleri vermek,
- Kreş ve anaokulları kurmak,
- Tüm okulların bakım ve onarımı yapmak,
- Yetişkinlerin eğitimine ilişkin çalışmalar yürütmek,
- Hastaneler ve sağlık departmanları kurmak ve işletmek,
- Aile ve gençlik hizmetlerini yürütmek,
- Kamu konut ve şehir planlaması yapmak,
- Tiyatrolar, müzeler, kütüphaneler kurmak,
- Beldede gaz tedariki sağlamak,
- Sulama hizmetleri vermek,
- Tarım ve balıkçılık hizmetlerini geliştirmek ve önlemler almak,
- Ticaret ve turizm faaliyetleri yürütmek,
- Belirli ticari işletmeler için ruhsat vermek, görevleri arasındadır.

4. YEREL YÖNETİMLERİN MALİ YAPILARI

Belediye ve komünler gelirlerinin önemli bir bölümünü dolaylı ve dolaysız yerel vergilerle, merkezi yönetim vergileri üzerinden aldıkları ek vergilerden sağ-

lamaktadırlar. Bu vergiler başlıca aşağıdaki vergilerden oluşmaktadır:

Bunların son ikisi merkezi yönetim tarafından tahsil edilip, yerel yönetimlere geri verilir. Kaldırım ve meydan harcı, otlak harcı, mezarlık harcı, reklam harcı gibi çeşitli harçlar da yerel yönetimlerin önemli gelir kaynakları arasında yer almaktadır. Yerel yönetimler ayrıca, gelir ve kurumlar vergisinin yüzde 20'sini, intikal vergisinin de yüzde 3'ünü tahsil etmektedirler. Kanun ayrıca yerel yönetimlere yaptıkları hizmetler karşılığında harç ve resim tahsil etmek yetkisi de vermiştir. Bu kuruluşlar gerçekleştirdikleri bayındırlık hizmetleri karşılığında şerefiye almak yetkisine de sahiptirler. Yerel yönetimlerin bu sayılanların dışındaki önemli gelir kaynakları emlak ve teşebbüs gelirleriyle devlet yardımlarıdır. Borçlanma yoluyla elde edebildikleri gelirler ise ihmal edilebilir niteliktedir.

Yerel yönetimlerin bütçelerinin uygulanabilmesi için idari vesayet makamı olan valinin onayı gerekmektedir.

5. YEREL YÖNETİMLERİN DENETİMİ

Belediye ve topluluklarla ilgili olarak devlet sadece organlarının, eylemlerinin, hukukiliğinin kontrolünü yapmaktadır. Bu kontrol, ister bir kişi (Başkan), isterse de kolektif bir organ (Meclis gibi) olsun bölge yönetimine bağlı olan “Kontrol Komitesi” tarafından yapılır. Kontrol Komitesi, Devlet Hukuk Konseyinden bir başkan ile bölgede görev yapan iki bölge kamu görevlisinden oluşur. Bölgede bu tür birden fazla komite varsa her birinin yetki alanı bölge yönetimi genel sekreteri tarafından belirlenir.

Belediyeler ve komünlerin bütün eylemleri 10 gün içinde bölgenin genel sekreterine gönderilmek zorundadır. Genel sekreter eğer bunların yasa dışı olduğunu düşünürse 15 gün içinde yukarıda bahsedilen Kontrol Komitesine gönderir. Bunun yanında yerel otoritenin eylemiyle meşru ilgisi olan her vatandaş da söz konusu komiteye başvurabilir. Kontrol Komitesinin aldığı kararlara karşı da taraflar İdare Mahkemesine gidebilirler.

İl Meclislerinin eylem ve işlemleri 15 gün içinde Bölge Genel Sekreteri vasıtasıyla Kontrol Komitesine götürülebilir. İl yönetimlerinin eylem ve işlemlerine bakan Kontrol Komitesi, bölgedeki her ilden olacak şekilde hakimler, il temsilcileri ve kamu görevlilerinden oluşmaktadır. Bunun yanında il yönetiminin eylemiyle meşru ilgisi olan her vatandaş da söz konusu komiteye 15 gün içinde başvurabilir. Bu durumda Komite 20 gün içinde karar vermek zorundadır. Yine aynı şekilde Valinin eylem ve işlemlerine karşı vatandaşların Bölge Genel Sekreterine 30 gün içinde başvurma hakkı var-

dır ve Genel Sekreterin başvurusu 60 gün içinde sonuçlandırması zorunludur. Söz konusu başvurular sonucu Kontrol Komitesi ve Genel Sekreterin kararlarına karşı ilgililerin idari yargıya gitme hakları da mevcuttur.

Yukarıda belirtilen yolların dışında, eylem ve işlem den etkilendiğini iddia eden her vatandaş yerel otoritenin eylem ve işlemi ile ilgili olarak iptal ve tazmin isteğiyle Yunanistan Yüksek İdare Mahkemesine başvurabilir. Bunun yanında “Vatandaş Ombudsmanı” vatandaşların şikâyetlerini soruşturabilir. Soruşturma sonunda Ombudsman yerel otoriteye gerekli isteklerde bulunabilir.

Son olarak da; kamu sektörü içinde genel kontrolden sorumlu tüm organlar, vatandaş istekleriyle ilgili değerlendirme yapıp yerel otoritelerden isteklerde bulunabilmektedir.

Kaynakça:

- Nadaroğlu Halil, Varcan Nezir, Yerel Yönetimler, 1. baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No:1650, Eskişehir, 2005.
- Toker Cem, “Danimarka Yönetim Sistemi”, İçişleri Bakanlığı Araştırma ve Etütler Merkezi, Dünyada Kamu Yönetimi Araştırma Projeleri.
- http://www.arem.gov.tr/proje/yonetim/Dunyada_Kamu_yon/danimarka.pdf
- http://en.wikipedia.org/wiki/Regions_of_Greece
- http://citymayors.com/government/greece_government.html
- http://en.wikipedia.org/wiki/Municipalities_of_Greece
- <http://tr.wikipedia.org/wiki/Yunanistan>
- <http://www.siyasaliletisim.org/index.php/dr-bahadr-kaleas/doc-dr-emre-bace/348-antik-yunan-kent-devletinde-demokrasi-deneyimi-ve-yerel-yonetimler.html>

Av. M.Lamih ÇELİK
Şanlıurfa Belediyesi
Hukuk İşleri Müdürü

Köy Mezarlığı

1. MEZARLIK YERİ SEÇİMİ KOMİSYONU

Köyde yeni bir mezarlık yapmak için il merkezindeki köyler valiliğe, ilçeye bağlı köyler ise bağlı oldukları kaymakamlığa müracaat etmesi gerekir.(m.6/2)

Köy muhtarının yaptığı müracaat üzerine kurulacak komisyon ilde ilgili vali yardımcısının başkanlığında il sağlık müdürlüğü, il çevre ve orman müdürlüğü, il müftülüğü, il bayındırlık ve iskân müdürlüğü, il kadaastro müdürlüğü, il tarım müdürlüğü ve mezarlık talebinde bulunan köy tüzel kişiliği temsilcisinin katılımıyla oluşturulur.(m.6/3)

Yeni bir mezarlık yapmak isteyen köy, ilçede ise mezarlık yeri seçimi komisyonu; kaymakamın başkanlığında; sağlık grup başkanlığı, ilçe tarım müdürlüğü, ilçe müftülüğü, ilçe kadaastro müdürlüğü temsilcileri ile il çevre ve orman müdürlüğünce görevlendirilecek personel ve mezarlık talebinde bulunan köy tüzel kişiliği temsilcisinin katılımıyla oluşturulur. (m.6/4)

Oluşturulan Mezarlık yeri seçimi komisyonu raporunu il veya ilçe umumi hıfzıssıhha kurullarına sunar.(m.6/6) Komisyon raporunda bir mezar yerine mükerrer defin ne kadar zaman sonra yapılabileceğini mezarlık yerinin tespiti esnasında 5 se-

neden az olmamak üzere belirlenir.(m.39/4)Umumi hıfzıssıhha kurulu, komisyonun raporuna göre teklif edilen alanın mezarlık yeri olarak kullanımının uygun olup olmadığına karar verir.

Umumi hıfzıssıhha kurulunun teklif edilen alanın mezarlık yeri olarak kullanımının uygun olduğuna dair görüşü verilmesi halinde, köy tüzel kişiliği tapu tescilini mezarlık alanı yaptıktan sonra, alanı mezarlık olarak kullanabilecektir. Eğer Umumi hıf-

zıssıhha kurulu uygun değildir sonucuna varırsa o alan mezarlık olarak kullanamaz. Mezarlık yeri seçimi komisyonu raporunda ve Umumi hıfzıssıhha kurulu kararında yer alan mesafe şartları muhtarlık tarafından karar defterlerinde kayıt altına alınır .(m.6/6) Uygun görüş verilerek mezarlık yeri olarak seçilen alanlar, tapu tescili yapılmadan mezarlık olarak kullanılmaz.

Sihhi açıdan mezarlık yer seçimi kriterlerinin tespiti ve ölümden define kadar bütün iş ve işlemlerin usul ve esaslarını belirlemek amacı ile hazırlanan Mezarlık Yerlerinin İnşası ile Cenaze Nakil ve Defin İşlemleri Hakkında Yönetmelik 19 Ocak 2010 Tarihli ve 27467 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlandı. Bu yönetmelik esas alınarak köy mezarlıkları ile ilgili yasal düzenlemeleri ele alıp inceleyeceğiz;

2. MEZARLIK ALANI TESPİT EDİLİRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR

Mezarlıklar, ölülerin gömülmesine terk ve tahsis edilen yerlerdendir.¹ Mezarlıkların temel işlevi, ölü bedenlerin kamu sağlığını tehlikeye atmadan toprağa dönüşümün sağlandığı alanların olmasıdır. Ayrıca, geride kalanlar için ziyaret, hatırlama ve sembol alanlarıdır.²

Mezarlık yerinin seçimi yapılırken su kaynaklarına³, yerleşim yerine ve insanların iskanına mahsus meskenlere mesafesine, hakim rüzgarın yönü (yerleşim sahalarına doğru olmamalı), bölgenin coğrafi, jeolojik, meteorolojik şartları, arazi ve ulaşım imkanları gibi şartlar da göz önüne alınır.(m.6/1) Ayrıca hakim rüzgarların ve akarsuların yerleşim yerinden gittiği yönde ve ulaşım yolları ile münasebeti kolay olan yerlerde olması zorunludur.

Çukur veya bataklıklara ve su birikintilerinin olduğu yerlere mezarlık yapılmaz. Bu hususta hafif meyilli düzlükler tercih edilir. Çünkü eğim derecesinin kuvvetli olması halinde erozyon başta olmak üzere ulaşım ve çeşitli eklentilerin yapılmasında zorluklar ortaya çıkar.

Toprağın jeolojik vasıfları, gömülecek cesetlerin ayrışmasına müsait, su ve havanın geçmesine izin verecek şekilde küçük taneli olmalıdır. Çok gevşek zeminli araziler, kayalık ve çok sert zeminli araziler uygun değildir. Bu maksatla kumlu, az miktarda kireçle karışık topraklar uygundur.(m.5) Benzer şekilde toprak zeminler, kum, çakıl karışımı olan alüvyon zeminler mezarlık için uygundur. Eğer toprakta yeterli nem ve ha-

valandırma yoksa organik yapının parçalanması gecikir. Eğer koşullar elverişli ise 3 yıl içerisinde tüm organik yapı eriyerek geriye sadece iskelet kalır. Bu tip mezarlık alanlarında 5 yıl sonra ikinci gömme yapılabilir.⁴ Ancak bu özelliğe sahip olmayan topraklarda süreç çok uzayabilir, hatta kurutucu etki yapan topraklarda mumyalaşma söz konusu olur. Toprağın cesedi ayrıştırma süresi 5 yıldan az olmamak üzere mezarlık yeri seçimi komisyonunca belirlenir. Genel bir ilke olarak eğimi yüzde 15'in üzerinde olan alanlar mezarlık yeri olarak seçilmemelidir. Kuzeye bakan alanlarda cesedin çürümesi daha geç olacağından güneye bakan alanlar seçilmelidir.

Mezarlık yerinin büyüklüğü yönetmelikte belirtilen formüle göre mezarlık yeri seçimi komisyonunca belirlenir.

Mezarlık alanının büyüklüğü şu formüle göre hesaplanır;

Madde 11 – (1) Mezarlık olarak belirlenecek alanın asgari genişliği; “Mezarlık alanı = (o beldenin senelik en az ölüm miktarı x toprağın cesetleri tam olarak ayrıştırma müddeti (yıl) x 3.50 m²) + yollar için ayrılan alan + aile mezarlıkları için ayrılan alan + mezarlık içinde yapılacak tesisler için ayrılan alan” hesaplama-sıyla bulunur. Toprağın cesedi ayrıştırma süresi mezarlık yeri seçimi komisyonunca belirlenir.

Bir ölünün mezarlık alanı dışındaki bir yere gömülmesi halinde Türk Ceza Kanunu’nun 196’ncı maddesine göre; gömen veya gömdüren kişi, altı aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

¹ İngilizce’deki mezarlık/cemetrey sözcüğü eski Yunanca’daki “koimetirion”dan gelir; bunun sözlük anlamı ise “yatakhane” demektir.

² Aysel Uslu, “Çevreye dost mezarlık(ekolojik mezarlık)planlama yaklaşımları ve dünya kentlerinden örnekler” Uluslararası ileri teknolojiler sempozyumu(IATS’09), 13-15 Mayıs 2009, Karabük, Türkiye (Ekolojik mezarlık, ölü bedenlerin doğaya dönüşümü en kısa zamanda sağlayacak ve kirlitici unsurları içermeyecek gömü yöntemleri ve mezarlık planlama anlayışını ifade etmektedir. Ekolojik mezarlıklarda ölüler tabut ile gömülecekse; çözünebilir malzemeden bambu, mukavva tabut kullanılmakta veya tabutsuz olarak doğrudan toprağa gömü yapılmaktadır.)

³ m..7/a) Mezarlıklar, insanların içme ve kullanma suyunun temini amacıyla yapılmış kuyu, göl, gölet, baraj gibi su kaynaklarından arazinin meyil durumu, mezarlığın kapasitesi ve toprağın yapısına göre, killi topraklarda en az 150 metre, kumlu topraklarda ise en az 250 metre mesafede kurulabilir. İçme ve kullanma suyu temin edilen havzaların 31/12/2004 tarihli ve 25687 sayılı Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği’nin 17 ve 18’inci maddelerinde belirtilen mutlak ve kısa mesafeli koruma alanlarında mezarlık yapılamaz.

⁴ İkinci defin önceki ölünün kemikleri dikkatlice bir kenara toplandıktan sonra yapılmalıdır.

3. BİR MEZARIN EBATLARI (m.14);

- Bir mezarın uzunluğunun 2 metre, eninin 80 santimetre, derinliğinin en az 1.5 metre olması,

- Hazır beton mezarların cenaze defninden sonra koku çıkışını önlemek için üzerleri en az 60 santimetre toprakla örtülebilecek şekilde inşa edilmesi,⁵

- İki mezarın yan yana aralığı, baş ve ayak taraflarından birbirine mesafesi, küçük ve muntazam bir yol teşkil etmek üzere 50 santimetre olması,

- Yedi yaşına kadar olan çocuklara mahsus mezarların aynı ada içerisinde 1 metre uzunluğunda, 50 santimetre eninde ve en az 1.5 metre derinliğinde olması gerekir.

4. MEZARLIKLARIN İÇ DÜZENLEMESİ (m.12)

- Mezarlığın etrafı duvarla çevrilir⁶

- Mezarlığın büyüklüğüne göre, kapıdan itibaren geniş bir yol bulunur.

- Kapıdan itibaren mezarlık duvarının iç tarafını doğalaşacak bir yol bırakılır.

- Mezarlık, lüzumu kadar yol ve küçük yollarla muntazam adalara ayrılır.

- Mezarlıklarda kar ve yağmur sularının birikmesini engelleyecek suyolları yapılır.

- Cenaze namazı kılınabilecek uygun bir yer ve musalla taşı bulunur.

- Mezarlar, mezarlıklardaki adacıklar içinde ve muntazam hatlar üzerinde sıralanır ve mezarlara birbirini takip eden bir sıra numarası verilir.

- Mezarlık dahilinde en geniş yolun ve ikinci derecede yolların iki tarafı ağaçlandırılır.⁷

Mezarlık Yönetmeliği'nin 7'nci maddesine göre; Mümkün olan yerlerde mezarlık içerisine kadar borularla su getirilip çeşme yapılır. Mümkün olmayan yerlerde mezarlık sınırından en az 250 metre uzakta kuyu açılarak su getirilir. Hidrolojik ve hidrojeolojik şartların gerektirdiği hallerde, il hıfzıssıhha kurulunun da kararı alınmak suretiyle bu mesafe 100 metreye kadar kısaltılabilir. Mezarlıklar içinde kuyu açılmaz.

5. MEZARLIKLARIN MÜLKİYETİ

Yasalarımıza göre bir şahsın, derneğin veya caminin mezarlığı olamaz.⁸ Nitekim yeni yönetmeliğe göre de; Umumi mezarlıkların mülkiyeti, belediye bulunan yerlerde belediyelere, köylerde ise köy tüzel kişiliklerine aittir. Bu yerler satılamaz ve kazandırıcı zamanaşımı zilyetliği yolu ile iktisap edilemez.(m.8/1)

Mezarlık yönetmeliğine göre artık mezarlıkların tapu kaydı ve tescilinin yapılması gerekmektedir. Uygun görüş verilerek mezarlık yeri olarak seçilen alanlar, tapu tescili yapılmadan mezarlık olarak kullanılmaz.(m.6/6)

⁵ "Definde bulunan kişilerin kabir üzerine üç avuç toprak atarak birincisinde "sizi topraktan yarattık" ikincisinde "sizi tekrar toprağa iade edeceğimiz" üçüncüsünde "sizi bir kez daha topraktan çıkaracağız " demeleri müstehaptır. Kabrin topraktan iki karış yükselttilip, deve hörgücü yapılmaması gibi yapılması menduptur. Kabrin üzerine su dökülebilir."(Cenaze hizmetleri Rehberi/Diyanet başkanlığı yayınları/cep kitapları 76 s.52)

⁶ 3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkındaki Kanun m. 2

⁷ Ünlü Fransız yazar ve seyyah Gerard de Nerval, İstanbul mezarlıkları hakkında şunları söylüyor: "Boğaz'da son derece güzel ve serin bir yer-deyiz. Buranın bir mezarlık olduğunu söylememe ihtiyaç yok sanırım. İstanbul'un bütün güzel yerleri, gezilecek ve zevk alınacak sahaları mezarlıklardır. Bakıyorsunuz yüksek ağaçların arasında, şuradan buradan güneş ışınlarının sızıp renklendirdiği, sıra sıra beyaz hayâletler var. Bunlar bir insan yüksekliğinde, mermerden yapılmış mezar taşlarıdır. Başları sarıktı, üzerleri yazılı mezar taşlarıdır. Sarığın biçimi, ölü-nün hayattayken işgal ettiği mevkii, sosyal seviyesini veya mezarın yapılış tarihini belli ediyor. Kadınların mezarlarında da sütun taşlar var. Fakat bunlarda, baş yerinde gül veya demet şeklinde bir süs bulunuyor. Kabartma veya oyma şeklinde çiçeklerle süslenmişler.(Osmanlı Mezar Taşlarının Dili-Talha Uğurluel - Sızıntı Dergisi)

⁸ Yargıtay 16. HD T. 18/04/2002 E. 2002 / 003097 K. 2002 / 3274

Yönetmeliğin geçici 1'inci maddesinde "Tapu kaydı ve tescili olmayan mezarlıkların kesin sınırları tespit edilir, yönetmeliğin yayımlandığı tarihten itibaren 1 yıl içinde köy ihtiyar heyeti tarafından tescille esas olacak haritaları yapılır veya yaptırılır, bu haritaların teknik kontrolü ve tescili Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün tescil mevzuatı çerçevesinde yapılır."düzenlemesi yer almaktadır.

6. MEZARLIKLARIN BAKIM VE ONARIMI

Mezarlıkların İdare ve nezaret görevi, içerisinde bulunduğu kamu kuruluşuna aittir.⁹ Nitekim yönetmelikte, mezarlık alanlarının, tesis edilmesi, işletilmesi, işlettirilmesi, düzenlenmesi, iyi bir halde muhafazası, etrafının hayvanların girmesine mani olacak şekilde uygun duvarla ve çitle çevrilmesi, duvarların bakımlı halde bulundurulması, güneşin girmesine ve hava cereyanına mani olmayacak tarzda ağaçlandırılması ve çiçeklendirilmesi, gerekli her türlü bakım, onarım ve temizliğin yapılması köy muhtarlıklarınca sağlanır. İhtiyaca göre birden fazla mezarlık tesis edilebilir. Birbirine sınır olan köyler için ortak bir mezarlık yapılabilir. Düzenlemesine yer verilmiştir.(m.9)

442 sayılı Köy Kanunu¹⁰'nun köylünün yapması gereken mecburi işlerini sıralayan 13'üncü maddesinin 16'ncı fıkrası şöyledir ;

- Köy yollarının ve meydanının etrafına, köyün içinde ve etrafındaki su kenarlarına, mezarlıklara ve mezarlık ile köy arasına ağaç dikmek. (Köylü her sene adam başına en az bir ağaç dikecek ve bu ağaç tamamen tutup yeşilleninceye kadar ağaca bakacak ve yeni dikilmişlere hayvanların sürünerek ve kemirerek zarar vermesinin önünü almak için etrafına çalı çırpı sarıp muhkemce bağlıyacaktır.)

Köylünün isteğine bağlı işleri sıralayan 14'üncü maddenin 4'üncü fıkrası şöyledir;

Mezarlık yönetmeliğine göre artık mezarlıkların tapu kaydı ve tescilinin yapılması gerekmektedir. Uygun görüş verilerek mezarlık yeri olarak seçilen alanlar, tapu tescili yapılmadan mezarlık olarak kullanılmaz.(m.6/6)

- Köy mezarlığının köyden ve caddeden uzak bir yerde, suların geldiği tarafta değil, akıp gittiği tarafta olmasına çalışmak ve etrafını duvarla çevirerek içersine hayvan girmesinin önünü almak ve mezarlığa gübre süprüntü dökmemek, mezarlara iyi bakmak;

3998 sayılı Mezarlıkların Korunması Hakkındaki Kanunu'nun 3'üncü maddesine göre; köy muhtarlıkları, mezarlıkların etrafını duvarla çevirmek, ağaçlandırıp çiçeklendirmek ve gerekli her türlü bakım ve onarımı yaparak korumak zorundadırlar. Köy muhtarlıkları bu hizmetleri yerine getirebilmek için gerekli ödeneği her yıl bütçelerine koyarlar. Ayrıca İl Özel İdareleri büt-

çelerine de köy mezarlıklarına sarfedilmek üzere bu maksatla ödenek konur ve bu hizmetleri muntazam olarak yürütebilmek için yeterli personeli görevlendirirler. Köy bütçelerini tasdiğe yetkili makamlar gerekli ödeneklerin bu idarelerin bütçelerine konulup konulmadığını araştırırlar.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu¹¹'nin 153'üncü maddesine göre "mezarlara, mezarlıklardaki tesislerle, mezarlıkların korunmasına yönelik olarak yapılan yapıları yıkmak, bozmak veya kırmak suretiyle zarar veren kişi, bir yıldan dört yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu yerleri kirletenler ise üç aydan bir yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır."

1593 Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 220'nci maddesine göre; "Defin kayıt defteri tutması" gerekmektedir. Yönetmelik ekinde bir örneği verilen mezarlık defterinde; gömülen cenazelerin; adı soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, baba adı, doğum tarihi, ölüm tarihi, adresi, ölüm sebebi, cenaze gömme izin belgesi numarası ve hangi numaralı mezara gömüldüklerini gösterir, bu yönetmeliğin ekinde yer alan Ek-5'deki mezarlık defteri tutulacaktır.(m.15)"

⁹ Yargıtay 8. HD 30.9.1991 T. E. 1991/13606 K. 1991/13019

¹⁰ Resmi Gazete: 7 Nisan 1340 - Sayı: 68

¹¹ Resmi Gazete : 12 Ekim 2004 - Sayı: 25611

Mezarlık yönetmeliğine göre; “Mezarlıklara sabahleyin saat sekizden akşam gün batıncaya kadar ölü gömülebilir. (m.39) Bu saatler dışında, zorunlu sebepler haricinde cenaze gömülemez. Zorunlu sebebin tayini köy muhtarına aittir.”

Adli tiptan ve diğer resmi dairelerden gelen kimliği belirsiz cenazeler dahil olmak üzere yetkili ve görevli makamlardan gömme izin belgesi alınmayan cenazeler mezarlığa kabul ve defin edilemez. (m.39/5-1593 sayılı yasa 215.md) “215’inci maddede zikredilen defin ruhsatıyesı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu’nun 32’nci maddesine göre 143 TL para cezası verilir.” (1593 sayılı Yasa 299.md)

Gömme izin belgesi verilmesini, ölüm, resmî sağlık kurumlarında gerçekleşmiş ise, sağlık kurumunca düzenlenir ve kurumun müdür veya baştabibi tarafından tasdik edilir.

Ölüm, özel sağlık kuruluşlarında gerçekleşmiş ise, tabibin verdiği gömme izin belgesi varsa bu belge belediye tabibi, yoksa sağlık ocağı hekimi tarafından tasdik edilmek şartıyla geçerli olur.

Ölümün sağlık kurumları dışında gerçekleşmesi durumunda gömme izin belgesi cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, yoksa sağlık ocağı hekimi tarafından, bunların bulunmaması halinde gömme izin belgesi görevlisi tarafından verilir. Gömme izin belgesi görevlisi bulunmayan yerlerde ise, bu belge jandarma karakol komutanları veya köy muhtarları tarafından verilir.(m.16)

Köy muhtarı ölüm olayını meydana geldiği tarihten itibaren, on gün içerisinde nüfus müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdürler.¹²

7. CENAZELERİN NAKLİ

Köy muhtarlıklarının, cenazelerin yıkanması, kefenlenmesi, tabutlanması ve belirli bir süre muhafaza

zası için nüfus yoğunluğuna göre gerekli olan adette cenaze hazırlama yerleri yapmaları zorunludur.(m.13)

Cenaze hazırlama yerleri asgarî aşağıdaki vasıfları taşımak zorundadır:

a) Cenaze yıkama ve hazırlama yerleri tabandan itibaren en az 2 metre yüksekliğe kadar kolay yıkanıp kir barındırmayacak bir maddeyle kaplanır,

b) Yıkama için kullanılacak suyun ısıtılacağı uygun ısıtma tertibatı bulunur,

c) Cenaze yıkama yerlerinden ortaya çıkacak atık suların sıhhi bir şekilde kanalizasyon tertibatına veya fosseptik çukuruna atılması sağlanır.

Mevcut yerler bu şartları taşımyorsa en geç 2 yıl içinde köy muhtarlığı tarafından uygun hale getirilir. (geçici madde 2)

Köylerde cenaze yıkanması, kefenlenmesi ve tabutlanması için köy ihtiyar heyetince uygun bir yer tesis edilir. Cenaze köy ihtiyar heyetinin temin edeceği bir gassal tarafından yıkanır, kefenlenir ve tabuta konulur. (m.26) Kadın cenazeler için görevli kadın gassal yoksa köy muhtarlığı tarafından kadın gassal temin edilir.

Köy mezarlıklarından başka bir mezarlığa nakil amacıyla cenaze çıkarılabilmesi için ise, mülki idare

amirince görevlendirilecek sağlık görevlisinin uygun görüşü alındıktan sonra muhtarlıkça izin verilmesi gereklidir. (m.41/2)

Bir köyden başka bir yerleşim yerine cenaze nakli için kullanılacak araç köyün bağlı bulunduğu mülki amirlikçe tedarik edilir.(m.29/2)

Başka yerleşim yerine cenaze nakledecek araçlar, soğutma tertibatı ile donatılmış olmalıdır. Ancak, soğutma tertibatı bulunan özel tabut bulunması halinde veya cenazenin bozulma ihtimali bulunmayan kısa mesafeli nakillerde araçta soğutma tertibatı bulunması mecburi değildir.(m.30/1)Bir defada birden fazla cenaze nakli yapılabilir.(m.30/2)

Fakir cenazelerin şehir dışı nakilleri, mahallî imkânlar ölçüsünde mülki amirce sağlanır.(m.33)
Fakir veya kimsesiz cenazeler; köy muhtarlıklarınca herhangi bir ücret alınmadan kaldırılır, yıkattırılır, kefenlenir ve gömülür. (m.25)

¹² 5490 Sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu(RG: 29 Nisan 2006 - Sayı: 26153) 3’inci madde

İl dışına nakledilecek cenazeler için, köy muhtarından cenazelerin fenni usullere uygun olarak tabutlandırıldığı bilgisini de içeren, bu yönetmeliğin ekinde yer alan EK-3'teki cenaze yol izin belgesi alınır. (m.32-m.34)

Bulunduğu yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine nakledilecek cenazelerin; yolda cenazeyi sarsmayacak, koku ve sıvı akıntısına izin vermeyecek şekilde iç yalıtımı yapılmış nakil tabutu ile taşınması gereklidir. Nakle izin verecek görevlilerce, bu tarzda tabutlanmayan cenazelerin başka yerleşim yerine nakline izin verilmez.(m.27)

Fakir cenazelerin şehir dışı nakilleri, mahalli imkânlar ölçüsünde mülki amirce sağlanır.(m.33) Fakir veya kimsesiz cenazeler; köy muhtarlıklarınca herhangi bir ücret alınmadan kaldırılır, yıkattırılır, kefenlenir ve gömülür.(m.25)

Bulaşıcı veya salgın bir hastalıktan öldüğünden şüphelenilen cenazelerden tabip tarafından gerekli görülmesi durumunda örnek alınabilir, bu cenazelere otopsi yapılabilir.(m.40) Kolera, veba, çiçek, şarbon, cüzam (ve lekeli humma) ve ruam hastalıklarından vefat edenlerin, vefatlarının üzerinden bir sene geçmeden bulunduğu beldeden yurtiçi veya yurtdışındaki başka bir beldeye nakli yasaktır. (m.36-m.41 “Bu

tür bulaşıcı hastalıktan ölenlerin cesetlerinin yıkanması sırasında önemli sağlık tehlikeleri bulunmaktadır. Bu cesetlerin yüzde 5 asit fenik vb. çözeltilere batırılmış kefenlere sarılarak gömülmesi gerekmektedir.”¹³

Adli otopsi amacıyla yetkili makamlarca cenazenin mezardan çıkarılması halinde belediyeye veya köy muhtarlığından çıkarmak için izin alınmaz sadece bilgi verilir.(m.42)¹⁴

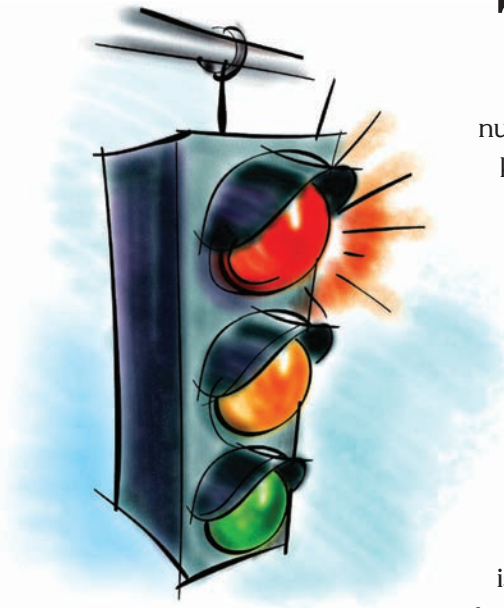

¹³ Doç.Dr.Çağatay GÜLER & Zakir ÇOBANOĞLU, Mezarlık tesisi, ölü defin ve nakil işleri, Çevre sağlığı Temel kaynak dizisi Cilt:20, Ankara 1996, Sağlık Bakanlığı yayını

¹⁴ 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (RG: 17 Aralık 2004 - Sayı: 25673)

Madde 87.- (4) Gömülmüş bulunan bir ceset, incelenmesi veya otopsi yapılması için mezardan çıkarılabilir. Bu husustaki karar, soruşturma evresinde Cumhuriyet savcısı, kovuşturma evresinde mahkeme tarafından verilir. Mezardan çıkarma kararı, araştırmanın amacını tehlikeye düşürmeyecekse ve ulaşılması da zor değilse ölüünün bir yakınına derhal bildirilir.

Trafik Kontrol İşaretlerinin Fonksiyonelliği

Trafik insan yaşamında, yüksek katılımlı tehlike alanlarından biri olan, kendine özgü akış ve düzeni olan sistemli bir faaliyettir. İçerdiği tehlikenin büyüklüğü ile doğan sonuçların etkileri düşünüldüğünde, bu alana, yani trafik aktivitesine katılmak için, bilim, teknik ve hukuk üçlüsü, sürücü, yaya, yolcu, araç ve seyir için belli kurallar öngörmüştür. Bu yüzden trafik bir kurallar düzenidir. Kurallar ise, güvenlik, düzen ve adalet için vardır. Bilim, teknik ve hukuk gerçeğine dayanarak, kişi, toplum ve devlet bağlamında, trafik işaretleri, aldıkları anlamın aktif unsurları olarak sorumluluklarını temsil ederler.

Karayolu üzerinde trafik işaretleri özel konumlandırılmış yerlerinde dururken konuşlandırma amaçlarına uygun olarak temsil ettikleri vazife gereğince bir iş, görev yaparlar. Yaptıkları bu iş, görev ya da başka bir adlandırma ile **fonksiyon** trafik işaretinin varlık sebebidir. Dolayısıyla trafik işareti aynı zamanda bir işi, görevi de temsil eder ve oluşturur. Trafik işaretlerinin genel fonksiyonları; düzen, güvenlik, yönetme, iletişim ve sorumluluk için

vardır. Bu fonksiyonları yerine getirmek üzere dizayn edilerek konuşlandırılmaktadır. Özel fonksiyonlar da, Trafik İşaretleri Elkitabında yer alan her bir işaretin ayrı anlam ve mesajı içermesi fonksiyonudur. Açıklanan nedenlerle işaretler trafiğin belkemiği, etkin faktörüdür. Onlarsız bir trafik asla düşünülemez. Bağlılık, bağlımlılık ve tamamlayıcılık özellikleri gösterirler (Aşkan, 2005:1-5).

Bu çalışmada, trafik kontrol işaretlerinin dizaynından sürücülerin hizmetlerine sunulmasına kadar olan faktörler incelenmiştir. Bizzat mühendisler tarafından dizayn esnasında göz önünde bulundurulması gereken hususlar, çevresel faktörler gibi mesaj iletimini etkileyen dış faktörler ve son olarak da farklı kültür, yaş ve cinsiyette olan insanların mesaj algılamadaki farklılıkları (insan faktörleri) olarak üç ana başlıkta toplanmıştır. Çalışmanın sonunda oluşturulmuş bir kontrol formu ile de Ankara ili yollarında araştırma yapılarak mevcut işaretleme çalışmalarından örnekler sunulmuştur.

1. KURAMSAL TEMELLER VE KAYNAK ARAŞTIRMASI

1.1. Göndericinin Mesaj Dizaynı

Trafik kontrol işaretlerini etkileyen faktörler konusundaki çalışmalar, işaretlerin görünebilirlik karakterlerini düzenleyip geliştirilerek estetik ve çekicilik katma üzerinde yoğunlaşmıştır. Bir işaretin görüntüsel olarak etkili olabilmesi için fark edilebilir olması, okunabilir olması ve anlaşılabilir olması gerekmektedir (Khavanin, 2001:2). Göndericinin mesaj dizaynı, bizzat trafik işaretlerini hazırlayan kişilerin dizayn ederken göz önüne alacakları prensipleri belirlemektedir. Bu maksatla bir trafik işareti dizayn edilirken asgari aşağıdaki kriterleri sağlamalıdır (Khavanin, 2001:6);

- Okunaklılık
- Okunabilirlik
- Anlaşılabilirlik
- Göze Çarpıcılık

Sürücüler, bir işaretin anlamını doğru olarak anlayabilmesi için, işareti açıklayan ifadeleri tanımalı veya okuyabilmeleri gerekmektedir. Sürücülerin, işaretleri açıklayan terimleri anlayabilme kabiliyetleri **okunaklılık** olarak bilinir. Forbes (1972)'a göre okunaklılık kelimesi, işaretin üzerindeki kelimenin tanımlanması olarak kabul edilmiştir. Okunaklılığı, işaretin okuma zamanının sınırlı olduğu sade okunaklılık ve hızlı göz atma koşullarının kullanıldığı göz atma okunaklılığı olarak analiz etmiştir. İşaretin okunaklılığını etkileyen en önemli kavramların başında kullanılan harf boyu, arka zeminin kontrastlığı ve zemin parlaklığı vardır (Forbes, 1972:218-220).

Okunaklılığı etkileyen konuların başında harf vardır. Kullanılan harfin şekli, boyu, genişliği, sitili işaretin okunaklılığını doğrudan etkiler. Yapılan araştırmalar, harflerin boyunun arttırılarak okuma mesafesinin de arttırılabileceğini göstermiştir. Ancak boyu iki katına çıkarmak okuma mesafesinin de iki kat artacağı anlamına gelmemektedir. Harf boyları büyüdükçe okunaklılık katsayısı da düşmektedir

(Synthesis on The Legibility..., 2005:3). Çizgi kalınlığı ve kalınlığın yüksekliğe oranı önemli bir faktördür. Bu oran yaklaşık 1/6 ile 1/10 arasında olmalıdır (Rennilson, Schell, 1988:35). Kullanılan harflerin büyük küçük olması da bilim adamları tarafından üzerinde tamamen anlaşılmış bir konu değildir. Her ne kadar büyük harflerin daha yüksek olmasından dolayı daha fazla okunaklı oldukları düşüncesi hakim olsa da en verimli okuma şekli büyük ve küçük harflerin ortak kullanılmasıdır (Rennilson, Schell, 1988:40-41). Büyük küçük harflerden ayrı olarak harflerin yüksekliği ve kalınlığı da okunaklılığı etkiler. Genellikle yüksek ya da kenar kalınlık oranları 6:1'den 8:1'e kadar beyaz zeminde siyah harfler için yeterlidir. 8:1 den 10:1'e kadar siyah zeminde beyaz harfler için yeterlidir (Sanders, McCormic, 1987:135). Okunaklılığı arttırmanın bir diğer yolu da sembollerin trafik kontrol işaretlerinde kullanılmasıdır. Jacobs et al (1975) sembolik ve alfa nümerik işaretlerin okunaklılığını karşılaştırmış ve sembolik işaretlerin okunabilirlik mesafesinin ortalama alfa nümerik işaretlerinininkinin iki katı olduğunu göstermiştir (Işık, 1998:32-34).

Trafik işaretleri potansiyel bir tehlikeyi açık bir şekilde tanımlamalıdır. Tanımlanan tehlike işaretleri de sürücüler tarafından kolaylıkla **okunabilir ve anlaşılmalıdır**. Uyarının etkili olabilmesi ve sürücü tarafından kolaylıkla anlaşılabilmesi için gönderilen mesajın iyi dizayn edilerek, sürücü tarafından kolaylıkla okunması sağlanmalıdır (Hawkins, 1993:20). Sürücüler tarafından okunup anlaşılan işaretler de aynı zamanda güven duyulan işaretlerdir. İşaretlere olan güven sürücülerin, trafik kontrol işaretlerinin sahip olduğu mesajın doğruluğuna inanması ve onlara tepki verme derecesidir. Böylelikle sürücüler potansiyel tehlikelere karşı gerekli tedbirleri alabilirler. Etkin dizayn edilmiş bir işaret sürücüler tarafından en çok reaksiyon gösterilen işarettir. Gereksiz hazırlanmış trafik işaretleri, ulusal düzeyde farklılık gösteren işaretler, yanlış işaret kullanımı ya da bir tehlikeyi belirlemek için gereğinden fazla işaret kullanımı gibi sebeplerden do-

layı sürücülerin işaret sistemlerine güvenilirlikleri azalmaktadır.

Mühendisler tarafından trafik kontrol işaretlerinin üretim aşamasında dikkat edilecek en önemli konu da işaretlerin **göze çarpıcılığıdır**. Göze çarpıcılık, görsel kontekste varlığın fark edilebildiği ya da görüldüğünü kanıtlayan bir sıfattır. Bir objenin niteliği ya da ışık kaynağının çevrede belirgin olarak göze çarpması olarak tanımlanır (International Lighting Vocabulary, 1987:85-86). Bir trafik işaretinin yakın bir çevreden göze çarpması ve sürücünün dikkatini çekme yeterliliği, o işaretin belirginliği olarak tanımlanır. Arka plandaki görsel karışıklığın miktarı, işaretin belirginliği konusunda önemli bir etkiye sahiptir. Kullanıcı tarafından görünmeyen bir uyarı dolayısıyla etkin değildir. Bu sebepten, bir uyarı işareti açıklıkla görünmelidir. Buda, işaretin çevresinde onu ayrı tutarak ve kullanıcının dikkatini çekecek şekilde dizayn edilmesi ile sağlanır. İşaretlerin net görünürlülüğün hafızada kalabilirliği ve okunaklılıkla alakalı bazı dizayn özellikleri yani **rengi, şekli, geri yansıtıcı malzemelerin kullanımı, ebatlar ve yerleştirmeleri** önem kazanmaktadır.

Renk, trafik işaretlerinin göze çarpıcılığı arttırmakta önemli bir öğedir. Sürücülerin tehlikeli durumlardan haberdar edilmesi için kullanılan renk standartları oluşturulmuştur. Kırmızı rengin genel uyarı sisteminde en ciddi potansiyel tehlikeleri göstermede kullanılması buna bir örnektir. **Geometrik şekiller** de renkler gibi genel olarak tehlikeli mesajların özel bir türünü sürücülere bildirmek için kullanılırlar. Trafik işaretlerinin gözden geçirilmiş prensipleri, bir uyarı işaretinin dizaynı için belirli kuralları ihtiva eder. Bu kurallar etkili bir trafik işareti için standartların oluşmasını sağlar (Üçgen geometrilere sahip işaretlerin tehlike uyarı guruplarında kullanılması gibi) (Hawkins, 1993:55). Standart işaret şekilleri ve büyüklükleri sürücünün bir işaretin genel kategorisinin çok uzak mesafeden tanınmasına yardım etmek amacıyla. Bu maksatla uyarıcı işaret şekilleri ve ebatları sürücü ile iletişimde büyük bir öneme sahiptir (Hawkins,

1993:68). Standart geometrik şekillerle tehlike kategorilerine ayrılıp sürücüler açısından gece ve gündüz rahatlıkla fark edilebilecek büyüklükte dizayn edilmiş trafik işaretlerinin sürücülerin rahatlıkla görülebilecekleri yerlere **yerleştirilmesi** gerekmektedir. Bir işaretin fark edilebilir olması için yerleştirme, işaretlerin, sürücünün görüş çizgisinden ne kadar uzakta yerleştirilmesi gerekliliğinin bir tanımlamasıdır (Carlson, 2002: 1-2).

İşaretlerin göze çarpıcılık faktörlerinin sonuncusu da **geri yansıtıcı işaret malzemelerinin** kullanılmasıdır. Trafik işaretlerinin gece şartlarında okunması ve tanınmasında işaretlerin geri yansıtıcı malzemelerden yapıp yapılmadığı büyük önem arz etmektedir. Reflektif malzemeler, ışığı, kaynağı yönünde geri yansıtma özelliğine sahiptirler. Bu malzemelerle dışarıdan ek bir ışıklandırmaya gerek duyulmadan trafik işaretinin gece görünürlüğü sağlanabilmektedir. Kullanılan malzemelerin cinsine göre araçlardan çıkan ışığın geri

yansımaya oranlarında da değişiklikler olmaktadır. Kullanılan malzemelerin nitelikleri, cam kristalleri ve parlayıcı lensler, dikkate alınarak araçların farlarından çıkan ışık huzmeleri levhalara çarpar ve belirli açılarla sürücüye geri döner. Geri dönen ışık miktarı, kullanılan malzemeye, işaretin sürücüye göre açısına ve ışığın yoğunluğuna göre değişir (Carlson, 2002:17-20). Üç tip geri yansımaya prensibi vardır. Bunlar aynamsı yansımaya, yayılma ve reflektif malzemelerde kullanılan geri yansımadır (Bildstein, 2001:7). Trafik işaretlerinde kullanılan geri yansıtıcı malzemeler özel hazırlanmış olan yansıtıcı yüzeylere sahip cam boncuklar ya da prizmatik reflektör denilen küp köşelerden oluşur.

Küp köşe geri yansımaya sistemi, iç yansımının sonucunda ışığın yansıtıldığı iç yüzeyden geri yüzeye, buradan da son yüzey olan ışık kaynağına döner. Küresel geri yansımada, gelen ışık bükülür ve yansıdığı yüzeye geri dönerek gider (Bildstein, 2001:14).

1.2. Mesaj İletimini Etkileyen Faktörler

Mühendisler tarafından dizayn edilip de sürücüler için yollara dikilmiş trafik kontrol işaretlerinin etkinliği ne tesir eden pek çok sebep bulunmaktadır. Çok iyi di-

zayn edilmiş bir işaret çok etkin bir işaret demek değildir. İşaretlerin **aydınlatılması**, maksimum mesafeden okunabilmesi için **yerleştirme**, **görsel kirlilik** ve sis, nem, çamur gibi pek çok **çevresel sebepler** işaretlerin görünürlüğünü etkileyen faktörlerdendir.

Yerleştirme, mesaj iletimini etkileyen faktörlerin başında gelir. İşaretin, sürücünün görüş çizgisinde yerleştirilmiş olması gerekmektedir. Bir işaretin etkinliği hem geçici hem de bulunduğu yerin potansiyel tehlikelerle ilgili olmasına bağlıdır (American National Standardization, 1991:215). Trafik işaretlerinin, setlerin arka taraflarına yerleştirilmesi, yetersiz görüş mesafesi, hedef değerlerin algılanmayışı okumada zaman kaybına sebep olurken, 30 derece ve daha fazla giriş açıları ya da 2 derecenin üzerindeki gözlem açıları da sürücülerini sıkıntıya sokabilir (McGee, Taori, 2005: 26).

Mesaj iletimini etkileyen faktörlerin birisi de işaretlerin **aydınlatılmasıdır**. Sürücüler, yollarda çoğunlukla düşük görüş koşullarında gündüz ve gece yolculuk yaparlar. Bu koşullarda işaretler normal gün içi aydınlık saatlerde olduğu kadar net görünmezler. Hatta insanlar yaşlandıkça görme organlarının kabiliyetlerinde azalmalar da olur. Bundan dolayı aydınlatma ihtiyacı artar ve görsel performans aydınlatma ve ışık miktarına bağlı kalır. Trafik işaretlerinin aydınlatması, yaşla ilgili görsel zorlukları gidermede yardımcı olacaktır. Fakat aşırı aydınlatmadan kaynaklanan parlaklığın da sürücüler için bir dezavantaj yaratacağı unutulmamalıdır. (Dewar, Kline, Scheiber, Swanson, 2005: 18).

Mesajın iletimini etkileyen faktörlerden ele alacağımız son konu da sis, nem, hava etkisi, is ve çamurun oluşturduğu **çevresel etkiler** bulunmaktadır. Sis, far ışıklarının işaretlere doğru akışını zayıflatığı gibi kırılmaları da arttırır. Nem, yağmur ve düşük hava sıcaklıkları reflektif malzeme üzerine gelen ışığın kırılma ve dağılmasına neden olur. Yoldan geçen araçlardan sıçrayan çamur ve eksostan çıkan islerden dolayı trafik işaretlerinin görünürlükleri azalır. Ayrıca gün boyu güneşin ultraviyole ışınlarına maruz kalan işaretlerin üzerlerindeki plastik reçine saydamlığı kötüleşir ve zamanla renk pigmentleri solar. Bu sebeplerden dolayı Trafik işaretlerinin yaşlanmasıyla ilgili yapılan çalışmalarda bölgesel olarak işaretlerin ömürlerinde farklılıkların olduğu tespit edilmiştir (International Lighting Vocabulary, 1987:124-130).

1.3. Mesaj Alımını Etkileyen Faktörler (İnsan Faktörleri)

Trafik işaretlerini tasarlayan mühendisler, yolu kullanan tüm yaştaki erkek ve kadın sürücüler ile bunların aralarındaki farkları ele almak zorundalar. Sürücülerin yetenekleri ve aralarındaki farklılıklar, trafik işaretlerini tasarlarken ve analiz ederken önemlidir (Baucauge Bau,2002:6-7). İşaretlerinin standart hale getirmek için yapılan çalışmalarda sürücüler tarafından işaretin az bir çabayla görülüp anlaşılması esas hedeftir. Özellikle engelli sürücüler, görsel engelli sürücüler ve yaşlı sürücülerin görsel yeteneklerindeki zayıflama ve hareketlerindeki yavaşlamalar mesajın alımını etkileyen **insan faktörleri** olarak karşımıza çıkmaktadır.

Trafiğe çıkacak bir sürücünün öncelikle trafik için konulan kurallar açısından yeterli seviyede olması gerekmektedir. Sürücülerin yeterliliği diye adlandırılan bu faktörde, sürücü aracını güvenli bir şekilde kontrol etmek için minimum derecede bilgiye ve beceriye sahip olmalıdır. Karayolları Trafik Kanunu'na (KTK) göre bir sürücünün araç kullanabilmesi için, sağlık raporu almış olması, trafik işaretlerini anlama ve okuyabilmesi, güvenli sürüş eğitimlerini öğrenmiş olması, trafikle

ilgili yasaları bilmesi gerekmektedir (2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu, 1983). Trafiğe çıkma yetkisi almış bir sürücünden beklenen diğer bir faaliyet de işareteki mesajın anlaşılmasıdır. İşareti anlama, uyarıcıların sürücüye yeterli zamanda algılama yapmasını, işareti tanımlamasını ve uygun sürüş manevraları yapmayı sağlaması anlamına gelir. Tehlikenin farkına varan sürücü hızını ayarlayarak ve direksiyon manevrası gibi uygun hareket tarzını belirleyerek tepki verir (Hawkins, 1993:70-75).

Yaşlanma süreciyle meydana gelen belli değişimlerin sürücülük yeteneğini olumsuz etkilediği bilinmektedir. Bedenin yaşlandıkça yeteneklerin de zayıflaması hayatın kaçınılmaz bir gerçeğidir. Yaşlanmayla beraber sürücülük yeteneğini olumsuz yönde etkileyen işlevler 4 kategoride toplanabilir. Bunlar, duyuşsal, algısal, zihinsel ve fiziksel işlevlerdir. 65 yaşın üzerine gelmiş sürücülerin işitme kaybı, eklem ağrıları, kas gücü kaybı, vücudun yavaş hareket etmesi ve koordinasyon kaybı gibi nedenlerden dolayı hızlı akan trafikte çok yavaş hareket etmelerinden dolayı kaza riskleri artmaktadır (Staplin, Ball, Park, Decina, Lococo, Kotwal, 2005: 7-9). İşitme ve görme zayıflıklarını içeren duyuşsal kapasite becerileri kaybı (bu durum genellikle gece yada göz kamaştırıcı ışık karşısında araba kullanmayı zorlaştırır), tepki zamanını azaltan ve basit hareketleri zorlaştıran motor becerilerinin kaybı, yaşlı sürücülerin yoldaki çalışma alanları gibi alışık olunmayan veya stresli durumlarda zayıf tepki vermelerine neden olabilecek bilgi iletişim becerilerindeki gerilemeler de sürüş becerilerinde zayıflıklara neden olmaktadır (Fatality Facts:Elderly, 2005:9).

2. MATERYAL VE METOT

2.1. Mevcut Sistem

Ülkemizdeki trafik kontrol işaretlerinin düzenlenmesi, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu gereği olarak Karayolları Genel Müdürlüğüne 218 yayım nu-

marası ile yayımlanan Trafik İşaretleri Elkitabı, 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da kabul edilen Karayolu Trafik Sözleşmesi ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri sözleşmesi kapsamında yeniden düzenlenerek 2004 tarihinde Karayolları Genel Müdürlüğü Bakım Dairesi Başkanlığı Trafik Şubesi Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Ülke genelinde kullanılan tüm trafik kontrol işaretlerinde Trafik İşaretleri Elkitabı ana referans olmaktadır. Ancak zaman içerisinde sürücüler tarafından trafik kontrol işaretlerinin algılanmasını zorlaştıracak ve işaretlerin üretilmesinden yollardaki montajlarına kadar pek çok alanda standart dışı uygulamaların olduğu yapılan çalışmada görülmüştür.

2.2. Metot

Trafik işaretlerinin oluşumunu etkileyen faktörler konusu çeşitli kaynaklardan araştırmalar yapılarak incelenmiş ve fonksiyon değerlendirme formu haline getirilerek işaretlerin fonksiyonel olup olmadıkları araştırılmıştır. Kara yollarında fotoğraflar çekilerek yapılan alan çalışmasıyla da elde edilen bilgiler, trafik kontrol işaretlerini etkileyen faktörler ışığında değerlendirilip uygulamalardan görülen hatalar oluşturulan formlara aktarılmıştır. Yapılan çalışmada bölge olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi il sınırlarındaki yollar ile Karayolları 4.Bölge Müdürlüğü sorumluluğundaki yollar seçilmiştir.

3. BULGULAR

Ankara Büyükşehir Belediyesi il sınırları ve Karayolları 4.Bölge Müdürlüğü sorumluluğundaki yollarda fonksiyonel olmadığı değerlendirilen trafik işaretlerinin resimleri çekilerek, trafik işaretleri fonksiyon değerlendirme formu ile uygulamalardan doğan hatalar yerinde tespit edilmiştir. Ancak fonksiyonel olmadığı değerlendirilen hataların sayısının fazla olması ve makalede de çok yer kaplayacak olmasından dolayı sadece 4 adet örnek bulgu sunulmuştur.

Çizelge 3.1 Konya Devlet Yolunda (Gölbaşı Yolu) bulunan trafik işaretlerinin fonksiyonel değerlendirilmesi.

İşaretin Yeri: Konya Devlet Yolu (Gölbaşı Yolu)		
İşaretin Adı: Kavşak öncesi yön levhası		
Özellikleri	Değerlendirme	Açıklama
Okunaklılık	+	
Harf Uyumu	+	
Büyük - küçük harf uyumu	+	
Harf ve Arka fon kontrastlığı	+	
Harf yüksekliği ve kalınlığı	+	
Okunabilirlik	-	
Anlaşılabilirlik ve Güvenirlik	-	
Göze Çarpıcılık	-	
Renk	+	
Şekil	+	
Büyüklik	+	
Yerleştirme	-	
Geri yansıtımlı malzeme durumu	+	
Çevresel Faktörler	+	
Görsel Kirlilik	-	
Standartlık (TİE'a Uyumu)	+	
Sonuç: Trafik yoğunluğunun ve araç hızının yüksek olduğu yolda, standartlara uygun olarak hazırlanmış kavşak öncesi yön levhası, sonraları başka bir kurum tarafından yapılan yol düzenlemesinden sonra önu ağaçlarla kapatılarak okunabilirlik ve anlaşılabilirlik özelliğini kaybetmiştir.		

Çizelge 3.2 Konya Devlet Yolunda (Oran kavşağı) bulunan trafik işaretlerinin fonksiyonel değerlendirilmesi.

İşaretin Yeri: Konya Devlet Yolu (Oran Kavşağı)

İşaretin Adı: Çeşitli ebatlarda bilgi yön levhaları, tehlike uyarı işaretleri, refüj başı ek levhası ve reklam amacıyla dikilmiş toplam 20 adet levha.

Özellikleri	Değerlendirme	Açıklama
Okunaklılık	-	
Harf Uyumu	-	5 adet levha hariç
Büyük - küçük harf uyumu	-	
Harf ve Arka fon kontrastlığı	+	
Harf yüksekliği ve kalınlığı	-	
Okunabilirlik	-	
Anlaşılabilirlik ve Güvenirlilik	-	
Göze Çarpıcılık	-	
Renk	+	
Şekil	+	
Büyüklik	-	
Yerleştirme	-	
Geri yansıma malzeme durumu	-	
Çevresel Faktörler	-	
Görsel Kirlilik	-	
Standartlık (TİE'a Uyumu)	-	5 adet yön levhası hariç

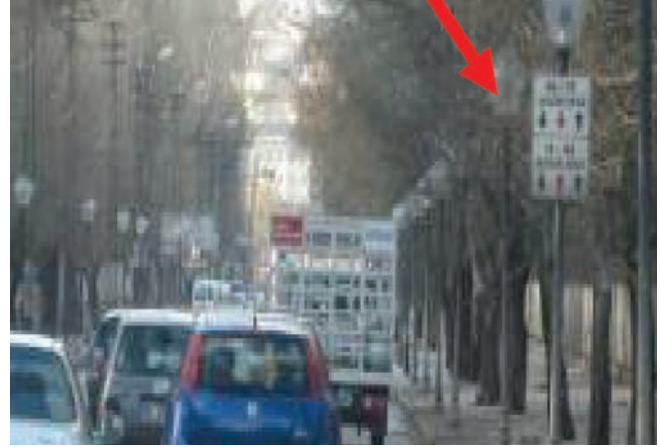
Sonuç: Çeşitli kurumlar tarafından yerleştirilmiş 20 adet levha bulunmaktadır. Trafik akışının hızlı ve yoğun olduğu kavşakta sürücüler açısından görsel kirlilik yaratılmıştır. Uyarı ve ikaz levhaları bilgi yön levhaları ve reklâm panolarıyla karışmış ve uzaktan seçilemez durumdadırlar. Trafik yoğunluğu yüksek kavşak olmasına rağmen Oran yön levhası dahil olmak üzere birçok levhada da geri yansımali reflektif malzeme kullanılmamıştır. Harflerin oranlarına bakılmaksızın hazırlanmış birçok levhada anlaşılabilirlik ve göze çarpıcılık faktörü ihmal edilmiştir.

Çizelge 3.3 Konya Devlet Yolunda (Gölbaşı Yolu) bulunan trafik işaretlerinin fonksiyonel değerlendirilmesi.

İşaretin Yeri: Konya devlet yolu (Gölbaşı yolu)		
İşaretin Adı: Kaplama üstü yön levhaları		
Özellikleri	Değerlendirme	Açıklama
Okunaklılık	-	
Harf Uyumu	-	
Büyük - küçük harf uyumu	-	
Harf ve Arka fon kontrastlığı	+	
Harf yüksekliği ve kalınlığı	-	
Okunabilirlik	-	
Anlaşılabilirlik ve Güvenirlilik	-	Anlaşılabilirliği zayıf olduğundan güvenirliliği de zayıf.
Göze Çarpıcılık	+	
Renk	+	
Şekil	+	
Büyüklik	+	
Yerleştirme	+	
Geri yansız malzeme durumu	+	
Çevresel Faktörler	+	
Görsel Kirlilik	+	
Standartlık (TİE'a Uyumu)	-	

Sonuç: Trafik yoğunluğunun ve araç hızının yüksek olduğu yolda, standartlara uygun olarak hazırlanmış kaplama üstü yön levhasının harf büyüklükleri ve harfler arası uyumu TİE'de belirtilen standartlara göre yapılmadığından okunabilirliği, anlaşılabilirliği ve dolayısıyla levhaya olan güven de zayıftır.

Çizelge 3.4 Alparslan Türkeş Caddesi (Atatürk Orman Çiftliği) bulunan trafik işaretinin fonksiyonel değerlendirilmesi.

İşaretin Yeri: Alparslan Türkeş Caddesi (Atatürk Orman Çiftliği)		
İşaretin Adı: Bilgi Levhası		
Özellikleri	Değerlendirme	Açıklama
Okunaklılık	-	
Harf Uyumu	+	
Büyük - küçük harf uyumu	+	
Harf ve Arka fon kontrastlığı	-	
Harf yüksekliği ve kalınlığı	-	
Okunabilirlik	-	
Anlaşılabilirlik ve Güvenirlik	-	Anlaşılabilirliği zayıf olduğundan güvenirliliği de zayıftır.
Göze Çarpıcılık	-	
Renk	+	
Şekil	+	
Büyüklik	-	
Yerleştirme	-	
Geri yansımali malzeme durumu	-	
Çevresel Faktörler	-	
Görsel Kirlilik	-	
Standartlık (TİE'a Uyumu)	-	
Sonuç: İstanbul yolu ile Konya yolunu by-pass eden ve araç yoğunluğunun çok olduğu üç şeritli caddede, Ankara Trafik Komisyonunun alınmış olduğu karar gereğince, günün belli saatlerinde orta şeritteki yolun paylaşımı için hazırlanmış bir bilgi levhasıdır. Levha ile üzerindeki harf ve okların çok küçük olması, yazıların ve okların görülemeyip anlaşılmamasından dolayı, sürücüler sürekli kuralları ihlal etmekte ve kazalar yaşanmaktadır.		

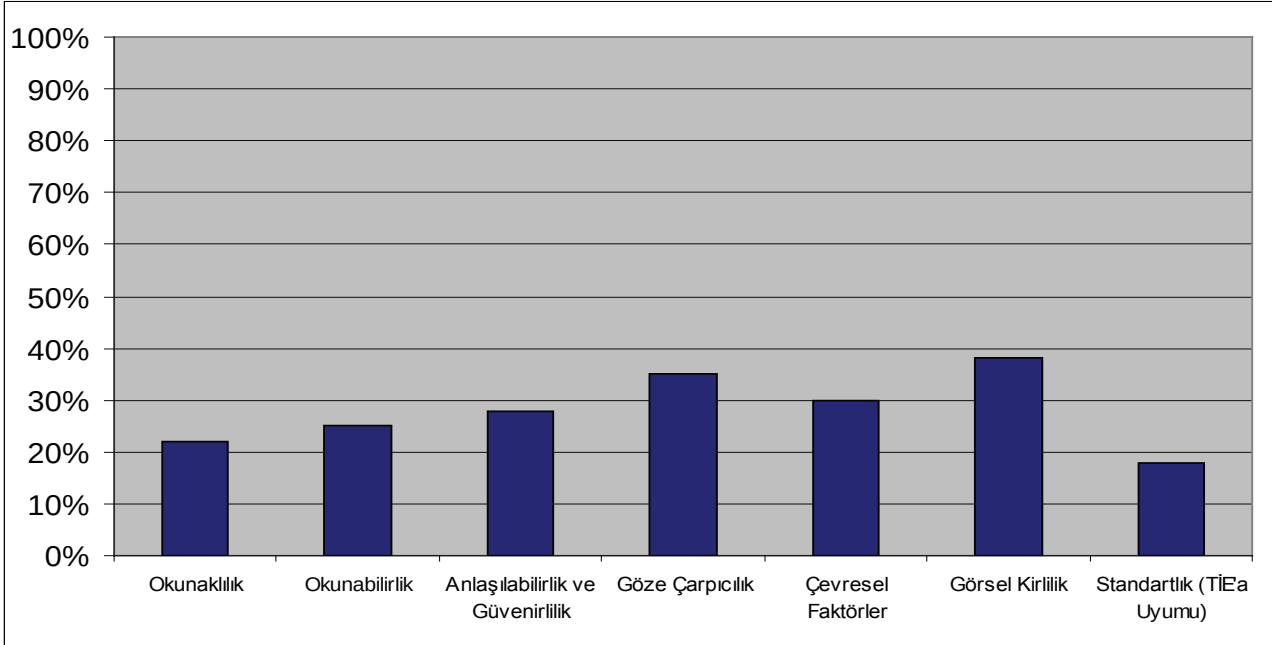

Ankara Büyükşehir Belediyesi il sınırlarındaki yollar ile Karayolları 4.Bölge Müdürlüğü sorumluluğundaki yollarda yapılan alan çalışmasında toplamda 100 adet trafik kontrol işareti seçilmiştir. Seçilen işaretlerin fonksiyon değerlendirme formu ile incelenmesi sonucunda elde edilen bulgular Çizelge 3.5’de, grafiksel sunumu da Şekil 3.1’de sunulmuştur. Buna göre, genellikle yön levhaları, bilgi panoları gibi harflerden oluşmuş Trafik Bilgi İşaretlerinde yüzde 22 oranında okunaklılık fonksiyonunun ihlal edildiği tespit edilmiştir. Bu eksiklikler bazı işaretlerde harf uyumsuzluğu olduğu gibi bazı işaretlerde de büyük-küçük harf uyum kuralının ihlal edilmesi, harf ile arka fon kontrastlığının farklı renklerin seçilmesi ve harf yükseklik-kalınlık

oranına dikkat edilmemesi gibi nedenlerle oluşmuştur. İşaretlerin yüzde 30’luk bölümünde geri yansıtma malzemenin hiç kullanılmadığı bunun yerine gece şartlarında hiçbir şekilde parlaklığı olmayan boya ile imal edildikleri, buna ilaveten renk, şekil, büyüklük ve yerleştirme gibi toplamda yüzde 35 oranında göze çarpıcılık fonksiyonunun ihmal edildiği tespit edilmiştir. Okunabilirlik fonksiyonunda yüzde 25, anlaşılabilirlik ve güvenilirlik fonksiyonunda yüzde 28, çevresel faktörlerde yüzde 30 ve son olarak da mevcut işaretlerden Trafik İşaretleri El Kitabı (TİE) standartları dışında ve TİE’da var olmayan işaretlerin üretilmesiyle yüzde 18 oranında standart dışı uygulama yapıldığı tespit edilmiştir.

Çizelge 3.5 Seçilmiş işaretlerin fonksiyon değerlendirme formuna göre %’lik hata oranlarının gösterilmesi

Özellikleri	Değerlendirme* (menfi)	Açıklama
Okunaklılık	%22	Yön levhalarının da içinde bulunduğu Trafik Bilgi İşaretleri için geçerlidir.
Harf Uyumu	%18	
Büyük - küçük harf uyumu	%14	
Harf ve Arka fon kontrastlığı	%14	
Harf yüksekliği ve kalınlığı	%19	
Okunabilirlik	%25	
Anlaşılabilirlik ve Güvenirlilik	%28	
Göze Çarpıcılık	%35	
Renk	%10	
Şekil	%14	
Büyüklik	%20	
Yerleştirme	%30	
Geri yansıtma malzeme durumu	%30	
Çevresel Faktörler	%30	
Görsel Kirlilik	%38	
Standartlık (TİE’a Uyumu)	%18	TİE’da belirtilen standartlar haricinde farklı işaretlerin de kullanımı dahildir.
Değerlendirmede seçilmiş 100 adet trafik kontrol işareti kullanılmıştır. Çıkan sonuçlar 100 adet işaretin fonksiyonlarından % kaçının karşılanmadığını gösterir.		

Şekil 3.6 Seçilmiş işaretlerin fonksiyon değerlendirme formuna göre %'lik hata oranlarını gösteren grafik.

4. SONUÇ

Etkili bir trafik kontrol işareti, sürücülerin güçlükle çekebilecekleri görsel, zihinsel ya da duyuşsal zayıflıklarına bakmaksızın, bir bakışta bilgiyi ulaştırarak, sürücülerin hızlı bir şekilde hareket etmesini ve ilerlemesini sağlar. Yollardaki işaretleri anlama ve tepki verme konusunda sürücülerin yetenekleri, sembollerle dizayn edilmiş her bir trafik kontrol işaretinin tanımındaki fonksiyonel görevlerini yerine getirmesiyle artar. Bu maksatla, çalışmamızda işaretleri anlamak için fonksiyonel olup olmadıklarının sorgulanması yapılarak sürücülerin işaretlere karşı etkinliklerinin artırılması, kullanılan işaretlerin fonksiyonlarını tam olarak yerine getirmesine bağlı olduğu anlaşılmıştır.

Trafik işaretinin, düzen, güvenlik, yönetme, iletişim ve hukuk kuralı olduğu bilinerek, hem yaya ve sürücülerce hem de bizzat işareti tanzim edip yerleştirme ve bakımından sorumlu yönetimlerce üzerlerine düşen insani ve hukuki sorumluluk çerçevesinde hareket etmeleri gerekmektedir.

Sürücülerin, yolların çevresinde çıkabilecek bütün tehlikelere karşı her zaman uyarılması mümkün olmamaktadır. Bunun yerine trafik kontrol işaretleri, sürücülere bir uyarının uygun yer ve zamanında verilmesi gerektiğinde kullanılmalıdır. Bir uyarıyı kullanmak için

verilecek karar, trafik işaretinin fonksiyonunun tanımı üzerinden temel alınmalıdır.

Trafik kontrol işaretlerinden sorumlu birimlerce, işaretlemenin her safhasında, uzman mühendisler tarafından Trafik İşaretleri Elkitabında belirtilen standartlarda montajın yapılması esas alınmalıdır. Aynı şekilde işaretlerin zaman içerisinde deforme olabileceği, kaza, hırsızlık gibi nedenlerle zarar göreceği ya da başka maksatlarla insanlar tarafından kullanılabilmesi düşünüldükçe de sık sık kontrollerinin yapılması gerekmektedir.

Trafik kontrol işaretleri trafik güvenliğinin asli unsurlarındandır. Trafik kazalarında her yıl binlerce insanın yaralanıp hayatını kaybettiği günümüzde trafik güvenliği insana verilen en önemli değeri oluşturmaktadır. Trafikte insan hayatı için hiçbir masraftan kaçınılmadan gereken her türlü tedbir alınmalıdır. Bu maksatla tüm ana ve tali yollarla beraber şehir içi yollardaki cadde ve sokaklar yeniden gözden geçirilerek boya ile imal edilen işaretlerin değiştirilip yerlerine geri yansıtılmalı reflektif malzemeden imal edilen işaret levhalarının kullanılması gerekmektedir. Aynı maksatla üretimi daha pahalı olan ancak birçok gelişmiş ülkelerin şehirlerinde kullanılan süper yüksek performanslı geri yansıtıcı malzemelerin, ülkemiz geneline yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Sürücüler açısından önemli bir etken de işaretlerle olan güvendir. Bu maksatla şehir içi ulaşım da dahil olmakla beraber tüm yollarda, yolun yapısına, sokak ve caddelerdeki oluşmuş yaşam kültürleri ile araç trafiği de dikkate alınarak işaretlerin günümüz koşullarına uygunluğu yeniden değerlendirilmelidir (Park ya da sağ konulan bir caddede gün boyu tüm araçların park etmesi gibi). İşaretin fonksiyonundan birisi olan güvenin sağlanması için işarete gerekli anlamın yüklenmesi sağlanmalıdır.

İşaretlerden sorumlu birimlerce işaretlerin kontrolleri sık sık yapılarak toz ve pislikten görünmez halde olanların temizliğinin yapılması gerekmektedir. Yine bu kontrollerde işaretin görünürlüğünü etkileyen yapılaşma, ağaç dikimi, reklâm maksadıyla dikilmiş pano vb. gibi oluşumlara engel olunmalıdır.

Trafik işaretleri açısından ülkemizdeki belki de en büyük sorun, işaretlerin anlam ve fonksiyonlarını bilmemek, iletişim kurmamak ve uygulamamaktır. Bu güne kadar hep trafik işaretlerine uyma, yasaklama çağrısı yapıldığından kültürel anlayış olarak olumsuz reddetme anlamında yeterli sonuç alınamamıştır. Dolayısıyla bundan sonra yapılması gereken, anlam, fonksiyon ve ortaya çıkardığı sorumluluk konusunda

yaya ve sürücüleri bilgilendirme, iletişim içinde olma ve uyma yerine uygulama öğretisini kullanmak esas alınmalıdır.

Mevcutta kullanılan trafik kontrol işaretlerine ek olarak teknolojinin de imkânlarından faydalanılarak konuşan trafik işaretlerine yer verilmelidir. İki türlü konuşan işaret söz konusu olmalıdır. İlki, yüksek tehlike alanları başlangıcında trafik işareti, araç ya da kişi ile karşılaştığında sözle özel-mesaj anlamını dile getiren, ikinci olarak ise araçlara takılacak mini bilgisayar alıcı aracılığı ile önceden belli bir sistemle donatılmış işaretler okunarak sürücüleri sözlü olarak uyarar. Bu uyarılar ihlal yapıldığında başlamalı, uygulama doğru olduğu sürece susmalı yeni ihlalde tekrar başlamalıdır.

Trafik işaretleri, uygulanması zorunlu hukuk kurallarıdır. Sürücüler tarafından bilmemek, görmemek, uygulamamak ve tanımamak gibi bir lüksleri olmakla beraber, bu işi uygulayan yerel yönetimlerce de işaretlerin yanlış yerleştirilmesi, bakım ve idamesinin yapılmaması, gerekli fonksiyonelliklerinin değerlendirilmeden monte edilmesi ya da hiç yerleştirilmemesi gibi de alternatifleri yoktur. Aksi takdirde tüm olaylar maddi zarar, yaralanma ve ölüm getirir.

Kaynaklar:

- American National Standard for Criteria for Safety Symbols, ANSI Z535.3-1991, American National Standard Institute, New York, (1991)
- Aşkan, C., "Trafik İşaretlerinin Sorumluluk Hukuku Açısından Anlam Ve Önemi", <http://www.trafik.gov.tr/icerik/bildiriler/B1-3.doc>, (Erişim Tarihi:10.10.2005)
- Bildstein, A. F., "The Effect of Environmental Illumination on Traffic Sign Conspicuity and Retroreflectivity", Yüksek Lisans tezi, West Virginia University, U.S.A., (2001)
- Carlson, P. J., "A Model for Estimating Traffic Sign Illuminance and Luminance as a Function of Pavement Reflectance", Doktora Tezi, Texas A&M University, U.S.A., (2002)
- Dewar, R., Kline, D., Scheiber, F., Swanson, A., "Symbol Signing Design for Elder Driver", <http://www.usd.edu/~schieber/materials/FHWA-symbol-signs.pdf>, (Erişim Tarihi: 08.10.2005)
- Fatality Facts:Elderly, <http://www.usroads.com/journals/rilj/0101/ri010102.htm>, (Erişim Tarihi: 10.10.2005)
- Forbes, T.W., "Human factors in highway traffic safety research", Wiley-Interscience, New York, (1972)
- Hawkins, H.E., "An Analytic Model for Interpreting Driver Comprehension of Warning Signs", Doktora Tezi, Texas A&M University, U.S.A. (1993)
- International Lighting Vocabulary, Publication CIE 17.4, (1987)
- Işık, M., "Düşey trafik işaretlerinin Gece Görünürlüğünü Etkileyen Faktörler ve Reflektif Malzeme Seçimi", Yüksek lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara, (1998)
- Khavanin, M.R., "A comparative analysis of trade-off between size and retroreflectivity of traffic sign", Doktora Tezi, University of Illinois at Chicago, (2001)
- McGee, H.W., Taori, S., "Impacts of Maintaining Traffic Signs Within Minimum Retroreflectivity Guidelines" <http://www.usd.edu/~schieber/materials/Taori97.pdf> (Erişim Tarihi: 08.10.2005)
- Rennilson, J. J., Schell T., "Roadsigning", Publication CIE 74, (1988)
- Sanders, M.S., McCormic, E.J., "Human factors in engineering and design", McGraw-Hill Book, New York, (1987)
- Staplin, L., Ball, K., Park, D., Decina, L. E., Lococo, K. H., Kotwal, B., "Synthesis of Human Factors Research on Older Drivers and Highway Safety", <http://www.fhwa.dot.gov/tfhrc/safety/pubs/97094/97094.PDF>, (Erişim Tarihi: 08.10.2005)
- Synthesis on The Legibility of Variable Message Signing (VMS) for Vision Loss <http://www.access-board.gov/research/VMS/finalreport.htm>, (Erişim tarihi 08.10.2005)
- 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu, (1983)

Arıtma Çamurlarının Yönetimi

Hanke BOZKURT, F. Dilek SANİN | Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü

A tıksu arıtma işlemleri sırasında oluşan, arıtmadan çevreye verilmeleri durumunda çevre ve halk sağlığı için önemli tehditler oluşturabilecek, ancak önemli faydalı kullanımları da mümkün olabilen yarı-katı maddeler arıtma çamuru olarak adlandırılır. Evsel/kentsel arıtma çamurlarının öne çıkan özellikleri yüksek konsantrasyonlarda organik madde, azot ve fosfor gibi besin maddesi özelliğine sahip elementler ve yüksek miktarda su içermelerinin yanı sıra bazı patojen mikroorganizmaların da içinde olduğu aktif bir mikrobiyal kültürü barındırıyor olmalarıdır. Tüm bu özellikleri arıtma çamurunun özel olarak tasarlanmış sistemlerde arıtılmasını ve çevre ve halk sağlığı açısından problem yaratmayacak bir şekilde bertaraf edilmesini gerektirmektedir. Arıtma çamurları ülkemizde ve dünyada her geçen gün miktar olarak da önemli oranlarda artan bir eğilim göstermektedir. Çevre ve Orman Bakanlığı verilerine göre ülkemizde 2008 yılında 1.130.000 ton (Yüzde 25 kuru katı madde olarak) çamur üretilmiştir (ÇOB, 2008). Bu veri kuru katı madde bazına çevrildiğinde yılda yaklaşık 300.000 ton çamura karşılık gelmektedir. Ancak ülkemizin arıtma çamuru üretiminin bu rakamın çok daha üzerinde olduğu düşünülmektedir. AB üyesi ülkelerde toplam üretilen arıtma çamuru miktarı 2001 yılında 7.7 Milyon tondan (kuru katı madde), 2003 yılında 8.2 Milyon ton (kuru katı madde) miktarına çıkmıştır. Her gün miktarları artmakta olan çamurların sürdürülebilir bir sistemle yönetilmesi çok önemlidir. Bu yönetim sisteminde seçilecek yaklaşımların çamurun arıtımın yan ürünü olarak ortaya çıkması ve bazı kirleticileri bünyesinde bulundurmasına rağmen, enerji eldesin-

de ve bazı inşaat ve yapı malzemeleri ile doğada çözünebilen plastikler gibi malzemelerin ham madde kaynağı olarak kullanılabilirdiğini ya da besin değeri nedeniyle gübre ya da toprak iyileştirici olarak doğrudan kullanımının mümkün olduğunu göz önünde bulundurması gerekmektedir.

Arıtma çamurunun, uygun işleme teknikleri ile arıtılması ve daha sonra gerekli kriterlere uygun bir şekilde bertaraf edilmesi kapsamlı bir arıtma çamuru yönetim sisteminin uygulanması ile mümkündür. Bir arıtma çamuru yönetim sisteminin temel bileşenleri; çamurun karakterizasyonu, çamurun uygun arıtma teknikleri ile arıtılması ve halk ve çevre sağlığı kriterlerine uygun bir şekilde, geçerli yönetmelikler çerçevesinde bertaraf edilmesidir. Bu yönetim planının bileşenleri temelde aynı olmasına karşılık, mevzuat detayları, çamur arıtımı ve bertaraf yöntemleri ülkeden ülkeye hatta bölgeden bölgeye farklılıklar gösterebilmektedir. Bir bölge için geliştirilmiş arıtma çamuru yönetim planı başka bölgeler için de en uygun plan olmayabilir. Atıksu arıtma tesisinin çalışma prensipleri, arıtma çamurunun karakteristik özellikleri ve üretim miktarları, ülke ve bölgenin özel koşulları arıtma çamuru yönetim planının şekillendirilmesinde önemli rol oynayan bazı kriterlerdir. Bu nedenle tüm ilgili kriterleri göz önünde bulundurarak en uygun arıtma çamuru yönetim sistemini seçmek ve uygulamak gerekmektedir (Campbell, 2000).

1. ARITMA ÇAMURU YÖNETİMİNİN BİLEŞENLERİ

Etkin bir arıtma çamuru yönetimi dört temel bileşenden oluşur. Bunlar; mevcut mevzuat sistemi, atıksu arıtma tesisine gelen suyun kalitesi ve miktarı da göz önünde bulundurularak yapılmış arıtma çamurunun detaylı karakterizasyonu, elde edilen bulgular ışığında arıtma çamurunun uygun arıtma teknikleri ile işlenmesi ve çevre ve halk sağlığı kriterlerine uygun bir şekilde bertaraf edilmesidir. Bu bileşenler her ne kadar bağımsız olarak görünseler de her biri diğerini etkiler ve/veya belirler. Örneğin, çamurun bertarafını hem mevcut yönetmelikler hem de bağımsız olarak çamurun karakterizasyonu sonucu elde edilen veriler belirleyecektir.

1.1. Arıtma Çamuru Mevzuatları

Ülkeler arıtma çamuru yönetim sisteminin diğer bileşenlerini kontrol altına almak için çeşitli yönetmelikler oluşturmuşlardır. Bu yönetmelikler genel olarak arıtma çamurlarının işlenmesi ve bertarafıyla ilgili hükümleri ve sınırlayıcı maddeleri içerirler.

Yönetmelikler yapıları olarak minimumda çeşitli tanımları, sorumlu kurum ve kuruluşları, çamurun nasıl işlenip bertaraf edileceğini, bu uygulamalar kapsamında geçerli parametreleri ve bunlarla ilgili sınır değerlerini ve izin işlemlerini kapsar.

Örneğin ABD’de arıtma çamurlarının bertarafına ilişkin hükümleri EPA 40 CFR Kısım 503’de yer almaktadır. Bu yönetmelik tarımsal kullanım, yakma ve çamurun toprağa uygulandığı diğer faaliyetlerle ilgili hükümleri içerir. Yönetmelik parametreler ve sınır değerlerinin yanı sıra izleme, kayıt, raporlama ve yönetim uygulamalarını içerir. ABD’de tarımsal kullanım açısından çamur içinde sınırlandırılan parametreler ağır metaller ve patojen mikroorganizmalardan oluşmaktadır (ULR1). Çamurun mikrobiyal kalitesi açısından arıtma çamurları için iki kalite sınıfı bulunmaktadır; Sınıf A ve Sınıf B. Bu sınıflar arasındaki temel fark Sınıf A arıtma çamurlarının doğrudan insanların temas edileceği bölgelerde kullanılabilmesi mümkünken, Sınıf B arıtma çamurlarının sınırlandırılmış kullanım alanlarında doğrudan temastan uzak kullanılabilmesidir (Swanson, 2004). Ağır metal sınır değerlerinin ise diğer ülkelerin (özellikle AB üye ülkeleri) sınırlarına kıyasla daha müsamahalı olduğu bilinmektedir (Spinoza, 2007).

Avrupa Birliği’nde ise 12 Haziran 1986 tarihli “Konsey Direktifi 86/278/EEC” ve 21 Mayıs 1991 tarihli “Konsey Direktifi 91/271/EEC” arıtma çamuru yönetimi ile ilgili hükümler içermektedir. Bu yönetmeliklerden ikincisi kentsel atıksu arıtma tesislerinde olu-

Yönetmelikler yapıları olarak minimumda çeşitli tanımları, sorumlu kurum ve kuruluşları, çamurun nasıl işlenip bertaraf edileceğini, bu uygulamalar kapsamında geçerli parametreleri ve bunlarla ilgili sınır değerlerini ve izin işlemlerini kapsar.

şan arıtma çamurunun yönetimini içerir. Bu yönetmelik çamurun mümkün olduğunca tekrar kullanımını teşvik eder. Bu yönetmelik ayrıca üye ülkelere, arıtma çamurlarının yüzey sularına deşarjını en aza indirme sorumluluğunu yükler (ULR2). Bu yönetmeliğe ilişkin olarak birçok ülkede çıkarılan yönetmeliklerle arıtma çamurlarının denizlere deşarjı büyük oranda uygulamadan kalkmıştır. Örneğin, İrlanda'da 1996'da yürürlüğe giren bir yasa ile arıtma çamurlarının denize deşarjı tamamen yasaklanmış ve 2000 yılından itibaren denize deşarj tamamen ortadan kalkmıştır. (Bartlett ve Killilea, 2001)

Konsey Direktifi 86/278/EEC ise arıtma çamurlarının tarımsal amaçlı kullanımını düzenler. Bu yönetmelik ile arıtma çamurunun tarımsal amaçlı kullanımında toprağa, bitkilere, hayvanlara ve insanlara verilebilecek zararların önlenmesi amaçlanmaktadır. Tarım amaçlı kullanılacak çamurun içerisindeki ağır metaller kısıtlanmış, ayrıca yararlı besin maddelerinin var olması gerekliliği vurgulanmıştır. Yönetmeliğe göre, gerek duydukları takdirde, ülkeler daha katı kriterler uygulamakta serbesttirler (ULR3). Örnek vermek gerekirse Danimarka'da gerekli arıtım seviyeleri Danimarka Çevre Koruma Ajansı tarafından belirlenmektedir; bu ülke Avrupa Birliği standartlarını benimsemekle birlikte bazı parametreler için daha katı sınır değerleri belirlemiştir. Danimarka'da 2002 yılında üretilen çamurun yüzde 66'sı gübre amaçlı kullanılırken günümüzde üretilen çamurun en az yarısının tarımda kullanıldığı tahmin edilmektedir (Jensen ve Jepsen, 2004). Ayrıca AB yönetmeliklerinde yer almamasına rağmen, Fransa, İtalya ve Lüksemburg patojen; Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Almanya ve İsveç ise iz organik maddeler için sınır değerleri kendi yönetmeliklerine eklemişlerdir (National Research Council, 2002).

Türkiye'de ise arıtma çamurları ile ilgili hükümler birden fazla yönetmelikte bulunmaktadır. Bunlar; Toprak Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (TKKY), Su Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği (SKKY) ve Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği (KAKY)'dir. 2001 yılında yürürlüğe girip 2005 yılında revize edilen TKKY'de çamurun tarım amaçlı kullanımına ilişkin hükümler ile ağır metaller için sınır değerleri yer almaktadır. Ayrıca, bu yönetmelik ile arıtılmamış arıtma çamurlarının kullanımı kesin bir şekilde yasaklanmıştır (TKKY, 2005).

SKKY Teknik Usuller Tebliği'nde (SKKY, Teknik Usuller Tebliği, 1991) arıtma çamurlarının arıtım metotları, çamur yoğunlaştırma, çamur stabilizasyonu ve çamurun nemini alma işlemleri başlıkları ile belirtilmiştir. Ayrıca bu yönetmelik ile arıtma çamurlarının alıcı su ortamlarına deşarjı kesin olarak yasaklanmıştır (SKKY, 2004). KAKY'de arıtma çamurlarının evsel katı atıklarla birlikte depolanmasına yönelik düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre, arıtma çamurlarının depolanabilmesi için su içeriğinin yüzde 65'in altında olması gerekir. Ancak su oranı fazla çamurların deponun stabilitesini bozmayacağı, koku problemi ortaya çıkarmayacağı kanaatine varılırsa su oranı yüzde 75'e kadar olan çamurlar kabul edilebilir (KAKY, 2005).

1.2. Arıtma Çamuru Karakterizasyonu

Arıtma çamurları için en uygun arıtım tekniklerinin belirlenmesi ve en uygun bertaraf yönteminin seçilmesi, çamurun miktar ve kalite özelliklerinin en iyi şekilde anlaşılması ile mümkündür. Atıksu arıtma tesisine gelen suyun özellikleri bölgeye ve zamana bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Bu da arıtma çamurunun özelliklerini doğrudan etkilemektedir.

Bir atıksu arıtma tesisinde arıtma çamurunun belli başlı kaynakları; çökeltme tankları ile biyolojik arıtma işlemleridir (Metcalf & Eddy, 2003). Arıtma çamurunun kalitesini etkileyen en önemli faktörler şunlardır (McFarland, 2001):

- Atıksu toplama sistemine giren evsel ve endüstriyel atıksu miktarları,

- Atıksu toplama sistemine giren yağmur suyu miktarı,

- Atıksu arıtma tesisinde uygulanan atıksu ve arıtma çamuru arıtım işlemleri.

Arıtma çamurlarının en önemli kalite parametreleri organik madde içeriği, katı madde konsantrasyonu, besin elementleri içeriği, zararlı/tehlikeli madde içeriği (ağır metaller, sentetik organik kirleticiler vb.) ve mikrobiyal içeriğidir. Bu parametrelerden bazıları, belli sınır değerlerini aşmaları durumunda çamurun bir çok faydalı kullanımını imkansız kılmaktadırlar. Ayrıca arıtma çamurunun içeriği zamana ve bölgeye bağlı olarak değişim gösterebilir. Bu nedenlerle arıtma çamurunun kalitesinin en önemli belirleyicisi atıksuyun kendi kalitesi olmalıdır.

Evsel atık suyun arıtımından doğal olarak organik madde içeriği yüksek çamur çıkmaktadır. Organik madde miktarı arıtma çamurlarının gerek işleme gerekse bertaraf işlemlerinin tümü açısından önemlidir. Yüksek organik madde çamurun stabil davranmasına ve doğada ya da verildiği ortamlarda istenmeyen reaksiyonlara yol açmasına neden olur. Azot fosfor gibi besin elementleri tarımsal kullanım açısından

önem taşırlar. Çamurun patojen mikroorganizmalardan arındırılmış olması ise çamurun yararlı kullanım alternatiflerini artırır ve halk sağlığı risklerini ortadan kaldırır.

Ağır metaller ve iz organik maddeler çamurun içindeki en önemli tehlikeli maddelerdir. Bu kirleticilerin çamur içinde yüksek miktarlarda bulunması, evsel atıksuda çok düşük konsantrasyonlarda var olmaları nedeniyle atıksu arıtma tesisine yeterli ön arıtımı yapılmamış endüstriyel atıksu girişini göstermektedir. Aşağıdaki tabloda ülkelerin arıtma çamuru örneklerindeki ağır metal değerleri ve bu metaller için yönetmeliklerde yer alan sınır değerleri verilmiştir. ABD ve İspanya'da çeşitli arıtma çamurları üzerinde yapılan çalışmalarda gözlenen en yüksek ve en düşük ağır metal konsantrasyonları tabloda özetlenmiştir. Bunun yanı sıra bu ülkelerde yürürlükte olan yönetmeliklerde bulunan sınır değerleri de gösterilmektedir. Daha önce de bahsedildiği üzere, bazı AB ülkeleri çeşitli parametreler için kendi sınır değerlerini uygulamaktadırlar. Tabloda Hollanda'nın bazı ağır metaller için uyguladığı sınır değerleri verilmekte ve bunların AB değerlerinden daha katı olduğu görülmektedir.

Tablo 1: ABD ve AB ülkelerindeki arıtma çamurlarında ağır metal konsantrasyonları ve sınır değerleri

Ülke		Cu (mg/kg)	Zn (mg/kg)	Pb (mg/kg)	Cd (mg/kg)	Ni (mg/kg)
ABD (US EPA, 1984)	En yüksek	17000	49000	26000	3410	5300
	En düşük	84	101	13	1	2
İspanya (Zufiaurre, R. v.d, 1998)	En yüksek	363	2088	189	149	376
	En düşük	229	1160	102	10	116
ABD sınır değerleri (NRC, 2002)		4300	7500	840	83	420
AB sınır değerleri (NRC, 2002)		1750	4000	1200	40	400
Hollanda sınır değerleri (NRC, 2002)		75	300	100	1,25	30

1.3. Arıtma Çamurunun İşlenmesi

Arıtma çamurlarının bertaraf işlemleri öncesinde, nakil işlemleri de göz önünde bulundurulduğunda, bazı fiziksel, kimyasal ve biyolojik işlemler ile arıtılması gerekmektedir. Bu işlemlerden sıkça kullanılan dördü şöyledir; yoğunlaştırma, stabilizasyon, şartlandırma ve susuzlaştırma (McFarland, 2001).

Yoğunlaştırma ünitesinde çamurun su miktarı azaltılarak hacmi düşürülür. Böylelikle sonraki ünitelerin yükleri azaltılmış olur (Metcalf & Eddy, 2003). Stabilizasyon aşamasında ise çamurun içerisindeki organiklerin, patojen bakterilerin ve kokuların giderilmesi amaçlanmıştır. En sık kullanılan stabilizasyon metotları aerobik ve anaerobik çürütme olmakla birlikte ki-reçle stabilizasyon gibi kimyasal yöntemler de kullanılmaktadır (McFarland, 2001). Şartlandırma işlemleri ile çamurun yumak yapısı susuzlaştırılabilirliğini iyileştirecek şekilde düzenlenir ve sonrasında çamura susuzlaştırma işlemi uygulanır. Bu ünitelerin amacı fiziksel olarak çamurun suyunun azaltılmasıdır. Sonuç olarak daha az hacimlerde katı madde elde edilir ve bu durum da bertaraf işlemlerini kolaylaştırır (Metcalf & Eddy, 2003).

Ülkemizde çamur yoğunlaştırma ve susuzlaştırma çamur arıtım basamakları olarak hemen hemen her tesiste kullanılmaktadır. Yoğunlaştırmada çökeltme prensibi ile çalıştırılan yoğunlaştırıcılar, susuzlaştırma-

da ise belt filtre sistemi ile susuzlaştırma, işletim kolaylıkları bakımından daha yoğun tercih edilen sistemler olarak göze çarpmaktadırlar. Santrifüj ile susuzlaştırma da etkili bir yöntem olarak Ülkemizde değerlendirilmesi gereken bir işlemdir. Stabilizasyon işlemleri ise tüm tesislerde yer almamakta; kullanılmaları durumunda da genelde anaerobik çürütme ile stabilizasyon yüksek kapasiteli tesislerde, aerobik çürütme ile stabilizasyon ise düşük kapasiteli tesislerde tercih edilmektedir. Anaerobik çürütme sistemlerinin işletimleri daha karmaşık ve tecrübe gerektiren yapıdadır. Ancak çürütme sonucunda enerji değeri yüksek biyogaz eldesi gerçekleşmektedir; bu durum anaerobik çürütücülerin tüm dünyada yüksek oranda tercih edilmelelerine neden olmuştur. Aerobik çürütücüler ise aktif çamur sistemlerine benzer yapıları ve görece kolay işlemleri ile bilinmektedirler. Ancak havalandırma işlemi nedeniyle enerji maliyetleri yüksektir.

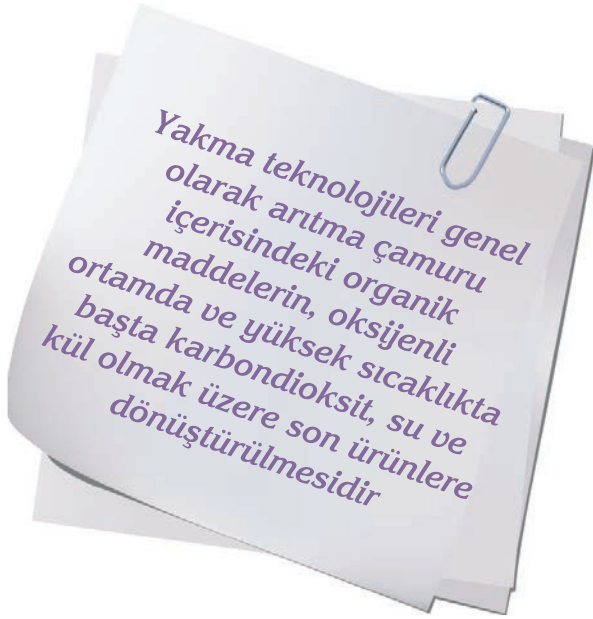
Dünyadaki uygulamalar incelendiğinde de, komşumuz Yunanistan'da çamur arıtma tesislerinde genellikle yoğunlaştırma, stabilizasyon ve susuzlaştırma üniteleri bulunduğu görülmektedir. Ülkemizdeki ne benzer şekilde küçük şehirlerde stabilizasyon metodu olarak aerobik çürütme tercih edilirken, Atina gibi büyük şehirlerde anaerobik çürütme ile enerji üretimi yoluna gidilmiştir (Andreadakis, v.d, 2002). Norveç'te 1995'te yürürlüğe giren bir yasa ile çamurun stabilizasyonu ve dezenfeksiyonu zorunlu hale gelmiştir. Ay-

rıca su içeriği yüksek çamurların arazide kullanımı da yasaklanmış, böylece susuzlaştırma ünitelerinin gerekliliği artmıştır (Ædegaard v.d, 2002). Danimarka'da yaygın olarak kullanılan stabilizasyon metotları anaerobik çürütme ve aerobik çürütmedir. Susuzlaştırma metotları arasından ise santrifüj en çok tercih edilen metottur (Jensen ve Jepsen, 2004).

1.4. Arıtma Çamurunun Bertarafı

Arıtma çamuru uygun arıtım teknikleri ile işlendikten sonra, ilgili yönetmelik kriterleri de göz önünde bulundurularak bertaraf edilir. Üç temel bertaraf yöntemi yakma, toprakta kullanım ve katı atık depolama sahalarında bertaraf olarak sıralanabilir.

Arıtma çamuru için kullanılan en yaygın bertaraf tekniği, en kolay ve ucuz olması dolayısıyla katı atık depolama sahalarının kullanımıdır. Bu tekniğin dezavantajları; geniş arazi gereksinimi, depolanan arıtma çamurları içerisinde bulunan enerji ve besin kaynaklarının değerlendirilememesi, konunun politik yapısından dolayı atık depolama sahalarının inşaatı için yer bulmadaki zorluklar ve oluşan sızıntı suyudur. Sızıntı suyunun içerisinde bulunan organik ve tehlikeli atıklar toprak ve yeraltı suları için tehdit oluşturmaktadır. Çamurun depolama sahalarında bertarafında ülkeden ülkeye farklılık gösteren bir uygulama mevcuttur. Sınırlı depolama alanları ve depolamayı yasaklayan ya da sınırlayan yönetmeliklerin yürürlüğe girmesi bazı ülkeler için bu alternatifi öncelikli olmaktan çıkarmıştır. Japonya sınırlı arazi mevcudiyeti nedeniyle bu uygulamaya hiç yer vermeyen ülkelerdendir. AB ülkelerinde ise Landfill Directive (Konsey Direktifi 1999/31/EC) üye ülkelerin, organik atıkları depolamasını zaman içinde önemli ölçüde sınırlamalarını zorunlu kılmaktadır. Örneğin İrlanda, 1990'larda AB yönetmeliklerini benimsemiş fakat ülkede bu yönetmeliklerde belirtilen sınır değerlerine uygun çamur artabilen sayılı tesis bulunduğundan, bertaraf yöntemleri depolama üzerinde yoğunlaşmıştır. Son zamanlarda gelişen teknolojiler ve uygulamaya konan yönetmelikler nedeni ile bu ülkede arıtma çamurları büyük ölçüde tarım amaçlı kullanılır hale gelmiştir (Bartlett ve Killilea,

2001). Yunanistan'da ise halen sıklıkla uygulanan bertaraf metodu yüzde 98'lik oranı ile depolama sahalarının kullanımıdır ve arıtma çamuru evsel katı atıklarla birlikte depolanmaktadır (Andreadakis, v.d, 2002). Ülkemizdeki durum da benzerdir. ÇOB'nın verilerine göre arıtma çamurlarının yüzde 50 oranında düzenli depolama sahalarına gönderilmekte olduğu, yaklaşık yüzde 15'lik bir miktarının ise uygunsuz bir şekilde vahşi depolama ile elden çıkarıldığı görülmektedir.

Bir diğer önemli bertaraf yöntemi arıtma çamurlarının toprakta kullanımıdır. Bu yöntem ile birlikte çamurun güneş ve topraktaki mikroorganizmalar sayesinde ileri seviyede arıtımı da sağlanır. Ayrıca çamur içerisindeki besinler bitkiler tarafından alındığından, kimyasal gübrelerle olan ihtiyaç azalır. Tarımsal kullanım açısından en önemli ön koşul çamurun tehlikeli kimyasalları içermiyor olmasıdır. Ağır metaller ve iz organik maddeler son yıllarda çamurun tarımda kullanımı açısından en büyük endişeyi yaratan kimyasal gruplardır. Birçok ülkede yönetmelik maddeleri ile çamurun bu kirleticiler açısından tarımsal kullanıma uygunluğu kontrol edilmektedir. Ek olarak tarımsal uygulamanın çiftçiler ve yöre halkı tarafından olumlu karşılanması ve bu konudaki gerekli bilgilendirmelerin yapılması büyük önem taşımaktadır. ABD'de arıtma çamurlarının tarımsal amaçlı kullanımı bertaraf yöntemleri arasında üçte ikilik bir orana sahip olup, günden güne uygulamalar artmaktadır (Swanson, 2004). Avrupa ülkelerinde de (Almanya, Danimarka) tarımda kullanım yaygın olarak uygulanmaktadır. Ülkemizde arıtma çamurlarının tarımda kullanımı çamurların yaklaşık yüzde 10'luk bir miktarında uygulanmaktadır (ÇOB, 2008).

Yakma teknolojileri genel olarak arıtma çamuru içerisindeki organik maddelerin, oksijenli ortamda ve yüksek sıcaklıkta başta karbondioksit, su ve kül olmak üzere son ürünlere dönüştürülmesidir. Yakma sonucunda yüksek miktarda hacim azalması, patojenlerin yok olması ve enerji dönüşümü sağlandığından bu metot avantajlı görünmektedir. Fakat bunların yanında, kurulum ve işletim maliyetlerinin yüksek olması, oluşan hava emisyonları ve külün tehlikeli atık olarak kabul edilmesi bu sistemin dezavantajlarını oluşturmaktadır (Metcalf & Eddy, 2003). Dünyadaki en yaygın çamur yakma işleminin gerçekleştiği ülkeler-

den birisi Japonya'dır. Bunun iki önemli nedeni; arazinin yeteri kadar geniş olmaması ve depolama alternatifinin uygulanamaz olması ve çamurun içerisindeki ağır metallerin yaratacağı kirlilikten endişe edilmesidir. Tokyo'da ilk yakma tesisi 1967 yılında faaliyete başlamıştır (Hara ve Mino, 2008). Çimento fabrikalarında yakma ise çamurun organik içeriğinden yakıt, katı madde içeriğinden de ham madde olarak faydalanan bir alternatiftir. İşlem sonunda kül oluşmaması da bu yöntemin önemli bir avantajıdır.

1.5. İyi Bir Çamur Yönetim Sistemi Nasıl Olmalıdır

Çamur yönetiminde sosyal, ekonomik, politik, coğrafi ve bölgesel koşullar öncelikle yönetmelikleri belirlemekte, yönetmelikler ise çamur işleme sistemlerini ve bertaraf alternatiflerini ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle ana hatları ile aynı olsa da çamur yönetimi ülkeden ülkeye; bölgeden bölgeye farklılıklar göstermektedir. Ülkemizde 2001 yılı öncesinde çamurun tarımda kullanımını sınırlayan unsurlar gündemde değilken, 2001 yılında yürürlüğe giren Toprak Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği ile özellikle endüstriyel deşarjın yüksek olduğu tesislerin çamurlarının kullanımı neredeyse tamamen imkansız hale gelmiştir. Benzer şekilde Danimarka'da arıtma çamuru yönetim sistemleri ülkenin ihtiyaçları doğrultusunda şekillenmiş, artan vergiler ve yönetmeliklerde yapılan değişiklikler ile uygulamalar zaman içinde değişmiş ve gelişmiştir. (Jensen ve Jepsen, 2004). Son yıllarda atık yönetiminin diğer alanlarında olduğu gibi mümkün olduğunca arıtma çamurlarının da geri kazanımı ve yeniden kullanımı yönetmeliklerle teşvik edilmektedir.

Çamur yönetiminin ana bileşenleri (mevzuat ve bunun getirdiği arıtım ve bertaraf gereksinimleri) dışında sistemi destekleyen altyapı bileşenleri de vardır. Tüm bu yönetim sisteminin altyapısını oluşturan elemanlardan bir kısmı şunlardır;

- Kurumsal yetki ve sorumlulukların dağılımı,
- Uygulama, denetim ve yaptırım,
- Bilgi toplama, akış, kayıt ve güncelleme sistemi,
- İlgili personelin eğitilmesi,
- Kurumlar arası iletişim.

Yukarıda bahsi geçen ülkelerden çamur yönetimini iyi bir şekilde işletenlerde özellikle bu alt yapının

sağlam kurulmuş olduğu görülmektedir. Kurumsal sorumlulukların büyük oranda tek elde ve boşluk oluşturmayacak şekilde toplandığı gözlenmektedir. Düzenli işleyen bir bilgi akışı ve güncelleme sistemi ile bilgiler kayıt altında tutulmakta, gerek kurum içi gerekse kurumlar arası iletişim problemsiz olarak sağlanmaktadır. Önemli bir bileşen özellikle yönetmeliklerde çerçevesi çizilen uygulamaların kontrollerinin düzenli olarak yapılması ve gerekli cezai yaptırımların uygulanmasıdır. Yine alt yapının en önemli bileşenlerinden biri sorumlu kuruluşlardaki personelin sistemi yakından tanınması, işleyiş ve gerekli altyapı hakkındaki bilgisinin tam olmasıdır. Bu da personelin gerekli eğitimleri ve yetkinleştirilmesi ile sağlanabilir.

1.6. Ülkemizde Durum

Ülkemizde bir çamur yönetim sisteminin işletilebilmesine yönelik önemli bileşenler mevcuttur. Geliştirilmesine ihtiyaç olmasına rağmen bir dizi yönetmelik bulunmaktadır. Ancak, özellikle çamur işlemesine dair olan SKKY Teknik Usuller Tebliği yeterince detaylı değildir. Uygulanacak bertaraf ya da faydalı kullanıma yönelik uygun arıtma koşulları detaylandırılmamaktadır. Bertarafa yönelik mevzuatta ise önemli eksiklikler vardır. Örneğin, tarımsal kullanıma yönelik TKKY'de patojen mikroorganizmalar ya da zehirli organik kirlenmeler için sınır değerler bulunmamaktadır. Ayrıca arıtma çamurunun depolanabilmesi konusundaki mevzuatta da bazı problemler maddeler bulunmaktadır.

Bunların dışında ülkemizde yukarıda bahsi geçen alt yapı unsurlarında bazı eksiklikler vardır. Kurumlar arası bilgi akışı düzgün işlemediğinden toplam çamur üretim miktarları ya da mevcut tesislerdeki çamur arıtım süreçleri gibi en basit düzeydeki bilgilere bile toplu olarak erişim yoktur. Yönetmeliklerin uygulanmasına dair denetim ve yaptırımlarda zayıflıklar bulunmaktadır. Çamur yönetiminden sorumlu Çevre ve Orman Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatlarındaki bazı kilit personelin eğitim ve bilgi düzeyi yeterli değildir. Bu eksiklikler yerel koşullar için uygun alternatiflerin seçiminin yapılması yerine, en çok denenmiş, uygulanması en kolay ve en ekonomik alternatiflerin seçimini getirmektedir.

Ülkemizde çamur yönetim sistematığının yerleşmesi için ülkenin koşul ve gereksinimlerini göz önüne

alan yönetmeliklerin oluşturulması, kurumsal alt yapının yetkilerin tek elde toplanmasına izin verecek şekilde yapılandırılması, bir bilgi akış, kayıt ve güncelleme sisteminin geliştirilmesi ve ilgili personelin eğitiminin tamamlanması gerekmektedir.

Karar ve izin aşamasında yetkili kurum(lar) tarafından çamur karakteristiğinin uygun kıldığı yöreye has uygulamaların cesaretlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Arıtma çamurunun atık bir malzeme olarak değil mümkün olduğunca faydalanılması gereken bir kaynak olarak değerlendirilmesi yaygınlaştırılmalıdır.

SONUÇ

Arıtma çamurları, atıksu arıtma işlemleri sonucunda açığa çıkan ve çoğu zaman çevre ve insan sağlığı açısından sorunlara sebep olan maddelerdir. Önceleri sadece bir atık olarak görülen arıtma çamurları, şimdilerde enerji ve ham madde kaynağı olarak da kullanılmaya başlanmıştır.

Arıtma çamurlarının işlenmesi ve tekrar kullanılmasının yaygınlaşması ile birlikte, arıtma çamuru yö-

netim planları da gündeme gelmeye başlamıştır. İyi bir arıtma çamuru yönetim planı ile en düşük maliyetler ile arıtma çamurlarından en fazla yarar sağlanabilmektedir. İyi bir çamur karakterizasyonu ve sonrasında gelen verimli arıtım teknikleri ile arıtma çamurlarının bertaraf işlemleri kolaylaşmıştır. Son yıllarda gelişmiş ülkeler başta olmak üzere, Dünya çapında birçok ülkede arıtma çamurlarının bertarafında olması gereken sınır değerler yönetmeliklerle belirlenmeye başlanmıştır. Uygun arıtım teknikleri ile işlenen arıtma çamurları çevre ve insan sağlığına zarar vermeyecek şekilde birçok amaçla kullanılabilir. Bu noktada önemli olan, ülkenin ve bölgenin yerel koşullarına uygun en verimli arıtma çamuru yönetim sisteminin seçilebilmesidir. Sürdürülebilir çamur yönetiminin gereği çamur arıtımı ve bertarafına yepyeni bir bakış ile yaklaşarak mümkün olan tüm senaryoların değerlendirildiği, fayda maliyet analizlerinin yapıldığı, tüm risklerin ve yararlanımların ortaya konduğu ve yerel koşulları göz önüne alan bir sistemin yerleştirilmesidir.

Kaynaklar

- Andreadakis, A.D., v.d. (2002) "Sludge Utilization in agriculture: possibilities and prospects in Greece." *Water Science and Technology* 46/10: 231-238.
- Bartlett, J., Killilea, E., (2001) "The characterization, treatment and sustainable reuse of biosolids in Ireland." *Water Science and Technology* 44/10: 35-40.
- Campbell, H.W. (2000) "Sludge Management – future issues and trends." *Water Science and Technology* 41/8: 1-8.
- ÇOB (2008) Arıtma Çamuru Eylem Planı (taslak döküman)
- Hara, K., Mino, T., (2008) "Environmental assessment of sewage sludge recycling options and treatment processes in Tokyo." *Waste Management* 28/12: 2645-2652.
- Jensen, J., Jepsen, S., (2005) "The Production, use and quality of sewage sludge in Denmark." *Waste Management* 25: 239-247.
- KAKY, (2005) Katı Atıkların Kontrolü Yönetmeliği, Resmi Gazete: 25777
- McFarland, M.J., (2001) "Biosolids Engineering." McGraw Hill, USA.
- Metcalf & Eddy, (2003) "Wastewater Engineering: Treatment and Reuse." McGraw Hill, New York.
- National Research Council (2002). *Biosolids Applied to Land: Advancing Standards and Practices*. National Academy Press. Washington, D.C.
- Aedegaard, H., Paulsrud, B., Karlsson, I., (2002) "Sludge disposal strategies and corresponding treatment technologies aimed at sustainable handling of wastewater sludge." *Water Science and Technology* 46/10: 295-303.
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği, (2004) Resmi Gazete: 25687
- Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Teknik Usuller Tebliği, (1991) Resmi Gazete: 20748
- Spinosa, L., (2007) "Wastewater sludge: a global overview of the current status and future prospects." *Water21 Market Briefing Series*, IWA Publishing.
- Swanson, R.L., v.d., (2004) "Science, policy and the management of sewage materials. The New York City Experience." *Marine Pollution Bulletin* 49: 679-687.
- TKKY, (2005) Toprak Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği, Resmi Gazete: 25831
- ULR1 : http://www.access.gpo.gov/nara/cfr/waisidx_05/40cfr503_05.html.
- ULR2: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31991L0271:EN:HTML>
- ULR3: <http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31986L0278:EN:HTML>
- US EPA "Use and Disposal of Municipal Wastewater Sludge", EPA 625/10-84-003, 1984.
- Zufiaurre, R., Olivar, A., Chamorro, P., Nerin, C., ve Callizo, A. "Speciation of metals in sewage sludge for agricultural uses" *Analyst*, 123:2, 1998.

Lobicilik Faaliyetlerimiz

Belediyelerle ilgili gerek birincil gerekse ikincil mevzuat hazırlıklarında görüş ve öneriler hazırlanarak ilgili kamu kurum ve kuruluşlarına bildirmek ve bu amaçla yapılan toplantılara katılım sağlamak Birliğimizin temel görevleri arasındadır.

Belediyeleri ilgilendiren mevzuat düzenlemelerinde TBB'nin görüşünün alınması yasal bir zorunluluktur. Bu kapsamda Birliğimizce çok sayıda mevzuat hazırlığında gerek yazılı gerekse sözlü olarak görüş verilerek parlamentoda belediyelerimizin sesi olunmuştur. Bu kapsamda Nisan- Mayıs 2010 tarihlerinde Birliğimizce yürütülen lobicilik faaliyetleri şöyledir:

İLLER BANKASI A.Ş. TASARISI GENEL KURUL GÜNDEMİNDE

İller Bankası'nın mevcut mevzuatı ile bütün bankacılık faaliyetlerini yapması mümkün olmadığından, bu faaliyetleri icra edebilmesi amacıyla hazırlanan yeni Tasarı'da belediyelerden alınan katılım payı yüzde 2 olarak kabul edilmiş olmakla birlikte bu payın ilk 3 yıl için yüzde 3 olarak uygulanacağına ilişkin hüküm de bulunmaktadır.

Belediyelerimiz nezdinde yapılan anketten, halen tahsil edilen ortaklık payının yüksek olduğu ve düşürülmesi gerektiği sonucu çıkmıştır.

Birliğimizce, Bankacılık Kanunu'na tabi bir banka statüsüne dönüştürülecek olan İller Bankası A.Ş. tasarısındaki;

* Yüzde 2 olarak düzenlenen katılım payının yüzde 1 olarak değiştirilmesi,

* İlk 3 yıl için uygulanmak üzere yüzde 3 olarak belirlenen katılım payına ilişkin geçici maddenin tasarının metninden çıkarılması,

* Belediyelerimizin hem genel kurulda ve hem de yönetim kurulunda etkin şekilde temsil edilmeleri konusunda girişimlerde bulunulmuş, TBMM Komisyon toplantıları takip edilerek, Birlik görüşü ısrarlı bir şekilde dile getirilmiştir.

Birliğimizin girişimleri ve ısrarları ile 1 belediye başkanının yönetim kurulunda yer alması ve temsiline dair hüküm tasarıya eklenmiştir.

Tasarı halen TBMM Genel Kurulunda görüşülme-yi beklemektedir.

KARA AVCILIĞI KANUNU'NDA VE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

Tarım Orman ve Köyleri Alt Komisyonuna havale edilen Tasarı'nın, "Madencilik faaliyetleri neticesinde tabii yapısı bozulan alanları, inşaat, yıkıntı ve hafriyat atıkları ile doldurularak ağaçlandırmaya hazır hale getirilmesi maksadıyla mücavir alanlarda Büyükşehir ve il belediyelerine bedeli karşılığında izin verilebilir" hükmünde yer alan "bedeli karşılığında" ifadesinin, "bedelsiz izin verilebilir" şeklinde değiştirilmesi talep edildi.

Ayrıca, kaldırılan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevlerini devralan kuruluşlara sağlanan tahsis işlemlerinden bir bedel alınmamasına ilişkin hükmün, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün su, atıksu, yağmursuları ile ilgili görevlerini devralan İstanbul Su ve Kanal İdaresi (İSKİ) ile İzmit Su ve Kanal İdaresine (İSU)de sağlanması talep edildi.

Tasarı halen komisyonlarda görüşülmektedir.

MALİ KURAL KANUN TASARISI KANUN TASARISI TASLAĞI

Taslağın 5'inci maddesinin 2'nci fıkrası ve 9'uncu maddesinin 1'inci fıkrasının b,c,ç bentleriyle yapılan düzenlemelerde "mahalli idarelerin yatırım programlarında yer alan projelerin finansmanı dışında borçlanma yapamaya-acağı" kuralı ve mahalli idarelerin iç borçlanmalarında da İçişleri Bakanlığı izni yanında "Hazine Müsteşarlığının da uygun görüşü" getirilmek suretiyle yerel yönetimlerin özerkliği kısıtlanmış ve hiç gerekmediği halde idari vesayet artırılmıştır.

Taslağın 9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasının e bendiyle genel yönetim kapsamı içinde kalan belediye başkanına, mali hizmetler birim amirine ve muhasebe yetkilisine Maliye Bakanlığına mali istatistiklerin zamanında gönderilmemesinden dolayı 750 TL para cezası uygulaması ile veri girişini ek süreye rağmen yerine getirmeyen belediyelerin genel bütçeden aldıkları payın bloke edilmesi yetkisi getirilmektedir.

Taslaktaki bu düzenlemelerin Anayasanın 127'nci maddesi hükmü ile Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nın idari ve mali özerkliğe ilişkin hükümleriyle de uyumlu olmadığı ve düzenleme yapılması gerektiğine ilişkin bir yazı Plan ve Bütçe Komisyonu'na gönderilmiştir.

Komisyon çalışmaları da takip edilmektedir.

BAZI KAMU KURUM VE KURULUŞLARININ BİR KISIM BORÇ VE ALACAKLARININ DÜZENLENMESİNE DAİR KANUN TASARISI

Uzun süreden beri belediyeler ile elektrik firmaları arasında adli çekişme konusu olan ve belediyelerimizin bilançolarında yer alan

borçların önemli bir kalemini teşkil eden bir sorunun giderilmesine yönelik olarak hazırlanan tasarının komisyon çalışmaları takip edilmektedir.

AÇILAN DAVALAR

Ulaştırma Bakanlığı tarafından 16 Mart 2010 tarih ve 27523 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Karayolu Yolcu Taşımacılığında Kullanılan Terminallere İlişkin Tavan Ücret Tarifeleri Hakkında Tebliğ'in (Tebliğ No:60) ve ekinde yer alan Karayolu Yolcu Terminali Tavan Ücret Tarifesi'nin yasa ve diğer mevzuata aykırı olması nedeniyle **İPTALİ** ile **YÜRÜTMESİNİN DÜRDÜRÜLMESİ** istemi ile dava açılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu kapsamında belediyelere tekel niteliğinde verilen görev ve yetki alanında, Ulaştırma Bakanlığınca tebliğ ile düzenleme yapılması yargıya taşınmıştır.

ÖZÜRLÜ REFAKATÇISI

5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile diğer mevzuat uyarınca ağır özürlü olarak kabul edilen ve refakatçi yardımına muhtaç olanların bir kişi ile sınırlı olmak üzere refakatçisinin, kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmelerce yürütülen toplu taşıma hizmetlerinden yararlanmada 8/1/2002 tarih ve 4736 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinden muaf tutulacağına ilişkin alınan 20.05.2010 tarih ve 27586 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu kararı 21/05/2010 tarih ve M.06.9.TBB.0.71/322-1010 sayılı yazımızla bütün belediyelerimize dağıtılmış ve bilgilendirme yapılmıştır.

Soru-Cevap Hattı - Öğrenmek İstedikleriniz

Türkiye Belediyeler Birliği, Soru - Cevap Hattından yararlanarak cevaplanmasını istediğiniz sorularınızı gönderebileceğiniz adres ve telefonlar:

Adres: Tunus Cad. No:12 06680 Kavaklıdere/ANKARA

Telefon: 0 312 419 21 00 (PBX) Faks: 0 312 419 21 30

e-posta: sorucevap@tbb.gov.tr

BELEDİYE MEVZUATI

Soru: Süreyya ERDEM

Mustafa Kemal Paşa Belediyesi

Denetleme Komisyonumuz Ocak ayı toplantısında seçilmiş olup, karar Kaymakamlık makamınca 11.01.2010 tarihinde onaylanmıştır. Bizler komisyona seçilen üyeler olarak 24-28 Ocak 2010 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen seminere katıldık. Komisyonun görev süresi 12.01.2010 tarihinden itibaren 45 iş günü aralıksız olarak mı kabul edilmektedir? Yoksa 12.01.2010 tarihinden itibaren 31.03.2010 tarihine kadar olan sürenin içinde aralıklı olarak 45 iş günü toplanması olarak mı algılanmalıdır? Bize 12.01.2010 tarihinden itibaren 45 iş günü baz alındığında 15.03.2010 günü denetlemenin bitmesi ve kalan sürede raporun yazılması gerektiği söylendi.

Cevap: Mehmet Arif YORDAM

Kontrolör

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 25'inci maddesinin beşinci fıkrasında, denetim komisyonu, çalışmasını kırkbeş işgünü içinde tamamlayacağı ve buna ilişkin raporunu mart ayının sonuna kadar meclis başkanlığına sunacağı hükme bağlanmıştır. Denetim komisyonunun denetimini Mart ayı sonuna kadar bitirmesi öngörülmüş olup komisyon çalışmasına ara verebi-

li, yani aralıklı çalışabilir, aralıksız olarak işgünü içinde çalışmasına devam da edebilir. Çalışma iş günü haftanın çalışılan günleridir. Yukarıda belirttiğiniz tarihte denetim yapılması ve rapor düzenlenmesi mümkündür. Burada önemli olan 31.05.2010 tarihinde rapor yazımının bitmesi ve meclis başkanlığına sunulmasıdır.

Soru: Hayrettin AYDIN

Belediye Başkan Vekili | Akyaka Belediyesi/KARS

Elim bir trafik kazası sonucu 21.04.2010 tarihinde hayatını kaybeden Belediye Başkanımız Sayın Turgut TURAN'ın yerine Valilik Makamının 21.04.2010 tarihli yazısına istinaden meclis birinci başkan vekili vekalet etmektedir.

Belediyemiz tarafından 26.04.2010 tarihinde belediye meclis üyelerine çıkarılan tebligat ile 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 44'üncü ve 45'inci maddelerine istinaden 30.04.2010 tarihinde toplanarak kendi aralarından bir başkan seçimi yapmaları yönünde gündem dağıtılmış olup, ancak 30.04.2010 tarihinde toplanacak olan belediye meclis üyelerinin aralarından seçecekleri bir başkan için izlenecek olan yol ve usul ile ilgili aşağıda sıraladığımız bazı tereddütler hasıl olmuştur. Bu konudaki tereddütlerin giderilmesi için hukuki yönden yapılacak olan işlemler hakkında 29.04.2010 tarihine kadar belediyemizin aşağıdaki faks numarasına bilgi verilmesini arz ederim.

1- Gizli oylamada matbu oy pusulası mı kullanılacak, yoksa üyeler boş pusulaya adayların adlarını mı

yazacaklar, oy pusulasının şekli ve ebadı nasıl olmalıdır?

2- Oy kullanılırken meclis üyelerinin tümü için oy pusulası olacak mı, yoksa aralarından yalnız aday olacaklar için mi oy pusulası kullanılacak ve üyelerden aday olduklarına dair bir dilekçe alınacak mı?

3- Seçim günü Kaymakamlıktan, Valilik Makamından veya Seçim Kurulundan bir kamu görevlisi veya bir gözlemci istenecek mi, seçim kuruluna bilgi verilecek mi?

4- Yeni seçilecek başkandan sonra başkanlık divanı ve diğer komisyon üyeliklerine ayrıca seçim yapılacaktır mı?

5- Meclis üyelerinden birinin başkan olması neticesinde boşalacak olan meclis üyeliği için yerine yedek üye seçilecek mi?

Cevap: Mehmet Arif YORDAM

Kontrolör

Belediye Başkanınızın vefat etmesi nedeniyle başkanlığın sona ermesi sonucu 10 gün içinde başkan seçilmesi gerektiği belediyenize bildirilmiştir ve bu yasal süreç de başlamıştır.

5393 sayılı Kanun'un 45'inci maddesine göre, Belediye başkanı veya başkan vekili belediye meclis üyeleri arasından ve gizli oyla seçileceği, İlk iki oylamada üye tam sayısının üçte iki ve üçüncü oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu aranacağı, üçüncü oylamada salt çoğunluk sağlanamazsa, bu oylamada en çok oy alan iki aday için dördüncü oylama yapılacağı, dördüncü oylamada en fazla oy alan üye, belediye başkanı veya başkan vekili seçilmiş olacağı ve Oyların eşitliği durumunda kur'a çekileceği belirtilmiştir. Ayrıca, yeni seçilen belediye başkanının görev süresi, yerine seçildiği başkanın görev süresi ile sınırlıdır, yani kalan süreyi tamamlayacaktır.

Sorularınıza gelince;

1-Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 13'üncü maddesi uyarınca, "Gizli oylamalarda kullanılacak oy pusulaları zarfla birlikte başkanlıkça mühürlü şekilde düzenlenir. Oylama bittikten sonra katip üyeler tarafından sandıktan çıkan zarflar sayılır ve üye sayısından fazla olmadığı tespit edildikten sonra açılır.

Oy pusulaları sayıldıktan sonra, başkanlık divanı tarafından sonuç açıklanır. Oylarda eşitlik halinde oylama bir defa daha tekrarlanır; yine eşitlik olursa meclis başkanınca kuraya başvurulur. Kura çekimi, birbirinin aynı olan ve üzerinde adlar yazılı bulunan kağıtlar bir torbaya konularak meclis başkanı tarafından çekilmek suretiyle yapılır. Torbadan çekilen isim kazanmış olur" denilmiştir. Yönetmeliğin bu hükmünden görüleceği üzere, oyların matbu veya boş oy pusulası veya kullanılacak oyların ebatları hakkında bir düzenlemeye yer verilmiştir. Makul olan isimleri yazılabileceği normal küçük zarf büyüklüğünü geçmeyen boş oy pusulasıdır. Burada önemli olan zarfların üyeler adedince olması ve mühürlenmesi ve her aday istediği başkan adayını bu pusulaya yazdıktan sonra sandığa atmasıdır. Sonuç olarak, meclis üyelerinin oy pusulasına seçeceği kişinin adını yazıp, tanıtıcı hiçbir işaret koymadan sandığa atmasıdır.

2- Oy kullanılırken meclis üyelerinin tümü için oy pusulası olacak ve üyelerden aday olduklarına dair bir dilekçe alınmayacaktır.

3- Seçim günü Kaymakamlıktan, Valilik Makamından veya Seçim Kurulundan bir kamu görevlisi veya bir gözlemci isteneceğine veya bilgi verileceğine ilişkin bir prosedür bulunmamaktadır. Meclis toplantıları herkese açıktır.

4- Daha önce seçim yapıldığından yapılan seçim sonucu oluşan görevler devam etmektedir. Eğer başkanlık görevine seçilen üyenin üzerinde encümen üyeliği, komisyon üyeliği veya başkan vekilliği vs. görevi olması halinde, seçim yapılması gündeme gelebilir.

5- Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun'un 28'inci maddesi uyarınca, "...belediye meclisi üyeliklerinde boşalma olduğu takdirde ise, belediye başkanı beş gün içerisinde meclise katılacak yedek üyelerin adını yetkili seçim kurulundan sorar ve üç gün içerisinde adı bildirilen üyeyi davet eder. Bu suretle davet edilen üye, kalan süreyi tamamlar.

Boşalan üyelik hangi ilçe veya siyasi partiye ait ise, davet edilecek yedek üye de, aynı ilçe ve siyasi partiden olur" hükmü bulunmaktadır. Yasa hükmünden anlaşılabileceği üzere meclis üyeleri arasından başkanlığa seçilen meclis üyeliğinde herhangi bir nedenle boşalma olacağından yedek üye çağrılması gerekir.

Soru: Kestel Belediye Başkanlığı | Mali Hizmetler Müdürlüğü

Belediyemiz bünyesinde 5355 sayılı Kanun kapsamında Sulama Birliği bulunmaktadır. Birlik Başkanı ve Encümen Üyelerine aylık maaş ödeme konusunda tereddüde düşülmüştür. Aylık maaş ödemesi olup olmayacağı, olacaksa, neye göre olacağının açıklanarak Belediyemize bildirilmesini arz ederim.

Cevap: Sebahattin KARAKAYA
Başkontorlör

5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun değişik 22'nci maddesinin son fıkrasında, "Köylere hizmet götürme birliklerinin birlik meclisleri hariç olmak üzere, birlik meclisi ile birlik encümeninin başkan ve üyelerine meclis ve encümen toplantılarına katıldıkları her gün için birlik başkanına (5000), encümen üyelerine (2000), meclis üyelerine (1500) gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçmemek üzere, birlik meclisi tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenebilir. Ancak, huzur hakkı ödenecek gün sayısı, bir yıl içinde yirmi dört günü geçemez." hükmünden, Kanun koyucunun iradesinin ister seçilmiş isterse atanmış olsun, birlik başkanlarına ödenek verilmemesi yönünde olduğu görülmektedir. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 02.08.2006 gün ve B050MAH060003/62402 sayılı görüşünde de; İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin görüşünün, sulama birliği başkanına ve meclis üyelerine 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu'nun 5445 sayılı Kanun'la değişik 22'nci maddesinin son fıkrasında gösterilen huzur hakkı dışında herhangi bir ödeme yapılamayacağı yönünde olduğu belirtilmiştir. 5355 sayılı Kanun'da meclisin görevleri arasında birlik başkanının ödeneğini belirlemek gibi bir görev ve yetkisi bulunmaktadır. Belirtilen mevzuat hükümlerinden ister seçilmiş, isterse atanmış olsun, birlik meclisi ile birlik encümeninin başkan ve üyelerine meclis ve encümen toplantılarına katıldıkları her gün için birlik başkanına (5000), encümen üyelerine (2000), meclis üyelerine (1500) gösterge rakamının Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarı geçme-

mek üzere, birlik meclisi tarafından belirlenecek bir yıl içinde yirmi dört günü geçmeyecek miktarda huzur hakkı ödenebileceği, birlik başkanına ayrıca aylık ödenek ödenmesinin mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Soru: İsimsiz

Belediyemizin seçilmiş ve atanmış personeline yönelik olarak uygulanan eğitim, kurs, konferans, seminer ve benzeri adlar altındaki faaliyetlere gerek görüldüğünde katılım sağlanmaktadır. Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Genelgeleri ve Sayıştay Kararları incelendiğinde; her şey dahil sisteminin olduğu eğitim seminerlerinde harcırah verilmesinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Bazı kararlarda; her şey dahil olan eğitimlerde tam yevmiye verileceği belirtilirken; diğer kararlarda ise sadece yol bedeli ile yolda geçen sürelerin harcırah olarak verileceği, eğitim süresince yevmiye verilmeyeceği ifade edilmektedir. Konu ile ilgili tereddüde düşüldüğünden; kurumumuza her şey dahil sistemde yevmiye verilip verilmeyeceği konusunda bilgi verilmesini istiyorum.

Cevap: Sebahattin KARAKAYA
Başkontorlör

Yurtiçinde düzenlenecek kurs ya da seminer gibi faaliyetlere katılacak personele, verilecek harcırah konusu; 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun 37'nci maddesinde düzenlenmiş, buna göre mesleki bilgilerini artırmak amacıyla memuriyet mahalli dışında açılan kurs veya okullara gönderilenlere, geçici görev göndeliği verilmesi gerekmektedir. Ayrıca Sayıştay 6'ncı Dairenin 11 Nisan 2006 tarih ve 11310 sayılı kararında; 6245 sayılı Harcırah Kanunu'nun 2562 sayılı Kanun'un 15'inci maddesiyle değişik 37'nci maddesine göre mesleki bilgilerini artırmak için görev mahalli dışındaki okul ve kurslara katılan memur ve hizmetlilerin kurs süresince iase ve ibate (yeme, içme-konaklama) giderlerinin sağlanması halinde gündeliklerinde belli oranda indirim yapılmasını öngören 2'nci fıkra 14 Ocak 1988 gün ve 311 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yürürlükten kaldırıldığından bir hüküm kalmamıştır denilerek bu gibi durumda, yani kurum bütçesinden katılımcının yeme, içme ve konak-

lama giderleri karşılanırsa dahi gidiş dönüş yol giderleri ve yevmiyesi ödenebileceğine karar verilmiştir. Bu karara göre görev mahalli dışında bir eğitim seminerine katılan memur, gidiş dönüş yol masrafı ile birlikte o yıl kadro derecesine karşılık Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu'na bağlı (H) cetvelinde gösterilen miktarda eğitimin devam ettiği her gün için yevmiye alabilecektir. Ancak İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 21/02/2007 gün ve 2007/26 sayılı Eğitim Faaliyetleri konulu genelgesinin 3'üncü maddesi ile 24/01/2008 gün ve 50000 sayılı 2007/26 sayılı Genelge'nin uygulamasına ilişkin yazısının 3'üncü maddesinde konaklama ücretinin eğitim ücretine dâhil olması halinde personele ulaşım giderleri ve 1/3 oranında harcırah ödeneceği belirtilmiştir. Diğer taraftan Sayıştay Daire Kararlarının bağlayıcılığı bulunmadığından kurs müddetince harcırah alınması bir başka daire kararına göre tazmin hükmüne konu olabilecektir. Ayrıca bu giderlere ilişkin ödeme emri belgesine Mahalli İdareler Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 28'inci maddesinde belirtilen belgelerin eklenmesi gerekmektedir.

Soru: Hatice ALIN

Zonguldak Belediyesi | İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürü

Eski devlet memurların hastalıkları halinde yol paralarını belediyemiz tarafından mı? Yoksa SGK tarafından mı karşılanacak? Gündeliklerin ödenme esasları ile miktarı hakkında bilgi verirseniz memnun olurum.

Cevap: Mahmut ÇOLAK

SGK Müfettişi

Bilindiği üzere, 5510 sayılı Kanun'un Geçici 12'nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü aynen "Kamu idarelerinin sağlık hizmetlerinin sağlanmasına ilişkin görevleri, yürürlükten kaldırılan kanunlardaki hak ve yükümlülükler çerçevesinde ilgili kayıt ve işlemler Kurum (SGK kastedilmektedir.) tarafından devralınan tarihe kadar devam eder. Devir süreci üç yıl içinde tamamlanır." Bu hükümde geçen geçiş süreci 15 Ocak 2010 tarihi itibarıyla tamamlanmış, uygulama hakkında biri SGK Başkanlığı diğeri de Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan sırasıyla Kamu Personelinin Genel Sağlık Sigortası Kapsamına Alınması Hakkında Tebliğ (18.12.2009-27436 tarih sayılı Resmi Gazete) ve Kamu Personeli-

nin Sağlık Hizmetlerinin Sosyal Güvenlik Kurumuna Devrine İlişkin Tebliğ (31.12.2009-27449 tarih sayılı Resmi Gazete) bulunmaktadır.

Tebliğ hükümlerine göre, kamu personeli ve bakmakla yükümlü bulundukları aile fertlerinin sağlık hizmetleri, devir tarihinden itibaren, 5510 sayılı Kanun ve ilgili diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından karşılanacağından, söz konusu kişiler hakkında 6245 sayılı Harcırah Kanunu ve Tedavi Tebliğinin gündelik, yol masrafı ve refakatçi giderlerine ilişkin hükümlerinin uygulanma imkânı da bulunmamaktadır. Bu nedenle, 15/01/2010 tarihinden itibaren (bu tarih dâhil), sağlık kurum ve kuruluşları tarafından, yatarak veya ayakta tedavi amacıyla memuriyet mahalli dışına sevk edilen kamu personeli ile bakmakla yükümlü bulundukları aile fertlerine, gidiş ve dönüşleri için yol masrafı ve gündelikleri ile ayakta tedavi görmeleri halinde ayakta tedavi süresince gündelikleri görevli oldukları kamu idarelerince değil, Sağlık Uygulama Tebliği'nin (SUT) ilgili maddesinde belirtilen esaslar dâhilinde Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından ödenecektir. Aynı şekilde, tedavi amacıyla memuriyet mahalli dışına sevk edilenlerin refakatçileri için de 15/01/2010 tarihinden itibaren kamu personelinin kurumu tarafından yol masrafı ve gündelik ödenmeyecektir. Kamu personelinin, devir tarihinden önce tedavi amacıyla memuriyet mahalli dışına sevk edilmesi halinde, bu sevk işlemi Tedavi Tebliğinde belirtilen usuller ve sevk belgelerine göre yapılmış olacağından; başka bir mahaldeki sağlık kurumuna sevk işleminin yapıldığı tarih esas alınmak suretiyle; 14/01/2010 tarihinde veya daha önceki bir tarihte başlayıp, 15/01/2010 tarihinde veya bu tarihi takip eden günlerde devam eden tedavileri için, bu tedavinin başlama ve bitiş tarihlerinin belgelendirilmesi kaydıyla, yol masrafı ve gündelikleri 6245 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde kamu personelinin kurumu tarafından ödenecektir. Kamu personelinin bakmakla yükümlü bulunduğu aile fertleri ve refakat işlemleri için de aynı çerçevede işlem yapılacaktır.

25 Mart 2010 tarih ve 27532 Mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak 01 Nisan 2010 tarihinde yürürlüğe Sağlık Uygulama Tebliği'nin "gündelik ücreti" başlığını taşıyan 5.2.2. maddesine göre, kişilerin, belediye/ büyük şehir belediye mücavir alanı dışındaki sağlık hizmeti sunucusuna sevklerinde hasta ve refakatçisine;

- Sevk edildikleri sağlık hizmeti sunucusuna müracaat tarihi itibarıyla ayakta tedavi gördüğü günler için gündelik ödenir. Ancak ayaktan tedavi sonrasında istirahat raporu verilmiş ise müracaat tarihi ile tedavinin sona erdiği tarihler arasında istirahatlı olunan süreler için gündelik ödenmez.

- Müracaat sonrası sağlık hizmeti sunucusunda yatarak tedavi edilmesi gerekli görülmesine rağmen, yatak bulunmaması nedeniyle sağlık hizmeti sunucusuna yatırılmaksızın geçen günler için bu durumun sağlık hizmeti sunucusuna belgelenmesi şartıyla beş günü geçmemek üzere gündelik ödenir.

- Yatarak tedavilerde, hasta ile refakatçinin yemek ve yatak giderleri Kurumca (SGK) karşılandığından ayrıca gündelik ödenmez.

- Gündelikler; il dâhilindeki sevklerde (ilçe-merkez arası) 100, iller arası sevklerde ise 200 gösterge rakamının devlet memurları aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutar üzerinden ödenir.

- Sevk edilen sağlık hizmeti sunucusuna müracaat tarihi ile tedavinin sona erdiği tarihin aynı gün olması halinde gündelik ödenmez.

MALİ MEVZUAT

Soru: Altan UĞURLU

Isparta Belediyesi | Mali Hizmetler Müdürlüğü

Belediye olarak tahsildarın yetersiz olması ve vatandaşın mahallelerinde tahsilat konusunda daha kaliteli hizmet verilebilmesi için Belediyemiz ile PTT arasında PTT işyerlerinde su fatura tahsilatı yapmak için PTT Genel Müdürlüğü Parasal Posta İşletme Daire Başkanlığı ile yaptığı yazışmalar sonunda Belediyemize gönderilen protokol örneğinde madde 5'in 5/4'üncü fıkrasında "PTT su fatura tahsilatı için toplam tahsil edilen miktarın yüzde 1,5 +KDV tutarında komisyon alacaktır" denilmektedir.

Yüzde 1,5 +KDV tutarında komisyon vererek tahsilat yapılabilmesi konusunda tarafımıza görüş bildirilmesini arz ederim.

Cevap: Osman ÖZKAN

İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun belediyenin yetkileri ve imtiyazlarını düzenleyen 15'inci maddesinin

1'inci fıkrasının (d) bendinde; "Özel kanunları gereğince belediyeye ait vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarının tarh, tahakkuk ve tahsilini yapmak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilini yapmak veya yaptırmak." Hükümü bulunmaktadır.

Kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre yürütülmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarınca sunulan mal ve hizmetlere karşılık düzenlenen faturaların bankalar veya PTT aracılığıyla tahsil edilmesi işlemi 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 4'üncü maddesinde yer alan hizmet tanımında yer almamaktadır.

Kamu İhale Genel Tebliğinin idarelerin bankalar aracılığı ile yapacakları fatura tahsilat işleri başlıklı 3/47'üncü maddesinde de; Mevzuatı uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarınca sunulan mal ve hizmetlere karşılık düzenlenen faturaların bankalar aracılığıyla tahsil edilmesinde, idare bütçesinden harcama yapılmasını gerektirmeyen hallerde, bu aracılık hizmetinin 4734 sayılı Kanun kapsamında ihale edilmesinin mümkün bulunmadığı, bu itibarla; mevzuatları uyarınca kamu kurum ve kuruluşlarınca sunulan elektrik, su, doğalgaz, telefon ve benzeri hizmetler karşılığında aboneler adına düzenlenen faturaların idare adına bankalar tarafından tahsil edilmesi işinin, kamu yararı ve menfaatleri korunmak ve yürürlükteki mevzuat çerçevesinde protokol/sözleşme düzenlenmek suretiyle 4734 sayılı Kanun hükümleri dışında gerçekleştirilebileceği açıklaması bulunmaktadır.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 12.08.2009 tarih ve B050MAH.0.07.01.00/21108 sayılı Genelgesinde;

Belediyeler tarafından tahsil edilen vergilerin tahsilatının kolaylaştırılması, hizmet maliyetlerinin düşürülmesi, bürokrasi ve kırtasiyeciliğin azaltılması amacıyla, Bilgi Toplumu Eylem Planının Yerel Hizmetlerde e-Dönüşüm Eylemi kapsamında e-Vergi Projesi çalışmaları başlatıldığı, yerel vergilerin tahsilatı ile ilgili olarak aşağıda belirtilen usullere göre hareket edilmesi için uygun bulunduğu,

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 41'inci maddesi hükmüne göre çizgili

çek, mükellef hesabından münakale, hesaba ödeme, PTT vasıtası ile ödeme, banka kartı, kredi kartı ve benzeri kartlar kullanılmak suretiyle ödeme yapılabileceği,

Bankalar vasıtasıyla yapılacak tahsilatların azami 7 gün içinde, PTT vasıtasıyla yapılan tahsilatların azami 10 gün içinde, kredi kartları ile yapılacak ödemelerin ise 20 gün içinde ilgili mahalli idarelerin hesaplarına aktarılacağı,

belirtilmiştir.

Sonuç olarak; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların tahsilinin bankalar ve PTT aracılığıyla yaptırılması mümkündür. Ancak mevzuatımızda bu hizmetler karşılığında komisyon verilmesine imkan veren bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu edikle İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 12.08.2009 tarih ve B050MAH.0.07.01.00/ 21108 sayılı Genelgesi emsal alınmak suretiyle; vergi, resim ve harç dışındaki özel hukuk hükümlerine göre tahsili gereken doğal gaz, su, atık su ve hizmet karşılığı alacakların bankalar vasıtasıyla yapılacak tahsilatların azami 7 gün içinde, PTT vasıtasıyla yapılan tahsilatların azami 10 gün içinde, kredi kartları ile yapılacak ödemelerin ise 20 gün içinde ilgili mahalli idarelerin hesaplarına aktarılmasının sağlanabileceği, bu tahsilatlar için komisyon ve KDV ödenemeyeceği düşünülmektedir.

Soru: İrfan DİNÇ

Çankırı Belediye Başkanı

Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğünün 08.01.2010 tarih ve B.07.4.DEF.0.18.06/69 sayılı yazıları ile ilimiz Merkez ilçeye bağlı tüm köylerde bulunan "Arsa" vasıflı taşınmazların. Belediye Başkanı veya tevkil edeceği memurun başkanlığında oluşturulacak komisyon tarafından belirlenecek asgari ölçüde arsa m2 birim değerlerinin tespit edilerek gönderilmesi istenmektedir.

Belediye sınırları içerisindeki arsaların emlak vergisine esas olmak üzere, her dört yılda bir yapılan metre kare birim değerleri. Maliye Bakanlığının, Emlak Vergisi Kanun'un İç Genelgesi doğrultusunda gerçekleştirilmektedir ve en son 2009 yılında Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığının 2009/1 seri nolu Emlak Vergisi Kanun'un İç Genelgesi doğrultusunda yapılmış ve taktir komisyonunca belirlenen arsa metre kare birim değerleri kesinleşerek yürürlüğe konulmuştur.

Anılan İç Genelgenin, ARSALARA AİT TAKTİRLERDE UYULACAK ESASLAR başlıklı IV. maddesinde uygulamaya ilişkin esaslar ayrıntılı olarak belirlenmiş 11. fıkrada ise "yukarıda sayılanlar dışında kalan ve köy sınırları içinde bulunan mahalleler için her hangi bir tespit yapılmayacaktır. " hükmüne yer verilmiştir.

Bu durum karşısında Belediyemizin köy sınırlarındaki ve köylere ait, taşınmazlar üzerinde, metre kare birim değer tespitiyle ilgili görev ve yetkisinin bulunup bulunmadığı, şayet köy sınırları içerisindeki arsa ve arazilerin değer tespitinin yapılmasıyla ilgili, bir görevi var ise köy sınırları içerisindeki taşınmazlardan, emlak vergisi tahsilatı yapabilme imkanının da bulunup bulunmadığı konularında tereddütler yaşanmaktadır.

Bu nedenle, yukarıda bahis mevzu edilen tereddütlerin giderilmesi açısından Belediyemize bilgi verilmesi hususunu arz ederim.

Cevap: Osman ÖZKAN

İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 72'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre, arsalara ait asgari ölçüde birim değer tespitinde takdir komisyonu; belediye başkanı veya tevkil edeceği memurun başkanlığı altında belediyenin yetkili bir memuru ile defterdarın, vergi dairesi başkanlığı bulunan yerlerde ise vergi dairesi başkanının görevlendireceği iki memur, tapu sicil müdürü veya tevkil edeceği bir memur ve ticaret odasınca seçilmiş bir üye (ilgili olduğu arsalara ilişkin takdir komisyonlarına organize sanayi bölgesini temsilen bir üye) ile ilgili mahalle ve köyün muhtarından kurulur.

Aynı Kanun'un 74'üncü maddesinin (b) fıkrasına göre de; 72'nci maddenin ikinci fıkrasına göre kurulan takdir komisyonu: 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 29'uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca arsalar için her mahalle ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazide her köyün cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeleri (Turistik bölgelerde değer bakımından farklı olanlar ilgili valilerce tespit edilecek pafta, ada veya parsel) itibarıyla asgari ölçüde birim değerini tespit etmekle görevlidir.

Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığının 2009/1 Seri Nolu Emlak Vergisi Kanun'un İç Genelgesinin Komisyonların Oluşumu başlıklı kısmının 2'nci

maddesinde; Arsalara ait takdir komisyonunun, 213 sayılı Kanun'un 72'nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca;

- a) Belediye başkanı veya tevkil edeceği bir memur (başkan),
- b) İlgili belediyeden yetkili bir memur,
- c) Tapu sicil müdürü veya tevkil edeceği bir memur,
- d) Ticaret odasınca seçilmiş bir üye,
- e) İlgili mahalle veya köy muhtarından, oluşacağı belirtilmiştir,

Aynı Genelgenin Arsalara Ait Takdirlerde Uygulacak Esaslar başlıklı kısmının 10'uncu maddesinde;

"83/6122 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Arsa Sayılacak Parsellenmemiş Arazi Hakkında Karar"ın 1'inci maddesinin (c) bendi uyarınca arsa sayılan "Belediye ve mücavir alan sınırları dışında olup da konut, turistik veya sınai tesis yapılmak amacıyla, her ne şekilde olursa olsun parsellenen ve tapuya bu yolda şerh verilen arazi ve arazi parçaları" ile (d) bendi uyarınca arsa sayılan "Belediye ve mücavir alan sınırları dışında olup da deniz, nehir, göl ve ulaşım yolları kenarında veya civarında bulunması veya sınai veya turistik önemi yahut hızlı şehirleşme faaliyetleri dolayısıyla ve İmar ve İskan Bakanlığının önerisi üzerine Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen alanların sınırları içinde, imar planı ile iskan sahası olarak ayrılan yerlerdeki arazi ve arazi parçaları" için, her köy itibarıyla yukarıda belirtilen esaslara göre ayrı ayrı tespit yapılacaktır." açıklamasına yer verilmiştir.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun 12'nci maddesine göre, Türkiye sınırları içinde bulunan arazi ve arsalar bu Kanun hükümlerine göre Arazi Vergisine tabidir. Aynı Kanun'un 14'üncü maddesinin (g) fıkrasına göre belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan araziler Emlak Vergisinden daimi muaftır. Ancak, Gelir Vergisinden muaf esnaf ile basit usulde Gelir Vergisine tabi mükellefler tarafından bizzat işyeri olarak kullanılan arsa ve arazi hariç olmak üzere, ticari, sınai ve turistik faaliyetlerde kullanılan arazi ile arsalar ve arsa sayılacak parsellenmemiş arazi için bu muafiyet uygulanmaz.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu'nun verginin tarh ve tahakkukunu düzenleyen 21'inci maddesinin son fıkrasında da, "Bir il veya ilçe sınırları içerisinde birden fazla belediye olması halinde, belediye ve mü-

cavir alan sınırları dışında bulunan araziye ait arazi vergisini tarha yetkili olacak belediye, ilgili valiler tarafından belirlenir." hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere; Belediye ve mücavir alan sınırları dışında olup da konut, turistik veya sınai tesis yapılmak amacıyla, her ne şekilde olursa olsun parsellenen ve tapuya bu yolda şerh verilen arazi ve arazi parçaları ile arsa sayılan arazi ve arazi parçaları için, belediye başkanı veya görevlendireceği bir memurun başkanlığında oluşturulacak komisyon tarafından her köy itibarıyla ayrı ayrı değer tespiti yapılacaktır.

1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu hükümlerine göre de; geçici ve daimi muafiyet hükümlerinden yararlanmayan belediye ve mücavir alan sınırları dışında bulunan arsa ve araziye ait arazi vergisini tarha yetkili belediye olarak Belediyenizin Vali tarafından belirlenmesi halinde bu arsa ve arazilerin vergisini tarh, tahakkuk ve tahsil edebilirsiniz.

İHALE MEVZUATI

Soru: İbrahim İMALİ

Kahramanmaraş Belediyesi | Avukat

Üzerinde ihale kalacak isteklinin (*limited şirket ve şirkette SSK kapsamında sigorta çalıştırılmaktadır. Alt işvereni de bulunmamaktadır*) kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu tutarı 771,00 TL olarak çıkmış olup, ihale dışı bırakılabilir mi?

Cevap: Mahmut ÇOLAK

SGK Müfettişi

İhale dışı bırakılma sebepleri 4734 sayılı Kanun'un 10'uncu maddesinde sayılmış, aynı maddede "aşağıda belirtilen durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır" denilmek suretiyle bu durumları taşıyan isteklilerin ihale dışı bırakılmaları hususunda ihale komisyonuna emredici mahiyette bir görev yüklenmiştir. Söz konusu madde hükmüne paralel hükümler taşıyan Uygulama Yönetmeliklerinde ise, konuya ilişkin olarak aşağıdaki düzenlemelere yer verilmiştir

Kanun'un 10'uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (c) bendi hükmüne göre, Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş

sosyal güvenlik prim borcu olan adaylar ve istekliler ihale dışı bırakılmaktadır. Kamu İhale Kurum, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının uygun görüşünü alarak sosyal güvenlik prim borcunun kapsamı ve tutarını belirlemeye yetkili kılınmıştır.

İhale dışı bırakılma durumlarının taşınmadığı hususu, teklif mektubunda yer alan bir ifade ile taahhüt edilmektedir. Ayrıca taahhütname sunulmasına gerek yoktur. İhale üzerinde kalan isteklinin sözleşmenin imzalanmasından önce vermek zorunda olduğu bu belgenin, isteklinin ihale tarihi itibarıyla belirtilen durumda olmadığını göstermesi gerekmektedir.

İsteklilerin sosyal güvenlik prim borcu olmadığına ilişkin belgeyi işyerinin kayıtlı bulunduğu Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğünden/Sosyal Güvenlik Merkezinden alması, bu belgenin; ilgili müdürlükçe aynı işverene ait Türkiye genelini kapsayacak şekilde yapılacak araştırma neticesinde düzenlenmesi ve ihale tarihi itibarıyla olan durumu göstermesi gerekmektedir.

İsteklinin, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı çalıştırılan tüzel kişiliği haiz işveren olması halinde;

5510 sayılı Kanun'un 82'nci maddesine göre tespit edilen sigorta primine esas aylık kazancın üst sınırının 3 katını aşmayan **(2010 yılı ilk yarısı için geçerli olan tutar: 14.215,50 TL)** sigorta primi, sosyal güvenlik destek primi, işsizlik sigortası primi ile bunların fer'ileri toplamından oluşan borçlar KESİNLEŞMİŞ SOSYAL GÜVENLİK PRİM BORCU olarak kabul edilmez. Sonuç olarak, isteklinin 771 TL SGK borcu olduğu görüldüğünden, kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olduğu kabul edilemez ve dolayısıyla ihale dışı bırakılamaz.

Soru: İsmail Hakkı UYSAL

Isparta Belediyesi | Mali Hizmetler Müdür Vekili

Mülkiyeti Belediyemize ait işyerleri 2886 sayılı Kanun'un 35/c maddesi gereğince yapılan kira veya satış ihalelerinde aynı Kanun'un 25'inci maddesine göre yüzde 3 oranında geçici teminat alınmakta olup: Fakat yapmış olduğumuz bu ihalelere katılan kişilerin ihale bedelini yükselterek süresi içerisinde sözleşme yapmayıp yatırmış oldukları (yüzde 3 oranındaki geçici

ci teminat bedellerinin az olduğundan) geçici teminat bedellerinin irat kaydedilmesine sebep olmaktadır.

Bu nedenle ihalenin iptal olmasına neden olduğundan tekrar ihaleye çıkartılan işyerlerinin kiraya verilme süresinde Belediyemiz gelir kaybına uğradığından yapılan bu ihalelerde alabileceğimiz geçici teminat bedelinin üst sınırının ne kadar olduğu hususunda Belediyemiz Mali Hizmetler Müdürlüğü Gelir Bölümüne görüş bildirilmenizi arz ederim.

Cevap: Osman Can YENİCE

Başkontrolör

2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 25'inci maddesine göre; "İsteklilerden, ihale konusu olan işin tahmin edilen bedelinin yüzde 3'ü oranında geçici teminat alınır..." Kanunda oran belirtildiğinden bu miktarın altında veya üstünde bir oranda geçici teminat almanız mümkün değildir.

Her ne kadar Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmeliğin 25'inci maddesinde "Yönetmeliğe göre yapılacak ihalelerde, tahmin edilen bedelin yüzde onundan az olmamak üzere yüzde otuzuna kadar, işin niteliğine göre ita amirince belirlenecek miktarda geçici teminat alınır" hükmü bulunmaktaysa da bu yönetmelik tarihî ve bedîî değeri olan taşınmazlar hariç olmak üzere, Hazinesinin özel mülkiyetindeki taşınmazlar ile Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerleri kapsar.

Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 7/A maddesine göre; "Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin kiralanması, satışı, sınırlı ayni hak tesisi veya ön izin verilmesi ihalelerinde tahmini bedelin yüzde 3'ünden az olmamak üzere yüzde 30'una kadar geçici teminat alınabilir."

Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin kiralanması ilgili ihalelerde geçici teminat konusunda getirilen imkan belediyeler için mevcut değildir. Dolayısıyla belediyenizin 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu hükümlerine göre yaptığı ihalelerde buna paralel bir düzenleme yapmanız ve daha fazla geçici teminat almanız mümkün değildir.

İŞYERİ AÇMA VE ÇALIŞTIRMA MEVZUATI

Soru: Söğütözü Belediyesi

13 Nisan 2007 tarihli İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmelikte değişiklik yapılmasına dair Yönetmelik'in İkinci Sınıf Gayrisihhi Müesseseler sınıfında olan; "9.16'ncı maddesinde oto bakım ve Servis İstasyonları; kaporta, boya, motor bakım, elektrik, oto eksozcuları" faaliyetleri yer almaktadır. İlçemizde oto bakım ve servis istasyonu yoktur. Ancak Belediyemiz sınırları içerisinde ilçemize 2 km mesafede oto boyacısı, oto elektrikçisi, oto motor tamircisi faaliyetleri ile uğraşan şahıslar bulunmaktadır. Bu işyerini Sıhhi Müessese olarak mı ruhsatlandıracağız? Üçüncü sınıf gayrisihhi müessese sınıfında böyle faaliyetler yer almadıkları için ikinci sınıf gayrisihhi müessese olarak mı ruhsat vereceği?

Cevap: Recep DEMİR

İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin EK 2'sinde Gayrisihhi Müesseseler Listesi yer almıştır. Söz konusu Listede gayrisihhi müesseseler 3. Sınıfa ayrılmıştır. Sizin sorunuzda bahsettiğiniz oto boyacısı, oto elektrikçisi, oto motor tamircisi faaliyetleri EK 2'de 9-Diğerleri bölüm başlığı altında; "9.16- (Değişik: 19/3/2007-2007/11882 K.) Oto bakım ve servis istasyonları; kaporta, boya, motor bakımı, elektrik, oto egzozcuları," 2. İkinci Sınıf Gayrisihhi Müesseseler arasında sayılmıştır. Dolayısıyla belediye sınırları içinde yer alan bu müesseselere 2. Sınıf gayrisihhi müessese olarak işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilmesi gerekecektir.

Yönetmeliğin 23'üncü maddesine göre söz konusu ikinci sınıf gayrisihhi müessese açmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler; işin özelliğine göre bu maddenin insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili kriterlere uygun olarak işyerini düzenledikten sonra İşyeri Açma ve Çalıştırma Ruhsatlarına İlişkin Yönetmeliğin eki Örnek

2'de yer alan başvuru formunu doldurarak belediye ibraz edecektir.

Belediye, ikinci ve üçüncü sınıf gayrisihhi müesseseler için yapılacak beyan ve incelemelerde; insan sağlığına zarar verilmemesi, çevre kirliliğine yol açılmaması, yangın, patlama, genel güvenlik, iş güvenliği, işçi sağlığı, trafik ve karayolları, imar, kat mülkiyeti ve doğanın korunması ile ilgili düzenlemeleri esas alacaktır.

03/09/2008 tarihli ve 26986 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Sanayi, Ticaret, Tarım Ve Orman İşlerinden Sayılan İşlere İlişkin Yönetmeliğin EK 1 A) Sanayiden Sayılan İşler işlerin 81. Sırasında; "Motorlu araçlar imalatı ve tamiratı işleri," sanayiden sayılan işlerden sayıldığından dolayı 12 Ekim 2004 tarihinden sonra yapılmış olan binalarda açılacak bu tür işyerlerinden mutlaka yapı kullanma izin belgesinin de aranması gerekecektir. Aksi takdirde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 184/3 maddesin hükmü uyarınca; "Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sanayi faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılabilmesi unutulmalıdır.

Ayrıca; oto tamircileri için Yönetmelikle herhangi bir kriter belirlenmemiş olup, bu işyerini açacaklardan işyerlerinde aranacak genel şartların yanı sıra 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'nun 30'uncu maddesi uyarınca ustalık belgesi istenmesi gerekmektedir. Ancak 5174 sayılı Kanun'un 102'nci maddesi uyarınca Ticaret Odası üyelerinden ustalık belgesi istenmeyecektir.

Başvurunun öngörülen kriterlere uygun olarak doldurulduğunun tespiti halinde, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın işyeri açma ve çalışma ruhsatı beş gün içinde düzenlenerek ilgiliye verilecektir. İlgili, bu belgeye dayanarak işyerini açabilecektir.

Beyana göre tanzim edilen ruhsat müktesep hak doğurmayacaktır. İkinci sınıf işyeri açma ve çalışma ruhsatı verilen işyerleri, yetkili idare tarafından bir ay içinde kontrol edilecektir. Bu süre içinde kontrol edilmemesi halinde, ilgili, çalışma ruhsatı almış sayılır ve kontrol görevini süresinde yerine getirmeyen kamu görevlileri hakkında yetkili idareler tarafından yasal hükümlerin uygulanması gerekecektir.

Ruhsat verilmesini takiben yapılacak kontrol ve denetimlerde, kriterlere aykırı beyan ve durumun tes-

piti halinde, işyerine bir defaya mahsus olmak üzere on beş günlük süre verilecektir. Verilen süre içinde noksanlık ve aykırılıklar giderilmediği takdirde verilmiş olan ruhsat, belediye tarafından iptal edilerek işyeri kapatılacak ve ilgililer hakkında ruhsat vermeye yetkili idareler tarafından ayrıca yasal işlem yapılacaktır.

İkinci sınıf gayrisihhî müesseselerden yakıcı, parlayıcı, patlayıcı ve tehlikeli maddelerle çalışılan işlerle oksijen LPG dolum ve depoları, bunlara ait dağıtım merkezleri, perakende satış yerleri, akaryakıt ile sıvılaştırılmış petrol gazı, sıvılaştırılmış doğal gaz ve sıkıştırılmış doğalgaz istasyonları ve benzeri yerlere müsaade verilmezden evvel civarında ikamet edenlerin sıhhat ve istirahatleri üzerine gerek tesisatları ve gerekse vaziyetleri itibarıyla bir zarar vermeyeceğine kanaat oluşturulması için yetkili idarelerce inceleme yapılması zorunludur. Bu müesseselerin etrafında yetkili idareler tarafından belirlenecek mesafede sağlık koruma bandı bırakılması mecburidir.

PERSONEL MEVZUATI

Soru: Abdullah DOĞANAY

27.10.2008 tarihinde bir belediyede itfaiye eri olarak göreve başladım. 27.10.2009 tarihinde asaletim tasdik oldu şuan 9/1 derecesindeyim. Belediyemizde muhasebeci kadrosu boştur. Bende 2 yıllık bilgisayarlı muhasebe ve vergi uygulamaları mezunuyum. Norm kadroya göre muhasebe kadrosunu mecliste ihdas edilen derecesi 8'dir. Muhasebe kadrosuna geçebilir miyim? Bunun için nasıl bir yol izlemeliyim. Belediye Başkanının onayı ile olur mu? Bu konuda bana bilgi verisiniz bana yardımcı olursanız çok sevinirim. Teşekkür ederim iyi çalışmalar.

Cevap: Sebahattin KARAKAYA
Başkontorlör

Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Ünvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin 5'inci maddesinde müdür kadrosu görevde yükselme tabi kadrolar arasında sayılmış olup, 7'nci maddesinde de Teknik öğrenim gerektiren müdürlüklere yapılacak atamalar dışında diğer müdür kadrosuna at-

nabilmek için; 657 sayılı Kanun'un 68'inci maddesinin (b) bendinde belirtilen atanma şartlarının taşınması, fakülte veya dört yıllık yüksekokul mezunu olunması, son müracaat tarihi itibarıyla üç yılı uzman, şef, ayniyat saymanı, kontrol memuru ve muhasebeci kadrosunda olmak kaydıyla en az on yıl hizmeti bulunması şartları getirilmiştir. Dolayısıyla iki yıllık yüksekokul mezunu olduğunuza, şef olmadığınız ve 10 yıl hizmetiniz olmadığına göre sizin müdürlük için açılacak görevde yükselme eğitimine ve eğitim sonucu açılacak sınava katılmanız ve müdür kadrosuna atanmanız mümkün değildir. Yönetmeliğin 7/g maddesinde ise muhasebeci kadrolarına atanabilmek için; en az iki yıllık yüksekokul mezunu olmak ve dört yıllık yükseköğretim kurumu mezunlarının en az dört yıl, iki ve üç yıl süreli yükseköğretim kurumu mezunlarının ise, en az beş yıl hizmeti bulunmak şartları belirlenmiştir. Buna göre de 5 yıl hizmetiniz olmadığına göre de muhasebeci için açılacak görevde yükselme eğitimine ve eğitim sonucu açılacak sınava katılmanız ve muhasebeci kadrosuna atanmanız mümkün olmayacaktır. Buna göre görevde yükselme eğitimine katılıp ve eğitim sonucunda katılacağınız sınavda başarılı olmadığınız sürece belediye başkanı onayı ile muhasebeci kadrosuna atanmanız mümkün değildir.

Soru: Özkan TUZUN

Yozgat Sorgun Belediyesine sözleşmeli harita mühendisi olarak çalışıyorum. Yazın işimiz genellikle arazide oluyor. Sözleşmeli personel olarak belediye bana arazi tazminatı ödeyebilir mi? Eğer arazi tazminatı ödenmiyorsa başka ad altında ek ödeme alabilir miyiz? Bu konuyu açıklığa kavuşturursanız memnun olurum.

Cevap: Sebahattin KARAKAYA
Başkontorlör

Belediyelerde sözleşmeli personel çalıştırılması 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde düzenlenmiş olup, maddenin 5'inci fıkrasında; üçüncü ve dördüncü fıkra hükümleri uyarınca tam ve kısmi zamanlı sözleşmeli personel olarak çalıştırılacak personele her ne ad altında olursa olsun sözleşme ücreti dışında herhangi bir ödeme yapılmayacağı ve ücret mahiyetinde aynî ya da nakdî menfaat temin edilmeyeceği belirtilmiştir. Diğer taraftan İçişleri Bakanlı-

ğı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün 31.10.2005 tarih ve B050MAH0710001/11493 sayılı yazısı eki 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası gereğince tam zamanlı olarak çalıştırılacak sözleşmeli personele ilişkin hizmet sözleşmesinin 5'inci maddesinde, Devlet memuru aylıklarında genel bir artış yapılması durumunda bu sözleşme ücretinin yeni bir Meclis kararı alınmasına gerek bulunmaksızın aynı oran ve/veya miktarda artırılacağı, sözleşmeli personele sözleşme ücreti dışında (657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 146'ncı maddesine göre tespit olunacak miktarı geçmemek kaydıyla 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 82'nci maddesi gereğince avukatlara ödenecek vekalet ücretleri hariç) herhangi bir ad altında aynı veya nakdi ödeme yapılamayacağı belirtilmiştir. Ayrıca Belediyeler, il özel idareleri ve mahalli idare birliklerinde 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinin üçüncü fıkrası gereğince istihdam edilen sözleşmeli personele, sözleşmeli olarak çalıştırılmasına esas alınan kadro unvanı için 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 3'üncü Maddesi Uyarınca Yapılacak Ek Ödemeye İlişkin Karar ile tespit edilen tutarda, sözleşme ücreti ile ilişkilendirilmeksizin her ay ek ödeme yapılacaktır. Bu ödemeler dışında sözleşmeli personel olarak tarafınıza belediyece arazi tazminatı veya başka ad altında ek ödeme yapılması mümkün görülmemektedir.

Soru: Aysel MUTLUSOY

Muhasebe Müdür Vekili | Göynük Belediye Başkanlığı/
BOLU

Belediyemizde mevcut zabıta amiri kadrosu dahilinde 1 adet zabıta amiri görev yapmaktadır, bunun dışında kadrosu şoför olan arkadaş zabıta memurluğuna tedviren vekalet etmekte, aynı şekilde kadrosu ambar memuru olan arkadaş zabıta komiserliğine tedviren vekalet etmektedir. Aynı şekilde itfaiye biriminde itfaiye eriyle beraber 12 saat nöbet 24 saat istirahat şeklinde çalışmakta olan ancak kadrosu G.İ.H.sınıfında bulunan şoför memurlarımıza Belediye Meclisinin belirlediği fazla çalışma ücreti ödenebilir mi?

Cevap: Tahir TEKİN

İçişleri Bakanlığı İç Denetçisi

Zabıta ve itfaiye görevleri özel mevzuatı bulunan görevlerdir. Mesleğe giriş için gereken şartlar, kadro

unvanları, görevde yükselme gibi hususlar özel yönetmeliklerinde düzenlenmiştir. Bu mesleklere gerek ilk defa atanacaklarda, gerekse kurum içinden veya dışından naklen atanacaklarda bir takım özel şartlar (bu arada fiziki ve sağlık şartları) aranmaktadır. Bu nedenle bu görevlere bu şartları taşıyan kişilerin atanarak, görevlerin bu personel eliyle yürütülmesi sağlanmalıdır.

Yönetmeliğin 17'inci maddesinde belirtildiği üzere, zabıta kadrolarından yalnızca daire başkanlığı ve zabıta müdürlüğü kadroları görevde yükselme şartlarına tabi değildir; diğer kadrolara atanabilmek için görevde yükselme eğitimi ve sınavı gereklidir. Vekaleten görevlendirmelerde yine zabıta kadrolarına mensup personel arasından görevlendirmeler yapılmalıdır. Ambar memurunun zabıta komiserliği görevini yürütmesi doğru değildir.

İtfaiye yönetmeliğinin 9'uncu maddesinde, itfaiye kadrolarına dahil personel yangın personeli olarak sayılmış, 14'üncü maddesinde ise itfaiye hizmetlerine yardımcı ve destek amacıyla, yangın personeli dışında diğer personelin çalıştırılabileceği belirtilmiştir. Dolayısıyla itfaiye görevini fiilen yapacak (yangın söndürme işlerinde bizzat çalışacak) personelin, yönetmelikte aranan şartları taşıması ve itfaiye kadrolarına dahil olması önem arz etmektedir. Şartları taşımayan (veya ehil olmayan) kişilerin yangın söndürme işinde çalıştırılmaları sonucu doğabilecek olumsuzluklardan, görevlendirmeyi yapan yetkililer sorumlu olacaklardır.

Fazla çalışma ücreti konusunda ise; 2010 Yılı Bütçe Kanun'a ekli K Cetvelinin fazla çalışmaya ilişkin III/B-2 bölümünde, *"Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanun'da belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personel (destek hizmeti yürüten personel hariç) ile kadrolu olarak fiilen çalışan koruma ve güvenlik personeline belediye meclisi kararı ile tespit edilen miktar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir"* hükmü bulunmaktadır. Bu hükümden hareketle, zabıta ve itfaiye hizmetlerinde, destek hizmeti yürüten personel hariç fiilen çalışan personele (kadroları zabıta veya itfaiye olmasa bile) belediye meclisince K Cetveline uygun olarak belirlenecek miktarda aylık maktu fazla çalışma ücretinin ödenebileceği değerlendirilmektedir.

Soru: Esin ÖZKAYA

Başaran Belediyesi Mali Hizmetler Müdürü AYDIN

Belediye başkanımız 29 Mart 2004 seçimlerinde belediye başkanı seçildi. Belediye başkanlığı sırasında 28 Şubat 2008 tarihinde Bağ-Kur'dan emekli oldu. 2009 Mart ayı seçimlerinde de yeniden belediye başkanlığına yeniden seçildi. Başkanımız 4/c kapsamına girebilir mi?

Cevap: Mahmut ÇOLAK

SGK Müfettişi

Bilindiği üzere, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu genel anlamı itibariyle kamu sektöründe 15 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce, herhangi bir sosyal güvenlik kuruluşundan (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) emekli aylığı almakta iken belediye başkanlığına seçilenlerden, 5510 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra isteyenler, emekli aylıkları kesilmek suretiyle dilekçelerini SGK kayıtlarına geçtiği tarihi takip eden aybaşından itibaren, 5510 sayılı Kanun'un 4'üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında (4/1-c) sigortalı sayılacaklardır. Kısaca özetlemek gerekirse, Bağ-Kur emekli aylığı alan belediye başkanınız istemesi halinde emekli aylığını kestirmek suretiyle 4/1-c kapsamında sigortalı olması mümkündür.

Soru: Mehmet ÇAYIR

Çankırı Belediye Başkan Yardımcısı

İşçilerimizden askerlik hizmeti dönüşü kıdem tazminatlarını ödemek suretiyle iş başı yaptırmadık. Yapılan işlem 4857 sayılı Kanun'a uygun mudur? Bir ikinci sorum şudur: İşçi olan birisinin sözleşmeli personel statüsüne geçmesi durumunda kıdem tazminatı doğar mı?

Cevap: Mahmut ÇOLAK

SGK Müfettişi

Bilindiği üzere, 1475 sayılı (eski) İş Kanunu'nun "kıdem tazminatı" başlıklı 14'üncü maddesi halen yü-

rürlükte olup, madde hükmünün birinci fıkrasının (3) nolu bent hükmüne göre, hizmet akitlerinin muvazzaf askerlik hizmeti dolayısıyla feshedilmesi halinde, işçinin işe başladığı tarihten itibaren hizmet akdinin devamı süresince her geçen tam yıl için işverence işçiye 30 günlük ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenir. 4857 sayılı (yeni) İş Kanunu'nun "askerlik ve kandan doğan çalışma" başlığını taşıyan 31'inci maddesinin üçüncü fıkrası hükmüne göre aynen "*herhangi bir askeri ve kanuni ödev dolayısıyla işinden ayrılan işçiler bu ödevin sona ermesinden başlayarak iki ay içinde işe girmek istedikleri takdirde işveren bunları eski işleri veya benzeri işlerde boş yer varsa derhal, yoksa boşalacak ilk işe başka isteklilere tercih ederek, o andaki şartlarla işe almak zorundadır. Aranılan şartlar bulunduğu halde işveren iş sözleşmesi yapma yükümlülüğünü yerine getirmese, işe alınma isteğinde bulunan eski işçiye üç aylık ücret tutarında tazminat öder.*" Söz konusu hükümler bağlamında, zorunlu askerlik dolayısıyla işinden ayrılan işçiye kıdem tazminatı ödeneceği gibi, askerlik dönüşünden itibaren iki ay içerisinde işe başlamak için talep bulunulması durumunda belediye olarak işçileri işe başlatmak zorunluluğunuz bulunmaktadır. Aksi halde, üç aylık ücret tutarında tazminat ödemek zorunda kalırsınız.

İkinci sorunuzu örnek yargı kararı ile cevap vermek istiyorum. Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 05.05.2005 tarihli 2005/11804 Esas. 2005/15647 Karar sayılı kararlarında özetle; Davacının işçi statüsünde geçen çalışması kendi isteği ile sözleşmeli personel statüsüne geçmek istemesi ve bunun üzerine 15.10.1993 tarihinde sözleşmeli personel statüsüne geçirilmesi suretiyle sona ermiştir. Bu nedenle, davacı anılan tarihten önceki dönem için kıdem tazminatına hak kazanamaz.

Soru: İlyas TUNCER

Denizli Belediyesi İtfaiye Müdürü

İtfaiyecilerimizin fiili hizmetten yararlanma şartları ile ne kadar süre yararlanma imkânları hakkında bilgi almak istiyorum.

Cevap: Mahmut ÇOLAK
SGK Müfettişi

5510 sayılı Kanun'un 40'ncı maddesi "fiili hizmet süresi zammı" konusunu düzenlemektedir. İtfaiye veya yangın söndürme işlerinde çalışanlara çalışma sürelerinin her 360 günü için 60 gün fiili hizmet süresi zammı olarak eklenecektir. Beş yılı geçmemek üzere uzun vadeli sigorta kolları uygulamasında prim ödeme gün sayısına eklenir. Bu sürelerin, üç yılı geçmemek üzere yarısı emeklilik yaş hadlerinden indirilir. Yaş haddi indiriminden yararlanabilmek için ölüm ve malûliyet halleri hariç en az 3600 gün itfaiye veya yangın söndürme işyeri ve işinde çalışmış olmaları şarttır. Kanun'un 40'inci maddesine istinaden çıkartılan Fiili Hizmet Süresi Zammı Uygulamasının Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 5'inci maddesinin (3) nolu fıkrası hükmüne göre, sigortalıların fiili hizmet süresi zammından yararlanabilmeleri için, belirtilen işyeri ve işte **fiilen çalışarak söz konusu işlerin risklerine maruz kalmaları** esas şarttır.

5510 sayılı Kanun ve bu Kanun gereğince çıkartılan Yönetmelik hükümleri çerçevesinde, SGK Başkanlığı Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü Sigortalı Tescil ve Hizmet Daire Başkanlığı tarafından çıkartılan 05.06.2009 tarih ve 2009/79 sayılı Genelge hükümlerine göre, fiili hizmet süresi zammı konusunda SGK uygulaması şu şekilde oluşturulmuştur. Günlük çalışma süresinin bir bölümünde fiili hizmet süresi zammı kapsamındaki işlerde çalışan sigortalılar çalıştıkları sürelerle orantılı olarak fiili hizmet süresi zammından yararlandırılmaktadır. Buradan çıkan sonuç şudur. SGK uygulamasına göre, fiili hizmet süresi zammı kapsamındaki işyeri ve işlerde çalışanların çalıştıkları saat/gün dikkate alınarak puantaj kayıtlarının tutulması yönündedir.

DİĞER MEVZUAT

Soru: Baştürk Belediye Başkanı
Aydıncık/YOZGAT

Beldemizin imar alanı dışında yaklaşık 700 metre mesafede belediyemizin imarı onaylanmadan önce yapılmış on adet ev bulunmaktadır. Bu evlerin elektriği ve telefonu bulunmaktadır, vatandaşlarımız bizden su aboneliği işlemektedir. Şu anda şebeke ballımız

dan oraya su çıkmamakladır, şebeke hattını döşeyip elektrikli trafo ile su vermeyi düşünüyoruz. Kanuni olarak harcama yapabilir miyiz? Su aboneliği vermemiz mümkün olur mu?

Cevap: Mehmet Arif YORDAM
Kontrolör

Sorunuzda imar planı yapılmadan önce, yapılan evlerin ruhsatları olup olmadığı hakkında bilgi yer verilmemiştir. Zira, söz konusu konutlar plansız alanda dahi yapılsa ruhsatsız olamaz. 3194 sayılı İmar Kanun'un geçici 11'inci maddesinde; "Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihe kadar yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olup, kullanma izni verilmeyen ve alınmayan yapılara; yol, elektrik, su, telefon, kanalizasyon, doğal gaz gibi alt yapı hizmetlerinden birinin veya birkaçının götürüldüğünün belgelenmesi halinde, ilgili yönetmelikler doğrultusunda fenni gereklerin yerine getirilmiş olması ve bu maddenin yayımı tarihinden itibaren başvurulması üzerine, kullanma izni alınıncaya kadar ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su ve/veya elektrik bağlanabilir. Bu kapsamda, ilgili belediyeden dağıtım şirketlerine elektriğin kesilmesi talebinin söz konusu olması halinde aboneliği iptal edileceğinden, su ve/veya elektrik bağlanması herhangi bir kazanılmış hak teşkil etmez. Ancak, yapı (inşaat) ruhsatı alınmış ve buna göre yapılmış olma şartı 12/10/2004 tarihinden önce yapılmış olan yapılarla ilgili olarak uygulanmaz. Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan abonelikler de ait olduğu gruba dönüştürülür."denilerek, belediyenin söz konusu yapılara su götürülmesi yol yapılması ve elektrik hattının gelmiş olması veya bunlardan birinin olması halinde, su aboneliği verilebilecektir. Sizin durumunuza gelince; evlerin yapı ruhsatları varsa; söz konulara yukarıda sayılan hizmetler gelmiş ise, bu konular 12.10.2004 tarihinden önce yapılmış ve bu hususu belgelendiriyor iseniz, ruhsat verilebileceği düşünülmektedir.

Soru: Sevil DERİCİOĞLU
Alaşehir Belediye Yazı İşleri Müdürü

1 – 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü hakkındaki kanun hükümleri gereği, sigara denetim ekiplerince umuma ait istirahat ve eğlence yeri haricinde olan diğer işyerleri (**özel avukat**

bürosu, tamirci, satıcı vb.) hakkında tutulan tutanakların encümenimizce değerlendirilmesinde; 5.2.7. 4207 sayılı Kanun uygulamaları İzleme Formu'nun A.Ziyaret Edilen Tüm mekanlar için olan bölümün 5'inci maddesi gereği "Tütün ürünleri kullanılması-nın yasak olduğu işletmeler tütün ürünü kullanılmasına izin veriyor mu? "572 TL'den 5723 TL'ye kadar idari para cezası verileceği anlaşılmış olmakla;

4207 sayılı Kanun'un ceza hükümlerine ait 5'inci maddenin 2'nci fıkrasının a) bendi hariç 1,3,4,ve 5.fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları ile ilgili açılımlarında 4.fıkrası olan d Bendi "Özel hukuk kişilerine ait lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahene gibi işletmeler denilmekle" umuma açık istirahat ve Eğlence yerleri sayılmakta diğer işyerleri ile sayılmamakla birlikte ayrı bir fıkra da bulunmamaktadır.

Yukarıda veriler doğrultusunda umuma açık istirahat ve eğlence yerleri haricindeki tutanaklara verilecek idari para cezası maddesi ve miktarı konusundaki tereddütlerimizin giderilmesi ,

2 - Özel işyerlerinin bulunduğu işhanlarının bulunduğu koridorlarda sigarati izmariti bulunduğu gerekçesi ile tutulan tutanaklarda sigara denetim ekiplerince belediye encümenince değerlendirilmek üzere gönderilmekte olup,

1 - 4207 sayılı Kanun izleme formu'nun a) bendininin 2.fıkrası "İkamete mahsus kapalı konutlar hariç olmak üzere kamu ve özel hukuk kişilerine ait tüm binaların kapalı alanlarında ... tütün ürünleri kullanan şahıs görüldü mü – 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 39'uncu maddesi gereğince kolluk birimi yetkililerince" denildiği ,

Ayrıca ,

2 - Aynı Kanun'un ceza hükümlere ait 5/2'nci maddenin a) bendi hariç, 1,3,4,ve 5. fıkralarında denilmesi ile b) bendi olan " Koridorları dahil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği binaların kapalı alanlarında " maddesine girmekse ise ilgili kanun izleme formunun 5'inci maddesinde belirtilen belediye encümenince 572.TL – 5723 TL ceza

Yukarıdaki 2 maddenin hangisinin uygulanmasının gerektiği konusunda tereddüte düşülmüştür.

Bu konudaki yorumlarınız enimiz tüm belediye ve özel idare yetkililerince çok rahatlatıcı olacaktır. Kısa zamanda yorumlarınızı bekler, başarılı ve özverili çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim. **Ayrıca bekletilen tutanakların olması ile yorumlarınızın belediyemize ait 0.236.6539390 nolu faksımıza gönderilmesi halinde sonsuz rahatlama sağlayacaktır.**

Cevap: Tahir TEKİN

İçişleri Bakanlığı İç Denetçisi

Sorunuzu oldukça karmaşık cümlelerle ifade etmeye çalışmışsınız. Anladığım kadarıyla; 4207 sayılı Kanun'un 2'nci maddesi kapsamında, tütün ürünlerinin tüketilmesinin yasak olduğu yerler arasında umuma açık eğlence yerlerinin sayıldığını, diğer işyerlerinin sayılmadığını belirtmektесiniz; ayrıca uygulanacak cezalar hakkında tereddütlerinizin bulunduğunu ifade etmektесiniz. Bahsettiğiniz izleme formu hakkında yeterli bilgiye sahip değilim ancak, sorunuzu algılayabildiğimiz kadarıyla mevzuat hükümleri çerçevesinde cevaplamaya çalışalım.

4207 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinin 1, 2, 3 ve 4'üncü fıkralarında tütün ürünlerinin tüketilmesinin yasak olduğu yerler sayılmıştır. Bahsettiğiniz "diğer işyerleri", 2'nci maddenin 1'inci fıkrasının (b) bendi kapsamında düşünülmelidir: "..... her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı.....".

Uygulanacak cezalar konusunda ise; 4207 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere, Kanun'un (4207 sayılı) 2'nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen alanlarda tütün ürünleri tüketenlere 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 39'uncu maddesi hükümlerine göre 70-TL idari para cezası uygulanmalıdır. Tütün ürünleri ile ilgili atıkları (tütün içilmesi yasak olan yerlerde veya açık alanlarda) çevreye atanlara Kabahatler Kanunu'nun 41'inci maddesine göre 25.-TL idari para cezası uygulanmalıdır.

572-TL – 5.723-TL aralığındaki para cezaları ise; 4207 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinin 2'nci fıkrasında belirtildiği üzere, aynı Kanun'un 2'nci maddenin birinci ('a' bendi hariç), üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumlularına, gerekli uyarılar yapıldıktan sonra belediye encümeni tarafından uygulanabilecektir.

Resmi Gazete'den Seçtiklerimiz

Hazırlayan: Mustafa Reşit HAZER

İçişleri Bakanlığı Başkontrolörü

Nisan 2010

KANUNLAR

R.G. Yayın Tarih-No 10.04.2010- 27548

Kanun Tarih ve No 08.04.2010-5980

Adı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun İle Milletvekili Seçimi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Özü 26/4/1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununda değişiklik ve eklemeler yapılmıştır.

BAKANLAR KURULU KARARI

R.G. Yayın Tarih-No 28.04.2010- 27565

B.K.K Tarih ve No 01.03.2010- 2010/260

Adı 5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 89 uncu Maddesinin İkinci Fıkrasına Göre Uygulanan Gecikme Cezası Oranının Yeniden Belirlenmesine İlişkin Karar

Özü MADDE 1 – (1) 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 89 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan gecikme cezası oranı % 2 olarak yeniden belirlenmiştir.
MADDE 2 – (1) Bu Karar yayımını takip eden aybaşıda yürürlüğe girer.

YÖNETMELİKLER

R.G. Yayın Tarih-No 01.04.2010-27539

Yayımlayan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı

Adı Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Özü 5/12/2008 tarihli ve 27075 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No 02.04.2010-27540

Yayımlayan Kamu İhale Kurumu

Adı Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

Özü 4/3/2009 tarihli ve 27159 sayılı mükerrer Resmî Gazete'de yayımlanan Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No 04.03.2010-27511

Yayımlayan Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

Adı Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik

Özü 17/6/2004 tarihli ve 25495 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Petrol Piyasası Lisans Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendi ile geçici 9 uncu maddesi değiştirilmiştir.

R.G. Yayın Tarih-No	11.04.2010-27549
Yayımlayan	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
Adı	DSİ Yeraltı suları Teknik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	23/6/1972 tarihli ve 14224 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan DSİ. Yeraltı suları Teknik Yönetmeliğinin 2.7.7 maddesi başlığıyla birlikte değiştirilmiştir.
R.G. Yayın Tarih-No	16.04.2010-27554
Yayımlayan	Sağlık Bakanlığı
Adı	Kaplıcalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	24/7/2001 tarihli ve 24472 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kaplıcalar Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	17.04.2010-27555
Yayımlayan	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Adı	Kamu İdarelerinin Denetim Elemanlarınca Yapılacak Tespitler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	27/9/2008 tarihli ve 27010 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Kamu İdarelerinin Denetim Elemanlarınca Yapılacak Tespitler Hakkında Yönetmelikte değişiklik yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	22.04.2010-27560
Yayımlayan	Başbakanlık (Dış Ticaret Müsteşarlığı)
Adı	Serbest Bölgeler Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	10/3/1993 tarihli ve 21520 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Serbest Bölgeler Uygulama Yönetmeliğinde değişiklik ve eklemeler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	24.04.2010-27561
Yayımlayan	Ulaştırma Bakanlığı (Denizcilik Müsteşarlığı)
Adı	Bağlama Kütüğü Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	14/9/2009 tarihli ve 27349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Bağlama Kütüğü Uygulama Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	24.04.2010-27561
Yayımlayan	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı
Adı	Ahıllık Haftası Kutlamaları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	13/8/2008 tarihli ve 26966 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ahıllık Haftası Kutlamaları Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan "kutlamaların giderleri," ibaresinden sonra gelmek üzere "Bakanlık Genel Bütçesinden ayrılan pay ile" ibaresi eklenmiştir. "(1) Kırşehir'de yapılacak kutlamaların giderleri; Bakanlık Genel Bütçesi'nden ayrılan pay ile TESK ve TESKOMB tarafından karşılanır."
R.G. Yayın Tarih-No	24.04.2010-27561
Yayımlayan	Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu
Adı	Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (Lpg) Piyasası Lisans Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	16/9/2005 tarihli ve 25938 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sıvılaştırılmış Petrol Gazları (LPG) Piyasası Lisans Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No 24.04.2010-27561
Yayımlayan Maliye Bakanlığı
Adı Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü 19/6/2007 tarihli ve 26557 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hazine Taşınmazlarının İdaresi Hakkında Yönetmelikte değişiklikler yapılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No 24.04.2010-27562
Yayımlayan Çevre ve Orman Bakanlığı
Adı Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin Ve Lisanslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü 29/4/2009 tarihli ve 27214 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelikte değişiklikler yapılmıştır.

TEBLİĞLER – TALİMATLAR – GENELGELER

R.G. Yayın Tarih-No 01.04.2010-27539
Yayımlayan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
Tebliğ No -
Adı Mimarlık ve Mühendislik Hizmet Bedellerinin Hesabında Kullanılacak 2010 Yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri Hakkında Tebliğ
Özü 2010 yılı Yapı Yaklaşık Birim Maliyetleri, yapının mimarlık hizmetlerine esas olan sınıfı dikkate alınarak inşaat genel giderleri ile yüklenici kârı dahil belirlenmiştir.

R.G. Yayın Tarih-No 01.04.2010-27539
Yayımlayan Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
Tebliğ No -
Adı Yapı, Tesis ve Onarım İşleri İhalelerinde Kullanılan Müteahhitlik Karneleri ve İş Bitirme Belgelerinin 2010 Yılına Ait Değerlendirme Katsayıları Hakkında Tebliğ
Özü 1/1/2010 tarihinden itibaren, Müteahhitlik Karneleri ve İş Bitirme Belgeleri için geçerli katsayılar belirlenmiştir.

R.G. Yayın Tarih-No 21.04.2010-27559
Yayımlayan Başbakanlık
Tebliğ No 2010/9
Adı İhtiyaç Fazlası Personel ile İlgili 2010/9 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
Özü 6/3/2008 tarihli ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun hükümlerine göre, tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerden devredilen personelden ihtiyaç fazlası olarak tespit edilenlerin, merkezi idare kuruluşlarının taşra teşkilatlarındaki boş kadrolara atanması sırasında bazı tereddütler yaşandığı tespit edilmiştir. İhtiyaç fazlası personelin belirlenmesi, boş kadroların tespiti ve atama işlemlerindeki esas ve usuller hk.

R.G. Yayın Tarih-No 21.04.2010-27559
Yayımlayan Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Tebliğ No -
Adı 5510 Sayılı Kanunun 8 İnci Maddesinin Yedinci Fıkrasının Uygulanması Hakkında Tebliğin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ

Özü

28/9/2008 tarihli ve 27011 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 5510 sayılı Kanunun 8 inci Maddesinin Yedinci Fıkrasının Uygulanması Hakkında Tebliğde değişiklikler yapılmış,

– Aynı Tebliğin, 16 ncı maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki bentler eklenmiştir.

“d) Belediye başkanlıklarınca yapılan zabıta denetimlerinde işyerlerinde çalışanların kimlik ve mesleki bilgileri de alınarak Kuruma bildirilmesi sağlanır.

e) Belediyelerce, ilk defa su ve doğal gaz aboneli olacakların kimlik ve mesleki bilgileri alınarak Kuruma gönderilmesi sağlanır.

f) Belediyelerce, Otogar Yönetmelikleri gereğince, otogarda hizmet veren otobüs firmalarının büro ve araç şoförleri ile çalışanlarının (hostes, host ve muavin) kimlik bilgilerinin Kuruma verilmesi sağlanır.

g) Belediyelerce, özel halk otobüsü ve dolmuş işletenler ile bu araçlarda çalışanların kimlik bilgileri Kuruma verilir.

ğ) Emniyet Genel Müdürlüğü Trafik Tescil Daire Başkanlığınca, araç tescili ve tescil değişikliklerinde, gerçek kişilerin kimlik ve mesleki bilgileri de alınarak elektronik ortamda ve topluca Kuruma verilmesi sağlanır. Bu bilgilerin topluca alınamaması durumunda, bilgiler il emniyet müdürlüklerinden alınır.”

R.G. Yayın Tarih-No

28.04.2010-27565

Yayımlayan

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Tebliğ No

-

Adı

Deniz Turizmi Yönetmeliği Uygulama Tebliği

Özü

Bu Tebliğin amacı, Deniz Turizmi Yönetmeliğinin uygulanmasına dair usul ve esaslar ile Yönetmeliğin 59 uncu maddesinin (a), (b), (c), (ç), (d), (e), (f) bentlerinde belirtilen hususlara ilişkin düzenlemelerin belirlenmesidir.

YARGI KARARLARI

R.G. Yayın Tarih-No

28.04.2010- 27565

Esas Sayısı

2008/112

Karar Sayısı

2010/31

Karar Günü

04.02.2010

Dairesi

Anayasa Mahkemesi Başkanlığı

Özü

18.3.1924 günlü, 442 sayılı Köy Kanunu'nun Ek 3. maddesinin ikinci fıkrasının “Bunların verecekleri kararlar kat'i olup aleyhine Devlet Şurasına müracaat edilemez.” biçimindeki son tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KARARLAR

R.G. Yayın Tarih-No

27.04.2010- 27564

Yayımlayan

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

Adı

Finansal Araçlara İlişkin Türkiye Finansal Raporlama Standardı (TFRS 9) Hakkında Tebliğ

Özü

Bu Tebliğin amacı; bu Tebliğin 1 no'lu ekinde yer alan “TFRS 9 Finansal Araçlar” Standardının yürürlüğe konulmasıdır.

Mayıs 2010

KANUNLAR

R.G. Yayın Tarih-No	13.05.2010– 27580
Kanun Tarih ve No	07.05.2010–5982
Adı	Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
Özü	7/11/1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 10, 20, 23, 41, 51, 53, 54, 74, 84, 94, 125, 128, 129, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 156, 157, 159 ve 166 ncı maddesinde değişiklikler yapılmış, bazı geçici maddeler eklenmiş ve geçici 5 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

BAKANLAR KURULU KARARI

R.G. Yayın Tarih-No	20.05.2010– 27586
B.K.K Tarih ve No	22.04.2010– 2010/404
Adı	8/1/2002 Tarihli ve 4736 Sayılı Kanunun 1 inci Maddesinin Birinci Fıkrası Hükmünden Muaf Tutulacakların Tespitine Dair 28/1/2002 Tarihli ve 2002/3654 Sayılı Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Karar

Özü	MADDE 1 – 28/1/2002 tarihli ve 2002/3654 sayılı Kararnamenin eki Karara aşağıdaki madde 42 nci madde olarak eklenmiş ve söz konusu Kararın diğer madde numaraları teselsül ettirilmiştir. “MADDE 42- 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile diğer ilgili mevzuat uyarınca ağır özürlü olarak kabul edilen ve refakatçi yardımına muhtaç olanların bir kişi ile sınırlı olmak üzere refakatçisi, kamu kurum ve kuruluşları ile belediyeler ve bunların kurdukları birlik, müessese ve işletmelerce yürütülen toplu taşıma hizmetlerinden yararlanmada 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kanunun 1 inci maddesinden muaftır.”
-----	--

R.G. Yayın Tarih-No	20.05.2010– 27586
B.K.K Tarih ve No	14.05.2010– 2010/410
Adı	Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslarda Değişiklik Yapılmasına Dair Esaslar Hakkında Karar

Özü	MADDE 1 – 15/3/2010 tarihli ve 2010/238 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esasların 5 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “(1) 4 üncü maddenin birinci fıkrası kapsamındaki borçlar için il özel idareleri, belediyeler ve bağlı kuruluşlar adına her ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından % 40 oranında kesinti yapılır. Ancak, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında 1/3/2010 tarihinden sonra doğan (bu tarihten önce Hazinece verilen garantilerden veya ikrazen kullandırılan kredilerden kaynaklanan 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki Hazine alacakları hariç) borcu bulunmayan kuruluşlar için kesinti oranı % 25 olarak uygulanır.” GEÇİCİ MADDE 1 – Bu Esasların yürürlüğe girdiği tarihten önce, 1/3/2010 tarihinden önce Hazinece verilen garantilerden veya ikrazen kullandırılan kredilerden kaynaklanan 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamındaki Hazine alacaklarının 1/3/2010 tarihinden sonra vadesi gelen kısımlarına karşılık 15/3/2010 tarihli ve 2010/238 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca yapılan kesintiler, borçlu kuruluşların genel bütçe vergi gelir paylarından yapılan kesintilerden mahsup edilir.
-----	---

R.G. Yayın Tarih-No	28.05.2010– 27594
B.K.K Tarih ve No	24.05.2010– 2010/480
Adı	Büyükşehir Belediyeleri İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintiler Hakkındaki Bazı Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına İlişkin Karar
Özü	MADDE 1 – 15/3/2010 tarihli ve 2010/238 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan “Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslar”a aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. “GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Bu Esaslar uyarınca yapılacak kesinti oranları 2010 yılının Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında genel bütçe vergi gelirlerinden ödenecek paylar için yüzde sıfır olarak uygulanır.” MADDE 2 – 19/9/2007 tarihli ve 2007/12630 sayılı Kararnamenin eki Karara aşağıdaki geçici madde eklenmiştir. “GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Bu Karar uyarınca yapılacak kesinti oranları 2010 yılının Haziran, Temmuz, Ağustos ve Eylül aylarında genel bütçe vergi gelirlerinden ödenecek paylar için yüzde sıfır olarak uygulanır.”

YÖNETMELİKLER

R.G. Yayın Tarih-No	01.05.2010–27568
Yayımlayan	İçişleri Bakanlığı
Adı	Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	18/7/1997 tarihli ve 23053 Mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	05.05.2010–27572
Yayımlayan	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
Adı	Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	16/11/1997 tarihli ve 23172 Mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	07.05.2010–27574
Yayımlayan	İçişleri Bakanlığı
Adı	Karayolları Trafik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	18/7/1997 tarihli ve 23053 Mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	08.05.2010–27575
Yayımlayan	Bayındırlık ve İskân Bakanlığı
Adı	İskân Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	2/12/2007 tarihli ve 26718 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İskân Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde değişiklikler yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	12.05.2010–27579
Yayımlayan	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Adı	Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği
Özü	MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun sosyal sigorta hükümleri ile getirilen hak ve yükümlülükleri ve sosyal sigorta işlemlerine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir. MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve

Genel Sağlık Sigortası Kanununa tabi işyeri, işverenler, sigortalı, hak sahipleri ile diğer ilgili kişi ve kuruluşlar açısından, sosyal sigorta işlemlerinin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları kapsar.

...

MADDE 125 – (1) 28/8/2008 tarihli ve 26981 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Devralınan kurumlar tarafından çıkarılan ve bu Yönetmeliğin kapsamına giren hususları düzenleyen yönetmeliklerin, Kanuna ve bu Yönetmeliğe aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam edilir.

R.G. Yayın Tarih-No	22.05.2010-27588
Yayımlayan	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Adı	Sit Alanlarında Kalan Taşınmazların Hazine Taşınmazları İle Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik
Özü	– (1) Bu Yönetmelik; gerçek ve özel hukuk tüzel kişilerinin mülkiyetinde bulunan, içinde korunması gerekli taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları bulunması nedeniyle sit alanı ilan edilen ve kesin inşaat yasağı getirilen taşınmazların Hazine taşınmazları ile değiştirilmesi usul ve esaslarını kapsar. – (1) 8/2/1990 tarihli ve 20427 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kesin İnşaat Yasağı Getirilen Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür ve Tabiat Varlıklarının Bulunduğu Sit Alanlarındaki Taşınmaz Malların Hazineye Ait Taşınmaz Mallar ile Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No	24.05.2010-27590
Yayımlayan	Sağlık Bakanlığı
Adı	Özel Hastaneler Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
Özü	MADDE 1 – 27/3/2002 tarihli ve 24708 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Hastaneler Yönetmeliğinin Geçici 12 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. “GEÇİCİ MADDE 12 – 11/6/2009 tarihi itibarıyla dosyası Bakanlığa intikal ettirilmiş olmak kaydıyla, 15/2/2008 tarihi öncesinde binanın bulunduğu parsel imar planlarında sağlık alanına çevrilmiş veya çevrilme işlemleri başlatılmış veya ilgili belediyeden hastane binası olarak yapı ruhsatı alınmış hastane bina veya ek bina yatırımı yapmış olanların başvuruları Planlama İstihdam Komisyonuna sunulur. Komisyonca, hizmet verilecek uzmanlık dalları ve kapasitelerinin belirlenmesinden sonra bu hususlar ile Yönetmeliğin Geçici 7 nci maddesindeki muafiyetler de dikkate alınarak yapılacak proje incelemesine göre Yönetmeliğe uygun bulunanların veya tadilatla uygun hale gelebileceklerin ön izin işlemleri başlatılır.”

R.G. Yayın Tarih-No	25.05.2010-27591
Yayımlayan	Sağlık Bakanlığı
Adı	Aile Hekimliği Uygulama Yönetmeliği
Özü	– Bu Yönetmeliğin amacı; birinci basamak sağlık hizmetlerini güçlendirmek ve verilen sağlık hizmetinin kalitesini artırmak için aile hekimi ve aile sağlığı elemanlarının çalışma usul ve esaslarını, çalışılan yer, kurum ve statülerine göre öncelik sıralamasını, aile hekimliği uygulamasına geçiş ve nakillere ilişkin puanlama sistemini ve sayılarını, aile sağlığı merkezi olarak kullanılacak yerlerde aranacak fiziki ve teknik şartları, meslek ilkelerini, iş tanımlarını, performans ve hizmet kalite standartlarını, hasta sevk evrakı, reçete, rapor ve diğer kullanılacak belgelerin şeklini ve içeriğini, diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliğini, kayıtların tutulmasını, çalışma ve denetime ilişkin sair usul ve esasları belirlemektir. – Ölü muayenesi yapılan ve defin ruhsatı verilen kişilerin kayıtları defin ruhsatını veren makam tarafından müdürlüğe bildirilir. İlgili aile hekimi en kısa sürede bilgilendirilir. Mevzuatına göre ölü muayenesi ve defin ruhsatı cenazenin bulunduğu yerdeki belediye tabibi tarafından, belediye tabibi bulunmayan yerlerde toplum sağlığı hekimi, toplum sağlığı hekiminin bulunmadığı yerlerde aile hekimleri de ölü muayenesi yaparak gecikmeksizin defin ruhsatı verirler. Hekim bulunmayan yerlerde defin ruhsatı ilgili mevzuata göre gömme izin belgesi görevlisince veya yetkilendirilen diğer şahıslarca verilir. – 6/7/2005 tarihli ve 25867 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Aile Hekimliği Pilot Uygulaması Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

TEBLİĞLER – TALİMATLAR – GENELGELER

R.G. Yayın Tarih-No	12.05.2010-27579
Yayımlayan	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Tebliğ No	-
Adı	İstirahatli Olan Sigortalıların İşyerinde Çalışmadıklarına Dair Bildirimin İşverenlerce Sosyal Güvenlik Kurumuna Gönderilmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ
Özü	Bu Tebliğin amacı, 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine tabi sigortalılar ile 5 inci maddesine tabi sigortalıların istirahatli oldukları süreler için geçici iş göremezlik ödeneklerini alabilmelerine esas işyerinde çalışmadıklarına dair bildirimin işverenlerince zorunlu olarak elektronik ortamda gönderilmesine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.
R.G. Yayın Tarih-No	12.05.2010-27579
Yayımlayan	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
Tebliğ No	-
Adı	Sosyal Güvenlik Kurumu Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İşkollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğ
Özü	- (1) Bu Tebliğin amacı, Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde oluşturulan Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca çeşitli işkollarına ait asgari işçilik oranlarının belirlenmesi ve bu oranların belirlenmesinde esas alınan kriterleri düzenlemektir. (2) Bu Tebliğ, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 85 inci maddesinde sayılan kurum, kuruluş ve bankalar tarafından ihale mevzuatına göre yaptırılan her türlü işler ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından yapılan özel nitelikteki inşaat işlerine uygulanacak asgari işçilik oranları ile ilgili işlemleri kapsar. ... (1) Bu Tebliğin 6 ncı maddesi hükümleri saklı kalmak üzere, 29/9/2005 tarihli ve 25951 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmış olan "Asgari İşçilik Tespit Komisyonunca Belirlenen Çeşitli İşkollarına Ait Asgari İşçilik Oranlarını Gösterir Tebliğ" ile bahse konu Tebliğde değişiklik yapılmasına dair 22/6/2006 tarihli ve 26206 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tebliğ ve eki listeler, bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	12.05.2010-27579
Yayımlayan	Çevre ve Orman Bakanlığı
Tebliğ No	-
Adı	Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma Ve Analiz Metodları Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
Özü	10/10/2009 tarihli ve 27372 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Numune Alma ve Analiz Metodları Tebliğinde değişiklik yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	12.05.2010-27579
Yayımlayan	Çevre ve Orman Bakanlığı
Tebliğ No	-
Adı	Tanker Temizleme Tesisleri Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
Özü	29/1/2009 tarihli ve 27125 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tanker Temizleme Tesisleri Tebliğinde değişiklik yapılmıştır.
R.G. Yayın Tarih-No	12.05.2010-27579
Yayımlayan	Çevre ve Orman Bakanlığı
Tebliğ No	-
Adı	Tehlikesiz ve İnert Atıkların Geri Kazanımı Tebliği
Özü	Bir faaliyet sonucunda ortaya çıkan tehlikesiz ve inert atıkların çevreye olabilecek olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi, atık miktarının azaltılması, geçici depolanması, geri kazanım tesislerinin kurulması ve bu tesislerin çevreyle uyumlu yönetiminin sağlanmasına yönelik prensip, politika ve programların belirlenmesi için gerekli idari ve teknik esasların düzenlenmesidir.

R.G. Yayın Tarih-No 12.05.2010-27579
Yayımlayan Çevre ve Orman Bakanlığı
Tebliğ No -
Adı Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği İdari Usuller Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ
Özü 10/10/2009 tarihli ve 27372 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği İdari Usuller Tebliğinde değişiklik yapılmıştır.

R.G. Yayın Tarih-No 12.05.2010-27579
Yayımlayan Mesleki Yeterlilik Kurumu
Tebliğ No -
Adı Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ
Özü Bu Tebliğ ile;
1. İlaç Üretim Operatörü (Beşeri ve Veteriner) (Seviye 4) Ulusal Meslek Standardı
2. İnşaat Boyacısı (Seviye 3) Ulusal Meslek Standardı
3. Hurda Hazırlama ve Takip İşçisi (Seviye 3) Ulusal Meslek Standardı
4. Liman Vinç Operatörü (RTG ve SSG) (Seviye 3) Ulusal Meslek Standardı
5. Liman Saha İstif Makineleri Operatörü (CRS ve ECS) (Seviye 3) Ulusal Meslek Standardı
6. Tren Makinisti (Seviye 4) Ulusal Meslek Standardı yürürlüğe konulmuştur.

R.G. Yayın Tarih-No 13.05.2010-27580
Yayımlayan Başbakanlık
Tebliğ No -
Adı 2010/13 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
Özü Son yıllarda sürdürülen demokratikleşme çalışmaları çerçevesinde ülkemizdeki gayrimüslim azınlıkları ilgilendiren konularda yapılan düzenlemelere rağmen, uygulamadan kaynaklanan bazı sebeplerle bu konudaki sorunların tam anlamıyla giderilemediği görülmektedir.
Bu itibarla, kontrolü belediyelere geçmiş olan gayrimüslim mezarlıklarının korunma ve bakımı konularında gereken özenin gösterilmesi,
Bu çerçevede, ilgili kurum ve kuruluşların bu konuda uygulamadan kaynaklanabilecek sorunların tam anlamıyla giderilmesi için gereken hassasiyeti göstermeleri hususunda bilgilerini ve gereğini önemle rica ederim.

R.G. Yayın Tarih-No 25.05.2010-27591
Yayımlayan Başbakanlık
Tebliğ No 2010/14
Adı Kadın İstihdamının Artırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ile İlgili 2010/14 Sayılı Başbakanlık Genelgesi
Özü Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma amaçlarına ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması ve eşit işe eşit ücret imkânının sağlanması şarttır.
Bu amaçla;
"Kadın İstihdamı Ulusal İzleme ve Koordinasyon Kurulu" oluşturulacaktır.
Gerek kamu gerekse özel sektör iş yerlerine yönelik yapılan her türlü denetimde 4857 sayılı İş Kanununun 5 inci maddesinde ifade edilen cinsiyet eşitliğine ilişkin hükümlere uyulup uyulmadığı hususlarına denetim raporunda yer verilecektir.
Kamu kurum ve kuruluşları ve yerel yönetimler hazırlayacakları stratejik plan, performans programları ve faaliyet raporlarına kadın-erkek eşitliği yaklaşımını dahil edecekler, bu metinlerde istatistiksel veriler ile bilimsel araştırmalar ve bunlar için kullanılacak ödeklere yer verilecektir.

Kamu kurumlarınca mevzuat taslakları hazırlanırken, fırsat eşitliği etki değerlendirmesi yapılarak taslakların ekinde sunulacaktır.

Kamu kurum ve kuruluşlarında işe giriş sınavları ve hizmet içi eğitim programlarına katılım, görevde ve unvanda yükselme (terfi), üst yönetim kademelerinde görev alma hususlarında cinsiyete dayalı ayrımcılık yapılmayacak, kadın-erkek fırsat eşitliği ilkesi gözetilecektir.

Tüm kamu kurum ve kuruluşları, hizmet içi eğitim programlarında "kadın-erkek fırsat eşitliği" konusuna yer vereceklerdir.

Halk Eğitim Merkezleri, Toplum Merkezleri, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve yerel yönetimler tarafından yürütülen tüm yaygın eğitim faaliyetleri ve mesleki eğitim programları, sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği sağlanarak kadının insan hakları, eğitim ve istihdam olanakları, iş arama süreçlerinde danışmanlık ve rehberlik hizmetlerine ilişkin konuları da içerecek şekilde planlanacaktır.

R.G. Yayın Tarih-No 26.05.2010-27592

Yayımlayan Başbakanlık

Tebliğ No -

Adı Entegre Sınır Yönetimi ile İlgili 2010/15 Sayılı Başbakanlık Genelgesi

Özü "Entegre Sınır Yönetimi" konusu, Avrupa Birliğine (AB) üyelik müzakerelerinde "Adalet, Özgürlük ve Güvenlik" faslında yer almaktadır. Bu konu ile ilgili AB uyum çalışmaları İçişleri Bakanlığının koordinasyonunda, ilgili kurumların da katkıları ile sürdürülmektedir. Ülkemizin daha açık ve daha güvenli bir sınır kontrol ve gözetim yapısına sahip olabilmesi için, bu konuda görevli kuruluşlarımızın ve mevzuatımızın AB müktesebatıyla uyumlu hale getirilmesi, tüm sınır kapıları ile kara ve deniz sınırlarında görev yapmak üzere İçişleri Bakanlığına bağlı profesyonel bir sınır güvenlik teşkilatının kurulması amaçlanmaktadır. Bu çerçevede; "Entegre Sınır Yönetimi Koordinasyon Kurulu"nın kurulması uygun görülmüştür. Kurul çalışmalarının bir bütünlük içinde gerçekleştirilmesi ve eşgüdümün gerektiği gibi sağlanması için tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca gereken destek ve yardımın sağlanması hususunda bilgilerini ve gereğini rica ederim.

R.G. Yayın Tarih-No 26.05.2010-27592

Yayımlayan Mesleki Yeterlilik Kurumu

Tebliğ No -

Adı Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ

Özü Bu Tebliğ ile;
1. İzabeci (Seviye 4) Ulusal Meslek Standardı
2. İzabeci (Seviye 5) Ulusal Meslek Standardı yürürlüğe konulmuştur.

YARGI KARARLARI

R.G. Yayın Tarih-No 18.05.2010- 27585

Esas Sayısı 2007/98

Karar Sayısı 2010/33

Karar Günü 04.02.2010

Dairesi Anayasa Mahkemesi Başkanlığı

Özü 25.5.2004 günlü, 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasının Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

KARARLAR

R.G. Yayın Tarih-No 14.05.2010- 27581

Yayımlayan İçişleri Bakanlığı

Adı Konya İli Selçuk İlçesine Bağlı Tepeköy Belediyesinin İsmi "Tepekent" Olarak Değiştirilmesine Dair Karar

Özü Konya İli Selçuk İlçesine bağlı Tepeköy Belediyesinin isminin "Tepekent" olarak değiştirilmesi, 5393 sayılı Kanunun 10 uncu maddesi uyarınca uygun görülmüştür.

Derleyen : Mahmut ÇOLAK

SGK Müfettişi, TBB Yazı İşleri Müdürü

T.C.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI**Sosyal Sigortalar Genel Müdürlüğü**

Sayı : B.13.2.SGK.0.10.06.00-010.06.01/231

5/4/2010

Konu : İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile
belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşların borçları**G E N E L G E****2010 /46**

1- Genel açıklamalar 2/7/2008 tarihli ve 5779 sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanunun 5/2/2010 tarihli ve 27484 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 5951 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 12 nci maddesi ile değiştirilen 7 nci maddesinde; “(1) Bu Kanunda, il özel idareleri ve belediyelere, genel bütçe vergi gelirleri tahsilâtından ayrılacak paylar ile diğer kanunlarda bu idarelere verilmesi öngörülen paylar vergi hükmündedir. (2) İl özel idareleri ve belediyeler ile bu idarelere bağlı kuruluşların ve bunlara ait tüzel kişilerin, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip edilen Devlete olan borçları, 28/3/2002 tarihli ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında tanımlanan Hazine alacağı niteliğindeki borçları, İller Bankasına olan borçları ile sosyal güvenlik kuruluşlarına olan borçlarına ve 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 3 üncü, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 5 inci maddeleri kapsamında uzlaşma sağlanmış borçları ile bu maddeler kapsamındaki kuruluşlara olan ve 31/12/2006 tarihi itibarıyla tahakkuk etmiş ve uzlaşma sağlanmamış olan borçlarına karşılık, bu idareler adına her ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden ayrılacak tutardan, alacaklı idarelerin talebi üzerine, ilgisine göre Maliye Bakanlığı veya İller Bankası tarafından kesinti yapılarak alacaklı idarelere ödenir. (3) (Mülga:28/1/2010-5951/12 md.) (4) Bu maddenin ikinci fıkrası kapsamındaki borçlardan 1/3/2010 tarihinden önce doğmuş olanlar ile bu tarihten önce Hazinece verilen garantilerden veya ikrazen kullandırılan kredilerden kaynaklanan 4749 sayılı Kanun kapsamındaki Hazine alacakları için yapılacak kesintilerin genel bütçe vergi gelirleri tahsilatı toplamı üzerinden, il özel idareleri ve belediyeler adına aylık olarak ayrılacak tutara oranı, yüzde 40’ı aşamaz. (5) Yapılacak kesintilerin oranlarını; alacakların nev’ine, alacaklı kuruluşlara, belirlenecek kriterler çerçevesinde borçlu kuruluşları borç ödeme kapasitelerine göre gruplandırmak suretiyle ayrı ayrı veya topluca tespit etmeye, kesinti ve mahsup işlemlerine ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye, Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu yetkilidir.” hükümleri yer almaktadır. Yine 5951 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 5 inci maddesi ve 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 6 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

5779 sayılı Kanunun 7 nci maddesine istinaden; “Büyükşehir Belediyeleri, İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bunların Bağlı Kuruluşlarının Borçlarına Karşılık Genel Bütçe Vergi Gelirleri Tahsilat Toplamı Üzerinden Ayrılacak Paylardan Yapılacak Kesintilere İlişkin Esaslar” ile ilgili 15/3/2010 tarihli ve 2010/238 sayılı Bakanlar Kurulu

lu Kararı ve eki liste, 19/3/2010 tarihli ve 27526 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Buna göre, anılan Kanun ve Bakanlar Kurulu Kararı hükümlerine istinaden il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşların tahakkuk etmiş ve ödenmemiş borçlarının, bu idareler adına her ay genel bütçe vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından Kurumumuzun talebi üzerine, ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankası tarafından kesinti yapılmak suretiyle tahsiline ilişkin yürütülecek işlemler aşağıda açıklanmıştır.

2 - Kapsama giren kuruluşlar Bakanlar Kurulunca belirlenen Esasların 1 inci maddesinde kapsama dahil olan kurum ve kuruluşlar belirtilmiş olup, Kurumumuza borcu olan il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlar bu kapsama girmektedir. Bağlı kuruluş ibaresinden; büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve belde belediyelerine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlar anlaşılabacaktır. Bu durumda; il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri, il belediyeleri, ilçe belediyeleri ve belde belediyelerine ait şirketlerin borçlarının bu kapsamda tahsiline imkan bulunmamaktadır.

3 - Kapsama giren borçlar Bakanlar Kurulunca belirlenen Esasların 4 üncü maddesinin birinci fıkrası; "Bu Esaslar kapsamında, il özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşların borçları aşağıdaki şekilde sınıflandırılır: (a) 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 3 üncü ve 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 5 inci maddeleri kapsamında uzlaşma sağlanmış borçlar. (b) 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 3 üncü ve 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 5 inci maddeleri uyarınca, alacakları uzlaşma kapsamındaki özel hukuka tabi kuruluşlara olan ve 31/12/2006 tarihi itibarıyla uzlaşma sağlanmamış borçlar. (c) 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre takip edilen Devlete olan borçlar, İller Bankasına olan borçlar, Sosyal Güvenlik Kurumuna olan borçlar ile 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında tanımlanan Hazine alacağı niteliğindeki borçlar." hükmünü amirdir. 5779 sayılı Kanunda ve söz konusu Bakanlar Kurulu Kararında, borç türü bazında bir ayrıma gidilmediğinden il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşların Kurumumuza olan ve yasal ödeme süresi geçmiş her türlü borçları bu kapsama girmektedir. Bu bağlamda; sigorta primi, idari para cezası, işsizlik sigortası primi, eğitime katkı payı, özel işlem vergisi, damga vergisi, sosyal yardım zammı, icra takip masrafları ve diğer Kurum alacakları ile bu alacaklara ilişkin gecikme cezası, gecikme zammı, faiz ve fer'ileri bu kapsamda değerlendirilecektir.

4 - Borçların bildirileceği kurum ve kuruluş Büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşlarından olan alacaklar Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne, il özel idareleri ve belediyeler ile bu belediyelerin bağlı kuruluşlarından olan alacaklar ise İller Bankasına bildirilecektir.

5 - Borç tablolarının hazırlanması 5779 sayılı Kanuna göre il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşların borçlarından dolayı kesinti yaptırılması için borçlu kuruluşların talebi olup olmadığına bakılmaksızın sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezlerince ekte yer alan borç tablosu (EK-1) düzenlenecektir. Bununla birlikte, söz konusu tabloların hazırlanmasına dayanak olması ve kesinti sonucu gelecek paraların işyeri ve borç türü bazında ayrımı ile mahsubunun yapılabilmesi amacıyla (EK-2) de yer alan tablo, borçlu kuruluşların her bir işyeri için borç türü bazında ayrı ayrı düzenlenecek ve ilgili personel tarafından müştereken imzalanarak sosyal güvenlik il müdürlüğü/sosyal güvenlik merkezlerince muhafaza edilecektir.

6 - 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendirilen veya özel kanunlarına göre yapılandırılan alacaklar 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre tecil ve taksitlendirmiş veya özel kanunlarına göre yapılandırılmış ya da daha sonra tecil ve taksitlendirilecek olan alacaklar, taksitlendirme veya yapılandırma şartlarına uygun ödeme yapıldığı sürece ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü ya da İller Bankasına bildirilmeyecektir. Kurumumuz alacaklarının ilgili kuruluşlardan kesinti yapılmak üzere bildirilmesinden sonra tecil ve taksitlendirme talebinde bulunup talebi Kurumca uygun görülen borçluların, kararın alındığı tarihe kadar ilgili kuruluşlar nezdinde tahakkuk eden kesintileri haricinde ayrıca kesinti ya-

pılmaması hususu da ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü ya da İller Bankasına en kısa sürede bildirilecektir. Ancak, borçlularca yazılı olarak aylık taksit tutarlarının ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü ya da İller Bankasındaki paylarından kesilmesi talebinde bulunulması halinde, aylık taksit tutarları Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü ya da İller Bankasından sosyal güvenlik il müdürlükleri/sosyal güvenlik merkezlerince talep edilecektir. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü ya da İller Bankasından yapılan kesintilerin, 6183 sayılı Kanunun 48 inci maddesine göre yapılan veya özel kanunlarına göre yapılandırılan alacakların aylık taksit tutarlarının tamamını karşılamaması durumunda aylık taksit farklarının borçlularca ödenmesi gerekmektedir. Borçlularca taksitlendirilen borçların aylık taksit tutarlarının talepleri üzerine ilgili kurum ve kuruluşlardan yapılacak kesintilerinin; eksik yapılması, süresinde Kuruma aktarılması ya da hiç ödenmemesi halinde aradaki taksit farkının vadesinde kendilerince ödeneceğini ve bu konuda ihtilaf yaratmayacaklarını talep yazısında taahhüt etmeleri istenecektir. Diğer taraftan, tecil ve taksitlendirme işlemi yapıp süresinde ödenen ancak borçlular tarafından tecil ve taksitlendirme veya özel kanunlarına göre yapılan yapılandırma işleminin bozularak Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında kesinti yapılması talebinde bulunulması ve bu konuda daha sonra ihtilaf yaratmayacaklarının yazılı olarak taahhüt edilmesi halinde, tecil ve taksitlendirme/yapılandırma işlemi bozularak gerekli mahsup işlemi yapıldıktan sonra bakiye borç, Bakanlar Kurulu Kararı kapsamında kesinti yapılması için ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankasından talep edilecektir.

7 - Kapsama giren borçların ilgili kurum ve kuruluşa bildirilmesi

Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen Esasların 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde belirtilen 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 3 üncü ve 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 5 inci maddeleri uyarınca uzlaşma kapsamına giren borçlu kuruluşlarca Belediye Uzlaşma Komisyonuna müracaatta bulunulması ve yapılan değerlendirme sonucunda uzlaşma sağlanması suretiyle Uzlaşma Komisyonu Kararları Resmi Gazetede yayımlanarak kesinleşen borçlar, Belediye Uzlaşma Komisyonu tarafından ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankasına kesinti işlemleri yapılmak üzere bildirildiğinden uzlaşma kapsamındaki bu borçlar yeniden bildirilmeyecektir. Yine söz konusu Esasların 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendine göre, bu kapsamdaki il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşların (1/3/2010 tarihine kadar tahakkuk eden borçlar “2009/Aralık – 15/12/2009-14/1/2010” dönemi dahil) borçları, ilgisine göre en geç 7/4/2010 tarihine kadar Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne veya İller Bankasına bildirilecektir. Daha sonraki dönemlerde ödenmeyen 1/3/2010 sonrası tahakkuk edecek borçların ise geciktirilmeksizin iki ayda bir en geç ilgili ayın 25'ine kadar gerekli kesintilerin yapılarak Kuruma aktarılması için ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne veya İller Bankasına (EK-1) tablo ile bildirilmesine devam edilecektir.

8 - İl özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşlardan olan borçların tahsilini teminen yürütülen icra takip işlemleri 5779 sayılı Kanun uyarınca, il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunlara bağlı kuruluşların borçları nedeniyle vergi gelirleri tahsilat toplamı üzerinden ayrılacak paylarından kesinti yaptırılması için ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankasından talepte bulunulacak olmakla birlikte bu borçlar için daha önce 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre başlanılmış olan icra takip işlemlerinin durdurulmasına veya uygulanan hacizlerin kaldırılmasına ve bundan sonra icra takip işlemlerinin yapılmayacağına ilişkin herhangi bir düzenleme yer almadığından, 6183 sayılı Kanun hükümlerine göre icra takip işlemlerine devam edilecektir. Ancak mükerrer kesinti yapılması bakımından, 5779 sayılı Kanun kapsamında kesinti talebinde bulunulmuş borçlardan dolayı Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankası paylarına ayrıca haciz bildirisi gönderilmeyecektir. Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankası tarafından 5779 sayılı Kanun gereği kesinti yapıldıktan sonra geriye kalan belediye paylarından, haciz yoluyla da olsa hiçbir şekilde kesinti yapılmasına imkan bulunmamaktadır. Bu nedenle, Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankası tarafından belediyelere ait banka hesaplarına aktarılan kesinti sonrası payların, söz konusu banka hesabında haczi-

mizin bulunması nedeniyle Kurum hesaplarına aktarılması veya bloke konulması halinde, bu hususun banka kayıtları veya diğer belgelerle doğrulanmasının ardından, alınan paralar iade edilecek veya bu paralar üzerindeki hacizler kaldırılacaktır. Ancak Kurumumuzun haczi bulunan banka hesaplarına intikal eden haczedilebilir diğer paralar üzerindeki haciz işlemlerine devam edilmesi gerekmektedir.

9- 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan kaynaklanan alacaklar hakkında yapılacak işlemler 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesinin onikinci fıkrasında; “Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önceki dönemlere ait 5434 sayılı Kanundan kaynaklanan alacakların takip ve tahsil işlemleri 5434 sayılı Kanunun bu Kanunla yürürlükten kaldırılan ilgili hükümlerine göre Kurumca sonuçlandırılır. Ancak bunlardan bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce Maliye Bakanlığının ilgili birimleri tarafından takip ve tahsil işlemleri başlatılmış olanların işlemleri bunlar tarafından sonuçlandırılır.”

hükmü yer almaktadır. Bu bakımdan, 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamındaki sigortalılardan kaynaklanan 1/10/2008 tarihinden önceki dönemlere ait Kurum alacaklarının takip ve tahsil işlemleri Maliye Bakanlığınca yürütüldüğünden, bu tarihten sonraki dönemlerden kaynaklanan Kurum alacakları merkez birimince, ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankasına bildirilecektir.

10 – Diğer hususlar 5779 sayılı Kanun kapsamında il özel idareleri, büyükşehir belediyeleri ile belediyeler ve bunların bağlı kuruluşlarından olan Kurum alacaklarının Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankası nezdindeki alacaklarından kesinti yapılarak tahsilini teminen hazırlanan (EK-1) tabloların üst yazı ekinde en geç 7/4/2010 tarihine kadar, bu tarihten sonra ödenmeyen borçlar için ise haciz bildirisi gönderilmesi yerine iki ayda bir en geç ilgili ayın 25’ine kadar ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğüne veya İller Bankasına, sosyal güvenlik il müdürlükleri/sosyal güvenlik merkezleri tarafından söz konusu borç tablolarının hazırlanması ve bildirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, borçluların yapılacak kesinti işlemlerinden bilgi sahibi olması ve ileride çıkabilecek ihtilafların önlenmesi için Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankasına bildirilen borçları gösterir tabloların bir örneği de üst yazı ekinde borçlulara gönderilecektir. Bildirilen borçların tahsil tarihine kadar gecikme cezası ve gecikme zammı işlemeye devam edeceği ve diğer şekillerde tahsilat da yapılabileceğinden, borçlulardan her yıl sonu itibarıyla 5779 sayılı Kanun kapsamındaki kesinti yapılacak alacak tutarlarının yeniden tespit edilerek düzenlenen tablolar, ilgisine göre Maliye Bakanlığı Muhasebat Genel Müdürlüğü veya İller Bankasına bundan sonraki kesintilere esas olmak üzere gönderilecektir. 5951 sayılı Kanunun 13 üncü maddesiyle; 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun geçici 5 inci maddesi ve 5393 sayılı Belediye Kanununun geçici 6 ncı maddesi yürürlükten kaldırıldığından söz konusu mülga Kanun gereğince yayımlanan 11/5/2007 tarihli ve 2007/36 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır. Bilgi edinilmesini, gereğinin buna göre yapılmasını rica ederim.

M. Emin ZARARSIZ
Kurum Başkanı

DAĞITIM:

Gereği:

Merkez ve taşra teşkilatına

Bilgi: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına

EKLER:

- 1- Toplam borcu gösterir tablo
- 2- İşyeri borç tablosu

T.C.						EK-1
SOSYAL GÜVENLİK KURUMU BAŞKANLIĞI						
.....Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü						
.....Sosyal Güvenlik Merkezi						
İL ÖZEL İDARESİ, BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ İLE BELEDİYELER VE BUNLARA BAĞLI KURULUŞLARIN 5779 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KESİNTİYE TABİ TUTULAN TOPLAM BORÇLARINI GÖSTERİR TABLO						
İl						
Borçlu Kuruluşun Ünvanı						
Bağlı Kuruluş (Varsa)						
Bağlı Bulunduğu Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü / Sosyal Güvenlik Merkezi						
İşyeri Sicil Numaraları						
SIRA NO	BORCUN TÜRÜ	BORCUN ÖNEMLERİ	BORÇ ASLI (A)	GEÇİKME CEZASI VE ZAMMI / FER'İLERİ (B)	TOPLAM BORÇ (A + B)	
1					0.00 TL	
2					0.00 TL	
3					0.00 TL	
4					0.00 TL	
5					0.00 TL	
6					0.00 TL	
7					0.00 TL	
GENEL TOPLAM			0.00 TL	0.00 TL	0.00 TL	
		Memur	Şef	Müdür Yardımcısı / Yetkili	Ünite Amiri	
Bu tablo aşağıdaki açıklamalara göre doldurulacaktır.						
Açıklamalar:						
Borçlu kuruluşun ünvanı kısmına, il özel idaresi, büyükşehir ve belediyenin adı yazılacaktır.						
Bağlı kuruluş kısmına, borcu varsa bağlı kuruluşun ünvanı yazılacaktır.						
İşyeri sicil numarası kısmına borçlu olan tüm işyeri sicil numaraları birlikte yazılacaktır.						
Borcun türü sütununa, işverenin tüm işyerleri için ayrı ayrı düzenlenen (EK- 2) deki borç türleri yazılacaktır.						
Borcun dönemi sütununa en eski ve en yeni dönem yazılacaktır						
Borç aslı sütununa, (EK- 2) deki listelerde yer alan ilgili borç türünün toplam borç aslı yazılacaktır.						
Gecikme cezası ve zammı / fer'ileri sütununa,/... tarihine kadar hesaplanan gecikme cezası, gecikme zammı varsa diğer fer'ileri toplamı yazılacaktır.						
Yukarıdaki açıklamalara göre hazırlanan bu tablo, kesinti işlemini yapacak olan idarelere yazılı ve CD ortamında gönderilecektir.						

.....Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğü						EK :2
.....Sosyal Güvenlik Merkezi						
İL ÖZEL İDARESİ, BÜYÜKŞEHİR BELEDİYELERİ İLE BELEDİYELER VE BUNLARA BAĞLI KURULUŞLARIN 5779 SAYILI KANUN KAPSAMINDA KESİNTİYE TABİ TUTULAN BORÇLARINA ESAS OLMAK ÜZERE İŞYERİ BAZINDA MUACCEL BORÇLARINI GÖSTERİR TABLO						
Borçlu Kuruluşun Ünvanı						
Bağlı Kuruluş (Varsa)						
İşyeri Sicil Numarası						
SIRA NO	BORCUN TÜRÜ	BORCUN DÖNEMLERİ	BORÇ ASLI (A)	GEÇİKME CEZASI VE ZAMMI / FER'İLERİ (B)	TOPLAM BORÇ (A + B)	
1					0.00 TL	
2					0.00 TL	
3					0.00 TL	
4					0.00 TL	
5					0.00 TL	
6					0.00 TL	
7					0.00 TL	
GENEL TOPLAM			0.00 TL	0.00 TL	0.00 TL	
		Memur	Şef	Müdür Yardımcısı / Yetkili		
Açıklamalar :						
Bu tablo Ünite işlemlerinde kullanılmak ve tüm borçların toplanarak kesinti yapacak kuruluşlara gönderilmesine esas olmak üzere işyeri bazında hazırlanacaktır.						
(EK-1) de yer alan toplam tablonun doldurması için kullanılacaktır.						
..... tarihine kadar gecikme cezası, gecikme zammı varsa diğer fer'ileri hesaplanacaktır.						

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.07.01.00/10604
Konu : İdari Cezalar

08.04.2010

(GENELGE 2010/23)

.....VALİLİĞİNE

4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun kapsamında, yetkili idari birimler tarafından umuma açık istirahat ve eğlence yerleri ve diğer işyerlerine yapılan denetimler sonucu tespit edilen yasak fiiller hakkında tutulan tutanaklarla ilgili olarak bazı mahalli idareler tarafından zaman zaman işlem yapılmadığı anlaşılmıştır.

4207 sayılı Kanunun 2 nci maddesinde tütün ürünlerinin kullanımı ile ilgili yasaklar belirtilmiş, 5 inci maddesinde ise bu yasaklara uymama durumunda uygulanacak cezalar sayılmıştır. Yine aynı Kanunun 5 inci maddesinin ikinci fıkrasında, Kanunda sayılan yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumlularının yazılı olarak uyarılacağı, uyarıya rağmen verilen sürede yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumlularının belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında ise mahalli mülki amir tarafından idarî para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 10 uncu maddesi ile belediyelere düzenleme yapma ve bu düzenlemelere aykırı hareket edenlere idari para cezası verme yetkisi verilmiştir. 4207 sayılı Kanunla belediyelere verilen yetkiler bağlı yetki olup, bu yetki takdiri bir nitelik taşımayan kanuni bir görevdir. Belediyelerin, 4207 sayılı Kanun kapsamında, mülki makamlar ve il tütün kontrol kurulları tarafından gönderilen tutanaklara istinaden mevzuata uygun cezai işlem tesis etmeleri zorunludur.

Bu itibarla, uygulamanın aşağıda belirtilen usullere göre yürütülmesi uygun bulunmuştur.

1- İşyerlerinde 4207 sayılı Kanun hükümlerinin ihlali durumunda, Kanunda belirtilen cezai işlemlerin gecikmeden ilk belediye encümeni toplantısında değerlendirilerek karara bağlanması,

2- Mülki makamlarca ve il tütün kontrol kurullarınca görevlendirilen ve içinde belediye zabıtasının da yer aldığı denetim ekiplerinin düzenledikleri tutanakların, ikinci bir denetime tabi tutulmaksızın işleme konulması,

3- 4207 sayılı Kanunda belirtilen cezai işlemlerin, belediye hudutları dışında mahallin en büyük mülki amirince uygulanması,

Hususunun iliniz dahilindeki ilçe kaymakamlıkları ve belediyelere duyurulması ve gerekli takibin yapılmasını rica ederim.

Osman GÜNEŞ
Vali
Bakan a.
Müsteşar

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.08.01.00/250-12074

Konu : İhtiyaç fazlası personel

22.04.2010

Sayın.....
.....**VALİSİ**

İlgi : 21/04/2010 tarih ve 27559 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Başbakanlığın 2010/9 sayılı genelgesi.

06/03/2008 tarihli ve 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında hükümlerine göre tüzel kişiliği kaldırılan belediyelerden devredilen personelden ihtiyaç ve norm kadro fazlası olanların merkezi idare kuruluşlarının taşra teşkilatlarındaki boş kadrolara atanması konusunda yaşanan tereddütlerin gidermek üzere ilgi genelge yayımlanmıştır.

Yazımız ekindeki genelge gereğince;

1- İhtiyaç fazlası personeli tespit etmek üzere 5747 sayılı Kanun kapsamında personel devri yapılan illerde ilgi genelgede öngörülen komisyonun ivedilikle kurularak gerekli çalışmaların yapılması,

2- 5747 sayılı Kanun kapsamında personel devri yapılan il özel idaresi ve belediyelerde, devredilen ve norm kadro fazlası personelden ihtiyaç fazlası olanların ilgi Başbakanlık Genelgesinde öngörülen usule göre tespitinin yapılarak en geç 15/05/2010 tarihine kadar Bakanlığımız Mahalli İdareler Genel Müdürlüğüne bildirilmesi hususunda,

Gereğini önemle rica ederim.

Osman GÜNEŞ
Vali
Bakan a.
Müsteşar

EKLER:

1- Başbakanlığın 2010/9 sayılı Genelgesi.

2- 4 adet form

T.C.
BAŞBAKANLIK
Hazine Müsteşarlığı

Sayı : B.02.1.HZN.0.06.13.02/20451

Konu : Kamu Haznedarlığı Uygulaması

22.04.2010

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA
(Mahalli idareler Genel Müdürlüğü)

Bilindiği üzere kamu haznedarlığı genel tebliği çerçevesinde ilgi (a) ve ilgi (d) de kayıtlı yazılarımız ile Müsteşarlığımızca kullanılan izleme raporlarında kamu kurumlarının vergi kimlik numaralarının (VKN) esas alınmasının planlandığından bahisle, uygulama kapsamında yer alan ...Müsteşarlığımıza destek verilebileceğinin ifade edilmiş olması nedeniyle söz konusu kurumlara ait VKN'ler tarafınıza iletilmiş olup ilgi (c) de kayıtlı yazınızla da konunun tüm il valiliklerine iletildiği tarafımıza bildirilmiştir.

Bu çerçevede, söz konusu kurumlara ait VKN'ler ilgili idareler tarafından Müsteşarlığımıza iletmeye başlamış ancak konu ile ilgili yapmış olduğumuz kontroller sonrasında bazı belediye, il/ilçe özel idareleri ve bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birliklerine ait verilerde eksiklikler olduğu tespit edilmiştir.

Bu kapsamda yazımız ekindeki (Ek 1) listede yer alan mahalli idarelere ait VKN'lere ilişkin eksikliklerin ve varsa yeni eklenen ... ait VKN'lerin tamamlanması... ile ilgili belediye, il/ilçe özel idareleri ve bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birliklerine iletilmesi ve sonucun ilgili birimler tarafından en geç 24.05.2010 tarihine kadar doğrudan Müsteşarlığımıza hem yazı ile hem de khaznedarlik@hazine.gov.tr adresine elektronik ortamda iletilmesinin sağlanması hususunda bilgileri ile gereğini arz ederim.

Gonca ERDENER
Müsteşar a.
Daire Başkanı

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.06.01.00/12855-40256

03.05.2010

Konu : Vergi Kimlik Numaraları

İlgi : a) 08/09/2009 tarihli ve 23339-40465 sayılı yazınız.
b) Hazine Müsteşarlığının 22/04/2010 tarihli ve 20451 sayılı yazısı.

..... VALİLİĞİNE

İlgi (a) yazımız ile iliniz dahilindeki belediyeler, il özel idareleri ve bunların bağlı ortaklıkları, müessese ve işletmeleri ile birliklerine ait vergi kimlik numaralarının ekli tabloya uygun olarak hazırlanıp yazılı olarak Hazine Müsteşarlığı Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne, elektronik ortamda da ([cigdem.canik\(g\)hazine.gov.tr](mailto:cigdem.canik(g)hazine.gov.tr)) adresine en geç 02.10.2009 tarihine kadar gönderilmesi istenilmiştir.

Ancak, ilgi (b) yazıda ilgi (a) yazımız ile istenilen söz konusu vergi kimlik numaralarına ilişkin eksik bilgilerin tamamlanması ve varsa yeni eklenen birimlere ait vergi kimlik numaralarının da en geç 24/05/2010 tarihine kadar doğrudan yazı ile Hazine Müsteşarlığına ayrıca elektronik ortamda (khaznedarlik@hazine.gov.tr) adresine gönderilmesi gerekmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.01.02.00.521.2010.34/13561-53314
 Konu: UAVT Kalite Kontrol

07.05.2010

İlgi : Başbakanlık İstatistik Kurumu Başkanlığının 14/04/2010 tarih ve 99-60 sayılı yazısı.

.....VALİLİĞİNE

5490 sayılı nüfus hizmetleri kanununun 49 uncu maddesinin birinci fıkrası ve 31/07/2006 tarih ve 26245 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (r) bendi gereğince; belediyeler ve il özel idareleri kendi sorumluluk alanlarındaki adres bileşenlerini adres standardına uygun olarak tanımlayıp değiştirilemeyecek sabit tanıtım numarası vermek suretiyle takip ederek ulusal adres veri tabanına işlemekle yükümlüdür.

Aynı Kanunun 48 inci maddesinin ikinci fıkrasına göre kurumlar ile gerçek ve tüzel kişilere adres ile ilgili iş ve işlemlerinde adres standardına uyma zorunluluğu getirilmiş, söz konusu kanunun 52 inci maddesi ile 2008/8 sayılı Başbakanlık Genelgesinde de kurumların her türlü iş ve işlemlerinde belirlenen adres standardına uymaları hükme bağlanmıştır.

Adres ve Numaralamaya İlişkin Yönetmeliğin 20 nci maddesi çerçevesinde belediyeler ve il özel idareleri yılda en az bir defa sorumluluk alanlarını kontrol ederek numaralama ile ilgili eksiklikleri gidermek ve varsa hataları düzeltmekten sorumludur. Aynı Yönetmeliğin geçici 1 inci maddesine göre "Sabit tanıtım numaralarının levhalara işlenmesi bu Yönetmeliğin yayımından itibaren en geç üç yıl içinde tanımlanır." hükmü bulunmaktadır.

İlgi yazıda; Ulusal Adres Veri Tabanı (UAVT) ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nde (ADNKS) yer alan bilgilerin kontrolü amacıyla Kasım-Aralık 2009 tarihleri arasında belediye teşkilatı bulunan yerleşim birimlerinde seçilen adres kümelerinde yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulara göre; numaralama bürosu olmayan büyükşehir belediyelerinin bulunduğu, tanıtım numaralarını da içeren mahalle, cadde, sokak, bulvar ve meydan levhalarının yönetmelikte belirlenen süre dolmasına rağmen aşılmadığı, dış ve iç kapı numaralarını gösteren levhaların alanda asılı olmadığı, belediyelerin levhalama işlemini tamamlamadıkları ve levhalama bitirilmesine yönelik planlarının bulunmadığının görüldüğü belirtilmektedir.

Bilgi edinilerek, konunun iliniz dahilindeki belediyelere duyurulması ve gereğinin ifası hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
BAYINDIRLIK VE İSKAN BAKANLIĞI
Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü

Sayı : B.09.0.TAU.0.16.00.06/4521

11.05.2010

Konu : Belediyelere Yapılan Mali Yardımlar Hk.

GENELGE 2010/11

24.08.2002 gün ve 24856 sayılı R.G’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Bütçesinde Yer Alan Mahalli İdarelere Yapılacak Yardımlar Ödeneğinin Kullanım Esasları Hakkında Yönetmelik” kapsamında, Bakanlığınca belediyelerin projelerine katkı niteliğinde mali yardım yapılmaktaydı.

Ancak, 15.07.2008 tarih ve 26937 sayılı R.G.’de yayımlanarak yürürlüğe giren **İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun’un** 6. maddesi 2. fıkrasında yer alan; **“Bu kanununda ayrılması öngörülen paylar ile birinci fıkrafta belirtilen ödenek dışında, mahalli idarelere yardım amacıyla, bakanlıklar ile bağlı ve ilgili kurum ve kurumların bütçelerine pay fon veya özel hesap gibi adlarla başka bir ödenek konulamaz”** hükmü gereğince, bakanlığımız bütçesinde ödenek ayrılmadığından yardım talepleri karşılanamamaktadır.

Bu nedenle, belediyelerce mali yardım talebi ile Bakanlığımıza başvurulmaması için Genelgemizin iliniz dahilindeki tüm belediyelere duyurulması hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Mustafa DEMİR
Bakan

T.C.
BAŞBAKANLIK
TOPLU KONUT İDARESİ BAŞKANLIĞI

Sayı : 33817

14.05.2010

Konu : Kentsel Yenileme Projeleri

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINA

2985 sayılı Toplu Konut Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu çerçevesinde, İdareimiz ile Belediye Başkanlıkları ve/veya Valiliklerle imzalanan protokoller kapsamında Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) projeleri gerçekleştirilmektedir.

12.05.2004 tarih ve 25460 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 5162 sayılı Kanun’un Toplu Konut Kanunu’na eklenen Ek madde 6’da; “Başkanlık gecekondu bölgelerinin tavsiyesine veya iyileştirilerek yeniden kazanımına yönelik olarak gecekondu dönüşüm projelerin geliştirilebilir, inşaat uygulamaları ve finansman düzenlemeleri yapabilir. Bu amaçla gecekondu bölgelerinde; gerçek kişilerin ve özel hukuk tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan gayrimenkuller ile 24.02.1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanununun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanuna göre hak sahibi olan kişilerin haklarına konu gayrimenkullerin değeri Başkanlık tarafından tespit

esilir ve Başkanlık bu kişilerle proje çerçevesinde anlaşmalar yapabilir. Bu anlaşmaların usul ve esaslarını belirlemeye Başkanlık yetkilidir.” Hükmü yer almaktadır.

Aynı zamanda Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) Projelerinin amacı, 58.Hükümetin Acil Eylem Planının Sosyal Politikalar başlığı altındaki; 45.Madde ile; yerel yönetimlerle işbirliği sağlanarak kentlerimizdeki gecekondulaşmanın önlenmesi ve mevcut gecekondu alanlarının dönüştürülmesi ve 46.Madde ile de; dar gelirli kimselerin kira öder gibi kısa sürede ev sahibi olmalarının sağlanması hedefleri çerçevesinde tanımlanmıştır.

Türkiye’deki gecekondu ve kaçak yapılaşma alanların sadece bireyin ve gruplarının eksikliğinden ya da yanlış davranışlarından kaynaklanmadığı gibi, çözümü de salt bireylere ve gruplara bakılmayacak kadar önemlidir. Soruların çok yönlü olması bireyin ve grupların bu sorunların üstesinden yalnız başlarına gelmelerini engellemektedir.

İdaremizin Belediye Başkanlıkları ve/veya Valilikler işbirliği içerisinde gerçekleştirildiği Kentsel Yenileme (Gecekondu Dönüşüm) projeleri sadece gecekondu alanlarına da yönelik bir uygulama olmayıp köhnemiş, fonksiyonunu kaybetmiş kent parçalarını, afetlerden (deprem gibi) zarar görmüş yapılara ve kent içinde kalmış imalathanelerin (deri imalatçısı gibi) kent dışına sanayi bölgelerine taşınması gibi çok yönlü amaçları olan uygulamalar da olmaktadır.

Bu kapsamda İstanbul İli genelinde İdaremiz ve Belediyeler işbirliği içerisinde, toplam 11 adet protokol ile kentsel yenileme proje çalışmaları sürdürülmektedir. Toplamda 2.452.193 m alanda yürütülen bu bölgelerdeki proje sonrası hedeflenen konut sayısı 15.070 dir.

Bunun yanı sıra İdaremizce, mevcut durumda köhnemiş yapılardan oluşan, deprem riskine açık, deprem odaklı dönüşümün gerektiği, sosyal ve teknik alt yapı imkanlarının eksik olduğu Avcılar, Adalar, Bakırköy, Bahçelievler, Bayrampaşa, Beykoz, Derbent, Eminönü, Eyüp, Esenler, Yedikule, Karanfilköy ve Kadıköy bölgelerinde yeni kentsel dönüşüm projelerinin başlatılması hedeflenmekte olup söz konusu bölgelerin Büyükşehir Belediye Başkanlığımız tarafından da Kentsel Yenileme Projesi çalışmaları kapsamında değerlendirilerek oluşan görüşün İdaremize bildirilmesi (d) yazı ile istenilmiştir. Buna ilişkin cevabi ilgi (f) yazı ile özetle İstanbul geneli için düşünülen 1/100.000 ölçekli çevre düzeni planının kesinleşmediği, bu tür dönüşüm projelerinin alt ölçekli planlar ile çözümlenmesinin düşünüldüğü, ilgi (g) yazı ile de konu hakkındaki iş birliğinin temini için çalışma grubunun teşkil edilmesi ve Kentsel Dönüşüm Müdürlüğü ile temas kurması yönünde bilgi verilmiştir.

İdaremiz ilgi (c) Başbakanlık Oluru’nun ardından hizmet alımı ile 17.08.1999 tarihli Marmara ve 12.11.1999 tarihli Düzce Depremi sonucu İstanbul ili kapsamında Bayındırlık ve İskan Bakanlığı tarafından yaptırılan hasar tespitlerinde az, orta ve yıkık-ağır hasarlı olarak belirlenen konut ve iş yerleri, bu tür yapılar dolayısı ile 7269/1051 sayılı Kanun’a göre hak sahibi kabul edilen ailelerden konut yardımı alanların (kalıcı afet konutu, hazır konut kredisi, evini yapana yardım kredisi, onarım -güçlendirme kredisi) İstanbul Valiliği (Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü) bünyesindeki bilgileri derletmiş olup (Ek-1)’de ki CD ile tarafınıza da gönderilmektedir.

Bilindiği üzere İdaremiz ilgi (c) Başbakanlık Oluru (Ek-2) olarak özellikle 1999 Marmara depreminden etkilenmiş ve henüz bir yardımdan faydalanmamış hak sahiplerine yönelik ‘Deprem Odaklı Dönüşüm Projesi’ni başlatmıştır. İdaremiz mülkiyetindeki şimdi ki Başakşehir-Kayabaşı bölgesinde inşa edilen konutlardan 1.060 adedi stokta bekletilmiş ve çeşitli basın yayın organları da kullanılarak duyurular yapılmıştır. Bu duyurulara ancak 24 hak sahibi müracaat ederek kendi konutunu verip karşılığında TOKİ’den konut almak istediğini beyan etmiştir. Bu da göstermiştir ki;insanlarımız riskli alanlarda yaşıyor olsalar bile yaşadıkları mekanlardan uzaklaşmak istememektedir.Bunun da çözümü;geçici kira yardımı,depo konut üretilmesi vb. argümanlar kullanılarak hak sahiplerini geçici bir süreliğine taşımak,eski evlerinin bulundukları mekanları yıkıp yeni evlerini inşa ettikten sonra yeni evlerine taşımak şeklinde olmalıdır.

DPT 2008 yılı Programı’nın (Ek-3) “ Politika öncelikleri ve tedbirler” başlıklı 3 üncü bölümünün 142 nci sayfasındaki Tedbirler 4.2. bölümündeki; “Alt-orta gelir gruplarına ve yoksullara yönelik sosyal konut projeleri kapsamında, sosyal donatıları ile birlikte 2008 yılı içinde yaklaşık 30.000 adet, belediyelerle iş birliği ile kentsel

yenileme ve gecekondü dönüşüm projelen kapsamında ise yaklaşık 7.000 adet konut üretilecektir/'ifadesi ile İdaremize çeşitli görevler yüklemiştir.

İdaremiz 2008 yılı içerisinde (Ek-4) tabloda yer alan 20 ayrı kentsel yenileme proje alanında sosyal donatıları ile birlikte toplam 10.147 konut ihalesi yaparak belirlenen hedeflerin üzerinde bir performans göstermiştir. Ayrıca sosyal konut kapsamında 2008 yılı içerisinde sosyal donatıları ile birlikte 50.443 konut ihalesi gerçekleştirilmiştir.

Görüleceği üzere İdaremiz, merkezi hükümetin çeşitli kanunlar ile yüklediği görev ve sorumlulukları aksatmadan ve eksiksiz olarak yürütmektedir. Bunun yanı sıra özellikle ülkemizin içerisinde bulunduğu deprem kuşağı sebebi ile her an yaşanması muhtemel bir deprem afetine karşı gerekli tedbirlerin de zaman kaybetmeden alınması gerektiğini düşünmektedir. Bu yöndeki çalışmaların da mevcut inşaatların güçlendirilmesinden ziyade kentsel yenileme (dönüşüm) projelerine yönelmek ile çözümlenebileceği düşünülmekte olup bu kapsamda özellikle deprem olgusu düşünülerek ilgili kurumlarla gereken koordinasyonun sağlanarak mevcut dönüşüm çalışmalarımızdan veya önerilecek yeni alanlarda hazırlanacak projelere her türlü idare desteğinin verileceğinin bilinmesi ve çalışmaların bu yönde yoğunlaştırılmasının gerekliliği hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim

Erdoğan BAYRAKTAR
Başkan

T.C.

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.05.0.MAH.0.01.02.00.521.2010.398/15040-53355

24.05.2010

Konu : Kentsel Yenileme Alanı Projesi

İlgi : Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığının 14/05/2009 tarih ve 33817 sayılı yazısı

Ülkemizin içerisinde bulunduğu deprem kuşağı sebebiyle her an yaşanması muhtemel bir deprem afetine karşı gerekli tedbirlerin zaman kaybetmeden alınması gerektiğinden bahisle, bu yöndeki çalışmaların da mevcut inşaatların güçlendirilmesinden ziyade kentsel yenileme(dönüşüm) projelerine yönelmekle çözümlenebileceği düşünülmekte olup, bu kapsamda özellikle deprem olgusu düşünülerek, ilgili kurumlarla gereken koordinasyonun sağlanarak mevcut dönüşüm çalışmalarından veya önerilecek yeni alanlarda hazırlanacak projelere her türlü idare desteğinin verileceği belirtilmektedir.

Bilgi edinilerek, konunun iliniz dahilindeki özel idare ve belediyelere duyurulması hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

Ercan TOPACA
Vali
Bakan a.
Genel Müdür

**T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
MÜHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

MAHALLİ İDARELER

(Belde ve Nüfusu 25.000'in Altında Olan İlçe Belediyeleri ile Mahalli İdare Birlikleri)

**MÜHASEBE YETKİLİSİ
SERTİFİKA EĞİTİM PROGRAMI
DUYURUSU**

25/05/2010 / ANKARA

Bu duyuru, Muhasebat Genel Müdürlüğü'nce Muhasebe Yetkilisi Adaylarının Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Muhasebe Yetkililerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre hazırlanmıştır.

1. GENEL AÇIKLAMALAR

5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 62 nci maddesinin ikinci fıkrası ile Muhasebe Yetkilisi Adaylarının Eğitimi, Sertifika Verilmesi ile Muhasebe Yetkililerinin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre, belde ve nüfusu 25.000'in altında olan ilçe belediyeleri ile mahalli idare birliklerinde muhasebe yetkilisi görevini yürütmek üzere atanacak 1000 muhasebe yetkilisi adayı için sertifika eğitim programı düzenlenmiştir.

2. ELEME SINAVI

Sertifika eğitim programına başvuranların sayısının 1100 veya daha fazla olması halinde, eğitim programına alınacak muhasebe yetkilisi adaylarının belirlenmesi amacıyla Bakanlığımızca (Muhasebat Genel Müdürlüğü) eleme sınavı yapılacaktır. Bu durumda eleme sınavına ilişkin duyuru sınav tarihinden en az 1 (Bir) ay önce Bakanlığımız ve Genel Müdürlüğümüz internet sitesinde ilan edilecektir.

3. EĞİTİMİN SÜRESİ VE YERİ

Muhasebe yetkilisi adayları, görevlerinin gerektirdiği mesleki nitelikleri kazanmaları amacıyla Yönetmeliğin 12 nci maddesinde belirtilen ders konuları esas alınmak suretiyle Bakanlığımızca tespit edilecek konulardan oluşturulacak ders programına göre 240 saatlik eğitime tabi tutulacaktır.

Sertifika eğitim programları, eğitim imkanları da dikkate alınarak dönemler halinde düzenlenebilecek ve Bakanlığımızca (Muhasebat Genel Müdürlüğü) sertifika eğitiminin yeri ve tarihi eğitime alınacak adaylara eğitim programının başlamasından önce bildirilecektir.

4. SERTİFİKA EĞİTİM PROGRAMI KONULARI

Muhasebe yetkilisi adayları aşağıda belirtilen konular çerçevesinde eğitime tabi tutulacaktır.

a) Mali mevzuat:

- 1 - Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile ikincil mevzuatı.
- 2 - Bütçe mevzuatı.
- 3 - Gider mevzuatı.
- 4 - Gelir kanunlarının genel esasları.

b) Muhasebe:

- 1 - Genel muhasebe.
- 2 - Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği ve ilgili diğer muhasebe düzenlemeleri.
- 3 - Mali istatistik ve raporlama.

c) Diğer konular:

- 1 - Devlet teşkilatı.
- 2 - Sayıştay Kanunu ve ilgili mevzuatı.
- 3 - Milli Emlak Mevzuatı.
- 4- İdare hukuku, Borçlar Kanunu, Medeni Kanun ve İcra İflas Kanununun genel esasları.

5 - Sosyal güvenlik mevzuatının genel esasları.

6 - Yerel yönetimler mevzuatının genel esasları.

5. BAŞVURU ESASLARI

Belde ve nüfusu 25.000'in altında olan ilçe belediyeleri ile mahalli idare birliklerinde muhasebe yetkilisi görevini yürütmek üzere atanacak muhasebe yetkilisi adaylarına yönelik olarak düzenlenen Mahalli İdareler Sertifika Eğitim Programına katılabilmek için son başvuru tarihi itibarıyla;

- 1- Büyükşehir belediyeleri, il, ilçe ve belde belediyeleri, İl özel idareleri, ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idarelere ait kadrolarda bulunmak,
- 2- En az lise mezunu olmak,
- 3- Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe hizmetlerinde en az 4 (Dört) yıl çalışmış olmak,

şartlarını bir arada taşımak ve sertifika eğitim programına bu duyuruda belirtilen usullere uygun olarak süresinde başvurmuş ve başvuru formu ile birlikte istenilen belgeleri ilgili makamlara vermiş bulunmak gerekir.

Mahalli İdarelerin (büyükşehir belediyeleri, il, ilçe ve belde belediyeleri, il özel idareleri, ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler) dışındaki diğer idarelerde görev yapmakta olup ta şartları tutan adaylar bu eğitim programına başvuruda bulunmayacaktır.

Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri, Özel Bütçeli İdareler ve Sosyal Güvenlik Kurumlarında görev yapanlar için belde ve nüfusu 25.000'in altında olan ilçe belediyeleri ile mahalli idare birliklerinde muhasebe yetkilisi görevini yürütmek üzere atanacak muhasebe yetkilisi adaylarına yönelik olarak daha sonraki tarihlerde düzenlenecek "Mahalli İdareler Sertifika Eğitim Programı" na ilişkin duyuru Bakanlığımıza ait www.maliye.gov.tr ve www.muhasibat.gov.tr internet adreslerinden ayrıca yapılacak ve idarelere de yazılı olarak bildirilecektir.

Genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe hizmetlerinde geçen sürelerin hesabında; genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin muhasebe işlemlerinin yürütüldüğü ve yönetim dönemi hesabının sorumlularca yasal mevzuatında belirlenen usul ve yöntemlerle Sayıştaya ve yetkili mercilere sunulduğu birimlerde 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi olarak çalışılan süreler dikkate alınacaktır.

Son başvuru tarihi itibarıyla mahalli idarelere ait kadrolarda bulunmakla birlikte diğer kurumlarda geçici görevli olarak çalışan personel eğitim programı başlamadan önce geçici görevleri sonlandırılmak şartıyla asıl kadrosunun bulunduğu birimler kanalıyla mahalli idareler için düzenlenen sertifika eğitimine başvuruda bulunabilecektir.

6. BAŞVURU ŞEKLİ VE SÜRESİ

Başvurular elektronik ortamda 21/06/2010-12/07/2010 tarihleri arasında <http://www.muhasibat.gov.tr> internet adresinde yer alan "Mahalli İdareler Sertifika Eğitim Programı Başvuru Formu" kullanılmak suretiyle elektronik ortamda sistem üzerinden gerçekleştirilecektir.

Adaylar tarafından elektronik ortamda tamamlanan başvuru işlemine ilişkin sistemden alınacak çıktılar imzalandıktan sonra, başvuru formları en geç 12/07/2010 tarihine kadar görev yaptıkları idarelerin özlük işlerini yürüten personel veya insan kaynakları birimine teslim edilecektir.

7. İDARELERCE YAPILACAK İŞLEMLER

Sertifika başvuru formlarını teslim alan **idarelerinin personel/insan kaynakları birimleri** sertifika başvuru formunda yer alan ve adaylarca doldurulan bilgileri kontrol ederek;

- ✓ Formun ikinci bölümünde yer alan adayın görevi ve hizmetine ilişkin bilgiler doldurulacak,
- ✓ Adaya ait onaylı hizmet döküm cetveli, çalıştığı hizmet birimleri ayrı ayrı görülecek şekilde ve kurumun muhasebe hizmetini yürüten birimlerde geçen sürelerle ait satırlar ayrıca işaretlenip paraflanmak suretiyle oluşturup her bir başvuru formuna eklenecek,
- ✓ Başvuru formu **personel/insan kaynakları biriminin yöneticisi ile bu birimden sorumlu daire başkanı veya üstü** yönetici tarafından da imzalanıp onaylanacaktır.

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında olan mahalli idare birlikleri ve idareleri; alınan tüm başvuruları konsolide ederek EK-1 listeyi hazırlayacaklar, sertifika eğitim programı başvuru formlarını ve ekini oluşturan hizmet döküm cetvellerini EK-1 listeye ekleyerek en geç 19 Temmuz 2010 tarihine kadar il defterdarlıklarına teslim edeceklerdir.

İl defterdarlıkları mahalli idare birimlerinden aldıkları başvuru formları ve listeleri birleştirerek EK-2 listeyi hazırlayacaklar, sertifika eğitim programı başvuru formlarını ve ekini oluşturan hizmet döküm cetvellerini EK-2 listeye ekleyerek Maliye Bakanlığına (Muhasebat Genel Müdürlüğü) en geç 26 Temmuz 2010 tarihinde ulaşacak şekilde göndereceklerdir.

Defterdarlıklarca Microsoft Excel formatında hazırlanan EK-2 liste aynı süre (26 Temmuz 2010) içerisinde elektronik ortamda Bakanlığımız Muhasebat Genel Müdürlüğünün egitim@muhasabat.gov.tr e-posta adresine gönderilecektir.

8. MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE YAPILACAK İŞLEMLER

Adaylarca elektronik ortamda doldurulan ve idarelerince Bakanlığımıza (Muhasebat Genel Müdürlüğü) gönderilen formlar, kişilerin beyanları ve idarelerinin personel/insan kaynakları birim yetkililerinin onayları esas alınarak ön değerlendirmeye tabi tutulacak ve eleme sınavına ve/veya sertifika eğitim programlarına katılacak adaylar belirlenecektir.

Bakanlığımızca (Muhasebat Genel Müdürlüğü) yapılacak inceleme sonucunda gerçeğe aykırı beyanda bulundukları ve/veya gerekli şartları taşımadıkları anlaşılanlar, eğitim programından çıkarılacak veya sertifikaları iptal edilecektir. Bu gibiler için eleme sınavını kazanmış olmak, sertifika eğitimini tamamlamış olmak veya sertifika sınavını başarmış olmak herhangi bir kazanılmış hak teşkil etmeyecektir.

9. DİĞER HUSUSLAR

Mahalli İdareler Sertifika Eğitim Programını tamamlayan adaylar daha sonra Bakanlığımızca (Muhasebat Genel Müdürlüğü) belirlenen yer ve tarihte yazılı sınava tabi tutulacaktır. Sınava ilişkin duyuru Bakanlığımız internet sitesinden de ayrıca ilan edilecektir.

Söz konusu sınavda başarılı olan adaylara sadece belde ve nüfusu 25.000'in altında olan ilçe belediyeleri ile mahalli idare birliklerinde muhasebe yetkilisi görevini yürütme yetkisi veren muhasebe yetkilisi sertifikası verilecektir.

Başvuru ile kabul işlemini yapanlar, başvuru formunda kendileri tarafından doldurulan bilgilerin doğruluğundan sorumludurlar. Aksi hareket edenlerin idari ve cezai sorumlulukları saklı kalacaktır.

Belediye Başkan ve Belediye Meclis Üyeleri ile Zabıta Kimlik Kartlarının dağıtım yetkisi Türkiye Belediyeler Birliğine aittir...

İçişleri Bakanlığı'nın 19.07.2001 tarih ve B.05.MAH.0.65.00.02(50-51)-01-80900 sayılı genelgesine göre; Belediye Başkanı kimlik kartlarının;

İçişleri Bakanlığı'nın 15.03.2004 tarih ve B.05.0.MAH.0.65.00.02/80 381(50-51)-04 sayılı genelgesi ile Belediye Meclis Üyesi kimlik kartlarının;

İçişleri Bakanlığı'nın 23.05.2007 tarih ve B.05.0.MAH.0.65.001/ 80000-13139 sayılı görüş yazısı ile Zabıta kimlik kartlarının; hazırlanıp dağıtılması yetkisi Türkiye Belediyeler Birliği'ne verilmiştir.

Birliğimiz tarafından verilmekte olan;

Belediye Başkanı ve Belediye Meclis Üyesi kimlik kartları, Belediye Başkanı ve Belediye Meclisi rozetleri ile oto çıkartmaları (stiker) ve zabıta kimlik kartı ücretsizdir.

Başvuru için gereken belgelerin ivedilikle Türkiye Belediyeler Birliği Tunus Caddesi No:12 06680 Kavaklıdere ANKARA adresine gönderilmesi halinde kimlikler en kısa sürede adrese postalanacaktır.

BELEDİYE BAŞKANI ve BELEDİYE MECLİS ÜYESİ kimlik kartı almak için gerekli belgeler:

- Mazbata örneği
- Resmi talep yazısı,

- Nüfus cüzdanının arkalı önlü fotokopisi
- Son 6 ay içinde çekilmiş 1 adet fotoğraf

Ücretsizdir

Ücretsizdir

ZABITA kimlik kartı almak için gerekli belgeler:

- Belediye tarafından verilecek resmi talep yazısı

Ücretsizdir

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

TBB'den 2009 yılında altı kitap

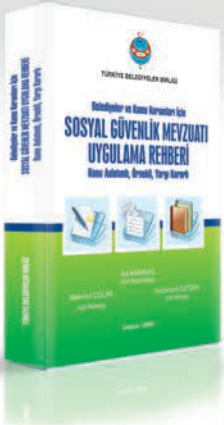
Türkiye Belediyeler Birliği tarafından yerel yönetimlerle ilgili temel kanunların toplandığı **"Temel Belediye Mevzuatı"** adlı kitabın 3. Basımı yapıldı. Güncellenen mevzuatı içeren Temel Belediye Mevzuatı'nda yer alan yasal düzenlemeler şöyle: "2709 Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 127. Madde; 5393 Sayılı Belediye Kanunu; 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu; 5302 Sayılı İl Özel İdare Kanunu; 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu; 2560 Sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun; 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu; 5779 Sayılı İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun; 2972 Sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun; Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı"

"Küreselleşme ve Türkiye'de Yerel Yönetimler" adlı eser Selçuk Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı'nda Öğretim Üyeliği yapan **Doç.Dr.Akif Çukurçayır** tarafından kaleme alındı. 185 sayfa olan kitapta Küreselleşme, Kamu Yönetimi ve Yeniden Yapılanma, Yerel Yönetim ve Yerel Demokrasi, Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Demokratikleşme ile Türkiye'de Yerel Yönetim Sisteminin Mevcut Durumu konuları ayrıntılı olarak ele alınıyor.

Türkiye Belediyeler Birliğince bastırılan **"Sosyal Güvenlik Mevzuatı Pratik Bilgiler (Belediyeler İçin)"** adlı eser SGK Müfettişi Mahmut Çolak tarafından yayına hazırlandı. Belediyelerin istihdam ettiği sigortalıların yönünden 5510 sayılı Kanun'a ilişkin el rehberi şeklinde hazırlanan 256 sayfalık kitapta, konular kısa notlar ve tablolarla açıklanıyor.

Birliğimizce yayımlanan ve SGK Başmüfettişi İsa Karakaş, SGK Müfettişi Ercüment Öztürk ve SGK Müfettişi Mahmut Çolak tarafından hazırlanan **"Belediyeler ve Kamu Kurumları İçin Sosyal Güvenlik Mevzuatı Uygulama Rehberi Konu Anlatımlı-Önemli-Yargı Kararı"** adlı kitap 468 sayfa ve 3 kısımdan oluşuyor. Kitabın (4/1-a)'nın Sosyal Güvenliği'nin işlendiği birinci kısımda "Sigortalı Sayımlar Sayılmayanlar ve Bildirimleri, İşyeri ve Bildirimleri, Kısa Vadeli Sigorta Olayları, Uzun Vadeli Sigorta Olayları, Prime Esas Kazançlar, Aylık Prim ve Hizmet Belgesi ile Ücret Bordrosu, Prim Oranları ile Primlerin Ödenmesi, SGK Alacaklarının Hak Edişlerden Mahsubu ile Hizmet İhalelerinde Önem Arzeden Noktalar, Yapı Ruhsatı Veren Kamu Makamlarının Yükümlülükleri ve Genel Sağlık Sigortasına İlişkin Uygulamalar" konuları; (4/1-b)'nin Sosyal Güvenliği'nin ele alındığı ikinci kısımda "Bağ-Kur'un Yeni Sosyal Güvenlik Çatısındaki Yeri, Bağ-Kur Kapsamında Sigortalılık, Prim İşlemleri, Kısa ve Uzun Vadeli Sigorta Uygulamaları ile Genel Sağlık Sigorta Uygulamaları" konuları; (4/1-c)'nin Sosyal Güvenliği başlıklı üçüncü kısımda ise "Tarihsel Gelişim, İstatistik Bilgiler, Reform Süreci, Sosyal Sigorta Uygulamaları, Borçlanma Fikri ve İtibari Hizmet, İdari Para Cezaları Denetim ve Zamanasımı, Genel Sağlık Sigortası ile Gelir ve Aylıklar" konuları yer alıyor.

Mülkiye Müfettişi, AB Uzmanı Rıza Yılmaz tarafından hazırlanan ve Birliğimizce yayımlanan **"Belediyelerde İç Kontrol El Kitabı"** 164 sayfa olan oluşuyor. Kitapta, Temel Kavramlar, Çağdaş Bir Yönetim Tarzı Olarak İç Kontrol, İç Kontrol Sisteminin Bileşenleri ve Kamu İç Kontrol Standartları, İç Kontrol Bileşenleri, İç Kontrol Değerlendirilmesi, İç Kontrol Mevzuatı, İç Kontrolde Sorumlular, İç Kontrolde Belediyeler ve İçişleri Bakanlığı İlişkisi başlıklarında sekiz bölüm yer alıyor.

Türkiye Belediyeler Birliğince bastırılan; **Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu** tarafından kaleme alınan **"İdari-Hukuki Sorunların Çözümü Açısından Belediye Yönetimi ve Yargı"** adlı kitap yayımlandı. Belediyelerin Kuruluş, Sınırları ve Organları, Belediyelerin Teşkilatı, Personeli ve Mali Yapısı, Belediyelerin Görev, Yetki ve Sorumlulukları, Belediyelerin Karşılaştıkları Hukuki Sorunlar ve Çözüm Yolları, Belediye Meclis Üyelerinin Seçimleri, 4483 sayılı Kanun'un Yorumu ve Görevi Kötüye Kullanma Suçu başlıklarında altı kısım, 1170 sayfa olan kitapta tüm belediyelerimize birer adet ücretsiz olarak gönderildi.

Birliğimizce belediyelerimizi ilgilendiren konularda 2009 yılında altı kitap yayımlandı. Yayınlarımız ücretsiz olup tüm belediyelerimize birer adet gönderilmiştir.

TBB BELEDİYE AKADEMİSİ AÇILDI

Akademisi ilk eğitimleri
9-22 Mayıs 2010
tarihlerinde İmar, İhale, Mali
ve **3-27 Mayıs 2010**
tarihlerinde **Fen Adamı Eğitimi**
olmak üzere dört modülde
başladı.

**Eğitimlerimiz
tüm üyelerimize
duyurulacaktır.**

**Akademi eğitimleri ve diğer eğitim
etkinliklerinin başvuruları için "TBB e-eğitim
sisteminine" kayıt olmayı unutmayınız.**

www.tbb.gov.tr

- Üyelik panelini lütfen eksiksiz doldurunuz. | • Üyelik bilgilerinizi bir defa girmeniz yeterlidir.
- Onay verdiğinizde başvuruza ilişkin e-mail ve sms size ulaşacaktır.

TÜRKİYE BELEDİYELER BİRLİĞİ

Tunus Cad. No:12, 06680 Kavaklıdere/ANKARA
Tel : 0.312 419 21 00 • Faks : 0.312 419 21 30

Alsaray

